گیوتې

فائوست

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

گىيوتې

فائۇست

2 – قىسىم

تەرجىمە قىلغۇچى: تۇرغان شاۋۇدۇن

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

مەسئۇل مۇھەررىرى: ئابدۇرۇسۇل ئۆمەر
مەسئۇل كوررېكتورى: ئىلياس رەھمى

فائۇست (2)

گىيۆتې

تەرجىمە قىلغۇچى: تۇرغان شاۋۇدۇن

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى نەشىر قىلدى
(ئۈرۈمچى شەھىرى جيەنجۇڭ كوچىسى 54 №)
شىنجاڭ شىنخۇا كىتابخانىسىدىن تارقىتىلدى
شىنجاڭ شىنخۇا 2 - باسما زاۋۇتىدا بېسىلدى
فورماتى: 850×1168 مىللىمېتىر 1/32
باسما تاۋىقى: 15.75، قىستۇرما ۋاراقى: 15
1987 - يىل 7 - ئاي 1 - نەشرى
1988 - يىل 2 - ئاي 1 - بېسىلىشى
تىراژى: 1·000 — 1
ISBN7-228-00413-2/I·138
باھاسى: 3.55 يۈەن

مۇندەرىجە

بىرىنچى پەسىل 1
ئىككىنچى پەسىل 123
ئۈچىنچى پەسىل 259
تۆتىنچى پەسىل 351
بەشىنچى پەسىل 417
ئىزاھلار 480

بىرىنچى پەسىل

خۇش ھاۋالىق جاي

كېچە، ھارغىن فائۇست گۈل ـ چېچەكلەر ئېچىلغان دالـدا ياتماقتا. كۆزلىرىدە مۆگدەك، ئەمما قەلبى بىتىنچ. ئالدىدا كىچىككىنە روھلار ناخشا ئېيتماقتا.

ئەرىئەل

(سابا ئەرفەسىگە* تەڭكەش قىلىپ)
تۇنجى باھار شامىلى
سۆيۈپ ئۆتكەندە،
چەكسىز كەڭرى دالىنى
گۈلگە كۆمگەندە،
دەرد ئەھلىگە ئەلفلەر*
بۇلغاي خەيرىخاھ،
خاھ ئۇ بۇلسۇن گۇناھكار،
خاھى سىگۇناھ.
سىز ئۇنىڭ بېشىدا بولۇڭ پەرۋانە،
شەپقەت، مېھرىگىزنى كىرگۈزۈپ يەنە ـــ

ھۆ دەستە جېنىغا بېغىشلاڭ ئارام.
ۋىجدان ئازابىدىن يۈرەك - باغرى خۇن*،
شىپالىق بەخش ئەتسۇن بۇ تىنچ ئاخشام.
سىز ئۇچۇن بىمالال پايدىلىنىشقا
بېرىلدى ھە مانا تۆت قىسىملىق تۈن*.
چىمەنلەر ئۇستىگە بېشىنى قويۇڭ،
ئۇيقۇ دەريياسىغا تاشلاڭ ۋۇجۇدىن.
تىن ئالسۇن تاڭ ئاپئاق ئاقارغىچىلىك،
پاك قىلىڭ جېنىنى چەكسىز قايغۇدىن.
كۆكسىنى تولدۇرۇپ نۇرغا - زىياغا،
قايتۇرۇڭ سىز ئۇنى يورۇق دۇنياغا.

خور

(يەككە - يەككە، جۈپ ۋە جەم بولۇپ)
دالالارنى قۇچاقلا.
گۈگۈم ئاستىلاپ.
دىلغا تىنچلىق، گۈزەللىك،
ھۇزۇر بېغىشلاپ.
ئېيتىپ ياكراق ناخشىنى
تەنھا ئۆزىگە،
يېپىلىڭ كۈندۈز ئىشىكىن
ھارغىن كۆزىگە.
ئاسماندا لىق يۇلتۇزلار —
سەپ - سەپ يۇلتۇزلار
كۆك ئۇزرە ھەم كۆل ئۇزرە
ئاستا جىمىرلار.

گەڭ ئالەمگە كۆرسىتىپ
تەڭداشسىز چىراي،
ھەم ئۇلۇغۋار، ھەم لەتىپ
ئوزۇپ بارار ئاي.
قېلىپ بارار كەينىدە
ساپايۇ جاپا،
ئازابىغا كۆڭۈلنىڭ —
ۋاقىت ئەڭ داۋا.
تىنچلان، پەقەت كەلگۈسى —
كۈنلەرگە ئىشەن.
باش ئۈستۈڭدە كۆك ئاسمان،
ئالدىڭدا ئورمان.
ھەدىيە قىلسۇن يېڭى كۈن
يېڭى ئارزۇلار.
خىيالىڭنى تەرك ئەتسۇن
مۇگدەك ئۇيقۇلار.
شىجائەتنى قىل ئادەت،
ئوپچانلىق زەرەر.
كىمكى بولسا ئاقىل، مەرد،
شۇنىڭكى زەپەر.

دەھشەتلىك گۈلدۈرلەش قۇياش چىقىۋاتقانلىقىدىن دېرەك بېرىدۇ.

ئەرىئەل

تىڭشاڭ — كۆكتە گۈلدۈرلەش!
بۇ، ئارە* بەرگەن دېرەك:
ئاچتى يېڭى كۈن ئۇچۇن

دەرۋازا پەلەك،
قۇلاق سېلىڭ ساداغا
فېب* چىقتى ئەنە.
بۇدۇر نۇرلار سىماسى،
قىلار تەنتەنە!
بارماقتا فېب ئالدىدا
ھارۋىسى زەردىن.
بۇ نېمە ئۇن؟ قۇلاقمۇ
پۈتتى لەرزىدىن!
ئايان تەكرى، روھقا بۇ،
بەندىگە نىھان.
سىرلىق ساما ئۇنى بۇ
جانغا تاقالغان.
سانجىلار بۇ خەنجەردەك
قېچىكلار يىراق.
تاش كەينىگە ئەلفار
مۆكۈڭ چاپسانراق!

فائۇست

تۇمانلار ئىچىدىن ئۆرلىگەن سەھەر*،
شاد ـ خۇرام ئالدىڭغا چىقىمەن يانا.
ئەزەلدىن ھۆسنۈڭگە قىلدىڭ مېنى بەنت،
ھە، بۇگۈن سىردىشىم بولدۇڭ سەن مانا.
سەن يەنە قەلبىمدە ئويغاتتىڭ ئىستەك،
ئارزۇلار كۆكىدە پەرۋاز قىلماقتا،
ھايات چوققىسىغا ئىنتىلار يۈرەك.

ئارام ئۇيقۇسىدىن ئويغىنار دۇنيا،
سۇبھىنىڭ نۇرىدا يورۇيدۇ پەلەك.
قۇشلار تىلغا كىردى ئورمانلار ئارا،
بارماقتا رەڭلىنىپ يىراق ـ يىراقلار.
تۇمانلار توپىنى سۇرمەكتە سابا،
شەبنەمگە پۈركىنىپ چاقنار ياپراقلار.
تىرىلدى قەلبىمدە شەۋق ـ ئىشتىياق،
كۆرۈندى كەڭ ئالەم مىسالى جەننەت.
كۆتۈرۈپ بېشىڭنى چوققىلارغا باق:
ئەزەلدىن ئۇلارغا شۇ بەلگان ئادەت ـــ
ھەر تاڭغا تۇنجى رەت ئاچار كەڭ قۇچاق.
بىزلەرگە كېيىنرەك كېلەر يېڭى كۈن.
تاغ ئارا نۇرلىنار ئەنە كەڭ ئوتلاق.
بولماقتا تاغلارنىڭ باغرىمۇ گۈلگۈن،
شۇلىلار چۈشمەكتە بالداقمۇ بالداق.
ھە، ئەنە، نۇر چېچىپ چىقتى كۈن، ھەيھات!
قاراشقا يوق چىدام كۆزلەردە بىراق.
ئارزۇلار دىللارغا ياققان چاغدا ئوت،
ھە، خۇددى شۇنىڭدەك بولار ئىشتىياق.
ئېرىشسەك ئۆرتىنىپ ئايلار ئۇشتۇمتوت،
پەرىشان، لال بولۇپ قالىمىز بىراق.
ئىستەيمىز ياقماقنى ھايات شامىنى،
ۋە لېكىن زور يالقۇن بېرىدۇ قىسمەت.
بۇ يالقۇن مېھرىمۇ ۋە ياكى نەپرەت؟
ئۇ ئۆرتەر ھەممىنى قويماي نامىنى.
نىھايەت بالىلىق قورقۇنۇچىدا،
يانمىمىز ئاستىلاپ ئۆز ئەسلىمىزگە.

هه، ئۇنىڭ قوينىدىن تاپىمىز شەپقەت،
تەن بېرىپ ئاستىلاپ تەقدىرىمىزگە.
پەقەتلا كەينىمدىن نۇر چاچ كۈن ماڭا،
تاماشا قىلاي مەن شارقىراتمىنى.
ئۇ ئۇرار ئۆزىنى ھەيۋەت قىياغا
چاچرىتىپ بەھەسەب ئالماس تامچىنى.
شۇڭغۇسا ئوقيانىڭ ئوقىدەك گويا،
جىسمىدىن يەتتە خىل رەڭ ئېتەر ئەكس.
گاھ سەكرەپ، گاھ تېشىپ قىلىدۇ دىلغا،
سالقىنلىق ۋە چەكسىز كۈچ - قۇۋۋەت بەخش.
ھە، ئۇندا ئۆزگىرىش، تۇرغۇنلۇقمۇ بار،
بىز ئۇچۇن ئۇ خۇددى ئەينەكتۇر گويا!
ئوقيانا ئوخشايدۇ بىزدىكى ئىستەك،
ھاياتنىڭ ئۆزىمۇ ئەسلى شۇ ئوقيا.

ئوردا

شاھ خاندانى. دۆلەت كېڭىشى شاھنى كۈتۈپ تۇرماقتا. كانايلار چېلىنىدۇ. شاھ كىرىپ تەختكە ئولتۇرىدۇ. ئۇنىڭ ئوڭ يېنىدىن ھۇنەرجىم جاي ئالىدۇ.

شاھ

سالام سىلەرگە. بۈلۈپسىلەر جەم،
يىراق - يىراقتىن كېلىشىڭ پۈتۈن.
كېلىپتۇ سارايىنىڭ ھۇنەرجىمى ھەم،
لېكىن قىزىقچى كۆرۈنمەس نېچۇن؟

زادەگان* ئوغلى

كېلەر ئىدى ئۇ پېشىڭنى تۇتۇپ،
كەتتى يىقىلىپ يولدا پۈتلىشىپ.
ئەھۋالى ئېغىر، بىلمەس خۇدىنى،
كەتتى كىشىلەر كۆتۈرۈپ ئۇنى.

باشقا زادەگان ئوغلى

كونا قىزىقچى تۇرنىغا ئەمما،
ئەدىندۇر بولدى يېڭىسى پەيدا.
كىيىمى غەيرىي ۋە لېكىن يۈزى —
شۇنداقلا ... ئەينى ئەخلۇقنىڭ ئۆزى.
ساقچىلار ئۇنى كۆرۈپ ئىشكتە،
تۇتماقچى بولدى ئەيزىسىن تەڭلەپ،
بىراق ئۇ ئۆتۈپ كەتتى كۆز بويىاپ، ئەپلەپ.

مېفىستافېل

(تەخت ئالدىدا تىز چۆكۈپ)
نېمە ئۇ — بىز ئۈچۈن مەرغۇپ ھەم مەنپۇر*؟
نېمە ئۇ — بىز ئۈچۈن زەرەر ھەم زۆرۈر؟
نېمە ئۇ — باقىي ھەم قەدىرسىز شۇنچە؟
نېمە ئۇ — ئەك يېقىن، ئەك يىراق بىزگە؟
نېمە ئۇ — قېشىدا ھاكىملار مۇلال،

---

* زادەگان — ئىمتىيازلىق تەبىقىگە مەنسۇپ شەخس.

ۋە لېكىن يېڭىلاتماس ئۆزلىرىدىگە ھېچ؟
نېمە ئۈچۈن ـ ئەگەر سادىق مىسالى بىر قۇل،
ئايىغىڭ ئاستىدا ياتار كۈندۈز ـ كەچ؟

شاھ

ئېيتمىغىن تېپىشماق، يېتەرلىكتۇر ئۇ،
ئۇنىڭدىن كۆرە سەن جاۋابىنى ئېيت.
بۇندىكى زاتلارنى ـ مانا كۆردۈڭغۇ،
تېپىشماق ئېيتماققا يىغىلغان بۇ پەيت.
ئالەمدىن ئۆتتى ئۇ قىزىقچىم مېنىڭ،
ئېلىشىڭ لازىمدۇر ئورنىنى ئۇنىڭ.

مېفىستافېل تەخت پەلەمپەيىدىن چىقىپ، شاھنىڭ سول يېنىدىن جاي ئالىدۇ.

خالايىق

بۇ يېڭى قىزىقچى ـ چىقماس بۇندىن نەپ،
ئېھتىياج قىلايلى ـ قىلار قۇرۇق گەپ.
ئۇ بولسا تويماستى، بىر تۇلۇپ ئىدى،
بۇ خۇددى تاياققۇ، قەيەردىن ئۇندى؟

شاھ

بەختىيار بۇ دەمدە قۇتلايمەن سىزنى،
شادلىقتىن نىشانە بەرمەكتە گەر دۇن:
سەلتەنەت يۇلتۇزى شان قىلىپ بىزنى،
سائادەت كۆكىدە چاقنايدۇ گۈلگۈن*.

لېكىن مەن ھەيرانمەن — بۇ سورۇن ھازىر،
بىز ئۇچۇن ئەمەسقۇ كېچەشخانىسى؟
بىزنىڭ ئالدىمىزدا تۇرۇپتۇ ئاخىر،
نىقاب بەزمىسىنىڭ شادىيانىسى.
ئەگەردە كېچىشىش سۇرۇنى بولسۇن، —
دەپ قەتئىي چىقارغان بولساڭلار قارار،
ھە، بولسۇن سىزلەرچە، ئەيلەپ قانائەت؟
ئاڭلاشتىن ئۆزگىچە نە ئىلاجىم بار؟

لاۋازىماتچى

ئۇلۇغ ئىمپېراتور — ئەل مېھرىبانى،
ساھىبى مۇرۇۋۋەت، ساھىبى شەپقەت.
ئادالەت، قانۇننىڭ پاسىبانى ئۇ،
ئۇنىڭ ئەركىدۇر پۈتۈن مەملىكەت.
ھەقىقەت شەمشىرى ئۇنىڭ زەبانى،
كۈتىدۇ ئەل ئۇندىن شۇنىلا پەقەت.
ۋە لېكىن بۇلاردىن چىقار نېمە نەپ،
نە نەپ مەرھەمەتتىن، ئاقىل دانىشتىن،
نە نەپ ئىرادەيۇ، كۆيۈش، يېنىشتىن،
قاچانكى، بەزگەكتەك تىترەپ ۋە قاخشاپ
قىزىتما ئۇتىدا كۆيەر سەلتەنەت،
پالاكەت ئۈستىگە كېلەر پالاكەت.
سەن بۇ يۈكسەكلىكتىن بىرلا قاراپ باق:
ۋەھىمىلىك چۈش بولۇپ كۆرۈنەر تۈپراق.
بۇ يۇرتتا قاياقتا تاشلىما نەزەر،
كۆرىسەن پەسكەشلىك، پاھىش، ئەلھەزەر!

بىر كىملەر ئەل مېلىن ئوغرىلاپ ساتار،
ئۆزگىنىڭ خوتۇنىن قوچاقلاپ ياتار،
ئىبادەتخانىلار مۈلكى تالاندۇر،
ھېچكىمدىن قورقمىسا ئوغرى - ياماندۇر.
ئوغرىلىق ئەيىب ئەمەس بۇ يۇرتتا زىنھار،
ئوغرىلىق، ئەكسىچە شەرەپ - ئىپتىخار.
كۆرسىدا بىمەرۋا ئولتۇرار قازى،
ھەقىقەت ئىزدىشىپ كەلگەنلەر ھەيران.
خالايىق ئېزىلگەن — ھەممە نارازى،
قورقمەن — باشلىنار غايەت چوڭ ئىسيان.
زالىملار ھەددىدىن ئاشماسمۇ چەكسىز،
ھاكىملار ئۇلارغا بولغاچ مەدەتكار.
ئەيىبدار پەرىشتە كەبى پاك شەكسىز،
بىئەيىب مەزلۇملار بولسا ئەيىبدار.
بۇندا بار نە ئىمان ۋە نە ئېتىقاد.
خەيرلىك — ئالەمنىڭ بۇ تۈپ ئاساسى،
ئۇنىڭ ئىپتىداسى، بەر كامالىسى
ئىستىبداد قولىدا بولماقتا بەربات.
ساپ دىل ئادەملەرمۇ بۇ گىرداب ئارا،
ناپاكلىق يولىغا كىرمەكتە كەم - كەم.
قازى بېرەلمىگەچ ئوغرىغا جازا
دېمەك شېرىك بولار ئاڭا ئۆزى ھەم.

(بىرئاز جىملىقتىن كېيىن)

ئايانچلىق بولسىمۇ سۆزلىرىم بىراق،
يۇرتتىكى ئەھۋاللار بۇندىن بەتتەرراق.

هالاكەت غاربغا يېقىن مەملىكەت،
ئەۋجىگە چىقماقتا زۇلۇم، ئىستىبدات.
بۇ هال داۋام ئەتسە بىر كۈن ئاقىۋەت
تەختۇ سەلتەنىتىڭ بولغۇسى بەربات.

سەركەردە

بۇزۇلدى تىنچلىق، خاتىرجەملىك يوق،
ئەل ئىچىرە قاتىللىق سالماقتا دەھشەت.
كېرەكتۇر ئىنتىزام هەم قاتتىق قوللۇق،
ۋە لېكىن ناچاردۇر ئالىي هاكىمىيەت.
هۈنەرۋەن — شەھەردە، دېھقان — يېزىدا،
مۆكۈنۈپ قەلئەيۇ، قورغانلار ئارا،
يېقىن كەلتۈرمەستىن بىزنى يېنىغا،
هۆكۈمەتكە قارشى قىلماقتا غوۋغا.
يالالانغان ئەسكەرلەر بەرمەي هېچ ئارام،
قىلماقتا ماڭاشىنى بەرمەكنى تەلەپ.
تۆلىسەك ئۇلارنىڭ هەققىنى تامام،
كەتكۈسى ئەتىلا بۇ يەردىن جۆنەپ.
ۋە لېكىن يالالانغان ئەسكەرگە تەگمەك—
هەرە ئۈۋىسىنى كۆلماق دېمەك.
ئۇلار باش كۆتۈرسە سەھرايۇ شەھەر
مالۇ دۇنياسىغا زور خەۋپ يېتەر.
زور غوۋغا ئىلكىدە مەملىكەت هازىر،
قايسى يۈرت تىنچ بولسا ۋاقتىنچە ئەگەر،
بىمەرۋا ئولتۇرار تاج ئىگىلىرى،
كەلگۈسى غەلىيانىدىن تامام بىخەۋەر.

خەزىنەچى

ئىتتىپاقچىلاردىن پايدا يوق ئەسلا
ئىتتىپاقنە پۇللارمۇ كەلمەس بۇپ كەتتى.
توختىدى سېلىقلار ئېقىمى تامام،
خەزىنە قۇرۇدى — تېگىگە يەتتى.
پەرقسىز — پۇقراكىم، يۇرتنىڭ شاھى كىم؟
بۇگۈنكى زادەگان مۇلۈكدار مىسال.
ئۇلارنىڭ ھەممىسى ئۆزىگە ھاكىم،
سائا تەۋەلىكىن قىلماس ھېچ خىيال.
نەچچە رەت سىياسەت سۆزلەپمۇ كۆردۇق،
قىلمىدى ھېچ پەرۋا — بۇ نېمە ھالەت!
ئۇلارغا شۇنچە زور ھوقۇقنى بەردۇق،
ئۆزىمىز ھوقۇقسىز قالدۇق ئاقىۋەت.
قانداقلا نام بىلەن ئاتالمىسۇن ئول—
تايانچ بولماس بىزگە پارتىيىلەر ھەم.
ئۇلارنىڭ ئالقىش ۋە نەپرىتى بىر پۇل،
بىزلەرگە يوق بۇنداق نەپ ھەم زەرەر ھەم.
بەرىبىر — سەن گېلىڭمۇ ياكى گىببېلىن،
ھە بۇگۈن سورىماس بىرەرمۇ ئىنسان.
ھەممىنىڭ ئۆز جېنى ئۆزىگە شېرىن،
ھەر كىشى ئۆزى بەگ، ئۆزىگە سۇلتان.
ھەممىسى مال - دۇنيا توپلاش كويىدا،
ئامبىرى لىق تولغان، قوش - قوشلاپ قۇلۇپ.
خەزىنە بولسا بوش — بىز نېمە ئويدا.

ساراي خىزمەتچىسى

مېنىڭمۇ دەردلىرىم تۇرۇپتۇ تولۇپ:
قىلماقچى بولساڭمۇ قانچە ئىقتىساد،
كۆنسېرى ھەممىسى بولماقتا بەربات.
چوڭايغان ئاشپەزلەر نەپسى بىمېھساب،
توشقان، ئۆردەك، كېيىك گۆشىدىن كاۋاپ...
بۇلارنى، ھەق ئېلىپ تىللا باراۋەر،
سارايغا ئەۋەتەر جوھۇت سودىگەر.
تەڭقىسلىق شۇ پەقەت، ماينىڭ تېڭى كەم،
لىقمۇ لىق تۇراتتى تۇڭلار بىر زامان،
بار ئىدى شارابنىڭ ھەر تۈرىدىن ھەم.
يالغاندۇر ئۇلارنى ئاز قالدى دېسەڭ،
ئۇلاردىن قالمىدى بىر نامۇ نىشان،
قۇرۇتتى بەرىنى، ھەممىگە ئايان.
ئۇلارنىڭ راست قېنىپ ئىچمىكى ئۈچۈن،
مەيخانىسىن ئاچسۇن راتۇشا بۇگۈن.
ھۆكۈمالار مەيگە بېشىچە پاتسۇن،
ھە، ئاندىن، دۇم چۈشۈپ ئېغىناپ ياتسۇن.
ئۇلار بەزمە قىلسۇن كۈندۈز - كەچ خەندان،
يەھۇدىلارغا بولاي مەن غەمخان.
بىلگىن پەقەتلا ھەق تەلەپ قىلىش،
تىللانى جىرىڭلىتىپ سانايلا ئېلىش.
كۈندىن - كۈن چىقماقتا ئىشنىڭ چاتىقى،
كېمىيىپ كەتمەكتە چارۋا تۇيىقى.
ئۈمىدىم يوق ئەمدى، بەربىر تىيىن،

بۇ مۇشكۈل ئىلكىدىن چىقماقلىق قىيىن،
بىز پاتقان قەرزدۇر — ئەمەس پەر تۆشەك،
قەرزدۇر ھەتتاكى بۇ يېمەك - ئىچمەك.

شاھ

(بىر پەس خىيال سۈرۈپ)

قىزىقچى، سەندىمۇ بارمۇ دەرد - ھەسرەت؟

مېفىستافىل

ھەسرەت نېمە قىلسۇن بۇ يەردە، ھەزرەت؟
قىلچىلىك ئورۇن يوق شىكايەت ئۇچۈن.
جۇش ئۇرۇپ، گۈللىنىپ، ماڭا كۈندىن - كۈن.
ياشناپ بارماقتىدۇر ئۇلۇغ سەلتەنەت.
بۇ يۇرتنىڭ ياۋلىرى قالماس ھېچ ئامان،
ھەر سەپكە تالايلاپ مەردلەر پاسبان.
ئەل خۇشال، تىنىمسىز قىلماقتا مېھنەت،
بىلدۈرۈپ ھەر مەھەل سىزگە ساداقەت.
سائادەت يۈلتۈزى نۇر چاچقان پەيتتە؛
بورانلار كار قىلماس بىزگە ئەلۋەتتە.

خالايىق

كۆرۈڭ بۇ ئالداشنى! نەقەدەر ھەييار!
ئىچىدىن قۇيۇلۇپ تۇرىدۇ يالغان.

گېيىدىن ئۆپئوچۇق بىر لماقتا ئايان:
بىر تەكلىپ بېرەركەن ــ بانىسى تەييار،

مېفىستافېل

ھەركىمنىڭ دەردى ۋە ھاجىتى باردۇر،
بۇندا پۇل يوق ئىكەن، پۇل تاپماق زۆرۈر.
ئالتۇن ھېچ ياتمايدۇ يەرگە تاشلىنىپ،
ئۇنى يەر ئاستىدىن ئالمىز قېزىپ.
تاغلاردا، تاملارنىڭ ئاستىدا تالاي
ئالتۇنلار يېتىپتۇ ئەرزان ۋە قولاي.
كىرەكتۇر تاپماقلىق ئەقىل ئىشلىتىپ،
تەبىئەت ۋە روھنى چىن شېرىك قىلىپ.

دۆلەت كاتىپى

روھ بىلەن تەبىئەت بىزگە يات پۈتۈن،
ئۇلارنى نەسرانىي* گۇناھ دەپ بىلەر.
بۇ سۈپەت ئاشكارا دەھرلىك ئۇچۇن،
ئاسىي بەندىلەرنى ئوتتا كۆيدۈرەر.
تەبىئەت ھارامدۇر، روھ بولسا شەيتان،
ئۇلاردىن تۇغۇلار شۇبھە ۋە گۇمان.
ئۇلۇغ شاھىمزنىڭ قۇدرەت ئاساسى،
ئىككىلا جەھەتكە تايانغان پەقەت.
بىرى دىن ئەھلىدۇر، پارسلار بىرى.

---

*نەسرانىي ــ خرىستىئان.

شۇلارنىڭ يەر ۈە سۇ، ئىززەت ۈە ھۆرمەت،
قارا خەلق بىلەقىل ـــ قارا ئالامان،
كىم تۇتسا قولىدىن ئەگىشەر ھامان.
ئۇلارنى بىر تالاي دەھرى، بىلىمان،
ئىسيانغا يېتەكلەر ئازدۇرۇپ ھەر ئان.
ھە، سەنمۇ ياقلايسەن شۇ تائىپىنى،
قىزىقچى ئەسلىلا مەھكۇم گۇمراھقا.
نىقاب قىپ ئۆزۈڭگە قىزىقچىلىقنى،
يول ئېلىپ كىردىڭ بۇ قۇتلۇق دەرگاھقا.

مېفىستافېل

ئالىم مانا شۇنداق بېرىدۇ تەلىم:
ئۇنىڭچۇن يوق ھېچبىر نەرسە نامەلۇم.
قول سۇنسا چىقمىسا قولغا ھېچنېمە،
ئالەمدە سەن ئۇنى بار ئىكەن، دېمە.
نېمىنى ساناشقا يەتمىسە بارماق،
ئۇ غەيرىي بىر ئىلىم، يالغان ۈە چاتاق.

شاھ

پەلسەپە ساتماقنىڭ پايدىسى يوق، بەس،
گەپ بىلەن ھېچقاچان خەزىنە تولماس.
پەندۇ نەسىھەتنى بۆلەك جايدا قىل،
پۇل كېرەك، پۇل تېپىپ بىزگە پايدا قىل.

مېڤستافېل

تاپمەن، قولۇمدىن كېلىدۇ جەزمەن،
تاپمەن ھاجەتتىن ئاشۇرۇپ ھەتتا.
ۋە لېكىن بۇ ئىشنىڭ مېھنىتى كاتتا،
بولماقلىق لازىمدۇر قەيسەر ۋە چېچەن.
قەدىم زامانلاردا تاراجۇ تالان،
ئەلۋۇ ئۇرۇقلارغا سالغاندا ئاپەت،
ئادەملەر جان ساقلاپ قاچقان ھەر تامان،
ۋە لېكىن ئالتۇنلار قېپقالغان ئەلۋەت.
بۇنداق ھال قەدىمىي رومادا بولغان،
قالمىغان چەتتىمۇ باشقا مەملىكەت.
بولسا يەر ئاستىدا نېمە ـ يەر بىلەن
سېنىڭكى بولىدۇ ئەي ئالىي ھەزرەت!

خەزىنىچى

يارايدۇ قىزىقچى، دۇرۇس! كارامەت!
يەر دۆلەت مۈلكىدۇر. بۇ راست! ھەقىقەت!

دۆلەت كاتىپى

ئېھتىيات قىلىڭلار سىلەرگە شەيتان،
ھازىرلاپ قويۇپتۇ ئالتۇندىن قاپقان.

ساراي خەزمەتچىسى

مەن بولسام ئامبىردىم تولىشىن بىلسەم،
تەييارمەن ھەرقانداق ناپاك ئىشقا ھەم.
تەنتەكنىڭ گېپى ھەق، پۇل بەرسەڭ ئەگەر،
قەيەردىن دەپ سوراپ ئولتۇرماس ئەسكەر.

مېفستافېل

بولسىڭىز شۇبھىلەر ئىلكىدە گاراڭ،
تۇرۇپتۇ مۇنەججىم، ئۇندىنمۇ سوراڭ.
بىزگە نېمە ۋەدە قىلماقتا پەلەك؟
يۇلتۇزلار نېمىدىن بەرمەكتە دېرەك؟

خالايىق

ئەجەبا مۇنەججىم، قىزىقچى مانا،
بىرلەشتى تەختىنىڭ ئالدىدا يانا.
قىزىقچى ئۇنىڭغا دېسە نېمىنى،
قاراپتۇر، مۇنەججىم تەكرارلار شۇنى.

مۇنەججىم

(مېفستافېلنىڭ سۆزلىرىنى تەكرارلايدۇ)
پارقىراپ تۇرۇپتۇ قۇياش پەلەكتە،
ئۇتارىد* بايلىقتىن خەۋەر بەرمەكتە.

---

*ئۇتارىد — مېركۇرىي.

بىز ئۈچۈن شادلىقنى قىلىپ چىن ۋەدە،
سەھەر ھەم ئاخشامدا نۇر چاچار زۆھرە.
ئاي نازۇك كۆرۈندى. ئاجىزۇ بىراق
مىرىخنىك* ئەلپازى بىرئاز بۇزۇقراق.
مۇشتەرى نامايان بولدى شاد ھالدا،
كايۋان* گەرچە كىچىك. سالمىقى كاتتا.
مەدەنى* ئېغىردۇر، شۇنىك ئۈچۈن ھەم —
بۇ مەدەن باھاسى باشقىلاردىن كەم.
ماس كەلسە ئاي بىلەن قۇياش جامالى،
بۇ ئېرۇر ئالتۇن ھەم كۈمۈش مىسالى.
ھېچبىر توسۇق يوقتۇر يولىمىزدا، راست.
نېمىلا ئىستىسەك قولىمىزدا، راست.
بىزنىڭكى كېچىلار، باغ ۋە سارايلار،
مەڭزىلىرى قىزىل گۈزەل جانانلار.
بىز ئۈچۈن بۇلاردىن، قىلماي بىرنى كەم،
تەقمۇ تەق قىلغۇسى دانىشمەن ئادەم.

شاھ

گەرچە ئىككى كەررە سۆزلىدى، ئەمما،
گېپىدىن ئۇقمىدىم زەررىچە مەنا.

خالايىق

بۇندا يوق گۇمان:
ھەممىسى يالغان.

---

*مىرىخ — مارس.
*كايۋان — مىنېرال.
*مەدەن — مىنېرال.

بىز بىلمىمىز، كىم —
دانا مۇنەججىم؟
ئاڭلىدۇق تولۇق،
بىمەنە - قۇرۇق.
بىزنى ئۇ مانا
ئالدىدى يانا.

مېفىستافېل

بەلكى سۆزلىرىمگە ئىشەنمەس ھېچكىم،
بەلكى دەر — بۇ سۆزلەر ئەقىلدىن خالى.
ئالراۋۇن گىياھىن ئويلار بولسا كىم،
كۆچمەمدۇ شۇ قارا ئىنتقا خىيالى*؟
ئەجەبا بىز نېچۈن قىچىشسا تاپان،
ۋە ياكى تىترىسە ھالسىزلىنىپ تىز،
ھە، بۇنى سېھىر دەپ قىلمىمىز گۇمان؟
بۇنىڭدا ھېچقانداق سىر يوق، بىلىڭىز.
ئەسلىدە تەبىئەت بىزگە، كۆرۈنمەس
زەررىلىرى بىلەن قىلىدۇ تەسىر.
زېمىن سىرلىق كۈچلەر كانى ئىكەن، بەس،
بىز مەڭگۈ مانا شۇ كۈچلەرگە ئەسىر.
قەيەردە سىرقىراپ ئاغرىسا سۆڭەك،
قەيەردە ھېچ ئارام تاپالمىسا جان،
دەرھاللا شۇ يەرنى كولىماق كېرەك.
خەزىنە تاپارسىز ئۇندىن بىگۇمان.

خالايىق

ئىچۈندۇر شۇ تاپتا ئاغرىدى بېلىم،
مېنىڭمۇ تالماقتا ئايىغىم، قولۇم.
بېقىنىم سانجىيدۇ، ھېچ دەرمانىم يوق،
يەلكەمنى مىسالى تېشىپ ئۆتتى ئوق.
باقساق بۇ ئاغرىققا سىرقىرار جېنىڭ،
بۇنىدىدۇر بايلىقى پۈتۈن جاھانىڭ.

شاھ

بەس، يېتەر سەپسەتە، قېنى باشلا ئىش،
سۆزۈڭنى ئىسپاتلا، قىلمىغىن ھايال.
نە ھاجەت قۇرۇقتىن قۇرۇق گەپ سېتىش،
ئاشۇ خەزىنىنى كۆرسەتكىن دەرھال.
قىلىچۇ ـ تاجىمنى قويۇپ مەنمۇ ھەم
بەلگۈرجەك كۆتۈرۈپ ماڭاي ئىزىڭدىن.
سۆزلىرىڭ راست بولسا بار سوۋغام شۇدەم،
گەر يالغان بوپ قالسا، كۆرگىن ئۆزۈڭدىن.

مېفىستافىل

يېتەكلەپ بارىمەن، بۇنىڭدا گەپ يوق
بىلىمەن ھەم بارلىق يوللارنى تولۇق.
ئۇ يەردە خەزىنە كۆپكى شۇنچىلىك،
تەسۈرگە ھەتتا تىل قىلار ئاجىزلىق.

ئەسەۋۋۇر قىل مانا: يەر ھەيدەر دېھقان،
ئۇرۇلار ئۇشتۇمتۇت بىر نەرسىگە چىش.
كولاپ يەر تېگىدىن ئالسا ئۇ شۇئان،
ئىچىگە لىق ئالتۇن تولغان بىر ئىدىش!
ۋە ياكى باشقىسى يەرنىڭ تەكتىگە،
ئوغۇت كۆمگەن بولسا بىر يىلچە بۇرۇن،
كولىغان چېغىدا بەلگۈرجىكىگە،
ئىلىنىپ چىقىدۇ بىر خالتا ئالتۇن.
ئەمما بايلىقلارنىڭ خەزىنىسىگە
ئالتۇن، بىللۇرلارنىڭ نەق شۇ ئۇستىگە
يەر ئاستى ئۆيى تېمىن بۇزۇپ كىرىمىز؛
ئۇزۇن تار يوللاردىن ئاداشماي ئۆتىمىز،
ياقۇت، ئۇنچىلەرنىڭ كانىغا يېتىمىز —
پىلانىن ھەم ئالدىن تۈزۈپ كىرىمىز.
بۇندا ئالتۇن كوزا، ئالتۇن تاۋاقلار،
بىللۇر قەدەھلەر ھەم تۇرار يانۇ يان.
مۇبادا چاقىغان بولسا تاماقلار،
ئىچىڭ مانا شاراب — ئارام ئالسۇن جان.
كۆرۈپ بەلكى دەرسىز سىز ئەجەبلىنىپ:
بوچكىلار چىرىپتۇ — كېمەيمەپتۇ مەي*.
كېتىپتۇ شارابلار تاشقا ئايلىنىپ،
ھەتتا بىر قەترىنى يەرگە چۈشۈرمەي.
بۇ يەردە مەڭگۈلۈك قاراڭغۇ دۇنيا،
جاھان بايلىق ياتار بۇ زۇلمەت ئارا.
ئۇلاردىن يورۇقتا ئالماققا لەززەت،
كەتمەيدۇ ھېچقانچە ئەمگەك، ھەشىمەت.
تاپماقتا ۋە لېكىن كېزىپ زۇلمەتتە،
بىلىم، ئەقلۇ دانىش كېرەك، ئەلۋەتتە.

شاه

هەقمقەتكە ياتتۇر قاراڭغۇ زۇلمەت،
سەن بىزگە ئالتۇننى يورۇقتا كۆرسەت.
كىم بىلەر تۈن كېچە قاپقارا چاغدا —
نېمە ھەقىقىيۇ، نېمىلەر ساختا؟
ئەلدە بىر ماقال بار: «باقساڭ كېچىسى
كۆرۈنەر قوڭۇر بوپ مۇشۇك ھەممىسى».

مېفستافېل

قېنى، ئالىي ھەزرەت، بەلگۈرجەكنى ئال،
يۈكسەككە كۆتۈرەر ئىنسانىنى مېھنەت.
تەر تۆك، ساڭا كۈلۈپ باققۇسى ئىقبال،
يولۇڭغا ئالتۇنلار تۆكۈلەر ئەلۋەت.
تىللالار ئىچىدە كېزەرسەن باغدا،
ئۇنچىگە ئورارسەن سۆيگىنىڭنى ھەم.
گۈزەللىك ۋە قۇدرەت بىر بولغان چاغدا،
نەقەدەر ئۇلۇغۋار كۆرۈنەر ئادەم.

شاه

كىرىشكىن تېز ئىشقا! يوق ئۆزگە تاقەت.

مۇنەججىم

(ئىلگىرىكىدەكلا مېفستافېلنىڭ سۆزلىرىنى
تەكرارلايدۇ)
بىرئاز سەۋر قىلىڭ، ئەي ئالىي ھەزرەت،

ئاۋۋال بايرام ئۆتسۇن. ئۇمۇ كاتتا ئىش،
بىھاجەت بىر چاغدا ئىككى ئىش قىلىش.
پەلەكنىڭ بۇ تەڭسىز سوۋغىسى ئۈچۈن،
ئۆزىمىز ھەم لايىق بولايلى بۈگۈن.
كىمدىكىم تىلسىمەك بولسا ساخاۋەت،
كۆرسەتسۇن ئۆزىمۇ ئالدىن مۇرۇۋۋەت.
مەي ئىچمەك بولسا كىم — ئۇزۇمنى سىقسۇن.
مۆجىزە كۆتسە كىم — ئىبتىقاد قىلسۇن.

شاھ

بەلەن گەپ! روزىنىڭ ئالدىدا مەردىم!
ھە، ئاندىن مەيلىدۇر نېمە بولسا ھەم.
تۆكۈڭ بار نەرسىنى، ئايماڭ، قېنى —
نىقاب بەزمىسىگە چىللاڭ ھەممىنى!
(كانايلار چېلىنىدۇ، ھەممە تارقىلىدۇ)

مېفىستافىل

تەنتەكلەر! شادلىنار تاپقاندەك دۇنيا.
مېھنەتسىز كېلەمدۇ ئۇنچە بىلەن زەر؟
ئۇلارغا مەن ئىكسىر* بېرەتتىم ئەمما،
ئەپسۇسكى بۇ يەردە يوقتۇر كىمياگەر.

*ئىكسىر — ئوتتۇرا ئەسىر خىمىكلىرىنىڭ تەسەۋۋۇرىدا ھەممە نەرسىنى ئالتۇنغا ئايلاندۇرالايدىغان ئەپسانىۋى تاش (ت).

نىقاب بەزمىسى

بىرنەچچە خانىلارغا تۇتاشقان كاتتا زال نىقاب بەزمىسى ئۇچۇن ياسالغان.

گېرالد

ياق، سىز ئالمان ئۆلكىسى* ئارا
قىلالمايسىز بۇگۈن تاماشا.
جەنلار بەزمىسى، ئەرۋاھ ئۇسسۇلى،
شادلىق بەزمىسى قىزىغان بۇندا.
پادىشاھىمىز ــ ئاڭا ئاپىرىن ــ
ئېشىپ تاغدىن غەلىبە ــ زەپەردە،
روما تامان چىقتى سەپەرگە.
ئاشۇ يەردىن كىيىپ قايتتى تاج ــ
سۆيۈپ قولىغا قۇتلۇق بابانىڭ*.
بىزگە ئېلىپ كەلدى، نە ئىلاج،
قالپىقىنى قىزىقچىلارنىڭ.
شۇندىن بۇيان ياسىنىش شۇنداق،
كىيىم شۇ پاسوندا، شۇنداق پەردازلىق.
ھەممىمىزدە كۆرۈمسىز قالپاق،
پۇتۇن يۇرتتا مەسخىرىۋازلىق.
ئەنە، جۇپ ــ جۇپ بولۇپ شادىمان ــ

*قۇتلۇق بابا ــ رىم پاپاسى كۆزدە تۇتۇلىدۇ.

يېتەكلىشىپ دوست ۋە يارانلار
باغ ئىچىدىن ئۆتۈپ، بىز تامان
كەلمەكتىدۇر ئەزىز مېھمانلار.
ئۇلار قانداق كىيىنىۋالغان!
بۇ ئادىتى! تەئەججۇپ ئازدۇر.
ئەسلى بىزنى شۇ كويغا سالغان
دۇنيا ئۆزى مەسخىرىۋازدۇر.

باغۋەن قىزلار

(ماندالىن چېلىپ ناخشا ئېيتىشىدۇ)
بەزمىكىزگە كەلدۇق مانا،
كۆرۈپ قويۇڭ بىزلەرنى.
فلارېنسىيىلىك* قىزلار
خۇشال قىلار سىزلەرنى.
بىز ھەممىگە ياققاندۇرمىز،
شايى كىيىپ رەڭمۇ رەڭ.
چېچىمىزغا تاققاندۇرمىز،
ھەر خىل گۈللەر. بىر قاراڭ.

ئۇلار شايى، مەخمەل ئۇلار،
بۇندا گۈللەر سۇلمايدۇ.
بىزنىڭ قولدىن چىققان گۈللەر
ھەرگىزمۇ بۇزۇلمايدۇ.

ئۇلار ئەسلى قىيىم - قىيىم،
ئەسكى - تۈسكى پۇرۇچتۇر.

گۈل ياسىدۇق — خوپ بېجىرىم،
بۇ سەئىەتلىك بۇرۇچتۇر.

بىزدە پۈتۈن ئەلنىڭ كۆزى،
كىم باقماس بۇ جامالغا؟
گۈزەللىك ھەم سەنئەت ئۆزى
جەم بولىدۇ ئايالغا.

گېرالد

مەيلىمۇ بىر قاراپ كۆرسەك
سېۋەتلەردە نېمە بار؟
ھېچ كۆرمىگەن بولسا كېرەك
جاھان بۇنداق بىر گۈلزار.

گۈل سەۋداسى قىلسۇن تەجەل،
تونۇشايلى بىزلەرمۇ.
بىلەلمىدۇق قايسى ئېسىل—
گۈللەرمۇ يا قىزلارمۇ؟

باغۋەن قىزلار

كېلىڭلار گۈل ئالىدۇ كىم؟
تالاشمايمىز پۇلنى.
تەرىپلىسە بولدى ھەركىم—
ئالغان ھەر بىر گۈلنى.

زەيتۇن شېخى

مەن زەيتۇنمەن، زەيتۇنمەن
چېچەكلەردىن ئۈستۈنمەن.
يوق ئۆزگىگە تارلىقىم،
تەمەننادىن خالىمەن.
تىنچ ھايات، ئەركىنلىكنىڭ،
مېھنەتنىڭ تىمسالىمەن.
يوپۇرمىقىممۇئەنبەر،
ئەرزىر بولسام گۈلچەمبەر.

ئالتۇن باشاقلاردىن ياسالغان گۈلچەمبەر

قويۇق گۈللەر رەناسىنى،
مەن ھەم گۈزەل، ھەم پايدا—
سېرىرانىڭ* سوۋغىسىنى
تاقاپ يۈرۈڭ ھەر جايدا.

غەلىتە گۈلچەمبەر

ھەيران بولماڭ مەن يېسۇنلۇق
يېتىشكەن گۈل تۇرىمەن.
شۇ يوسۇندا تەبىئەتتە،
خاس ۋە ئايرىم تۇرىمەن.

غەلىتە گۈلدەستە

مېنىڭ نامىم نېمە، بىلمەس
تېئوفراستنىڭ* ئۆزى ھەم.

قەدرىمگە خەق ئانچە يەتمەس،
ناز - كەرەشمەم بەكمۇ كەم.
ماڭا كىمدۇر قىيا باقسا،
كىمدۇر قىلسا سەل ھەۋەس،
كىمدۇر، يەنە، ئىلىپ تاقسا،
شۇنىڭ ئۆزى ماڭا بەس.

دەۋەت

مەيلى سۈنئىي، مەيلى غەيرىي،
تەبىئەتكە بىگانە—
نازۇكلارنىڭ ئارزۇسىغا
زىچ ماسلاشسۇن زامانە،
مەيلى، چاچقا غەيرىي گۈللەر
بولسۇن تاقاش ئىپتىخار.
بىزلەر بولساق—

غۇنچىلار

كۆزدىن نىھان
بىزنى تاپقان - بەختىيار.
كۆكلەم يەرگە يايسا گىلەم،
ھاسىل بولار تىلەكلەر.
مۇھەببەتكە بىزلەر بىلەن
تەلپۈنىدۇ يۈرەكلەر.
ئويغىنىدۇ ئاشۇ تاڭ—
قەلب، ھېسسىيات، كۆز ھەم ئاڭ.

باغۋەن قىزلار ئۈستى يېپىق كوچىغا گۈل تولغان سەۋەتلەرنى تىزىپ قويىدۇ.

باغۋەنلەر

(تېئورىالار* تەڭكشىدە ناخشا ئېيتىدۇ)
گۈل - چېچەكنى بىرلا كۆرۈپ
بولار تاللاپ ئالغىلى.
مېۋىلەرنى تېتىپ كۆرمەي،
قانداق بولسۇن بىلگىلى؟

كۆرۈپ ئولار جامالىنى—
نېمە سېزەر كۆزىڭىز؟
ئالۇچايۇ شاپتۇلنى
تېتىپ كۆرۈڭ ئۆزىڭىز.
شائىر گۈلگە بېقىپ قالسا،
ھەر نېمىلەر دەپ كۆرەر.
لېكىن ئالما يېقىپ قالسا،
ئاۋۋال ئۇنى يەپ كۆرەر.
بىرى كىلىك گۈلچى قىزلار،
قۇۋناق قىزلار، خۇش خەندان،
گۈلىڭىزنى قويىڭىزلار
مېۋىمىزگە بانمۇ يان.

گۈلباغ ئارا بولسۇن بۇگۈن
بەزمە تامام بولغۇچە—

هەر كۆڭۈلنىڭ كۈيى ئۇچۇن:
مېۋە، ياپراق، گۈل ــ غۇنچە.

گىتار ۋە تېئورىبالار تەڭكىشىدە ھەر ئىككى تەرەپ ئۆز مالىلىرىنى كوچىنىڭ بىر چېتىگە يۆتكەيدۇ.

ئاشنا ۋە قەز

ئاشنا

ئوماق قىزىم، سەن تۇغۇلۇپ،
ئاچتىكۆز كۆزۈڭ ــ
ئۆستۈڭ ئاپئاق، پاقلان بولۇپ،
چىرايلىق يۈزۈڭ.
نەچچە يىلدىن مەن ئويغا بەلت:
بولسا بىر ئەر ــ باي دۆلەتمەن،
لايىقسەن ئۆزۈڭ.

يىل كەينىدىن ئۆتتى يىللار،
ئالەم بىر بازار.
ساڭا قانچە مەرد يىگىتلەر
بولدى خېرىدار:
كۆزلىرىنى باغلاپ كۆردۈڭ،
باشلىرىنى ئايلاندۇردۇڭ،
قىلمىدى ھېچ كار.
ئۆتتى تالاي بەزمە يىغىن ــ

بىزمۇ بىمالال...
قىلدۇق تالاي ھەرىكەت، لېكىن
كۆڭلىمىدى ئىقبال.
بۈگۈن ئامەت كەلسە كېرەك،
ئۇچراپ قالسا بىرەر تەنتەك...
ئىلىندۇرۇپ ئال.

ئۆلارنىڭ يېنىغا بېرىلىدۇ. ۋاراڭ - چۇ-
رۇقلۇق كۆڭۈللۈك سۆھبەت باشلىنىدۇ. تور، قارماق كۆتۈرگەن
بىلىقچىلار، قۇش تۇتۇشقا ئىشلىتىلىدىغان تاياقلارنى كۆتۈر-
گەن قۇشچىلار يىغىلىدۇ. ئۇلار خۇشال چاقچاقلىشىپ، قىزلار
بىلەن قوغلىشىدۇ.

دەرەخ كەسكۈچىلەر

(قوپال، يېڭىلىتەك يۇرۇش بىلەن كىرىپ كېلىدۇ)

پوشت! پوشت!
بىزلەرگە يول ئاچ!
بىز ئورمان كېزىپ
قارىغاي كېسىپ،
قىلىمىز تاختا.
توشۇغان ۋاقتا،
باشىنى ساقلا! قاچ!
بىزلەر خالايىق،
قوپال كىشىمىز،
لېكىن ئىشىمىز

هۇرمەتكە لايىق،
كەسمىسە ئوتۇن
قوپال بىلەكلەر،
نېمە قىلارىكىن
جېنى يېپەكلەر؟
ئىشلىمىسەك بىز
تەرلەرگە پېتىپ،
ئۆلەر ئىدىكىز
سوغۇقتا قېتىپ.

پالىشنىللار*

بەل پۈككۈچى — سىز،
تەر تۆككۈچى — سىز،
چۈنكى جاھىل سىز؛
ھانا ئاقىل — بىز،
بىز ئىش قىلمايمىز،
تەشۋىش قىلمايمىز.
باشلاردا — قالپاق،
ئاياغتا — باشماق،
جۇلدۇر — ئىگىلدە
شادلىق — كۆكۈلدە.
تۇنلەر بىئازار
ئۇخلاپ ئۆتۈرمىز،
كۈندۈزلەر بازار
كېزىپ يۈرۈرمىز.
بىز ئەركىن قۇشتەك

قىلمىز پەرۋا،
بەزمدە ھۇشتەك
چالمىز خۇش — ساز.
باشلىنار قىي — چۇۋ،
ئەنە، مالمان!
قاچمىز دەررۇ،
بىز خۇددى توشقان.
ئەل مىلك سالسا داد،
يوقتۇر ئىشىمىز—
بىتەشۋىش، بىدات
يۈرگەن كىشىمىز.

تەييارتاپلار

(دەرەخ كەسكۈچىلەرگە سۈركىلىپ تەمىنلەرلىك بىلەن)

سىز — مېھنەتكەشسىز،
سىز — زەھمەتكەشسىز.
سىز بەرمىسىڭىز
ئۆتۈن ۋە كۆمۈر
تۈگەيدۇ ئىزسىز
بىزنىڭ بۇ ئۆمۈر.
ماختاش بىھاجەت،
ياسالما قىلىق،
سۆزدىن نە پايدا؟
سىز بولسىڭىز بەس،
ئۆيىمىز ئىسسىق.

بىز شاد ھەر جايدا.
ياغمايدۇ ئوتۇن
ھەرگىز ئاسماندىن،
ئوتۇنچى پۈتۈن
توشۇر ئورماندىن.
مانا ئوچاقتا
ئوت يالقۇنلىنار.
تۆمۈر تاۋدا
بېلىق قورۇلار.
ئاشپەز لېگەندە
كەلتۈرگەندە گۆش،
گۆشخور ئەلۋەتتە
يايرار قەلبى خۇش.
ئاڭا ئاشۇ كۈن
بولمايدۇ بايرام؟
ئوتۇنچى ئۈچۈن
كۆتۈرمەسمۇ جام؟

ھاراقكەش

شادلىقىمغا يوق تەڭدۇق،
ھەمىمە دوستۇم، ئۈلپىتىم.
مېنىڭ بايلىقىم ـــ قوشاق،
ئەركىنلىكتۇر ئادىتىم.
تارتىنمىشنى قوي دوستۇم،
تېزرەك مەينى قۇي، دوستۇم.
قەدەھلەر تولۇپ تۇرسۇن،
كۆڭۈل خۇش كۈلۈپ تۇرسۇن.

مەنمۇ خوتۇنەدىن بەزگەن،
نەشتەرنى قادايدۇ.
ئۇ مېنى نىقاب كىيگەن
ئالۋاستى دەپ ئاتايدۇ.
ئەيمىنىشنى قوي، دوستۇم،
تېزرەك مەي قۇي، دوستۇم.
قەدەھلەر تولۇپ تۇرسۇن،
چاقچاقمۇ بولۇپ تۇرسۇن.

قەرز دەپتەرىم تەييار،
قاۋاقخانا بىزگە يار.
ھەيدىۋەتسە خوجايىن،
قويۇپ بېرەر خىزمەتكار
چەتتە تۇرما، قۇي، دوستۇم،
تېزرەك مەينى قۇي، دوستۇم.
قەدەھلەر تولۇپ تۇرسۇن،
كۆلكىمىز ئۇرغۇپ تۇرسۇن.
ھەركىمدە بار بىر ھەۋەس،
ماڭا بۇ يەر بولسا بەس.
ئۇستەل ئاستى خوپ كەلدى،
سوزۇلايچۇ بىر نەپەس.

ئومۇمىي ناخشا

قېنى، ئىچمەك تەشنالار!
ئەنە، كىرىپ بۇرجەككە
بىزنەك بەزى ئاشنالار
كېتىپ قالدى مۇگدەككە.

قەبرىستان ۋە شەبىستان كۆيچىلىرى ئۆزىرە سورايدۇ، ئۇ-لار ھازىر يېڭى پەيدا بولغان، ئەتسە بسر كـۈن شېئىرىيەتتە يېڭى بىر يۆنىلىش باشلىشى مۇمكىن بـولغان يالماۋۇز بىلەن بېرىپ سوھبەتلەشمەكتە. گېرالد بۇنى تەكىتلەيدۇ ۋە ئېتىبارغا ئالىدۇ. ئۇ يۇنان ئەپسانىسىدىكى قـەھـرىـمانلارنى چاقىرىدۇ. ئۇلار گەرچە زامانىۋى كىيىنگەن بولسىمۇ، ئۆزىگە خاسلىق ۋە دەۋر گۈزەللىكىنى ساقلاپ قالغان.

ئۆچ نازاكەت*

ئاگلايا

ھايات ئۈچۈن شەۋىق، لەززەت
بېغىشلىغاي نازاكەت.

گېگېلانا

شەۋىق - لەززەت تويغاندا ھەم
نازاكەت بولسۇن ھەمدەم.

ئېفراسىنا

كىم بۇ شەۋىقتىن مىننەتدار،
نازاكەتكە بولسۇن يار.

پارکالار*

ئانتراپاس

قىسمىتىمدە بار خىزمەت—
مۇرەككەپ ئىش، مۇشكۈل ئىش.
تەلەپ قىلار زور غەيرەت
ھايات يېپىن ئېگىرىش.

ئۈزۈلمىسۇن ئۈچۈن يىپ،
بولسۇن ئۈچۈن سىيلىق، ساز،
ئېشىپ ئۇنى ياخشىلاپ،
ئاندىن بېرىمەن پەرداز.

پۇختا بولسۇن سۈپىتى
بولمىسا ئۇ بۇزۇلار.
يىپنى بەكمۇ زىيادە
تارتمۇەتسەڭ ئۈزۈلەر.

كلاتا

قايچا تۇتۇش قولۇمغا
مېنىڭ شورلۇق قىسمىتىم.
قىلمىغان ئىش ئانىمىز
بولدى مېنىڭ خىزمىتىم.

ئۇ مەجرۇھلار گۈنىنى
بەكمۇ كۆپ سوزۇپ قويدى.
لېكىن ياشلار ئۆمرىنى
تېگىدا ئۇزۇپ قويدى.

مەنمۇ بىراق بۇ ئىشتا،
يېگىلىشتىم تالايلاپ.
بۇ قايچىنى ئەمدى مەن،
قويۇپ قويماي ئاۋايلاپ.

يايراق، ئۇيناق بىمالال،
تويۇپ - تويۇپ قاراي، مەن.
بۈگۈن سىزگە يوق زاۋال،
مەنمۇ خۇشال يايرايمەن.

لاخېزىس

بۇ دەۋرده پەقەتلا،
مەن يېگانە ئاقىلراق.
چەرخ ئىشى تەرتىپسىز،
ئىشىم تەرتىپ ئورناتماق.

بويسۇنىدۇ ھەر بىر يىپ،
قائىدىگە، بۇيرۇققا.
ھەر تالا قولدىن ئۆتۈپ
چۈشەر ئاخىر ئۇرچۇققا.

قارىمىسام مەن ئەگەر،
غۇلار ئالەم شۇ ھامان.

چاق ئايلىنار، كۈن ئۆتەر،
دەستىگاھقا يىپ راۋان.

گېرالد

گەرچە تونۇش سىزگە قەدىمىي دۇنيا،
تونۇۋالالماسسىز بۇلارنى ئەمما.
ئۇلارنىڭ كىملىكىنى بىلمەي ئېھتىمال،
ئەزىز مېھمانلار دەپ قىلارسىز مېھمان.

بۇ گۈزەل قىزلارنى فۇرىيالار* دەپ،
ئېھتىمال ھېچ كىشى قىلمايدۇ گۇمان.
ئەمما سۆزلەشسىڭىز يېقىنراق كېلىپ —
بىلەرسىز بۇ ھۆرلەر يىلاندۇر، يىلان.

ئۇلار كۆپ مەككاردۇر، لېكىن بۇ - بايرام،
ھەركىم ئۆز خۇلقىنى قىلىدۇ ئايان.
شۇ سەۋەب بىنىقاب فۇرىيالار ھەم،
قىلىدۇ كۆڭلىدە بارىنى بايان.

فۇرىيالار

ئالېكتا

نىقابتىن پايدا يوق - بۇنى بىلمىمىز،
شۇم غەيۋەت دەرسىنى ئوقۇيمىز سىزگە.

ئۆيلەنمەك بولسىڭىز گەر بىرەر قىزغا،
بىز ئۇنى ئاشۇرۇپ تەرىپ قىلىمىز.

ئېيتىمىز — ئۇ نازۇك، ئەركە ۋە ناياق،
سىزنى ئەر قىلارۇ باشقىدا كۆزى.
ھە، ئۇنىڭ ئۇستىگە ئالىغايدۇر كۆزى،
ھەم بويىنى قىيسىقتۇر، پۇتلىرى مايماق.

بولغۇسى كېلىنگە ئېيتىمىز: — «ئېرىڭ —
ئەسلىلا بۇزۇقتۇر - چۈشمەيدۇ ئىزغا،
سېنى يامانلىدى باشقا بىر قىزغا!»
ھە، ئاندىن سىز بېرىپ ئۆيلىنىڭ!

مېگىرا

بۇ قانداق ئىش بولدى؟ ئەر - خوتۇن بولۇپ،
ياشىغاي بىر جۇپ ياش بىلمەي ئېتىراز.
ئارىغا مەن سالاي شۇملۇق ۋە ئاراز،
تاشقاي بەخت كاسىسى زەھەرگە تولۇپ.

ئىنسان تەبىئىتى ھېچ تۇرغۇن ئەمەس،
ھايات ئۆتسە بىرخىل تېگىدۇ جانغا.
ئەگەر نۇرلۇق كۈن بەرسەك ئىنسانغا،
ئۇ قارۇ مۇزلۇقنى قىلىدۇ ھەۋەس.

كىمكى بىر - بىرىگە دوست - يار بولۇر،
كىمكى بىر - بىرىگە ئەزىز مېھرىبان.

ئۇلارغا كۈن يوقتۇر مەندىن ھېچقاچان،
ئاسمادىي* يېنىمدا مەدەتكار بولۇر.

تەزىقانا

پىسقۇ پاسات، غەيۋەتلەر ئەمەس —
مەندە بار قورال - خەنجەر ۋە زەھەر.
قىلسا كىمگە خىيانەت ئەگەر
ئۇ كېچىكمەي جازا تاپار، بەس.

تېرىغاننى ئورۇر ھەر كىم، راست!
لەززەت ئىچىدە ئۆتكەن ئان ئۇچۈن.
لەھزە ئارام تاپقان جان ئۇچۈن.
مەن ئالارمەن رەھىمسىز قىساس!

گۈناھ بارکەن، دېمەك، بار جازا،
پايدا بەرمەس نالەيۇ ھەسرەت.
توۋلارغا تاغ - تاشتىن پەقەت —
«ئەلقىساس» دەپ قايتىدۇ سادا.

گېرالد

پوشت، يېڭى مېھمانلار كەلمەكتە بىزگە،
ئۇلار ئوخشاشمايدۇ ھېچبىرىمىزگە.
يېپىنىپ ئۇستىگە ماتا - خىلمۇخىل،
ئەنە تاغدەك بولۇپ كەلمەكتىدۇر پىل.
خارتۇمى مىسالى دەھشەتلىك پىلان.

بۇ قانداق تېپىشماق! قىلاي مەن بايان:
پىل بوينىغا مىنىپ تاياقلىق ئايال،
باشقۇرۇپ كەلمەكتە پىلنى بىمالال.
ئۇنىڭدىن نېرىراق بىر ئېگىزلىكتە،
كەلمەكتە يەنە بىر پىلمۇ شۇ پەيتتە.
ئىككى تەرىپىدە ئۇنىڭ، قاراڭ سىز،
كەلمەكتە كىشەنلىك ئىككى ئەسىرە:
بىرى ئىزتىراپتا سۇلغۇن ۋە رەڭسىز،
بىرى بولسا پەرۋا قىلمايدۇ زەردە.
ئۇلار كىم، بۇ نە ھال ـ ئاڭلىماقچىمىز ـــ
ئۇلارنىڭ ئۆزىدىن تىڭلىماقچىمىز.

قورقۇش*

ئەتراپىدا مەشئەللەر
سالدى مېنى قىيناققا.
قاچاي دېسەم كىشەنلەر
بۇلجۇتمايدۇ ھېچياققا.
ھەممە مەندىن كۈلمەكتە،
ھەممە ماڭا ياۋ ـ دۈشمەن.
ھەممە تەھدىت قىلماقتا،
ھەممە ئىزىمغا چۈشكەن.

دوست ـــ يولۇمغا كۆز قېتىپ،
مېنى كۈم قىلماق بولدى.

دۇشمەن ـ ئارتتىن ئىز بېسىپ،
پىچاق سانجىماق بولدى.
ئۇنى تۇتماق بولساممۇ،
كىشەندىدۇر قوللىرىم.
قېچىپ كەتمەك بولساممۇ،
چىك ئېتىلگەن يوللىرىم.

ئۈمىد*

سالام، ھەدە ـ سىگىللار!
نىقاب، ھەر خىل ئېگىللار
سىزگە بۇگۈن ئۇچۇن خاس.
تاڭلا ئەتە، بىلمىمىز،
ئەسلىمىزگە لايىق، ماس
كېيىملەرنى كىيىمىز.
ئەمما ھەدە ـ سىگىللار
تەھقىق شۇنداق كۇن كېلەر ـــ
نىقابسىزمۇ شاد ـ خۇرام
قىلىمىز ھەر كۇن بايرام.
مېھنەت ناخشا تۇپەيلى
ئەمەك كەبى بولىدۇ.
ھايات خۇددى گۇل سەيلى
چۆچەك كەبى بولىدۇ.
زو كەلمەس ھېچ بىلەككە
گاھ ئىشلەپ، گاھ ئېلىپ دەم ـــ
خالىساق يەككە ـ يەككە،
خالىساق خاھ بولۇر جەم ـــ

يول ئالمىز سەيىرگە،
خەندان ئۇرۇپ شاد ـ قۇۋناق
بىزلەر بارساق قەيەرگە،
بارچە ئاچار كەك قۇچاق.
شۇنداق كۆنلەر كەلگۈسى،
بەخت بىزنى سۆيگۈسى.

دانا

ئۈمىد بىلەن قورقۇشتىن
ئارتۇق ياۋ يوق ئىنسانغا.
ئۇلار ئوت بىلەن سۇدىن
بەتتەر ئاپەت جاھانغا.
پىل گەرچە تاغ بىلەن تەك،
بىراق تىزگىن مەندىدۇر،
مۇنۇ ئىككى بالىنىڭ
قوللىرى كىشەندىدۇر.
يۈكسەكلىكتە تۇرغان بۇ
مەبۇدەنى تونۇرسىز:
بارچە ئالەم ئاڭا قۇل،
تۇرار ھەممە پۈكۈپ تىز.
مەغرۇر باقار شان ـ شۆھرەت
شولىسىدىن مۇنەۋۋەر،
ئىسمىن ئىبىتسام، ـــ ئۇ نۇسرەت
ھەممە ئىشتا مۇنەۋۋەر.

زائىلا ـ تېرسىد*

بۇ يەرگە كەلدىم بۈگۈن
سىزلەرنى بابلاش ئۈچۈن.

ئەڭ بىرىنچى نىشانىم
نۇسرەت ئاتالغان خانىم،
قاناتلىق دەر ئۆزىنى،
بۇركۇت بىلەر ئۆزىنى.
شەھەر - يېزا خاس ئاڭا،
ئۆچىلەر سالغان ماس ئاڭا.
ئۇچرىسا بىر شۆھرەتلىك
قۇيقا چېچىم بولار تىك.
قېنى، گۇناھنى شانغا،
ھەقسىزلىكنى يالغانغا
ئايلاندۇرسام مەن ھامان،
قىلسام ئەلگە ھەم ئايان.

گېرالد

يوقال، ئىبلىس، كۆزلەردىن،
تاياق يەيسەن بىزلەردىن!
ئەجەب، بۇ دوك يوقالدى،
يۇمىلاق بولۇپ قالدى.
ئەنە، پىر - پىر ئايلاندى،
ۋاھ، تۇخۇمغا ئايلاندى.
بۇنى بىر مۆجىزە دەڭ.
ئىككىگە بۆلۈنۈپ تەڭ،
ئۇندىن ئىككى جان چىقتى:
شەپەرەڭ، يىلان چىقتى.
يىلان يەر قۇچۇپ كەتتى،
شەپەرەڭ ئۇچۇپ كەتتى.

مەقسەتلىرى بىرلىشىش،
چىقارماي ئەسلا تىۋىش.
بولالماس ئادەم لېكىن،
بۇ، ئۇلار ئۇچۇن قىيىن.

خالايىق

ئوينىماقتا ئەل ئوسسۇل،
كېتەيلى بىز تېزرەك بول.
بېشىمىزدا ئۇچۇپ جەم —
بولماقتىدۇر روھلار ھەم.
چېچىمغا تېگە - تەگمەي،
بىر نەرسە ئۇچۇپ ئۆتتى.
ئاللىنىمە پەيدىنپەي
پۇتۇمنى قۇچۇپ ئۆتتى.
بۇندا ياربدار يوق، لېكىن،
قۇچتى ئىگراش سورۇننى.
بۇ ئەلۋەتتە شۇ ئىككى
ئۆلۈمتۇكنىڭ ئويۇنى.

گېرالد

بەزمە تېخى باشلانماي،
تولدى ھەريان مېھمانغا.
كۆزەتمىكىم كېرەكتۇر
تەكشى كۆز سېپ ھەريانغا.

يەنە بۇندا ئۇشتۇمتۇت،
يۈز بەرمىگەي بۇ ئاپەت.
چاقىرمىغان مېھمانلار،
كەلتۈرمىگەي پالاكەت.
ھەيرانلىققا چۆمۈلدۇم،
چاك - توپىغا كۆمۈلدۇم.
رۇھلار كىرىپ كېلىشتى،
دېرىزىدىن توپلىشىپ.
مەن بىر چەتتە يېگانە،
قاراڭ، ئۇلار بەكمۇ كۆپ.
مانا ھازىر كىرگىنى —
زائىلە ئىدى ئەينى.
لېكىن، قارا، بۇ نەھال،
قىلدى مېنى بەكمۇ لال.
ئۇلارنى تونۇشتۇرماق
ئەسلى مېنىڭ ۋەزىپەم.
ئەمما مۇشكۈل تېپىشماق
ھەيران قىلدى مېنى ھەم.
مەنزىرىگە قاراڭە،
مەنسىنى قىل بايان.
تۆت ئات قوشقان بىر ھارۋا
كەلمەكتىدۇر بىز تامان —
تىكىپ ئۆتكۈر كۆزىنى،
سوقۇۋاتقىنى ھېچكىمنى،
كېلەر يايلاق بىر يېگىت،
مەھكەم تۇتۇپ تىزگىننى.
جىلۋە قىلار ئۇستىدە

سانسىز يۇلتۇز نۇر چېچىپ.
ھەم بىھىساب چىراغلار
ۋالىلدايدۇ كۆز چېقىپ.
ئەنە كەلدى، مەن ھاك - تاك...
چەتكە قاچ! دەھشەت!

ھارۋىكەش بالا

توختاك!
ئۇچقۇر تايلار، بىر نەپەس
ئارام ئېلىك ئەمدى، بەس!
سىزدە ئەقىل بار تولۇق،
تىزگىنىگە بويسۇنغۇلۇق.
بۇ قۇتلۇق جاي، بىلىكلار،
ئۇنى ھۆرمەت قىلىكلار.
مۇخلىسلار، دانىشمەنلەر،
بىزنى ئورنۇبلىشتى.
گېرالدتىن بىز ھەقتە
گەپ سوراشقا كىرىشتى.
گېرالد بىزنى باشلىغىن،
تەشۋىشىڭنى تاشلىغىن.

گېرالد

ئۆزۈك كىمىسەن، ھارۋىكەش،
سېنى نەدىن بىلەي، مەن؟

ئىقتىدارىم يەتكۈچە
سېنى تەرىپ قىلاي، مەن.

ھارۋىكەش بالا

باشلا، قېنى.

گېرالد

ئالدى بىلەن،
ياشسەن، بەقۇۋۋەت، بەرنا.
پىشمىغان غورىسەن، ئەمما
خوتۇنلارغا ياقسەن.
ئۇلغىيىپ، تاپقاچ كامال،
تالايلاپ ساھىبجامال —
قەلبىگە ئوت ياقسەن.

ھارۋىكەش بالا

گەپ باشلىشىڭ بولدى باب،
تېپىشماقنى — قېنى، تاپ.

گېرالد

كۆزلىرىڭ تۇم قارا، چېچىڭ جىگگىلەڭ،
بېزەكلىرىڭ ياقۇت، ئۇنچە بىلەن زەر.

ئۇچاڭدا يېپەكتىن تىكىلگەن كۆڭلەك.
بېلىگگە باغلاپسەن كۆمۈشتىن كەمەر.
قىزلاردەك لەتىپسەن، دىلرەبا تەلئەت،
نازاكەت ھەم ھايا بېزىگەن سېنى.
قىزلارنىڭ جېنىغا لېكىن سەن ئاپەت،
ئوقۇغاچ مۇھەببەت ئېلىپبەسىنى.

ھارۋىكەش بالا

كىم بۇ — تەختتە ئولتۇرغان؟
باققىن — زەرگە ئورالغان!

گېرالد

ئالتۇنلارغا پۈركەلگەن —
ئۇ ساخاۋەت سۈلتانى.
مۇرۇۋەتتىن شان قۇچقان —
ئەلنىڭ پاك مېھرىبانى.
بېسىپ ياتماي بايلىقنى
تۇرغان ئەلگە تارتىپ.
تاراتقانچە، خەزىنىسى
بارغان شۇڭا كۆپ ئارتىپ.

ھارۋىكەش بالا

بۇ تەرىپىڭ خېلى ھاس،
بىراق باشلىنىش خالاس.

گېرالد

ئۇنى تەرىپلەش قىيىن،
ئەما ئايدەك يۇزىدىن،
مەغرۇر باققان كۆزىدىن،
ۋە بۇ شاھانە كىيىم،
ئۇلۇغۋار قامىتىدىن
ھەمدە سالاپىتىدىن
كىملىكى نامايانداۇر:
بىرەر يۇرتقا سۇلتاندۇر.

ھارۋىكەش بالا

بايلىقلار مەبۇدىسى
پلۇتۇس ئۇ بىلىسىز.
ئۇنى قوبۇل قىلماقچى،
سىزنىڭ ئاشۇ شاھىڭىز.

گېرالد

ئەما، ئېيتقىن، ئۆزۈڭ كىم؟

ھارۋىكەش بالا

مەن — ئىجادىمەن، قىلمىشىم —
ئۆزۈمنى سەرپ ئەتمەك.
بارىمنى بەرسەم، دېمەك،
ھاسىل بولار ئارمىنىم:

چوققىغا بېرىپ يەتمەك.
بايلىق دېسەك — تانمايمەن،
پلوتۇستىن قالمايمەن.
ئۇندا يوقى مەنده بار:
شاھانە بەزمىلەردە،
ئۇسسۇل ۋە نەغمىلەردە —
مەن بولمەن ئاڭا يار.

گېرالد

ماختىنىشىڭ خوپ، لېكىن
ھۇنىرىڭنى كۆرسەتكىن.

ھارۋىكەش بالا

قارسىلدىسا بارمىقىم،
زەرگە تولار ھەر يېنىم.
(بارمىقىنى قارسىلدىتىدۇ)
مانا بۇ — مەرۋايىت — دۇر.
تاقاڭ ھەم قىلىڭ ھۇزۇر.
مانا ھالقا — جىڭ ئالتۇن.
قانچە كېرەك سىز ئۇچۇن؟
ياقۇت كۆزلۈك ئۇزۇك بۇ،
ھەممىسىدىن تۇزۇك بۇ.
كۆز - كۆز قىلىپ ھەممىنى
ئۆرتەيمەن ئەل قەلبىنى.

گېرالد

مانا، ئۇر - سۇر، توپىلاڭ،
سوۋغا بېرىش باشلاندى.
قمي - چۇڭ بىلەن خالايىق
ئولجىلارغا تاشلاندى.
ھەممە ئالار، زەر، كۈمۈش —
بۇ گويياكى شېرىن چۈش.
نەيرىڭمنى ئىشلەتكەن —
ئىكەن ئەسلى پلۇتۇس.
ھالقا بىلەن ئۇزۈكلەر،
ئۇنىڭدىنمۇ تۇزۈكلەر،
قولغا چىقار - چىقماستىن،
بولدى غايىب تۇتماستىن.
ھالقا ئۇچتى پەلەككە —
ئايلىنىپ كېپىنەككە.
بۇلاپكىمۇ يوقالدى.
ئۇ قوڭغۇز بولۇپ قالدى.
بىزدىن تىندى بۇ ساختا
ئالتۇنلارنىڭ ساداسى.
ھەممە ئەمدى بىلمەكتە —
بۇ — نەيرەڭنىڭ بالاسى.

ھارۋىكەش بالا

گېرالد، ئۆزۈك بەك ئۇستا،
سۆز قىلىشتا ھەرقاچان.

هەرخىل نىقاب، ماۋزۇدا
بولسەن ھەم نامايان.
ماھىيەتنى ئېچىشتا
لېكىن ئاجىز سەن ھامان.
مۇنازىرە نە ھاجەت؟
سۆزۈم بار ساڭا خاقان!
(پلۇتۇسقا قاراپ)
سەن ئەمەسمىدىڭ ماڭا
تۆت ئات بەرگەن ھۆكۈمدار؟
مەن ئەمەسمىدىم ساڭا،
ساداقەتلىك خىزمەتكار؟
نېمە ئىشنى بۇيرۇساڭ
ئۇچىمىدىمۇ ئوق بولۇپ.
ھەرقانداق بىر مەنزىلگە
يەتمىدىمۇ قۇش بولۇپ؟
بەيگىلەردە ھەرقاچان
كەلمىدىمۇ شان قۇچۇپ؟
قاينىق جەڭگە سەن ئۇچۇن،
كىرمىدىمۇ ئوت بولۇپ؟
گۈلتاجنى نۇسرەتنىڭ
بەرمىدىمۇ كەلتۈرۈپ؟

پلۇتۇس

بولدى قىل، بەردى ئايان،
سۆزلىرىڭدە يوق گۇمان.

سەن مېنىڭ چىن روھىمسەن،
شۆھرىتىم، مۇرىدىمسەن.
مەن قانچىلىك بېيىماي،
يەنىلا سەن مەندىن باي.
گۈلتاجىڭ تاجدۇر ماڭا،
مېھرىڭ — راۋاجدۇر ماڭا.
سېنىڭ بىلەن ھەرقاچان
ماختىنىمەن، ئەي ئوغلان.

ھارۇنكەش بالا

(خالايىقىغا)
ئاچتىم قۇتلۇق ساندۇقنى،
چاچتىم سىزگە ئالتۇننى.
چاچتىم گويا شۇ بىلەن
خاسىيەتلىك يالقۇننى.
قونۇۋېلىپ چاچلارغا،
ئۇچۇپ باشتىن باشلارغا،
كۆزنى چېقىپ ۋالىلدار
ئوخشاپ تىللا قاشلارغا *.
گاھى بولۇپ زور گۈلخان،
ئۇچار ئۆرلەپ كۆك سايان.
بولار غايىب كۆپلىرى
ئۆچكەن ئۇچقۇن - ئوتسىمان.

---

* تىللاقاش — پىشانىگە ساڭگىلىتىپ ئېسىپ قويۇلىدىغان تىللادىن ياسالغان بېزەك بۇيۇمى.

ئايالار

بۇ ئىش ئۆزى بىر ھېيلە،
ئىجراچىسى ھېيلىگەر.
ئارقىسىدا تۇرغىنى
ھەتتا ئەرۋاھتىن بەتتەر.
قاراپ بېقىڭ، قاق سۆڭەك،
گۆشى يوق چىمدىغۇدەك.

ئوروق كىشى

بەس، جاۋىلداق ئايالىلار!
شۇبھىسىز، بىر زامانلار،
ئايالىم بولغان خېنىم،
مەن ئاقىل خەسىس ئىدىم.
كىرىم بارۇ چىقىم يوق،
باي، بە دۆلەت ياشايتتۇق.
تولدى ئامبار لىقمۇلىق،
بولدۇق ناھات گۈناھلىق.
ھازىر ئۆزگە زامانە،
ئۇ ئادەتلەر بىگانە.
مال يىغماقنى ھەر ئايال،
قىلمايدۇ ھەرگىز خىيال.
بىھاجەتتۇر تارازۇ،
ھەمياندىن تولا ئارزۇ.
بوغۇلغان ئەر قەرزگە،

ئىشى يۇگۈرۈش ئەرزگە.
نېمە چۈشسە ھەمىانغا،
خوتۇن خەجلەر مېھمانغا.
بېزەك ئالار تاقماققا،
ئويىنىشىغا ياقماققا.
شۇندىن بۇيان كۆزۈم يوق
خوتۇن خەققە باقماققا.
ئالتۇن ماڭا كۆپ ئەزىز،
مەن ئەركەكمەن، مەن خەسىس.

ئاياللار باشلىقى

ئەجدىھادىن كەم ئەمەس،
ئەجدىھاغا ھەمنەپەس.
قەستى قوزغاپ ئەرلەرنى
ئاياللارغا كۈن بەرمەس.

ئاياللار

ئەي، بىر خالىتا قاق سۆڭەك!
سېنى بىر بابلاش كېرەك!
نەيرەڭ ئۇۋاز بۇ ئەزەلدىن،
ئەجدىھاسى قەغەزدىن،
قىلايلى بىر ئۇركالىتەك.

گېرالد

سىلەر نېرى تۇرۇڭلار،
ماڭا قويۇپ بېرىڭلار.

تايمقم باۋ، مەن ئۇنى...
شۇنان سوزۇپ بويىنىنى،
ئەجدىھالار بۇرۇلۇپ،
قاناتلىرى سۆرىلىپ،
ئاغزىدىن ئوت چېچىشتى.

قورقۇپ كەتكەن ئالامان
بىردەمدىلا ھەر تامان
پىتىرىشىپ قېچىشتى.
تىنجىپ شۇنان تۈپىلاك،
بولدى تىمتاس يەر - جاھان.

(پلۇتۇس ھارۋىدىن چۈشىدۇ)

ئەنە پلۇتۇس ئورنىدىن
قوزغالدى - دە، دەس تۇردى.
چۈشۈرمەكنى ساندۇقنى،
ئەجدارلارغا بۇيرۇدى.
ھاسىسىنى، — چۇش، — دېدى —
ئىما قىلىپ كىرىپكىتە.
بەرى بەجا قىلىنىدى،
تاك قالغۇدەك تېزلىكتە.

پلۇتۇس

(بالىغا)
يۇكتىن قۇتۇلدۇك مانا،
ئازاد بولدۇك راستىنلا،

چاپقىن ئۇچقۇر تايىنى، بەس،
سېنىڭ جايىڭ بۇ ئەمەس.
ئىقابلىق بەندىلەردىن،
مەنسىز خەندىلەردىن،
قاچ تەنھالىق جاھانغا،
سەن لايىق شۇ پىنھانغا.
ئۇ تىنىق ئايدىڭ پىنھان،
ئۆزۈڭدەك تازا، ئوبدان.
ئۇندا گۈزەل، بىغۇبار —
يارىتىسەن بىر دىيار.

ھارۋىكەش بالا

ئۇ ئىجاد قىلىنغان تىنچ دۇنيادا.
قىلارمەن ئەلچىلىك بۇرچۇمنى ئادا.
ئاخىر ئىككىمىزنىڭ مەسلىكىمىز بىر؛
سەن بار يەردە توقلۇق، ھەممە نەرسە تەل،
مەن بار يەردە شوخلۇق، خۇشلۇق مۇكەممەل.
ئىنتىلىش، ئارزۇ ۋە تىلىكىمىز بىر.
بەزىلەر ئىزدىشەر بايلىقنى — سېنى،
بەزىلەر ئىزدىشەر ئىجادنى — مېنى.
ھە، سېنى تاپقانلار لەززەت تاپىدۇ،
ھە، مېنى تاپقانلار - زەھمەت تاپىدۇ.
مۆكۈنۈپ يۈرۈشكە يوقتۇر ھەۋىسىم،
قىلىدۇ ئاشكارا مېنى نەپسىم.
ئىلتىجا قىلدىڭ سەن، رەھمەت، ئەلۋىدا
ئىزدىگەن چېغىڭدا كېلىسەن ئەسما.

(قانداق پەيدا بولغان بولسا، شۇنداق يوقلىدۇ)

پلۇتۇس

كەلدى ئېچىش نۆۋىتى
ئەمدى مانا ساندۇقنى.
گېرالدنىڭ تايىقى
ئوينار ئاچقۇچ رولىنى.
تەگدى مانا قۇلۇپقا،
گېرالدنىڭ تايىقى.
قاراڭ، ساندۇق ئېچىلدى،
ئىچىدە لىق بايلىقى.
مىس قازاندا لىق ئالتۇن
ياتار ئېرىپ، لىغىرلاپ.
ئالتۇن زەنجىر، ھالقىلار،
چاقنار ئۇندا جىمىرلاپ.

خالايىق سورۇنى

ۋاھ، قاراڭلار بۇ ياقتا،
ئالتۇن سۇيى تاشماقتا.
رەت - رەت تىللا، ئىدىشلار،
ئۇندا ئالتۇن - كۈمۈش بار.
كۆز چاقنىتىپ جىمىرلار،
ئالتۇن پۇللار جىرىڭلار.
بۇيان تۇرۇڭ يول بېرىپ،
يوقالمىسۇن ئۇ ئېرىپ.

پۇلدۇر ياتقان يەردىكى،
بىلسەڭ جان ئۇ تەندىكى.
قول ئۇزارتساڭ ــ ئالسەن،
چەكسىز باي بوپ قالسەن.
بىزمۇ دەرھال بارايلى،
ساندۇق بىلەن ئالايلى.

گېرالد

قانداق دېگەن غەلۋە بۇ؟
ئاخىر نىقاب بەزمە بۇ!
بۇندا، ھەممە بىلىدۇ،
ئالتۇن نېمە قىلىدۇ؟
تىللا تۇرماق، شۇ تىللا
سايىسىمۇ يوق بۇندا.
ھېچكىم چاقچاق چۈشەنمەس،
ئىشى چاتاقال سالماق، بەس،
دېمەڭ ئويۇن بىھاجەت،
بولغاي ھەممە چىن پەقەت!
نىقابلىنىپ پلۇتۇس
بولغان كىشى، بول، قېنى!
قايتۇر خىيال ئىلكىدىن،
بۇ ئاچكۆزلەر توپىنى.

پلۇتۇس

يەنە زۆرۈر تايىقىڭ،
بېرىپ تۇر، بىر ئىش كۆرەي.

ئۇنى ئوتتا قىزدۇرۇپ،
نىقابلارنى كۆيدۈرەي.
تۆمۈر تاياق تاۋلاندى،
مانا چوغقا ئايلاندى.
كەلسە يېقىن كىم بۇيان
كۆيدۈرىمەن بىگۇمان.

غەلۋە ــ غۇۋۇر

قاچقىن! خاراب بولسەن!
تىرىك كاۋاپ بولسەن.
قاچ ئارقىغا! مانا يول!
كەلدى ئوتنىڭ ئۇلى، بول!
تاياق تەگدى ئېتەككە،
ئوت تۇتاشتى كۆكلەككە.
ئېتىلدى يول، يوق نىجات،
ئۇچاي، ماڭا بەر قانات.

پلۇتۇس

ئارىدىن يول ئېچىلدى،
ھېچكىم ئوتتا كۆيمىدى.
ھولۇقمىسۇن ئەل يانا،
سىزىپ قويماي ئايلانما.

گېرالد

دانالىق ھەم شىجائەت،
كۆرسەتتىڭىز، كۆپ رەھمەت!

پلاۋتۇس

ماختىمىغىن ئۇنچىلا،
ئالدىمىزدا ئىش تولا.

خەسىس

تۆت تەرەپكە سالماققا نەزەر،
خاتىرجەملىك باشلاندى مانا.
ئادىتىنى قىلىپ خوتۇنلار
ئىنتىلمەكتە ئالدىغا يانا.
مەن ھاياتىمەن، ئۆلگىنىم يوقتۇر،
سۇلۇپ، ئادا بولغىنىم يوقتۇر.
جانانلار جەم بولغان ھەر سورۇن،
قىلار مېنى ھېلىمۇ مەپتۇن.
چىرايىمنى ئۆزگەرتىپ شۇڭا
كۆرۈنمەن شاد ـ خۇرام ئاڭا.
ئەمما بۇنداق غاۋۇر ـ غۇۋۇردا
سۆز بەرمەيدۇ قىلچىمۇ پايدا.
ئۇيناپ ئۇسسۇل، قىلىپ شوخ جەۋلان،
قىلماق كېرەك مەقسەتنى ئايان.
گەر ئۇسسۇلۇم ئۇينالمىسا رول،
ھەيلە ئۇچۇن بار ئۆزگىچە يول.
خېمىر قىلىپ ئالتۇننى. شۇئان،
سالاي ئەپلىك شەكىلگە ئوبدان.

گېرالد

قاراڭغۇلار بۇ ئاۋاقنى —
سۆزكەك بولۇپ قالسىمۇ،
يىقىلاي دەپ تۇرسىمۇ
قويماس يەنە چاقچاقنى
خېمىر قىلىپ ئالتۇننى،
ئۇزۇپ ئۇندىن زۇۋۇلا،
ھەر خىل شەكىل ياسايدۇ،
دېمەس قىلچە — سەت بۇلا.
قىلىپ قىسمەت بەتقىلىق،
توپنى يېرىپ ئۆتىدۇ.
قولىدىكى شەكىلنى،
ئايالارغا تۇتىدۇ.
ھەريان قاچار ئايالار،
بارمۇ ئۇندا نومۇس - ئار؟
زادى قانداق قىلىق بۇ؟
بەكمۇ بوزەك قىلدىغۇ.
ئىشقا سېلىپ تاياقنى
قوغلايمەن ئۇ ئەخمەقنى.

پلۇتۇس

بىلمەس — يېقىن پالاكەت،
مەجبۇر قىلسا زۆرۈرىيەت،
تاشلار ئىشىن نائىلاج.
قانۇندىن زور ئېھتىياج.

شاۋقۇن ۋە ناخشا

تاغدىن چۈشۈپ بىز تامان،
كەلمەكتە زور ئالامان.
شاۋقۇنلىرى كۆك قۇچقان،
ئەك ئالدىدا ئۇلۇغ پان*.
قىلىپ تەزىم ئالامان،
تىلەر پانغا شەرەپشان.
پان نىقابىن كىم كىيگەن،
پەقەت ئۇلارغا ئايان.

پلۇتۇس

سىلەر كىملەر، كىمدۇر ئۇلۇغ پان،
مەن بۇ سىرنى ياخشى بىلمەن.
شۇ سەۋەبتىن ئىلتىپات بىلەن
سىرۇنىمىزغا تەكلىپ قىلىمەن.
سىزگە پەقەت تەلەي بولسۇن يار،
ئاشنا بولسۇن مۆجىزە ھەرۋاق.
سەپەردە سىز — بىلمەيسىز بىراق،
ئالدىڭلاردا يەنە نېمە بار.

ۋەھشەت قوشىقى

ساراي ئەھلى — ساختىدۇر.
بىزنىڭ ماكان — تاغدىدۇر.

قوپالمىز همم ئاساۋمىز،
باتۇر، پالۋان راسا بىز.

فاۋنلار*

بىلمەك بولساڭ، فاۋنلار
بەكمۇ قۇۋناق كېلىدۇ.
باشلىرىغا ھەر قاچان
گۈلچەمبىرەك كىيىدۇ.
گۈلچەمبىرەك ئاستىدا
قۇلاقلىرى سالىيغان.
يۈزى يالپاق، يۇمىلاق،
بۇرۇنلىرى كالچايغان.
بىراق قەددى فاۋننىڭ
جانانلارغا ئوت يۇقار.
تەگسە قوپال قوللىرى
قىزلار ئۈسسن يوقتار.

ساتىر

فاۋنلارنىڭ كەينىدىن —
ئەنە، ساتىر* كېلىشەر.
پۇتى ئۆچكە تۇياقلىق
ئارقاردەك تېز يۈرۈشەر.
ئۇ تاغلاردا يايرايدۇ،
گاھى پەسكە قارايدۇ.
بۇندىكى ئەر ۋە ئايال —

ھاياتنى كۆرەتەر.
ئاڭا كېلەر بۇ مالال،
دەر، بۇ ــ زۇلمەتتىن بەتتەر.
باقار ــ كەڭلىك بىپايان.
گويا ئۇنىڭدىن جاھان.

گناملار*

بىزلەر ۋىجدك ھەم قارا،
توپ - توپ بولۇپ يۈرىمىز.
كىيىمىمىز جەندىدەك،
غارلار بىزنىڭ ئۆيىمىز.
كانچىلار بىز ــ چىراغلىق،
يالتىراق قۇرت سىياقلىق.
چۈمۈلىدەك قاتار بىز،
ئىرماش - چىرماش ياتارمىز.
كابالد* ھەمراھىمىز،
تاغلارنىڭ جەۋلانى بىز.
تېپىپ مەدەن كانىنى،
قازىمىز بىز باغرىنى.
تالاي كانىنى كەزدۇق بىز،
تاغ تېمۇرىن كەستۇق بىز.
بىزنى كۆرسە ھەر ئادەم،
«ئاق يول بولسۇن!» دەر ھەردەم.
ساپ نىيەتكە يولداش بىز،
ياخشىلارغا قولداش بىز.
لېكىن بىز تاپقان كاندىن ــ

قوغۇشۇن هەم تىللادىن
بەھرى ئالماي مۇفلىسلار*،
پايدىلىنار ـ ئىپلىسلار.
ياسار ئۇلار ئۇندىن ئوق،
بۇندا بىزدە گۇناھ يوق،
شۇ ئايانكى: كىم ماڭماس،
تىغ ئوينىتىش يولىدىن،
ھېچ نەرسىدىن تەپ تارتماس،
ھەر ئىش كېلەر قولىدىن.
نا ئىلاجمىز بۇ ئىشقا،
كېرەك پەقەت چىداشقا.

چوڭلار*

پارس تېغىدا قالغان بىز
ياۋايى نام ئالغان بىز.
چۈنكى بىزلەر تولىمۇ
ئېگىز، ساددا، يالىڭاچ.
تاياق گويا بىز ئۈچۈن
شۇ ئېگىز قارىياغاچ.
ئۆڭكىتەملىكتە بىزلەرگە
يەتمەس بۇندا ھېچقايسى.
قالار ھەتتا لال بولۇپ،
نامدا پاپا ساقچىسى.

نىمفالار*

(ئۇلۇغ پانىنى ئوراپ، ناخشا ئېيتىشىدۇ)
بۇ دۇنيانىڭ ئىگىسى
خۇدايىمىز بۈيۈك پان،

هالقىپ ئېگىز تاغلاردىن
كەلمەكتىدۇر بىز تامان.
ئەتراپىنى ئورايلۇق،
ئۇنى شادلاندۇرايلۇق.
ئۇ ئوچۇق دىللىق سەۋەبىدىن
ئويۇن - كۈلكىنى سۆيەر.
كېچىلەر ئويچان، يەككە،
تەلمۈرىدۇ يەلەككە.
دەم ئالغاندا كۈندۈزى،
ئۇيقۇدا بولار كۆزى.
ھەر تەرەپتە دەل شۇئان
بولار جىملىق ھۆكۈمران.
چۆكۈپ سىرلىق سۈكۈتكە
ئالار سۈرلۈك تۈس ھەر يان.
شامالالار نەپەس ئالماس،
ياپراقلار قىمىر قىلماس.
تارقىتىدۇ جىلغىلار
يېقىملىق خۇش كۆيىنى
دىلرەبا گۈل چېچەكلەر
چاچىدۇ خۇش بۇيىنى.
شۇندا مۈگدەك نەمپا ھەم
ئاستىلاپ تاشلار قەدەم.
لېكىن چىقسا ساداسى
دەيسەن چاقماق نىداسى.
قالماي بىرەر تىرىك جان
قېچىپ كېتەر ھەر تامان.

هېيىقىشتىن ۋە ھەتتا
بۇزۇلار جەڭگىۋار سەپ.
بارچىغا دەھشەت بولغان،
بىزلەرگە مەدەت بولغان،
ئۇ قادىرغا شان ـ شەرەپ.

گناھلارنىڭ ۋەكىللىرى

گناھلار غار كەزىدۇ،
ئالتۇن تەپىش يولىدا.
بار سەھرىلىك تايىقى،
گناھلارنىڭ قولىدا.
گنام جېنى كۆلپەتتە،
ئىشلەر دائىم زۇلمەتتە.
نۇردۇر سېنىڭ بايلىقىڭ
روشەن پەرق ئەتمەكتە.
بىز بۇ ئۆڭكۈر ئىچىدىن
تېپىۋالدۇق ئەجەب كان.
بۇنداق كاننى چۈشۈگدە،
كۆرمىگەنسەن بىگۇمان.
بولسا سېنىڭ ھەممىسى،
قاش ئۈستىدە تۇرساڭ سەن.
خىزمەت قىلار تىنچلىققا،
نېمىگە قول سۇنسائسەن.

پلۇتۇس

(گېرالدقا)
ئەمدى بۇندا بولسۇن نېمە ئىش
كېرەك چىدام، غەيرەت كۆرسىتىش.
مەرد باتۇرسەن، بىلىمەن سېنى،
بىر دەھشەت ھال يۈز بېرەر، لېكىن
ئىشىنەلمەس ئادەملەر كېيىن،
ھۈججەتكە يار بۇ ھادىسىنى.

گېرالد

ئەنە قاراڭ ئۇلۇغ پان
كېلەر گىناملار بىلەن ــ
يالقۇنلۇق قۇدۇق تامان.
بۇندا ئاتەش ئوت ـ يالقۇن،
كۈۋجەپ، ياساپ دولقۇن
ئېتىلار فونتانسىمان.
گاھى پەسلەر، گاھى ئۆرلەر
ئۇنىڭ كۈچلۈك يالقۇنى.
يېقىن كېلىپ، تاماشا
قىلماقتىدۇر پان ئۇنى.
ياقۇت رەڭلىك ئۇچقۇنلار
گۈلدەك ھەريان چېچىلار.
ئېشىپ پاندا ئىشتىياق،
بارغانسېرى يېقىنلار.

هەيرەت بىلەن يايرار ئۇ،
قۇدۇققا ھەم قارار ئۇ.
شۇندا بىردىن دەرەختىن
چۈشكەن ياپراق مىسالى،
چۈشۈپ كەتتى توساتتىن
ئوتقا پانـنىڭ ساقلى.
پان كۆسلىق ئەپتىدە
سەزدى بىئەپ ئۆزىنى.
قوللىرىنىڭ كەينىدە
ئالدى توسۇپ يۈزىنى.
يەنە بىر دەھشەتلىك ھال:
قۇدۇقتىن كۆيگەن ساقال،
قايتىپ يەنە ئىزىگە،
يېپىشتى پان يۈزىگە،
تاجىغا ئوت تۇتاشتى.
كۆيدى قولى، كۆكرىكى،
يانىدى تۇتەپ كۆكلىكى.
ئۆزگىگىمۇ يامىشتى.
ھەر ياقتا دادۇ پەريات،
بايرام بولدىيۇ بەربات،
توي ھازىغا ئالماشتى.
بىرى كىيىم يەشمەكتە،
يەرگە تاشلاپ تەپكىلى.
بىرى بولسا چېلەكتە،
سۇ توشۇيدۇ سەپكىلى.
ھەممە بىردەك ئۇرۇنار،
ئوت بارغانچە ئۇلغىيار.

بارچه لال يېگى گەپتىن،
ناھات بۇ گەپ بولسا چىن؟
شۇنچه پالاكەتنى، تۇن،
بەردىنلا نېچۇن؟
ھە، بۇ چىن! ئەتە سەھەر
بىلىدۇ پۈتۈن شەھەر —
دەھشەتلىك ئىش بولۇپتۇ —
ئەلنىڭ شاھى كۆيۈپتۇ!
ئوت ئىچىده بوپ كاۋاپ
تاجدار ئۇلۇغ جاناب،
چەكمەكته قاتتىق ئازاب!
دېمەك، پان — ساھىب نىقاب
ئالىي ھەزرەت ئۆزىدۇر،
كۆيگەن ئوتنىڭ يۈزىدۇر!
شۇ يەرمۇ ئۇتنىڭ ئورنى؟!
ئۇلۇغ ئىمپېراتورنى —
يۈزىگه باغلاپ خەشەك —
ئەل ئىچره قىلىپ ئەرمەك —
ئوتقا سالغان مەنپۇرنى
مەڭگۈ لەنەتلەش كېرەك.
ئەي ياشلىق، شوخ توپىلاڭ —
ھەددىن قاچان بىلۇرسەن؟
ئەي ئىقتىدار، سەن قاچان
ئەقىلگه يار بولۇرسەن؟

ئوت كەتتى خىيابانغا،
توتاشماقتا ئورمانغا.

كۆچەيمەكتە يالقۇنى،
پۇرقىراپ ئىس - تۈتۈنى.
ئەمدى تامام! يوق نىجات!
بىر كېچىدىلا، ھەيھات!
ئون يىللار تىكىلگەن بۇ
ھەشەمەت بولار بەربات!

پلۇتۇس

بولدى ئەمدى! بىھاجەت
بۇنىڭدىن ئارتۇق دەھشەت!
يەرگە ئۇرسام تاياقنى —
قۇچىدۇ ھەممە ياقنى.
گۈلدۈرلىگەن بىر سادا
كەلتۈر بىزگە ئەي ساباء،
باغلاردىن سالقىن ھاۋا!
تۇمانلار قۇلاق سېلىڭ،
دېگىزدىن ئۆتۈپ كېلىڭ،
قانىتىڭىزدا بۇ دەم
ئېلىپ كېلىڭ مۇزدەك نەم.
بۇلۇتلار قاپاق تۈرۈڭ،
چېلەك - چېلەك سۇ تۆكۈڭ!
كۆرەي بۇ ئوت - يالقۇننىڭ
شەپەققە ئايلانغىنىن.
ياندۇرسا ئوت سېھىرگەر،
بېسىپ قويار سېھىرگەر.

ساراي بېغى

قۇياش چىقىۋاتقان چاغ. پادىشاھ ساراي ئەمەلدارلىرى بىلەن بىللە. ئۇنىڭ ئالدىدا فائۇست بىلەن مېفىستافېل تىز چۆككەن. ئۇلار ھەشەمەتسىز، ئاددىي ـ ساددا كىيىنگەن.

فائۇست

ھەزىل يانغىن ئۇچۇن، ئۆزىر، شاھىمىز.

شاھ

(ئۇلارنى تۇرغۇشقا ئىشارەت قىلىپ)
تېز ـ تېز بۇلۇپ تۇرسۇن بۇ ھەزىلكىز.
مەن يالقۇن ئىچىدە بۇلدىمۇ پەيدا،
ئۆزۈمنى پلۇتان ھېس قىلدىم گۇيا.
قىيالار ئىچىدىن چىقتى ـ دە، يانغىن.
تۇتاشتى چىمەنلىك باغلارغا ئاندىن.
قۇدۇقتىن ئېتىلغان ئوت گۇيا ۋولقان،
كۆپ ئۆتمەي قالدى ئوت ئىچىدە قۇرغان.
قۇببىلەر ئۇستىدە جەم بۇلۇپ ناگاھ،
گاھ كۆزدىن يوقلىپ، پەيدا بۇلدى گاھ.
ئەجەب مەنزىرىلەر كۆرسەتتى يانغىن،
ئۆز كۆزۈم بىلەن كۆردۈم مەن ئاندىن:
يالقۇنلار ئىچىدىن ئۆتۈپ ئالامان،

كېلەتتى بولماقتا تەۋە مەن تامان.
مەرمەردىن ياسالغان سەھنىلەر ئارا،
بۇندا نىقاب بەزمى بولمىغان ئەسلا.
مەن كېچە بىر ئەجەب دۇنيانى كەزدىم،
ئۆزۈمنى سەمەندەر* شاھىدەك سەزدىم.

مېفستافېل

سەن بولدۇك ئۇلارنىڭ شاھى، راست سۆزۈڭ،
ھە، بارچە ئۇنسۇرلار شاھىسەن ئۆزۈڭ.
ئوت سەندىن ھېيىقار، شۇ ئۆزى ئىسپات،
دېگىزلار باغرىدا ئەمدى غۇلاچ ئات.
ئەڭ ۋەھشىي دولقۇنلار ئەسىرىگىدۇر سېنىڭ،
ھە، ئۇنىڭ قۇچىقى قەسىرىگىدۇر سېنىڭ.
ئايىغىڭ ئاستىدا ئۇنچىلەر ئويناپ،
بېشىگىدا دولقۇنلار ھەريانە سويلار.
مىسالى لەئلى رەڭ قەسىر ئۇ، باقساڭ،
بۇ رەڭنى سارىيىڭ ئىچىگە تاقساڭ.
قەيەردە تۇرما يا يۈرمىگىن قايان —
دائىما ئەڭ مەركەز بولار ساڭا جاي.
بۇ شۇنداق سەلتەنەت، بۇ شۇنداق ماكان:
سەن بىلەن بىللىلا يۈرىدۇ ساراي!
تىرىك ھەم ھەرىكەتلىك بۇ جانلىق قورغان،
ئەتراپى خىلمۇ خىل جاندارغا تولغان.
ھە، ئۇلار توپلىشىپ يۈرسىمۇ ئەركىن،
ۋە لېكىن قېشىڭغا كېلەلمەس يېقىن.

* سەمەندەر — ئوت ئىچىدە ياشايدىغان مەپسانەۋى مەخلۇق.

ئەنە، لەھەك ساڭا ئېغىزىن ئاچتى،
تاملارغا ئۇرۇلۇپ نەگىدۇر قاچتى.
دېڭىز ئەجدارلىرى تۇرۇشار كېلىپ.
سەن بولساڭ ئۇلارغا قارايسەن كۇلۇپ.
سەن ئۇسسۇل بەزمىسىن كۆرىسەن ھەر كەچ،
ئەمما بۇنداق بەزىم كۆرمىگەنسەن ھېچ.
يېنىڭغا نەرىيدەلەر* كېلىپ تۇرىدۇ،
شۇ سەرلىق قەسرىڭدە مېھمان بولىدۇ.
سۇ ئاستى سارىيى ھەققىدە خەۋەر
ئېيتار فېتىدەنىڭ قۇلىقىغا ھەم.
سېنى پېلىي* كەبى قىلىدۇ ھەمدەم،
ئۇ بىلەن ئالمىقا قىلىسەن سەپەر.

شاھ

ساماۋى قەسرىلەر خاس بولغاي ساڭا،
دائىما گۈزەكلەر ئىنتىلەر ئاڭا.

مېفىستافېل

بۇ زېمىن — سېنىڭدۇر، شۇنچە يوق ئەسلا!

شاھ

بەختىم شۇ، سەن بولدۇڭ سارايدا پەيدا،
سېنى ئەۋەتتىمۇ يا «ئەلىف لەيلا»!
ئىستىكىم ھەمىشە بۇ ئارادا بول،
تاپقۇرلۇقتا مىسلى شەھرىزادە پول.

مەن ساڭا قىلىمەن كاتتا مەرھەمەت،
ھازىر تۇر ھەر قاچان خىزمەتكە پەقەت.
كۈن بويى ماجىرا، تەشۋىش مەن بىلەن،
كەچقۇرۇن كۆڭلۈمنى ئاچاي سەن بىلەن.

ساراي خىزمەتچىسى

(ئالدىراپ كىرىپ كېلىدۇ)
ئويلىغان ئەمەسمەن مەن ھەتتا بىرەر،
ئەكىلەرمەن دەپ بۇنداق خۇش خەۋەر.
شاھىمىز، بۇ بىر چۈش، خىيال، بۇ ئەييام —
بارچە قەرزلىرىمىز تۆلەندى تامام.
قۇتۇلدۇق! قانداق بەخت! نەقەدەر شادمەن!
سوتخورلار جەبرىدىن ئەمدى ئازادمەن.
دوزاخ ئازابىدىن خالاسمەن بۇ دەم،
بۇنداق شادلىق بولماس جەننەتلەردە ھەم.

سەركەردە

(ئوخشاشلا ئالدىراپ)
لەندىسكىنېختلەر* ھەققىدىن تۆلىدۇق بىزلەر،
ئەسكەرلەر ئەمدى بىزگە سادىق ئۆمۈر بات،
مەيخانا ساھىبى بۇندا چەكسىز شاد،
يايرىشار سولداتلار، يايرىشار قىزلار.

شاھ

ئەجەبا، ھەممىسى خۇش نەپەس ئالار!
يوقىغان يۈزىدىن ھەتتا قورۇقلار.
كۆڭلى خۇش ھەم دادىل قەدەم ئېلىشى.

خەزىنچى

(ئۇشتۇمتۇت پەيدا بولۇپ)
مۆجىزە سەۋەبى — بۇ ئىككى كىشى.

فائۇست

ھېسابات — ساھىبى دېۋانىنىڭ* ئىشى.

دۆلەت كاتىپى

(ئاستا يېقىن كېلىپ)
قېرىغان چېغىمدا بەخت كۈلدى ماڭا،
تۇنجى رەت شاد ھېساب بېرىمەن ساڭا.
مانا شۇ بىر ۋاراق قەغەز — بۇ زامان
بارچە مۇشكۈلىمىزنى ئەيلىدى ئاسان.
(ئوقۇيدۇ)
«ھەممىگە مەلۇمى ئاشكارا بولسۇن،
شۇ قەغەز باھاسى مىڭ تىللا بولسۇن.
سەلتەنەت يېرىدە ياتقان بارچە كان
بۇ قەغەزگە ئاساس بولار بىگۇمان.
قەغەزنىڭ قىممىتى بولار تۆلىنىپ،
خەزىنە ئاشكارا بولغىنى ھامان».

* دېۋان — ئەمەلدارلىق ئۇنۋانى.

شاه

بۇ نېمە ساختىلىق؟ قانداق مەسخىرە؟
مەن ئۇچۇن قەغەزگە كىم قويدى ئىمزا؟
ئېيتقىن، ئۇ مۇتتەھەم تارتتىمۇ جازا؟

خەزىنىچى

شاھىم، بۇ ئۆز قولۇڭ، ياخشىراق قارا،
شۇ نىقاب بەزمىدە پان بولغاندا سەن
بىز ئىككىمىز دۆلەت كاتىپى بىلەن
يېنىڭغا كەلدۇق ـ تە دېدۇق: «پادىشاھ،
ھاجەتمەن ئەل ساڭا، قويۇپ قوي ئىمزا».
قول قويدۇق ۋە مۇشۇ قەغەزدىن كېچە ـــ
تۈن بويى ئۇخلىماي ئولتۇرۇپ نەچچە ـــ
خەتتاتلار كۆچۈردى بىھىساب نۇسخا.
ئۆتكۈزمەي پۇرسەتنى بىزمۇ ئاشۇ يول،
كىرىشتۇق باسماقا كۆپلەپ قەغەز پۇل.
خىلمۇ خىل باھادا تالون سەرمايە،
ئونلۇق ۋە ئوتتۇزلۇق، ئەللىكلىكمۇ بار.
خالايىق شادلىقى سىغماس قەلبىگە،
ئۇلارغا قوشۇلۇپ بىزمۇ بەختىيار.
بۇرۇنمۇ نامىڭنى ئاڭلىغان ھامان،
سۆيۈنۈپ كېتەتتى پۈتۈن يەر ـ جاھان.
ئەمدى خەلق نامىڭدىن ئۆزگە سۆز دېمەس،
ئوقۇيدۇ ئىسمىڭنى، ئېلىپبەدەك بەس.

شاه

ناهاتكى خالايىق، ئەسكەر ـ بارچىسىن
خۇش قىلغان بولسا شۇ قەغەز پارچىسى.
ھەيرانمەن، لېكىن يوق مەندە ئېتىراز.

ساراي خىزمەتچىسى

بىردەمدە تارقالدى بۇ سانسىز قەغەز.
ئۇلارنى توختىتىپ بولمايدۇ ئەمدى،
بىرىنچى دولقۇننى بازارغا كەلدى.
سەررافنىڭ تەگمەس قولى قولىغا،
ئالتۇن بېرەر ئەلنىڭ قەغەز پۇلىغا.
قەغەز تولدۇرۇپ ئەل ھەميانىغا،
بارار مەيخانىغا، گۆش دۇكىنىغا.
ھەممە ئىچىپ ئالغان، شادىمان، گويا
بەزمىدىن ئۆزگىنى ئويلىماس دۇنيا.
چىرايلىق كىيىمگە قىلىشار ھەۋەس،
ئۇستىلار پىچىپ ھەم تىكىپ ئۇلگۇرمەس.
مەيخانا لىقمۇلىق، ھەرياندا سادا:
«سىز ئۇچۇن ئىچىمىز، ياشاڭ پادىشاھ!»

مېفستافېل

قىلغاندا تاماشا باغنى ئارىلاپ
چېلىقار بىر گۈزەل جامالى ئاپتاپ.

تاۋۇس قانىتىدىن يەلپۈگۈچ تۇتقان،
قايرىلىپ قارايدۇ سىزگە ئۇ جانان.
ئۇنىڭغا ئىشتىياق، شېرىن سۆز ئەمەس،
كېرىكى قەغەزدۇر، قەغەز بولسا بەس.
ئەپ يۈرۈك پۈللارنى مەيدە چۆنتەكتە،
يەر خېتىن تۇتقاندەك دائىم يۈرەكتە.
بۇ پۈلدىن ئەسكەرنىڭ مۈشكۈلى ئاسان
ئۇ ئەمدى ئېسىپمۇ يۈرمەيدۇ ھەميان.
ئۇ بىلەن پوپۇقمۇ بولىدۇ يەڭگىل،
بۇ پۈلنى سېلىشقا ئىنجىلمۇ ئەپچىل.
كەچۈرگىن مەنىسىز سۆزلىرىم بىلەن
ئۇلۇغ ئىش قەدرىنى بولسام چۈشۈرگىن.

فائۇست

بار سانسىز خەزىنە يەرنىڭ تەكتىدە.
ياتماقتا بىھۇدە زېمىن قەرىدە.
تەپەككۇر بولمىسۇن قائچىلىك ئۇلۇغ،
تەسۈرلەش تەستۇر بۇ بايلىقنى تولۇق.
بولمىسۇن قانچىلىك دادىل ۋە چۈڭقۇر،
يېتەلمەس چېكىگە ئۇنىڭ تەسەۋۋۇر.
پەقەت زور دانىشمەن ھېس قىلار شەكسىز،
چۈنكى چەكسىزلىككە ئىشەنچى چەكسىز.

مېفىستافىل

جان راھىتى قەغەزلەر ھاماں،
كېرەك ئەمەس تەڭگەيۇ ھەميان.

يوق بۇلمدۇ تەشۋىشلەر تالاي،
ئۆزى يەڭگىل، خەجلەشمۇ قولاي.
بۇلسا ئالتۇن ئالماق خىيالىڭ،
سەرراپلار بار — بەردىگىمۇ ئالدىڭ.
تېپىلمىسا ئۇلاردا ئەگەر،
يەر ئاستىدا كۆپ ئۇ شۇ قەدەر
قېزىپ - قېزىپ ئالسمىز دەررۇ،
بازارلارغا سالسمىز دەررۇ.
ئىشەنمىگەن، كۆلگەن ھەر بەندە
شۇندا تامام بۇلار شەرمەندە.
ئالتۇن، كۈمۈش بىلەن يانمۇ يان،
بۇلار قەغەز ئەلدە ھۆكۈمران.

شاھ

كەلتۈردۈڭلار يۇرتقا كۆپ بايلىق،
هممىتىم بار شۇنىڭغا لايىق.
باشقۇرۇشنى كانلارنى تامام،
قىلماقچىمەن سىلەرگە ئىنئام.
خەزىنىنى كۆرستىش — سىزدىن،
ئۇنى قېزىپ چىقىرىش — بىزدىن.
خەزىنىلەر ئېچىلغان جىق - جىق.
تولغاي دۆلەت خەزىنىسى لىق.
يەرنىڭ ئۈستى - ئاستى بايلىقى،
قوشۇلۇپ بىر بۇلسۇن بارلىقى.

خەۋىنىچى

بولغاي بەلەن مەن ئۇچۇن، ئەگەر
بەرسە مەدەت شۇنداق سېھىرگەر.
(فائۇست بىللە چىقىپ كېتىدۇ)

شاھ

مۇكاپاتلاي ساراي ئەھلىنى،
ئېيتسۇن ھەممە كۆڭۈل مەيلىنى.

لاۋازىماتچى

(سۆۋغىنى قوبۇل قىلىپ)
مەن ئەمدى بىتەشۋىش ئويناپ كۈلسەن.

باشقا لاۋازىماتچى

(سۆۋغىنى قوبۇل قىلىپ)
جانانغا ھالقىلار سۆۋغا قىلسەن.

سازەندە

(سۆۋغىنى قوبۇل قىلىپ)
قانغۇچە مەي ئىچمەك مېنىڭ تىلىكىم.

باشقا سازەندە

(سوۋغىنى قوبۇل قىلىپ)
قىمارغا تەلپۈنۈپ سوقۇر يۈرىكىم.

كىچىك پىئودال

(سوۋغىنى قوبۇل قىلىپ)
بىر قەسىر سالىمەن، چوڭ ھەم چىرايلىق

باشقا كىچىك پىئودال

(سوۋغىنى قوبۇل قىلىپ)
مەن بولسام قوشىمەن بايلىققا بايلىق.

شاھ

ئويلىغانىمەن، سىلەردە بۇ دەم
يېڭى ئارزۇ بىلار ناماياں.
بېشىڭلاردىن چاچسامۇ ئالتۇن،
ئۆزگەرمەيدۇ ئەسلىڭلار ھامان.

قىزدىققچى

(پەيدا بولۇپ)
نېمە سوۋغا بار شاھ ماڭا لايىق؟

شاه

تىرىلدىڭمۇ؟ ئىچەرسەن تايلىق!

قىزىقچى

لال قىلدى بۇ سېھىرلىك قەغەز.

شاه

نەپ ئېلىشنى قىلمىغىن پەرەز.

قىزىقچى

يىغلىماقتا ھەممىسى ماڭا.

شاه

ئال ھەممىنى، بەردىم مەن ساڭا.
(چىقىپ كېتىدۇ)

قىزىقچى

بەش مىڭ كىران؟ ئوڭۇمۇ - چۈشۈم؟

مېفستافېل

تىرىلدىڭمۇ، قوش ئاياغلىق خۇم؟

قىزىقچى

تىرىلىش كۆپ بولغان، بۇنداق بولمىغان.

مېفستافېل

قەلبىڭدە قوزغاپتۇ شادلىق ھاياجان.

قىزىقچى

پۇل ئىمىش بۇ قەغەز، خەجلەيمىز قانداق؟

مېفستافېل

خەجلەيسەن قارىنىڭغا، يەيسەن ئاش - تاماق.

قىزىقچى

بولامدۇ بۇنىڭغا ئالسام يەر، سۇ، مال؟

شاھ

ئەلۋەتتە! كۆڭلۈڭگە نېمە ياقسا ئال.

قىزىقچى

دېمەككى قەسىر ھەم داچا، خىيابان...

مېفىستافېل

ياشارسەن مىسالى خان سۈپەت شادمان.

قىزىقچى

بۈگۈنلا شۇ سۈپەت باي بولماق كېرەك.
(چىقىپ كېتىدۇ)

مېفىستافېل

شۇبھەم يوق، ئەقىللىك ئىكەن بۇ تەنتەك!

فاراگفۇ قىسلىچاق

فائۇست ۋە مېفىستافېل

مېفىستافېل

نېچۈن باشلاپ كەلدىڭ قاپقارا
زۇلمەتلىك بۇ تار قىسلىچاققا؟

تاشقىرىدا كەڭ كوچا ئارا
بارغۇ ئىمكان ھەزىل - چاقچاققا.

فائۇست

جىددىي ئىش بار! توختاتماي سۆزۈڭنى،
دائىم ئەرمەك ئۇچۇن چاپسەن.
قاچۇرماقتا گەپتىن ئۆزۈڭنى،
ھەر دائىم بىر سەۋەب تاپسەن.
تۇتۇق بەرمەي كۆپ كۈندىن بېرى،
كىرىشمەڭ ئىشقا تېخىچە.
فارىس بىلەن ئېلىنانى مەن*،
ۋەدە قىلدىم ئېلىپ كېلىشكە.
سۆز ئېيتىلدى — بېجىرمەك كېرەك،
ئاڭلاش بىلەن ئۇلار ئېتىنى.
ساراي ئەھلى كۆرسەم دەر ئەركەك—
ۋە ئايالنىڭ كامالىتىنى.
شاھنىڭ ئۆزى كەتمەكتە جاۋاب،
گەپ شۇ مانا كۆرۈپ تۇرۇپسەن،
جەزمەن بۇنىڭ ئامالىنى تاپ.

مېفىستافېل

ئەتتەڭ، بىكار ۋەدە بېرىپسەن.

فائۇست

سەنمەي قالدىڭ ئۆزۈڭمۇ، ئويۇن —
ئېلىپ كەلدى شۇنداق ئاقىۋەت.

ئادەملەرنى باي قىلىپ قويدۇك،
ئەمدى بەرگىن ئۇلارغا ئىشرەت.

مېفىستافېل

سەن بۇ ئىشنى ئويلىما ئاسان،
ئاسان ئەمەس ئۇنى بېجىرىش.
بىگانىدۇر بىزگە ئۇ تامان،
قىيىن ئۇنىك ئېپىگە كىرىش.
ئېلىنانى چاقىرىپ كەلمەك
قەغەزدىن پۇل ياساش ئەمەستۇر.
سائا قانچە جىن ـ شەيتان كېرەك ـــ
ھازىر قىلاي، چاقىرسام بەستۇر.
يالماۋۇزۇ، شۇم كەمپىرۇ، جىن،
يىغىلسۇنمۇ ئالدىڭغا بەرى؟
تونۇشلارنىك ھېچبىرى لېكىن
بولالمايدۇ ھەرگىز ھۇر پەرى!

فائۇست

توۋا، يەنە ئاشۇ كونا گەپ،
شۇبھىلەرگە ئالمي پەدەرسەن.
قىلسام دائىم نېمىنى تەلەپ،
ئاۋۋال ئۇنى مۇشكۈل ئېتەرسەن.
سۈپ ـ كۆچ قىل، بەس، كەلمىسۇن مالال.
پەيدا بولار ئېلىنا دەرھال.

مېفستافېل

مەجۇسلەر دوزىخى ئۆزگە،
ئۇلار كەرمەس مەن ئېيتقان سۆزگە.
لېكىن يول بار.

فائۇست

ئېيتقىنا تېزرەك.

مېفستافېل

ماڭا مۇشكۈل بۇ سىرنى يەشمەك.
بەلكى شۇنداق مەبۇدىلەر بار:
ئۇلارغا يەر، ۋاقىت بىقارار —
تىلغا ئېلىش قىيىندۇر ئەمما *،
ئۇلار ـ ماما!

فائۇست

(چۆچۈپ)
ھە، نېمە؟ — ماما؟

مېفستافېل

چۆچۈيسەنغۇ سۆزۈمدىن، ئەجەب؟

فائۇست

ماما... ماما... غەلىتە بۇ گەپ.

مېفستافېل

هه، غەلىتە، چۈنكى تامامەن —
بەندىلەرگە بىگانە ئالەم،
بەلكى، ئۇلار نامىنى ھەتتا —
قورقۇپ تىلغا ئالارمىز بىز ھەم
قەيەرلەردە ئۇلار ماكانى،
ساڭا ئۇلار مەدىتى كېرەك.
شۇ سەۋەبتىن ئاشۇ ماكانغا
ئاتلىنىشقا مەجبۇرسەن دېمەك.

فائۇست

يۈلى بارمۇ؟

مېفستافېل

يوقتۇر يۈل ئەسلا،
كۆزىدىن نەھان سىرلىق ئۇ دۇنيا.
تەييارمۇسەن؟ بۇندا دوقمۇش يېرق،
قەسىرلەرنى بۇزۇپ ئۆتۈش يېرق.
سەن بۈلسەن سامادا پەيدا،
سۈكۈناتلىق شۇ چەكسىز جايدا،
بىلەمسەن بۇ ئالەم كىمگە بېشىلۇق؟

فائۇست

بۇ سوئالىڭ ئەسلىتەر ماڭا،
ئالۇاستىنىڭ ئاشخانىسىنى.
نېمە ھاجەت ئاتلانماق ئاڭا،
كۆرگەنغۇ بىز ئاستانىسىنى؟
يەتمەسمىدى كەزگىنىم جاھان —
ئوقۇبەتتە، زارۇ سەرگەردان،
يەتمەسمىدى خالىس مېھنىتىم —
ئوقۇتقىنىم ۋە ئوقۇغىنىم؟
قانچە ئاقىل بولمىسۇن سۆزۈم،
قارشى چىقتىم ئۆزۈمگە ئۆزۈم.
شۇنداق ۋىجدان ئازابىدا مەن
بولدۇم ئاشنا تەنھالىققا مەن.
ئادەملەرگە بىگانە بولدۇم،
بوشلۇق بىلەن ھەمخانە بولدۇم.
قاتتىق تەگكەچ تەنھالىق جانغا،
جاننى ئاخىر ساتتىم شەيتانغا.

مېفىستافىل

ياق، ھېچكىمسىز دېگىز ئىچرە ھەم
تەنھالىقتىن بولمايدۇ ئەسەر.
كۆككە ئۆرلەپ دولقۇن دەھمۇ دەم —
ھاياتىڭغا سالىدۇ خەتەر.
ئۇندا ئوينىاپ دېلفىنلەر * ئۈزەر،

* دېلفىن — دېگىزدا ياشايدىغان كىتسىمان سۈت ئەمگۈچى ھايۋان.

ئۇندا باردۇر ئاي ۋە يۇلتۇزلار.
ئۆزگىچىدۇر ئەمما بۇ جاھان —
ھېچ نەرسىدىن يوق نامۇ نىشان.
ئۇندا ھاكىم سۈكۈنات تامام،
زېمىنسىز بىر بوشلۇق، ۋەسسالام.

فائۇست

مەن ساڭا بىر نېئافت* گويا،
ئالداۋاتىسەن مىستاگوت* مەسال.
ئۇ دۇنياغا ئۆزۈمنى ئەمما
يوللىماقنى قىلارسەن خىيال.
كۆرسىتەرسەن بولسا نېمە يوق،
نەيرەڭلىرىڭ ئايانداۋر بىراق —
چۈشىنىمەن، تۇتماق ئۈچۈن چوغ
باشقىلارنىڭ قولى ياخشىراق.
مەيلى يوللا، شۇ بوشلۇق - يوقلۇق،
ھاسىل قىلار ماڭا مەۋجۇتلۇق.

مېفىستافېل

خەيرلىشىش ئالدىدا بىرگەپ:
سەن دوراپسەن شەيتاننى ئەجەب.
مانا كىملىت.

فائۇست

ئېيت، بۇ نېمىكەن؟

مېفستافېل

كېرەك بولار ئېلىپ قوي.

فائۇست

لېكىن
ئاستا چوڭلاپ چاچماقتا ئۇ نۇر.

مېفستافېل

ھە ئۇ ئاددىي كىلىت ئەمەستۇر.
سېنى ئېلىپ بارغان ئۇ ئامان،
مامالارنىڭ ماكانى تامان.

فائۇست

(تەتىرەپ)
مامالار! زور گۈلدۈرماسەك،
ئولاشتۇرار جىسمىمغا تەتىرەك.

مېفستافېل

يېڭى سۆزدىن نېچۈن تەتىرەر جان؟
بۇنى قانداق ئويلىشىڭ كېرەك؟
مۆجىزاتقا سەن ئاللىقاچان
ئادەتلەنگەن بولۇشۇڭ كېرەك.

ناملار قانداق بولمىسۇن دەھشەت،
ئىنتىلمىكىڭ كېرەكتۇ پەقەت.

فائۇست

ياق، ئىزدەيمەن زەررىچە ئارام.
ئەگەردە بىر نەپەس توختىسام —
توختاتقان ئۇ مېنى — ھەيرەتتۇر،
ھەيرەت بولسا زور سائادەتتۇر.
ئادەت شۇكى ئىستىكسىز تار،
ھەيرەت قىلۇر چەكسىزلىككە يار.

مېفىستافېل

بەس ئەمدى، سەن ئۇ قەھرىگە چۈش،
ياق، ياق، يۈكسەل بولۇپ گويا قۇش.
ئۇنتۇپ بۇ بارلىق دۇنيانى،
قۇچ ئۇ يوقلۇق چەكسىز پەزانى.
كۆز ئالدىڭدا بولسۇن نامايان،
ئاللىقاچان يوق، بولغان جاھان.
شۇبھىلەرنى قوغلىغىن يىراق،
تۈت كىلىتنى بول گويا چاقماق.

فائۇست

(زوق بىلەن)
تېپىپ قۇدرەت سىرلىق كىلىتتىن،
جۇش ئۇرماقتا يۈرەك ھېلىتىن.

مېڧستافېل

ئوتتا يانغان مەزبەخ * كۆرگىنىڭ،
بىل، مەنزىلگە بېرىپ يەتكىنىڭ.
ئاشۇ يەردە بولار مامالار
ھەربىرىتلىنەر دائىما ئۇلار.
بىرى تۇرار، بىرى ئولتۇرار،
بىرى بولسا تىنمىسىز ماڭار.
ھەربىرىتىنى ئۇلارنىڭ شۇدەم،
كۆرەلەيسەن تولۇق، خاتىرجەم.
سېنى ئۇلار كۆرمەس ھېچقاچان —
پەقەت سىزنى ئۇلارغا ئايان.
بېرىپ مەزبەخ يېنىغا سەن تېز،
ئاڭا دادىل كىلىتىنى تەگكۈز.
(فائۇست كىلىتىنى كۆتۈرۈپ بۇيرۇق ئىشارىتى قىلىدۇ)
مانا شۇنداق، ئۆرلە ئۇستۇنرەك.
بارار كىلىت كەينىدىن مەزبەخ.
سەزمەي تۇرۇپ بىرەرمۇ ماما،
سەن بۇيەردە بولارسەن پەيدا.
پەرىزاتنى، غىلماننى ئاندىن،
چاقىرىسەن زۇلمەت دۇنيادىن.
بۇ مۆجىزە ئالەمدە پەقەت،
ساڭا نېسىپ بولار تۇنجى رەت.
بەخۇر* دۇتى ئۆرلەپ پەلەككە،
ئايلىنىدۇ ئىككى مەلەككە.

فائۇست

نېمە قىلاي؟

مېفىستافېل

يەرگە تەپ بىرنى،
قايتىشتىمۇ تەكرارلا شۇنى.
(فائۇست يەرنى تېپىپ كۆزدىن غايىب بولىدۇ)

مېفىستافېل

كىلىت ئاڭا قىلسا بەس خىزمەت،
قايتارمىكىن ساقۇ سالامەت؟

ھەشىمەتلىك يورۇق بىنا

شاھ ۋە كىنەزلەر. ساراي ۋاراڭ - چۈرۈكىغا تولغان.

نەغمىچى

(مېفىستافېلغا)
روھلار قاچان بولار نامايان؟
ئىنتىزار بوپ كۈتمەكتە خاقان.

ساراي خزمەتچىسى

هازىر يەنە سورىدى تېزرەك،
ئۇياتلىق ئىش شاھنى كۈتكۈزمەك.

مېفستافېل

خانىسىدا ئولتۇرۇپ تەنھا
ئوي - پىكرىنى تامام جەم قىلىپ،
شۇ ئىش بىلەن مەشغۇل بولماقتا
مېنىڭ يېقىن دوستۇم شۇ تاپتا.
بۇ سېھىرلىك تاماشا ئۈچۈن،
بىلسەڭ، كېتەر كۆپلەپ ھەشمەت.
يۈزمىڭ دۇرۇت ئوقۇپ خاتاسىز،
قىلىش كېرەك تەكرار ئىبادەت.

ساراي خزمەتچىسى

ئۇنىڭ بارى ماڭا بىكېرەك.
باشلانسا بەس تاماشا تېزرەك.

ئاق سېرىق جۇۋان

قىش كۈنلىرى خېلى تۈزۈكمەن،
قىلار ھۆسنۈم ئەلنى مەھلىيا.
باھار كېلەر، باسىدۇ سەپكۈن،
ئېيتىڭ بارمۇ بۇنىڭغا شىپا؟

مېفستافېل

ئىست، شۇنداق جۇۋان يازلىقى
بولۇپ قالسا قاپلاندەك چېپار!
بىراق ئۇنى داۋالاپ دەرھال
تۈزىتىشنىڭ چارىسىمۇ بار.
تۇخۇمنى تېپىپ پاقىنىڭ،
قاينىتىسىز چىققان چاغدا ئاي.
يازدا ئۇنى سۇرتسىڭىز، شۇندا،
سەپكۈن يوقاپ ئاي بولار چىراي.

قارامۇتۇق ئايال

سىز تەرەپكە چاپار ھەممىسى
تەستۈر بىراق مېنىڭ بارمىقىم.
چۈشەلمەيمەن ھەرگىز ئۇسسۇلغا،
بارمۇ داۋا، ئاغرىق ئايىغىم.

مېفستافېل

كېرەك دەسسەپ قويمىقىم ئۇنى.

قارامۇتۇق ئايال

تەگكۈزمىگەن ئەركەككە بۇ

مېفستافېل

قورۇنماڭ، يوق بۇندا باشقا گەپ،
ئېرىمۇ شۇ ــ يەلكىگە يەلكە،
قولغا قولۇ، بەل بولسا بەلگە
شىپا بولار. مانا شۇ سەۋەب.
پۇتنىڭ دەردى ھېچ مۇشكۇل ئەمەس،
پۇتۇم بىلەن بېسىپ قويسام بەس.

قارامۇتۇق ئايال

ۋاي! نېمانچە ئېغىر بۇ ئاباغ،
ئاياغ ئەمەس گويا كى تۇياق.

مېفستافېل

مانا دەردتىن خالاس بولدىڭىز
ئۇسسۇل ئويناڭ ئەمدى قانغۇچە.
ئاغرىمايدۇ سىزگە بېقىشىپ
ئويىنىغانلار ھەتتا يانجىسا.

خانىم

(ئۇھسىنىپ)
ياردەم بېرىڭ! چەكسىز بىر قايغۇ
يۈرىكىمدە مىسالى تۇگۈن.

ئۇنۇگۈنلا سۆيەر ئىدى ئۇ،
كۆڭۈل قويدى باشقىغا بۇگۈن.

مېفىستافېل

سىز مانا بۇ كۆمۈرنى ئېلىپ،
تۇندە ئەپلىك پۇرسەتنى تېپىپ،
كەمزۇلغا سۈرتسىڭىز نىھان،
قىينار ئۇنى ۋىجدانى شۇئان.
ئاندىن يۇتۇپ ئېلىڭ كۆمۈرنى،
بىراق ھەرگىز ئىچمەڭ سۇيۇقلۇق.
شۇندا سىزگە بولغان سۆيگۈسى
ئۆز ئەسلىگە كېلىدۇ تولۇق.

خانىم

زەھەرسىزدۇ؟

مېفىستافېل

ياق، بۇنى بىلگەن
تاپالمايدۇ ئىزدەپ بىر ئۆمۈر.
دىن، ئېتىقاد ئۈچۈن يېقىلغان
گۈلخانلاردىن چۈشكەن بۇ كۆمۈر*.

مەھرەم

سۆيدۈم. ياشىسۇن دېيىشەر بىراق.

مېغىستافېل

(ئۆز - ئۆزىگە)
سالاي قايسى بىرىگە قۇلاق؟
(مەھرەمگە)
كۆڭۈل بېرىپ سۆيىمەك ياش قىزنى،
كۆتەر يېشى ئۆتكەنلەر سىزنى.
(مېغىستافېلنىڭ يېنىغا باشقىلارمۇ توپلىشىپ كېلىشكە باشلايدۇ)
ھەممە ئۇرار ماڭا ئۆزىنى،
ئېيتايمۇ يا ھەقىقىي سۆزىنى؟
ئاخىر مېنى يانجىپ تاشلىماس.
ئەي مامالار! ئەھۋالىم خاراب!
ياردەم قىلىپ فائۇستنى شۇتاپ
قايتۇرۇڭ تېز، بولمىسا بولماس.

(ئەتراپقا قارايدۇ)

خىرەلەشتى ئاستا چىراغلار.
شام ۋە ئاڭا يېقىن - يىراقلار —
توپ - توپ ياكى بولۇپ يېگانە
كارىدورغا چىقىشتى ئەنە.
ساراي ئەھلى ماڭار ئالدىراپ،
فارىسلارنىڭ زالىغا قاراپ.
ئەنە ئۇلار زالغىمۇ يەتتى.
بىردەمدىلا زال تولۇپ كەتتى.
تامدا ھەرخىل بېزەكلەر قاتار،
قورالالارنىڭ ھەممە تۈرى بار.

بۇندا روھنى چىللىماق كەتمەس.
روھلار ئۆزى تەييار ھەر نەپەس.

رىتسارلار زالى

شاھ بىلەن بىللە ساراي مۆتىۋەرلىرى كىرىپ ئولتۇ-
رۇشىدۇ. چىراغلار خىرەلەشتۈرۈلگەن.

گېرالد

ۋەزىپەمگە كىرىشەي بۈگۈن،
ئىشىم ئايان، لېكىن شۇ تاپتا
تاماشىنى باشلىماق ئۈچۈن
روھلار ماڭا دەخلى قىلماقتا.
ئولتۇرۇشتى تاماشىبىنلار
شاھمۇ ئەنە ئولتۇردى كېلىپ.
تۇرار ئۇلار تامدىكى گۈزەل
سۈرەتلەرنى تاماشا قىلىپ.
بۇندا ھەرخىل نەقىش پۈتۈلگەن،
جەڭنامىلەر تەسۋىر ئېتىلگەن.
شاھ ۋە چوڭلار يىغىلغان تولۇق،
بوش قالمىدى ياغاچ ئورۇندۇق.
بولدى ئاشىق ـ مەشۇقلارمۇ جەم:
ئەگە كەينىدە ئەنە يانمۇ يان.
ئولتۇرۇشۇپ ئىككى سۆيۈشكەن
قول قىسىشىپ پىچىرلاپ ھامان.

ئايالالارنىڭ گەپلىرى تىندى.
روھلار كەلسە بولىدۇ ئەمدى.

مۇنەججىم

خاقانىمىز تېزرەك دراما
باشلانسۇن دەپ چۈشۈردى پەرمان.
كۆتۈرۈلۈپ گىلەم، ئوتقاشتەك
سەھنە مانا بولدى نامايان.
سىرلىق نۇرلار تارالماقتا جىم.
مەن سەھنىنىڭ ئالدىغا چىقتىم

مېفىستافېل

(سۇفلىيور تۇرىدىغان جايدىن باش چىقىرىپ)
بىز گېپىنى قىلغان شۇ كىشى—
مەشغۇلاتى شەيتانىنىڭ ئىشى.
(مۇنەججىمگە)
بولار ساڭا سەييارە ئايان
ھەم ئاڭلىنار مەن قىلغان بايان.

مۇنەججىم

سېھىر كۈچى بىلەن پەلەكتە
بولدى ئېھرام* ماڭا نامايان.
بەئەينى ئۇ قەدىمىي ئاتلانت*

*ئېھرام — پىرەمىدە شەكلىدىكى بىنا.

يەلكسسگە قونغاندەك ئاسمان.
تۇۋرۇكلىرى سانسىز، بەھەيۋەت.
تىرەشكىمۇ قادىر ئاسمانىنى.
بۇ تۇۋرۇكنىڭ ئىككى تېلىلا
تۇرالايدۇ تۇتۇپ ئېھرامنى.

بىناكار

مانا شۇ ـ دە قەدىمىي دۇنيا!
قانداق قوپال، قانداق بەھەيۋەت!

ئوخشاتماسلىق ئۈزى بىر ئىجاد،
شۇركۈندۈرەر تەننى بۇ سەنئەت.
تۇۋرۇك بولسا ئىنچىكە، نەپىس،
ئۇچلۇق بولسا قۇببىلىرى ھەم.
قۇشتەك يەڭگىل سەزسە ئۆزىنى
ئاڭا نەزەر سالغان ھەر ئادەم.

مۇنەججىم

بۇ پۇرسەتنى بىزگە ياراتقان
شۇ يۇلتۇزغا بولسۇن شەرەپشان.
بۇگۈن خىيال كۆككە ئۇرلىسۇن،
پىكىر قىلىش ئۇنى بوغمىسۇن.
كۆۋرۈك، نېمە ياقسا بىمالال،
بەلكىم ئەقىل بولار ئاڭا لال،
بۇ چىنلىققا تەئەللۇق بىر ھال

(سەھنىنىڭ بىر چېتىدىن فائۇست چىقىدۇ.)

ئەنە كەلدى قىلىڭلار قوبۇل،
بەخت ئىزدەپ كەزگۈچى جاھان.
قەلەندەرنىڭ لىباسىدا ئۇ،
گۈلتاج كىيىپ بولدى نامايان.
قاراڭ، بەخۇر تۈتۈنى ئارا
مەزبەخ بولدى كەينىدىن پەيدا.
باشلايدۇ ئۇ روھنى تەختكە،
يار بولۇرمىز بەلكىم بەختكە.

فائۇست

(ئۇلۇغۋارلىق بىلەن)
ئەي مامالار، سىز سۈكۈت ئارا
تاجدارسىز، ياشايسىز تەنھا.
تەنھا، لېكىن ئەمەسسىز يەككە،
ئۈستىڭىزدە سۈنىڭ ئەبەدكە ــ
يايغان سانسىز شەپىلەر قانات،
ئۇلار جانسىز ــ ئەمما بەر ھايات.
نېمە تىرىك بولسا، شۇ زامان،
ئىنتىلار ئۇ ماكانى تامان.
نېمە ياشاپ ئۆتسە بىر نۆۋەت.
ياشىماقنى ئىزدەر قايتا رەت.
بىر چاغ تىرىك ئۇ جانلارنى سىز
كۆن ۋە تۈنگە تەقسىم قىلارسىز،

بىرى بولار ھاياتقا ئاشنا،
بىرى ياشار ئەرۋاھلار ئارا—
ۋە نېمىگە دىل بولسا شەيدا
سېھىر بىلەن قىلغۇسى پەيدا.

مۇنەججىم

كىلىت سالدى مەزبەخكە، شۇئان
تۆتۈن بىلەن قاپلاندى ھەريان.
نە تۆتۈندۇر، مىسلى قارا ئۇن
سانسىز روھلار يايدى قانىتىن.
نەپىسىدىن ياڭرىدى سادا،
نە سادادۇر، بىر نەغمە ـ ناۋا.
ياڭراپ كۆيلەر ھەر قەدىمدە
بېغىشلار زوق ھەر كىم قەلبىگە.
شەپىسىنى ئاڭلاپ كۆي چالار
تام ۋە تۆۋرۈك، پەشتاق، قۇببىلار.
قاراڭ، تۆتۈن ئىچىدىن بۇ ئان
چىقىپ كەلدى خۇش چىراي ئوغلان.
نە كارامەت! تېگى يوق بەرنا
فارىس بولدى بۇ يەردە پەيدا!

(فارىس پەيدا بولىدۇ)

خانىم

ياشلىق كۆچى تولۇپ تۇرۇپتۇ.

ئىككىنچىسى

يۈزى ئالما بولۇپ تۇرۇپتۇ.

ئۈچىنچىسى

لېۋى بەكمۇ چىرايلىق، ئەجەب!

تۆتىنچىسى

ئاشۇ لەۋگە قويارمىدىڭ لەۋ؟

بەشىنچىسى

بەكمۇ كۆركەم، بىراق سەل قوپال.

ئالتىنچىسى

يۈرۈشىدە ھەم بار شۇ ئەھۋال.

فارىس

نە شاھزادە، چوپانىدىن بەتتەر،
نازۇكلۇقتىن يوق قىلچە ئەسەر.

باشقىسى

يامان ئەمەس يالىڭاچ تېنى.

فارىس

ساۋۇت كىيسۇن، كۆرەيلۇق قېنى!

خانىم

ئولتۇردى، ئاھ، تىزىنى پۈكۈپ...

فارىس

ئالسىڭىز ـ ھە ئۇندا ئولتۇرۇپ!

باشقا خانىم

قوللىرىنى بېشىغا قويدى.

سازەندە

بۇ نېمە ئىش، ياتتى، سوزۇلدى.

خانىم

تاپار ئەر خەق ھەممىدىن ئەيىب.

سازەندە

سەت شاھ ئالدىدا ياتماق لالىمپ.

خانىم

ئۇ سەھنىدە، ئۇ ئاخىر تەنھا.

سازەندە

سەھنىدىمۇ كېرەكقۇ ھايا.

خانىم

كەتمەكتە ئۇ شېرىن مۇگدەككە.

سازەندە

ئەنە خالاس. چۈشتى خورەككە.

ياش خانىم

(زوق بىلەن)
ۋاھ، ھەيرانمەن بۇ خۇش پۇراقتا.
ئۇشتۇمتۇتلا ئۇردى دىماغقا.

شۇ هىد بىلەن تولۇپ كۆكرىكىم،
خۇشال تەپتى مېنىڭ يۈرىكىم.

ئوتتۇرا ياش خانىم

راست گەپ. ئەجەب ھېسقا تولىدۇ
نەپىسىدىن ھەرقانداق يۈرەك.
خۇددى شۇنداق نەپەس ئالىدۇ،
تاڭغى شېرىن ئۇيقۇدا گۆدەك.

ياشانغان خانىم

كۈچكە تولغان ياشلىق ھىدى ئۇ،
مۇشكى ئەنبەر تاراتقۇچى ئۇ.
(ئېلىنا پەيدا بولىدۇ)

مېفىستافېل

ئاشۇمىكەن پەرىزات! خوپ ساز.
ئەمما ماڭا ماس ئەمەس بىرئاز.

مۇنەججىم

بولسام ئاتەش تىللىق بىر شائىر،
تىلسم گەپكە كەلمەستى ھازىر.
ئۇ سەھنىدە نامايان بولۇدى،
ھارچە شېئىرۇ قەسىدە ئۆلدى.

بولالىغان ئاڭا بىردەم يار،
ئاھ، نەقەدەر بولار بەختيار.

فائۇست

ھەقىقەتمۇ ۋە ياكى خىيال،
كۆرۈنگىنى پەرى جامالى.
ھەقىقەتمۇ ئالدىمدىكى بۇ،
گۈزەللىكنىڭ بۈيۈك كامالى.
مەقسىتىمگە يەتكۈزدى، شۇكۇر،
شۇنچە ئۇمىد، ئىزتىراپ، سۇبات...
چۈشكۈن ئىدى نەقەدەر ئۆمۈر،
تۆۋەن ئىدى نەقەدەر ھايات.
سېنى كۆردۈم، كۆزۈمگە ئالەم
تازا، مەرغۇپ، ئېسىل كۆرۈندى.
سېنى كۆردۈم، ئۆلۈپ كەتسەم ھەم
ئۇ ھاياتقا قايتماسمەن ئەمدى.
يادىمدىدۇر ماڭا بىر زامان
ئەينەك ئىچرە كۆرۈنگەن سىما.
قارىشىڭدا ئۇ خۇنۈك، ناتىۋان
سايە بولۇپ قالدى، ئەجەبا!
مېنىڭ بارلىق كۈچۈم، ئىرادەم —
دانالىقىم، جۇنۇنلۇقۇم ھەم،
شەۋقىم، ئىشقىم، ھاياتىم بەرى
ساڭا بولسۇن، ئەي گۈزەل پەرى.

مېغىستافېل

(سۇغلىيور تۈرىدىغان جايدىن)
ئېسىكنى يېغ، چىقما ئويۇندىن.

ياشانغان ئايال

قەددى ـ بەستى كېلىشكەن چىندىن،
بېشى بەكلا كىچىككەن بىراق.

ياش جۈۋان

بېشى كىچىك، پۇتى قوپالراق.

دىندار

كۆپ كۆرگەنمەن مەلىكىلەرنى،
بىراقتا بۇ كۆڭلۈمدىكىچە،
گۈزەل باشتىن ئايىغىچە.

ساراي ئەمەلدارى

ئارا بولماق ئۈچۈن جېنىغا
كەلدى يەنە يىگىت يېنىغا.

خانم

يىگىت گۈزەل، قىزنىڭ ھۆسنى كەم،

شائىر

قىز ھۆسنىدىن يىگىت ھەم كۆركەم.

خانم

ئېيدىمىسۇن، دېئانا مىسال*.

شائىر

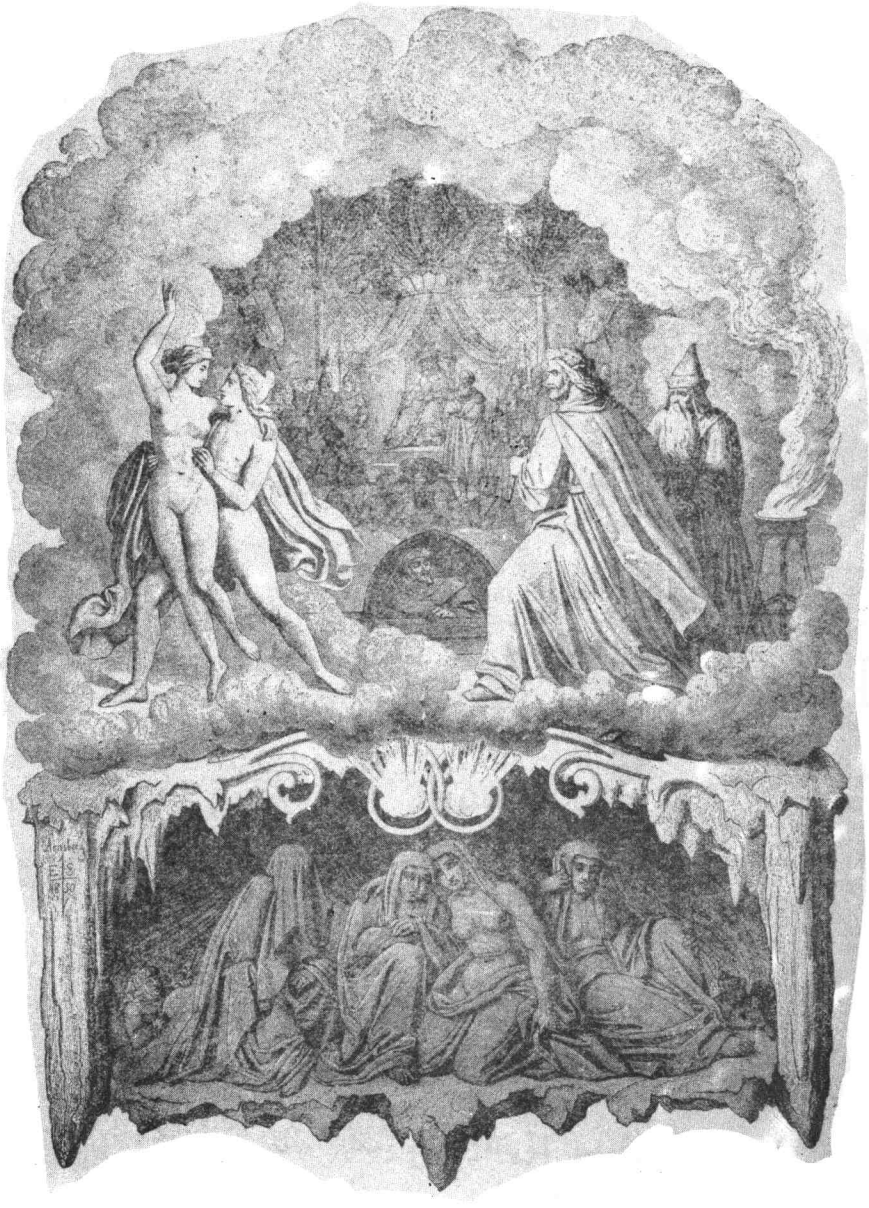
يېقىنلىشىپ كەلدى ـ دە دەرھال ـــ
تۇيدى پەرى يىگىت نەپسىن
ئەنە سۆيدى. تاشتى ھەۋىسىم.

موماي

ھەممىنىڭ كۆز ئالدىدا! بەك سەت!

فائۇست

شۇنداق سۆيەر بالىنى پەقەت،

مېفستافېل

جىم! نە قىلسا قىلسۇن ئۇ پەرى.

ئەمەلدار

ئويغاندى ئۇ، قىز كېتەر نېرى.

خانىم

ئارقىسىغا قاردى جانان.
بۇ قىلىقى مەن ئۈچۈن ئايان.

ئەمەلدار

يىگىت ھەيران. قىزنى كۆرۈپ لال.

خانىم

قىزغا بولسا تونۇش بۇنداق ھال.
كۆپنى كۆرگەن. مەلۇمغۇ. مانا..

ئەمەلدار

ئارقىسىغا قايتتى قىز يانا.

خانم

هازىر ئاڭا دەرس بېرەر قىز.
يىگىت شورلۇق ئۆزىنى شەكسىز
بىرىنچى دەپ ئويلىسا كېرەك.
ئەركەكلەرنىڭ ھەممىسى تەنتەك.

فارىس

ئوتلۇق نىگاھ، شاھانە خىرام!

خانم

بۇزۇقلۇق بۇ، نومۇس يوق تامام.

پوتوكچى

شۇ يىگىت مەن بولسامدىم، قېنى،

ئەمەلدار

قىز دامىغا ئەسىر بولغىنى
ھەممە تەييار.

خانم

ماڭا خوپ روشەن،
كۆپنى رازى قىلغان بۇ بەدەن.

باشقا خانىم

تونۇلغان ئون ياشتا بۇ سەنەم.

فارىس

قانچە ـ قانچە قول تەككەن بىلەن
يارايدۇ ئۇ بىزلەرگە شۇدەم.

ئالىم

قىز كۆڭلۈمگە شۇبھە سالماقتا.
كۆرگىنىم چىن ۋە ياكى ساختا؟
ئاڭا چىندىن ئىشەنمەك ئۇچۇن
كېرەك كىتاب كۆرمىكىم بۇگۈن.
ئەپسانىدە قىلىنغان زۇھۇر*،
قەرىلارغا كۆپ ياققان ئۇ ھۇر ــ
گەر چىن بولسا گۈمىرنىڭ سۆزى.
ئىلىنا ــ شۇ پەرىنىڭ ئۆزى.
چۈنكى قەرىپ كەتسەممۇ تامام،
جىمىرلار تەن ئۇنىڭغا باقسام.

مۇنەججىم

بالا ئەمەس ئەمدى ئۇ ــ ئەركەك!
مانا قىزنى كۆتۈردى. جانان

* زۇھۇر ــ نامايان.

ئەمدى ئۇندىن قاچالماس ھەريان.
ئېلىپ ماڭدى، ئەنە.

فائۇست

ئەي تەنتەك!
قايت ئارقاڭغا! قۇلاق سال ماڭا!

مېفىستافىل

تەئەللۇققۇ بۇ سەھنە ساڭا.

مۇنەججىم

پېيسە مەلۇم... بىلەر ھەر كىشى:
«ئېلىنانىڭ ئوغرىلىنىشى».*

فائۇست

ئوغرىلىنىش؟ نېچۈن؟ مەنچۇ، مەن؟!
ئۇ ئەلەمگە مەنغۇ ئەلچى مەن!
مۇشەققەتلىك زۇلمەت يولىدا
ھەمراھ بولغان، قوللىغان مېنى،
مەقسىتىمگە يوللىغان مېنى
سىرلىق كىلىت ئاخىر قولۇمدا!
كېزىپ جانسىز دەھشەت سەھرادا،
قايتتىم كۆرۈپ گىردابلارنى ھەم:

مەن — يەردە مەن — مەۋجۇت دۇنيادا،
تۇرۇپتىمەن پۇت تىرەپ مەھكەم.
سەزدىم، روھلار بىلەن روھىمۇ،
بىرلىشمىشكە بولار مۇيەسسەر.
نېسىپ بولسا نەئەجەب ئەمدى
ئىككى ئالەم ماڭا باراۋەر.
قۇتقۇزۇشۇم كېرەك پەردىنى،
يېتەلمەسمەن قايتا سەنەمگە.
يەر قەرىنىڭ مامالىرىنى
چاقىرىمەن ئەمدى يارەمگە.
مەدەت بېرىڭ! بۇ شۇنداق دىدار!
كۆردۈم، ئۇندىن ئايرىلىش دىشۋار.

مۇنەججىم

توختا فائۇست! ئېسىڭ يېغىۋال!
ئۇ پەرىگە يېپىشتى! نېمال؟
دەرھال كۆزدىن يوقالدى سىما.
يېقىنلاشتى يىگىتكە ئەنە —
ئاڭا كىلىت تەگكۈزدى، مانا
ئەمدى تامام! بولارمىز ئادا!
(كۆچلۈك پارتلاش. فائۇست يىقىلىدۇ. روھلار كۆزدىن يوقىلىدۇ.)

مەستانجان

(فائۇستنى يەلكسىگە تېلېپ)
ئەنە خالاس! بولالماس ئاشنا
تەنتەك بىلەن شەيتانمۇ ھەتتا.

(قاراڭغۇلۇق. ھەممە ئوپۇر - توپۇر بولىدۇ)

ئىككىنچى پەسىل

گاتىك ئۇسلۇبىدا قۇرۇلغان ئېگىز راۋاقلىق
هويلا
فائۇستنىڭ ئۆيى مۇشۇ هويلىدا

پەردە كەينىدىن مېفىستافېل چىقىدۇ. ئۇ پەردىنى كەينىگە سۈرگەندە ئاتا ـ بوۋىلاردىن قالغان قەدىمىي كارىۋاتتا ياتقان فائۇست كۆرۈنىدۇ.

مېفىستافېل

ياتمۇەر ئەي، ئاشىق بىچارە،
دەردىڭ ئېغىر، دەم ئالمۇەر جىم.
ئېلىۋىناغا كۆكۈل بەرسە كىم ـــ
ئۆمۈر بويى يۇرىكى يارە.
(ئۆيي ئىچىنى كۆزدىن كەچۈرىدۇ)
كۆردۈم ئۆينىڭ هەممە يېرىنى،
ئۆزگىرىش يوق، هامان شۇ هالەت.
قارىيىپتۇ ئەينەكلەر پەقەت،

كۆپەيتىپتۇ ئۆمچۈك تورىنى.
سىيادانداا سىيا قۇرۇپتۇ،
سارغىيىپتۇ قەغەزلەر يۈزى.
مانا ئاشۇ قەلەم تۇرۇپتۇ،
ئۇندا يەنە قاتقان قان ئىزى.
يادىكارلىقلار ئىچرە بىگۇمان
بۇ قەلەمدە ئۆزگىچە قىممەت.
ئۇنىڭ بىلەن فائۇست بىر زامان،
بەرگەنىدى شەيتانغا تىلخەت.
هامان ئاشۇ جايىدا ئىلگەك —
ئۇندا لىباس ئېسىقلىق هامان.
كىيىپ ئېلىپ ئۇنى مەن بىر ئان
تالىپ بىلەن قىلغانىدىم ئەرمەك.
ئۇ چوڭايغان، لېكىن بىگۇمان
تەكرار قىلار دەرسىمنى هامان.
يەنە كىيىپ ئالىم لىباسىن
قىيابەمنى ئۆزگەرتەي بىر دەم.
بۇ ئىگىلىنى يەلكىگە ئارتىپ
بولۇپرەر قانداق جۆيلۇسەم.
شۇنداق قىلار ئالىم دائىما
بۇ ئىش قىيىن شەيتانغا ئەمما.

(لىباسنى ئىلگەكتىن ئېلىپ قاقىدۇ. ئۇنىڭدىن چاڭ ئارىلاش تۇرلۇك هاشاراتلار — كەپىنەك، قوڭغۇز، يىڭناغۇچلار ئۇچۇپ چىقىدۇ)

هاشاراتلار قوشىقى

ئەسسالام، ئەسسالام،
مېهرىبان خوجىمىز،

ئۇستۈڭدە چەرخ ئۇرۇپە
غىڭىلداپ ئۇچىمىز.
سەن بىزنى بىر زامان
ئەگكەندىڭ بىر تاللاپ،
ئەمدى بىز كۆپەيدۇق،
مىڭلاپ ۋە مىليونلاپ.
قاباھەت كۆڭۈلدە
كۆرۈنمەس سۈرگىلەر.
ۋە لېكىن ئاشكارا
سەكرىشەر بۈرگىلەر.

مېفىستافېل

يېڭى ئەۋلاد قىلىمەن ھەۋەس!
ھوسۇل ئۆزى كېلەر، ئەكسەڭ بەس.
يېپىنچىنى سىلكەي مەن يەنە،
ئەتراپىمدا يەنە پەرۋانە
كېپىنەكلەر ھەمدە قوڭغۇزلار:
چاۋاك چېلىپ، ئويناپ ئۇسسۇللار،
توپ - توپ بولۇپ ئۇچۇشار ئەنە،
ئەتراپىنى قۇچۇشار ئەنە.
ئۇچۇپ بېرىپ تەرەپ - تەرەپكە،
يوشۇرۇنار بۇرجەڭ - بۇرجەككە.
يوشۇرۇنار چېقىلغان ساپال
ۋە سارغايغان قەغەز تېگىگە.
نەچچە يۈز خىل ئاداسقا داشقال،
ئەسكى قۇتا، باش سۆڭىگە.

تۇرسا ھەممە يەر ئاشۇنداق مەينەت
ماكان تۇتمىسۇن نېچۇن ھاشارات؟

(يېپىنچىنى يەلكىسىگە تاشلايدۇ)
يەنە ئۇنى تاشلاي يەلكىگە،
ئۇستاز بولاي مەن يەنە بىر رەت.
ئەمما تەنھا پىر بولماق مۇشكۇل
مۇرىد كېرەك، ھەي قېنى، كۆرسەت.
(قوڭغۇراقنى تارتىدۇ. قاتتىق جارانلىق سادادەن ئۆي ـ ئىمارەتلەر لەرزىگە كېلىدۇ ۋە ئىشىك ئېچىلىپ كېتىدۇ)

فامۇلۇس

(ئۇزۇن قاراڭغۇ كارىدوردىن ھودۇققان ھالدا يۈگۈرۈپ كېلىدۇ)

بۇ قانداق دەھشەت سادا،
لەرزىگە كەلدى بىنا.
گويا ئۇ گۈلدۈرماما،
چاقماقمۇ چاقتى يانا.
غىچىرلاپ پول. سىلكىندى،
تورۇستىن لاي تۆكۈلدى.
تاملارمۇ تارسىلدايدۇ،
ئىشىكلەر قارسىلدايدۇ.
فائۇستنىڭ لىباسىدا،
چوڭ بىر ئادەم قېشىمدا.

مېنى ئىملاپ چىللايدۇ،
لېكىن پۈتۈم بارمايدۇ.
ھېچنېمە قىلالماسمەن،
نە بولدى، بىلەلمەسمەن.

مېفىستافېل

(ئىشارەت قىلىپ)
كېلىڭ، سىز ئىكادىم ئەمەسمۇ سىزيا؟

فاموئۇلۇس

ھە، شۇنداق. قىلايلۇق ئىبادەت بەجا.

مېفىستافېل

بۇنى قويۇپ تۇرۇڭ.

فاموئۇلۇس

خۇشالمەن غايەت،
مېنى تونۇيدىكەنسىز.

مېفىستافېل

ئېسىمدە ئەلۋەت.
لېكىن خېلى قېرىپمۇ قاپسىز.
ئەپسۇسكى سىز ھامان تالىپ سىز؟

هه، ئاشۇنداق ئالىملىق ئۆزى:
تىكىلگەنچە كىتابقا كۆزى —
ۋاقىت ئۆتكىنىنى بىلمەيدۇ ئالىم.
جەمئىيەت بارچە پىكرى خىيالىن،
تىكلەر قۇمدا غازاڭدىن بىنا.
بىراق قانچە بولمىسۇن دانا،
قانچە سادىق ئۆز غايىسىگە.
ئاشۇ غازاڭ ئۆيىنى ھەتتا
يەتكۈزەلمەس نىشانىسىگە.
ئەمما ۋاگنېر — بۇ باشقا دۇنيا،
ئۇستازىكىز ئالەمگە مەشھۇر.
پەن بابىدا تەڭداشسىز، ئەمما،
ئۆگىنەر يەنە قىلماستىن شۇكۇر.
يۇرتقا مەشھۇر بەرگەن ساۋنقى،
مۇرىدىنىڭ يوقتۇر سانىقى.
تەنھا بايان قىلار مۇنبەردە
ئالەم سىرى ئىزاھىنى ئۇ.
مىسالى ئۇ پېتر ھاۋارىي
تۇتقان يەر - كۆك مىفتاھىنى ئۇ.
ئەرزىمەيدۇ ئۇنىڭ ئالدىدا،
ئۆزگىلەرنىڭ دانا ھېكمىتى،
ئۇنىڭ تەڭسىز داڭقى ئالدىدا
سۇندى ھەتتا فائۇست شۆھرىتى.

فامۇلۇس

كەچۈرۈڭ، بۇ پىكرىڭىز خاتا،
مۇئەللىمگە بۇ ئۆي بىگانە.

ئېلىمده ئۇ تەنھادۇر ئەما،
كەمتەرلىكتە يەنە يېگانە.
ئۇستازىنى ئويلار كۆندۈز - كەچ،
فائۇست نەگە يوقالدى، ھەيران.
جۇدالىققا كۆنۈكەلمەس ھېچ،
ئۇمىدى بار، كۈتىدۇ ھامان.
دانىشمەنلىك خانىسىغا ئۇ،
ھېچ كىشىنى يولاتقىنى يوق.
ۋاگنېر ئۆزى بولدى پاسىبان
ھېچ نەرسىنى قوزغاتقىنى يوق.
يۇلتۇزلارنىڭ ئەمرىدىن بۈگۈن
چاقتى چاقماق، گۈلدۈرلەپ ئاسمان،
ئاستىن - ئۈستۈن بولدى ھەممە يېاق،
گويا قورقۇش ئىچرە شۇ ھامان،
قۇلۇپ، زەنجىر چېچىلىپ كەتتى،
پەنجىر، ئىشىك ئېچىلىپ كەتتى.
شۇڭا بولدۇق بىز بۇندا پەيدا،
كىرمەس ئىدۇق بولمىسا ئەسلا.

مېفىستافېل

ئۇستازىڭىز قەيەردە ھازىر؟
ئۇ، زات ئەگەر بولسىلا رازى،
بىررەت كىرىپ قىلسام زىيارەت.
ياكى ئۆزى كەلگەي.

فامۇلۇس

بىلمەيمەن،
ئۇلۇغ ئىشقا بەخت ھازىر ھەزرەت،
يوق ھېچكىمگە كىرىشكە رۇخسەت،
نەچچە ئۈيدىن ئۆز خانىسىدا،
تاشقىرىغا چىقمايدۇ ئەسلا.
شۇ كۈنلەردە، شۇ چوڭ ئىجتىھات،
ھاسىل قىلار بىر بۈيۈك ئىجاد.
ئىلگىرىدە بىزگە مۇئەللىم
تازىلاشتىن بېرەتتى تەلىم.
بۈگۈن بولسا ئۆزى قاپقارا،
كۆرۈپ بولماس ئۇستىبېشىنى.
قۇرۇم باسقان كۆزى - قېشىنى.
كېچە - كۈندۈز ئوت پۈۋلەر پەقەت،
پەقەتكىنە ئەنبىقۇ مىلقەت*
ساداسىدىن ئۇستازىمىز مەست،
ھېچ كىشىنى يېقىن يولاتماس.

مېفىستافىل

يوشۇرۇنسۇن نېچۈن مەندىن ھەم،
ئىجادىغا بېرەتتىم ياردەم.
(فامۇلۇس چىقىدۇ. مېفىستافىل مەغرۇر، ياسىنىپ ئولتۇرىدۇ)

---

*خىمىيە ئەشيالىرى.

ئەنە خالاس، شۇتاپ بىر مېھمان،
كەلمەكتىدۇر قاراپ مەن تامان.
ياشتۇر ئۆزى، ھازىرقى ئەۋلاد،
ئۆتۈپ كەتكەن قەيسەر ۋە شەددات*.

باكالاۋر*

(كارىدوردىن شاۋقۇن سېلىپ كىرىپ كېلىدۇ)
ۋاھ، ئىشكلەر ئېچىلغان،
قۇلۇپ، زەنجىر چېچىلغان.
دېمەك، قاماق تامامدۇر.
دېمەك ئازاد زاماندۇر.
تەلەپ ئەھلى بەختيار،
ئەركىن نەپەس بولدى يار.

تام خۇداغا ئامانەت،
لازىم بىزگە ئېھتىيات.
تۇرار بەك سەت قېيىشىيىپ،
كەتمەك كېرەك تېز قېچىپ.
ئۆرۈلسە ئۇ بەك يامان.
مەردىمىز، ئەمما شېرىنجان.

تونۇشلۇق بۇ خانا زەپ.
بوسۇغا ئاتلاپ دەسلەپ،
كىرگەن ياپياش تالىپمەن.

---

*شەپقەتسىز.

بۇندا دەرس ئالغانمەن،
نېمىدېسە ئۇزۇن ساقال،
ئىشەنگەنمەن بولۇپ لال.
بىلدىم ئۇنى ئەمدى مەن،
مۇللام سۆزى تامامەن،
راست ئەمەس يالغانىكەن.
ھاۋادىن ئالغانىكەن.
كېتىپتۇ زايا ئۆمرۈم.
ئاۋۇ تۇرغان بولدى كىم؟

تونۇدۇم كۆرۈپ دەرھال،
ئۇچىدا شۇ لىباس.
ئولتۇرۇپتۇ يېگانە،
شۇ ئورۇن مۇللامغا خاس.
ياش ئىدىم مۆمىن - ياۋاش،
تۇرار ئىدىم ئېگىپ باش.
ئەمدى باشقا گەپ، قېنى
ئالدىراپ كۆرسۈنچۇ مېنى.

مۆھتەرەم زات! ئەگەر مۇبادا
«ئۇنتۇش» دەپ ئاتالغان دەريا —
يۇمىسىلا خاتىرىڭىزنى
ئەسلەپ كۆرۈڭ مانا سىز بىزنى.
تەجرىبىسىز، ساددا، نادان، بىر —
شاگىرتىڭىز بولسەمەن. ئۆزىر،
ئۆزگەرمەپسىز، ئوخشاش سىز ھامان،
مەنچۇ، باشقا بىرىمەن تامام.

مېڤستافېل

ياخشى بوپتۇ كەلگەنلىكىڭىز،
ياقاتتىڭىز ماڭا ئۇ چاغ سىز.
ئەجەبلەنمەڭ، بەلىپ ئالسىمىز،
كېپىنەكنى تۇتقۇسىدىن بىز.
ياشلىقىڭىز ئېسىمدە، ئۇ چاغ
چاچلىرىڭىز ئىدى جىڭگىلەك.
تور ياقىڭىز بېجىرىم غايەت،
شاد ئىدىڭىز مىسالى گۈلدەك.
ئەمدى بولسا شۇ‌ېقلارغا خاس —
باشنى چاچتىن خالى قىلىپسىز.
ئۆزىڭىزگە ياريشىپتۇ، ماس.
ئاۋۇالقىدىن كۆركەم بولۇپسىز.

باكالاۋر

گەرچە ئۇستاز كونا جايدا بىز،
ئەمما بۇگۈن شارائىت ئۆزگە.
ئەرمەك پىكرى ئەمدى پايدىسىز،
چۈشىنىمىز ئەگىتمە سۆزگە.
گۈلدەك ئىدىم — بىلگەنسىدىڭىز،
مەندىن راسا كۈلگەنسىدىڭىز.
ئەمدى بۇنداق مازاق كەتمەيدۇ،
ھۇنىرىڭىز ھەرگىز ئۆتمەيدۇ.

مېفستافېل

نەق يۈزدە ئېيتسا، نە ئەجەب،
ياشلارغا ھېچ ياقماس توغرا گەپ.
چىنلىقىنى بىز ئېيتقان سۆزنىڭ،
ھايات ئۆزى تەستىقلەر، بىراق
ياشلار دەيدۇ: مەن ئۆزۈم ئۆستۈم،
موللام ئىدى قىپقىزىل ئەخمەق.

باكالاۋر

ئەخمەق ئەمەس. ئالدامچى ئەييار،
سۆزىدە يوق قىلچە ھەقىقەت.
يوق دەپ كۆرۈڭ. ئۇستاز نەدە بار —
ھەقىقەتنى ئېيتقۇچى پەقەت.
بەزى سۆزلەر قوشۇپ، يا ئېلىپ،
ئاقنى قىلىپ كۆك، كۆكنى قارا.
نېمە قىلسۇن بىچارە تالىپ،
ئىشەنمەكتىن ئۆزگە يوق چارە.

مېفستافېل

ھەممە ئىشنىڭ دائىرىسى بار،
تەھسىل بۇنىدىن مۇستەسنا ئەمەس.
شۇنچە شاگىرت بولدىڭىز سىز، بەس،
ئوقۇپ بولغاچ ئوقۇتماق ھەم بار.

تەجرىبىڭز ئەمەس ئانچە ئازە،
پۇرسەت يەتتى بولۇشقا ئۇستاز.

باكالاۋر

تەجرىبىنى ئولتۇرماڭ سۆزلەپ،
روھ ئالدىدا ئۇ قانچىلىك گەپ؟
شۇ چاققىچە قانچىلىك بىلسەڭ،
بەرىبىر پۇل، بەرى بىكېرەك.

مېفىستافېل

توغرا، مەنمۇ شۇنداق دېگەنمەن.
مەنمۇ بىر چاغ تەنتەك ئىكەنمەن.

باكالاۋر

تۇنجى قېتىم ئۇچراتتىم بۇگۈن،
بۇ قېرىنىڭ مېڭىسى پۈتۈن.

مېفىستافېل

زەخمەت چەكتىم خەزىنە ئىزدەپ،
بولدى ئەخلەت تاپقىنىم ئېرىق.

باكالاۋر

چاچسىز قالغان بېشىڭىز سىزنىڭ،
باشى سۆڭەكتىن قىلمايدۇ پەرق.

مېفستافېل

بۇنچه قوپال بولمىغىن، ئەجەب،
يوق ئىكەنغۇ سەندە ئەندىشە.

باكالاۋر

نېمىسلاردا پەقەت يالغان گەپ،
نازاكەتلىك بولۇر ھەمىشە.

مېفستافېل

(غالتەكلىك ئورۇندۇقنى ئاستا ـ ئاستا سۈرۈپ،
سەھنە ئالدىغا، خەلققە يېقىن كېلىدۇ)
جاي قالمىدى مەن ئۈچۈن، ۋاي ـ ۋاي،
سىز بېرەرسىز مەن شورلۇققا جاي.

باكالاۋر

قىزىق ئىنسان يېشىنى ياشاپ،
سۆلۈپ تامام بولغاندا ئادا ـــ
يېقىن قالغاچ تۆردىن گۆر، ئەجەب،
كۆپ نەرسىنى قىلمىدۇ دەۋا.
ئاخىر ھايات قانىنىڭ مىسالى،
سوۋۇمىقى يۈرەكنىڭ ـــ ماماتى.

ياشلىق بولسا يېنىپ تۇرغان جان،
ياراتقۇچى هاياتتىن هايات.
هەممە تىنماس، هەربىرىتە بولۇر،
قۇدرەت يېڭەر ئاجىزلىق ئۆلۈر.
بىز ئىگىلەپ يېرىم دۇنيانى
ئۆزىمىزگە قىلغاندا تەسلىم،
سىز هەقىقەت بىلىپ خىيالنى.
خام پىلانلار تۈزۈردىڭىز جىم.
قېرىلىق بۇ — كېسەللىك يامان،
قاقشاتقۇچى قىزىتما — بەزگەك.
ئوتتۇز ياشقا يەتتىمۇ ئىنسان
ئۇ دۇنياغا جۆنىتىش كېرەك.
ئاشۇ تەدبىر داۋانىڭ سازى.

مېفىستافىل

شەيتان هامان بۇنىڭغا رازى.

باكالاۋر

شەيتان ـ پەيتان ماڭا بىر تىيىن.

مېفىستافىل

(چەتكە قاراپ)
تەگسە شەيتان بىلىسەن كېيىن.

باكالاۋر

ئىشىنىدۇ ياشلىق دائىما —
دەر: بارلىققا ئاچقاندا كۆزۈم —
ئەسلى تامام يوق ئىدى دۇنيا،
يوق دۇنيانى بار قىلغان ئۆزۈم.
مەن قۇياشنى دېگىزدىن ئېلىپ
كۆتۈرگەنمەن تىنىق ئاسمانغا.
مەن بەرگەنمەن كۆكتە نۇرلىنىپ
سەير ئېتىشنى ماھى تابانغا.
مەندىن ئالەم كۆكى ئېچىلدى،
يوللىرىمغا گۈللەر چېچىلدى.
تۇن يايغاندا باش ئۆزرە قانات،
يۇلتۇزلارنى تۆكتى ساماۋات.
بۇ دۇنيانى ياشلىق، ئىھتىراس
سەپسەتىدىن ئەيلىگەن خالاس.
دادىل ئالغا تاشلايمەن قەدەم،
ماڭا مەشئەل يۈرەكتىكى نۇر.
يورۇق — نېمە بولسا ئالدىدا،
زۇلمەت ئىچرە — ھەممە ئارتتادۇر.
(كېتىدۇ)

مېفىستافىل

كېتىۋەر، ئەي دانىشمەن ئادەم،
ماڭسۇن ئېلىپ غۇرۇرۇڭ سېنى.

سەن بىلگەننى ساڭا قەدەر ھەم
بىلگەنلەرنى بىلسەڭدىڭ قېنى.
شاۋقۇن سالماق ساينىڭ ئادىتى،
دەريا بولسا تىنىدۇ ئەلۋەت.
مىڭ ماختانسا ئۆزۈم شەربىتى،
شاراب بولۇر بىر كۈن ئاقمۇەت.
(زالدىكى چاۋاك چالماي ئولتۇرغان ياشلارغا قاراپ)
يەتمىدىڭىز سۆزۈم قەدرىگە،
نە تاڭ ئاتقاي ھەر ئىشنىڭ كۈنى.
تېخى ياشسىز، شەيتان قېرىدۇر،
چۈشىنەرسىز ياشىنىپ ئۇنى.

ئوتتۇرا ئەسىر روھىدىكى ھۇجرا

(ئاجايىپ - غارايىپ ئىشلار ئۈچۈن مولجاللانغان چوڭ غەلىتە ئەشيالار)

ۋاگنېر

(ئوچاق يېنىدا)
ۋاھ، ياڭرىدى قوڭغۇراق!
تىترەر بارلىق ۋۇجۇدۇم.
بىر سائەت ھەم ئۆتمە ياق
ھاسىل بولدى مەقسىتىم.

پایانسز ئەمەس مېھنەت،
مېۋىسى بولار ئەلۋەت.
ئەنە ئەجەپ سىرلىق نۇر،
شېشىدە جىلۋە قىلۇر.
يېنىپ دەررۇ چوڭ بولدى.
قاراڭغۇلۇق يوق بولدى.
يالىلدايدۇ ئۇچقۇنى،
ئەسلىتىپ ياقۇت، دۇرنى.
ئەنە، ئاخىر كۆرۈنەر
كۆز چاقنۇچى ئاپئاق نۇر.
بۇ سەپەر بولاي ئاگاھ
كىم ئىشىك قاقتى ناگاھ؟

مېفىستافېل

(كىرىدۇ)
سالام! سىزگە ئامەت بولسۇن يار.

ۋاگنېر

(ھاياجان بىلەن)
خۇش كېلىپسىز بەختىيار دەمدە.
(پىچىرلاپ)
گۇۋاھ بولۇڭ، بۇگۈن بىتەكرار
بۇيۇك بىر ئىش بولۇر ئالەمدە.

مېفستافېل

(ئاستا)
ئېمە ئۆرەي؟

ۋاگنېر

(پەچىرلاپ)
يارىلۇر ئادەم!

مېفستافېل

شۇ ئىدىشتا؟ ئەجەبا نېمال؟
يوققۇ بۇندا ئەركەك ۋە ئايال؟

ۋاگنېر

كېرەك ئەمەس ئەرھەم، ئايال ھەم،
پەيدا قىلماق ئۇچۇنلا ئادەم
ئەجدادلاردىن قالغان ئۇسۇل بۇ،
كېرەك ئەمەس بىزگە ئەمدى ئۇ.
بۇندا ھايات پەيدا قىلغۇچى،
ئىنساندىكى ئىرسىيەت كۈچى.
پىنھاندا ئۇ يارىلىپ نېمان،
ئۆز - ئۆزىدىن بولۇپ بەھرىمان،
ئاندىن سىرتقا بولۇپ نامايان،

كۆتۈرىدۇ غۇلـغۇلا ـ چۇقان.
بىراق بۇ يول بۇگۈندىن باشلاپ
ھايۋانلارغا بېرىلگەي تولۇق.
چۈنكى ئادەم ھەممىدىن ئۇلۇغ،
يارالغاي ئۇ ئۆز قەدرىگە باب.
(ئوچاق تەرەپكە قاراپ)
ئۇ ھەريانغا شولا چاچماقتا،
ئارزۇيۇمغا يوللار ئاچماقتا.
دېمەك ئۇمىد باردۇر ئالدىمدا.
شۇ نەچچە يۈز ماددا مۇبادا
مەلۇم تەرتىپ بىلەن قوشۇلسا،
(شۇ تەرتىپتە تۈپكى تەرغىبات)
ئاندىن نورمال ئىسسىقلىق بولسا،
پەيدا بولار شېشىدە ھايات.
(يەنە ئوچاققا قاراپ)
ئەنە! ۋۇجۇد بولماقتا زاھىر!
مەن كۆپ كۈتكەن پەيت كەلدى ئاخىر!
خىيالىلىرىم بولار ھەقىقەت،
ئۆز سىرىنى ئاچار تەبىئەت.
ئەمگىكسىز كەتمەيدۇ بىكار،
بولدى پىنھان مۆجىزە ـ ئاشكار.
قىلسا پەيدا ئېسىنى ھايات،
يارىتىدۇ بىزنىڭ ئىجتىھات.

مېفىستافېل

كۆپ ياشىغان كۆپ كۆرۈر ھامان،
ئاڭا ئاچار سىرىنى ئالەم.

مەن كۆپ يىللار بولۇپ سەرگەردان،
كۆردۈم تالاي ئۇلۇغۇلار ئادەم.

ۋاگنېر

قاينىماقتا، شولا چىلچىماقتا،
ئارزۇلىرىم چىرايى ئاچماقتا.
يوقاتقان، — دەر مېنى، — ئەقلىنى،
ئوخشىتار تەنتەك ئادەمگە.
ئەما دانا تېخى ئالەمگە،
بېرەرتالاي دانا ئەھلىنى.
(شېشىگە زوق بىلەن قارايدۇ)
ئەنە، سادا بەرمەكتە شېشە،
ئاخىر ئاشۇ پەيتنى ھەمىشە
ئارزۇ قىلغانىدىم، مانا ئۇ —
مەن ئىنتىزار بولغان قۇتلۇق دەم!
ۋاھ، ۋۇجۇدقا كىرمەكتىدۇر جان،
قىمىرلايدۇ شۇ كىچىك ئادەم!
سىر ئېچىلدى! ئېلىمدە ئۆزگە
قالدى يەنە قانداق مۇددىئا؟
دېققەت، مانا، جاراڭلىق سادا —
ئاۋاز بولدى، قۇلاق بىر سۆزگە.

ھامۇنكۇل*

(شېشە ئىچىدىن ۋاگنېرغا)
ئەي ئاتا جان يالراتتىڭ، ئاۋۋال،

پەرزەنتىڭمەن، قۇچىقىڭغا ئال.
پەقەت سىقما ئۇنچىلىك مەھكەم،
ئېھتىيات قىل، سۇنمىسۇن شېشەم.
بۇ ئالەمنىڭ ھەرخىل ئىشى بار،
شۇنداق ئەجەب قۇرۇلغان جاھان:
يەرگە سىغماس تەبىئىي ئىنسان —
ئۇنىڭ ئۇچۇن چەكسىز ئالەم تار.
لېكىن سۇنئىي ئادەمگە زىنھار
تېپىلمايدۇ بۇندا ھېچ ماكان.
(مېفىستافېلغا)
بارمىدىڭ سەن ئالدامچى ئاغا؟
كۆز ئاچقاندا مەن بۇ دۇنياغا —
بۇندا بىزنى قورقۇناق تەسەددىپ
ئۇچراشتۇردى، تىرىكمەن، دېمەك —
مەن بىرەر ئىش قىلىشىم كېرەك.
نېمە قىلاي؟ ئۇرۇقۇڭ بەر تەكلىپ.

ۋاگنېر

توختا، بىر سۆز ئېيتاي قۇلاق سال.
ماڭا دائىم بېرىشەر سوئال.
مەن بولسام ھېچ قىلالمايمەن ھەل:
جان تەن بىلەن بولۇر مۇكەممەل،
بىر - بىرىسىز ياشالماس، ئەمما —
كۆرىشىدۇ نېچۇن دائىما؟

مېفستافېل

جاۋاب ئىزدەپ قاتاي‌مەنمۇ ئۇن:
چىقىشالماس ئەر - خوتۇن نېچۈن؟
ساڭا مۇشكۈل بۇنى چۈشىنىش،
ئەي، كىچىك جان، بۇ سەن قىلار ئىش.

ھامۇنكۇل

نېمە قىلاي؟

مېفستافېل

(ياندىكى ئىشكنى كۆرسىتىپ)
ئەمەلدە كۆرسەت،
پەقەت سەندە بار قابىلىيەت.

ۋاگنېر

(شېشىنى تىكلەپ)
دەر ھەقىقەت، ئاجايىپ ئوغلان!
(يان تەرەپتىكى ئىشك ئېچىلىپ، ئۇ يەردە ياتقان فائۇست كۆرۈنىدۇ)

ھامۇنكۇل

(تەئەججۈپ بىلەن)
(شېشە ۋاگنېرنىڭ قولىدىن چىقىپ فائۇستنىڭ ئۈستىدىن ئۇچىدۇ ۋە ئۇنى يورۇتىدۇ)

بۇندا نامايان.

زەپ مەنزىرە! تىپتىنىق كۆللەر،
قىپيالىڭاچ قىزلار چۆمۈلەر.
بىر - بىرىدىن چىرايلىق بەرى،
ئەمما بىرى گۈزەل بىقىياس.
يا مەبۇدە ئۇ، ياكى پەرى،
يۈزى، قەددى پەرىشتىگە خاس.
ماكان قىلىپ كۆل قىرغىقىنى،
ئولتۇرىدۇ سۇغا تىقىپ پۇت.
ئارام بېرەر تەڭگە سالقىنلىق،
پەسىيدۇ بەدەندىكى ئوت.
يېيىپ شۇندا بىر ئاق قۇش قانات،
پەيدا بولدى سۇ ئۈزرە، ھەيھات!
قىزلار ھەريان قاچتى، يوقالدى،
پەرىزاتنىڭ بىر ئۈزى قالدى.
ئۇ قورقماستىن تۇراتتى مەغرۇر،
ۋۇجۇدىدا ئالەمچە غۇرۇر.
ئاق قۇشلارنىڭ شاھى شۇ ھامان،
يېقىنلاشتى پەرىزات تامان،
ۋە چىرماشتى ئاياغلىرىغا.
ئاۋۋال بىرئاز ئۇيالدى، بىراق
ئازدى كېيىن بولدى مەرد، ئويناق...
كىردى قانات قۇچاقلىرىغا.
شۇئان تۇمان قاپلىدى تېزدىن.
ساز مەنزىرە يوقالدى كۆزدىن.

مېفستافېل

بۇ گەپلەرنى قاياقتىن ئالدىڭ؟
چۈجە سەنغۇ — توقۇشقا بالا.
مەن بۇلارنى كۆرمىدىم ئەسلا.

ھامۇنكۇل

سەن كەلگەنسەن چۈنكى شىمالدىن،
تۇغۇلغانسەن ئوتتۇرا ئەسىردە.
رۇملۇق بوۋا بىلەن فاربسلار،
بەھسلىشىپ ئۆتكەن شۇ يەردە
تۇمانلىقتۇر دانالىق ھېسلار.
ئىسكەنجىدىن چىقمايسەن ئەبەد،
ياردۇر ساڭا زۇلمەتلا پەقەت.
(ئەتراپقا قاراپ)
بۇ يەر قانداق سوغۇق ۋە سۆرۈن،
تاش تاملاردىن سىقىلار يۈرەك.
بۇ بىچارە ئويغانغان چاغدا
كۆڭلى ئاينىپ جان بەرسە كېرەك.
ئورمان ۋە كۆل، يالىڭاچ قىزلار،
تەبىئەتنىڭ ھۇزۇر بەخشى —
مانا ئۇنىڭ خىيالى، چۈشى.
ھەر دەقىقە ئۇ شۇنى ئىزدەر،
قانداق چىدار بۇ يەرگە ئاخىر،
ئۆگەنگەنمەن گەرچە مەن چىداپ —

لېكىن بۇندا ماڭمۇ ئېغىر،
ئېپ كەتسەك ئۇنى.

مېفىستافېل

بولىدىغان گەپ.

ھامۇنكۇل

ئەسكەر يىگىت جەڭ ئۈچۈن زۆرۈر،
جانان بولسا بەزمىلەر ئۈچۈن.
ھەر نەرسىنىڭ ئۆز خىزمىتى بار،
ئويلاپ قويدۇم بىر ئىشنى بۈگۈن.
خۇددى بۈگۈن باشلىنار بايرام، —
ئۇ كىلاسسىك ۋالپۇرگىي تۈنى.
ئاشۇ ياقتا ئۇچايلۇق بۇ دەم،
بىللە ئېلىپ كېتەيلى ئۇنى.
كۆرۈپ ئۇندا بىتىنچ غەلىيان،
ھۇزۇرلانسۇن ئارامسىز بۇ جان.

مېفىستافېل

ئىشتىشىم بۇ ھەقتە شۇدەم.

ھامۇنكۇل

ساڭا تونۇش رومانتىك ئالەم.
بىلسەڭ شەيتان بولماق ئۈچۈنمۇ،

شۇ كـلاسسىك ئالىمىگىمۇ
زۆرۈر بىر رەت باسمىقىڭ قەدەم.

مېفىستافېل

يول قايساقتا؟ قەدىمكى دۇنيا
جىنلىرىغا خۇشتۇم يوق ئەسلا.

ھامۇنكۇل

شىمالىي غەرب سېنىڭ ۋەتىنىڭ،
سانا شەيتان، بۇ يۇرت مەرغۇپتۇر.
ئۇندا يايرار جېنىڭ ۋە تېنىڭ،
بىز بارار يۇرت شەرقىي جەنۇبتۇر.
ئۇندا قۇرام تاشلار ئارىلاپ،
ئاقار پېنىي* دولقۇنلاپ گۈزەل.
شۇ دەريانىڭ باشلىنىشىدا —
ئېرۇر كونا ۋە يېڭى فەرسەل*.

مېفىستافېل

قوي، سۆزلىمە، جانغا تەگدىغۇ
زالىملار ۋە مەزلۇملار جېڭى.
داۋام قىلار بۇ جاڭجال مەڭگۈ،
قىلار بىرتاز تۈزۈمنى يېڭى،
سەللا تۈزەپ ھايات شەكلىنى —
يەنە باشتىن تالاش قىلىشار.
قوزغىغۇچى ئەسلىدە بۇنى

ئاسمادېدۇر. نەدىن بىلىشەر؟
ئاشۇ ئىبلىس غەلىيان قوزغىغان،
ئازادلىق دەپ جەڭ قىلار بۇلار.
ئەسلىدىچۇ مىڭ يىلدىن بۇيان
قۇللار بىلەن كۆرىشەر قۇللار.

ھامۇتكۆل

قېرى - ياشتا پەقەت بىرلا ئوي:
ئۆزلىرىنى خاتىرجەم قىلماق.
سەن ئۇلارنىڭ جاڭجىلىنى قوي،
كەلدى پەيتى، كېرەك ئويغاتماق.
ئەپلەلىسەڭ، تاپشۇراي ساڭا،
قىلالمىساڭ، قويۇپ بەر ماڭا.

مېفىستافىل

بىراكىندە بولساق مۇبادا،
چىقار ئىدى مەندىن مەسلىھەت.
مەجوسىلەر دۇنياسى ئەمما،
تاقاقلىقتۇر مەن ئۈچۈن ئەبەد.
ئادەملەردە قەدىمكى يۇنان
(ماڭا ئۇ يۇرت ياقماس ھېچقاچان)
گۇناھلىق ھېس تۇغدۇرۇپ قويغان.
بىزنىڭ شىمال گۇناھىدىنمۇ،
ئۇنى ئارتۇق كۆرىدۇ ئىنسان.
نېمە ئىلاج؟ قانداق قىلىمىز؟

هامۇنكۇل

ئىلاجىنى ياخشى بىلمىسز.
قانداق بولار دەرهال يول ئالساق،
فېسسالىيه ئۆلكىسى سىرى؟
ياقسا كېرەك ساڭا تولسۇ،
ئۇنىڭ جانان جادۇگەرلىرى.

مېفىستافېل

(يايراپ)
فېسسالىيه جادۇگەرلىرى!
تەلپۈنسەن مەن ئۇلار سىرى.
ئۆمرۈمنىڭ قىلىمەن بەخش،
ئەمما — قانداق ئۇ يەر دىلبىرى —
ئۇنى سىناپ كۆرمەكلىك ئۈچۈن
قونۇپ كۆرەي ئۇندا بىرەر كۈن.

هامۇنكۇل

ئەمىسە، قىلغىن دوستۇڭنى هەمراه،
ئاۋۋالقىدەك يېپىنچاڭنى ياي.
قانات بولسۇن يېپىنچاڭ ساڭا،
مەن ئالدىڭنى يورۇتۇپ ماڭاي.

ۋاگنېر

مەنچۇ؟

ھامۇنكۇل

ياق، سەن قالغىن بۇ يەردە،
كۆپتۇر تېخى بۇندىكى ئىشىك.
ئېچىلمىغان سىرلار كۆپ يەنە،
ھەممىسىنى كېرەك ئېچىشىك.
زېھىن قويۇپ جەملە، ئۆگەنگىن
قېزىلمىلار... سۆزەك ھەم تاشنى.
تەتقىق قىلغىن يەرۇ كائىنات،
تىرىك جاننىك ئىپتىداسىنى.
مەنچۇ، كېزىپ بەلكى يېتەرمەن،
كائىناتنىك ئەڭ چېككىسىگە.
يەكۈنۈمنى تەقدىم ئېتەرمەن،
ئىزدىنىشلەر ھېكايىسىگە.
ھە، سېنىڭكى بولىدۇ ئۇ كۈن
شۆھرەت، بايلىق، خاتىرجەم ھايات.
چەككەن بارلىق زەھمىتىڭ ئۈچۈن
تاپقۇسى سەن لايىق مۇكاپات.
نېسىپ بولغاي ساڭا بەر كامال
ھېكمەت، خىسلەت، خەير، ياخشى قال.

ۋالگنېر

(قايغۇروپ)
خوشلىشىمەن، قەلبىمدە قايغۇ،
كۆرەلمەسمەن سېنى مەن مەڭگۈ.

مېفىستافېل

ئالغا! نەدە پېنھېينىك بويى!
بىز دوستلارمىز، بىردۇر سۆزىمىز.
(تاماشىبىنلارغا)
گاھ، ئۆزىمىز يارىتىپ قويۇپ —
بويسۇنمىمىز ئاڭا ئۆزىمىز.

كلاسسىك ۋالپورگىيە كېچىسى

فەرسەل دالالىرى، قارانغۇچىلىق

ئەرىختا

ئاۋۋالقىدەك يەنە بىر دەھشەت كەچلىك بەزمىگە
مەن بىچارە ئەرىختا كەلدىم بۈگۈن يەنە مەن.
ئۆتكىنىدەك تەسۋىرلەپ شۇ شەپقەتسىز شائىرلار
ئەمەستۇرمەن ئۇنچىلىك بەتبەشىرە ئەمما مەن.
مەيلى ماختاپ كۆتۈرسۇن، ياكى تىللاپ چۆكۈرسۇن،

بولغان ئەمەس ئۇلاردا توغرا ئۆلچەم تامامەن.
ئەنە كەڭلىك ئارقاردى، كۆتۈرۈلدى تۇمانلار،
قاپلىنىپتۇ بىھىساب چىدىر بىلەن دالالار.
بۇ دەھشەتلىك كېچىنىڭ قورقۇنچلۇق شەپىسى،
بۇ ئاشۇنداق دائىما، بولار مەڭگۈ بۇ تەكرار.
كىمكى زورلۇق كۈچ بىلەن سەلتەنەتنى ئالاركەن،
رەقىبىنى يولاتماي تۇتار زورلۇق كۈچ بىلەن.
ئۆز - ئۆزىنى ئىدارە قىلالمىغان بىچارە،
ئۆزگىلەرنى دائىما قىلماق بولار ئىدارە.
ئەۋلادقا دەرس بولغۇدەك جەڭلەر بولغان بۇ يەردە
بۇ مەيداندا دۈچ كەلگەن ئىككى بۈيۈك زور قۇدرەت.
پايمال بولغان بۇ يەردە ئازادلىقنىڭ گۈلتاجى،
غالىبلارنىڭ بېشىغا قونغان ئالتۇن تاج شۇ پەيت.
بۈيۈك پامپەي بۇ يەردە ئۆتكەن ئەسلەپ دەھشەتتە،
ئۆتمۈشتىكى بىھىساب شەرىپىنى - شانىنى.
سېزار بولسا، مۆلچەرلەپ دۈشمەن بىلەن ئۆزىنى،
ئۇمىدىگە جەم قىلغان تەپەككۇر مىزانىنى.
نەتىجىسى كۆرەشنىڭ ئايان بارچە ئالەمگە،
باشلىنىدۇ بۇ كېچە شۇ ئېلىشىش قايتىلاپ*.

يېنىپ تۇرار مەشئەللەر گۈلخانلارنىڭ ئوتىدا،
تارالماقتا ھەر يانغا قىزىل نۇرلار ۋالىلداپ.
بۇ ئاجايىپ كېچىدە قەدىمىي ئەپسانىلەر
جەڭگىۋار قوشۇنلاردەك سەپ - سەپ بولۇپ تىزىلار.
شۇ قەدىمىي كۆيلەرنىڭ ئەڭ كونا شەپىلىرى
گۈلخانلارنى ئايلىنىپ ھەر تەرەپكە ئۇچۇشار.
مانا كۆككە ئاستىلاپ كۆتۈرۈلدى يېرىم ئاي،

يورۇتتى كەڭ مەيدانىنى ئۇنىڭ مەيىن شولىسى،
شۇ شولىدىن پەسىيىپ گۈلخانلاردىن چىققان نۇر،
غايىب بولدى كۆزلەردىن چېدىرلارنىڭ سايىسى.

قانداق ئۇچار يۈلتۇزدۇر ئۇچۇپ ئۆتكەن بېشىمدىن؟
ئىچىدە بار بىر ۋۇجۇد، نۇر چېچىلار ھەر يانغا.
كەلدى ھايات نەپىسى، ئەمدى كېتەر بۇ يەردىن،
يېقىنلىشىش يات ماڭا ھامان تىرىك بىر جانغا.
چۈنكى مېنىڭ بارلىقىم ھەربىر جانغا پالاكەت.
ھە ئۇ قوندى، يوقىلاي ئەمدى دەرھال پىنھانغا،
يېتەرلىكتۇر بوينۇمغا ئاسقان بۇ توقالەنەت.

ئۇچۇپ كەلگەنلەر ئېگىز چوققىدا

ھامۇنكۇل

بۇ كۆرۈمسىز مەيدان ئۆزرە
ئايلىنايلى بىر يانا،
بۇندا دەھشەت شەپىسىدىن
باشقا نېمە بار يانا؟

مېفىستافېل

شىمال تەسكەيلىرىدىن
نەچچە مەرتە كۆرگەنمەن.
قارىغاندەك ئەينەكتىن
زوق، پەيزىنى سۈرگەنمەن.

ماڭا ياقتى بۇ ماكان،
ئۇ يەردىن كەم ئەمەسكەن.

ھامۇنكۇل

ئەنە يوغان بىر ئايال،
بىزدىن نېرى كەتتى ئۇ.

مېفىستافېل

بىزنى كۆرۈپ ئېھتىمال
تەشۋىشلەندى، قورقتى ئۇ.

ھامۇنكۇل

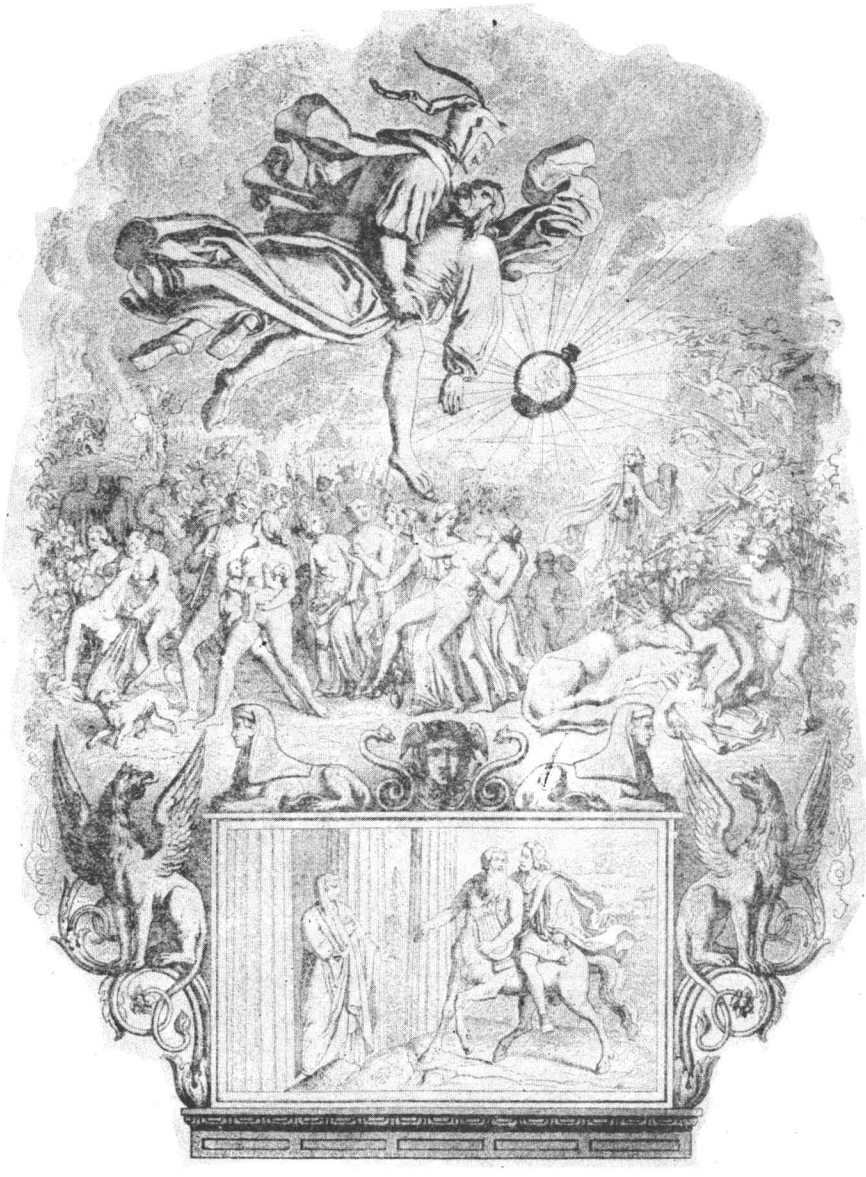
كېتىۋەرسۇن مەيلى ئۇ،
سەن يەرگە قوي شەيدانى.
قىلسۇن بۇندا سەيلە ئۇ
كۆرسۇن سىرلىق دۇنيانى.

فائۇست

(يەرگە چۈشۈپ)
ھە، قېنى ئۇ؟

ھامۇنكۇل

بىلمەيمىز بىزلەر.
بىلگۈچىنى تاپارسەن، ئىزدە.

ئاختۇروپ كۆر گۈلخانلار ئۈچۈن
تاكسا قەدەر تا.
ماماالر يۇرتىغا بارغىنى باھادىر
ھەممىگە قادىر.

مېنىستاكىل

ئاختۇرۇشقا قوشۇلدۇم مەنمۇ،
گۈلخان ئارا تاماشا تولا.
ھەر بىرىمىز كەزسەك يېگانە،
كۆرگىنىمىز بەكمۇ كۆپ بولار.
تارقىلىمىز بولماق ئۈچۈن جەڭ
تاپمىز بىز كېچىك بىر چارە،
ئۇ نۇر بىلەن قىلسۇن ئىشارە.

ھامۇنكۇل

تارقىتىمەن جاراڭلىق بىر نۇر.
(شېشە شولا چېچىپ جاراڭلايدۇ)
مۆجىزىلەر سىرى ئالغا يۈر!

فائۇست

(يالغۇز)
قېنى پەرى؟ بولما بىتاقەت!
ۋاقىت تېخى ئەتىگەن ھازىر.
بولمىسىمۇ مەيلى بۇ يەردە

قەدىمنىڭ ئىزلىرى زاھىر.
مەيلى چىقسۇن يولغا پېشۋاز
ئايىغىنى ئوپمىسۇن دەريا.
ۋە لېكىن بۇ كەڭلىكلەر ئارا
لەۋلىرىدىن تارالغان سادا،
جاراڭلىغان ئىلاھى ئاۋاز.
بۇ يەر ـ يۇنان، ئۇنىڭ دىيارى،
كۆزۈم ئېچىپ ھېس قىلدىم دەرھال.
تاشتى ئۇرغۇپ ياشلىق مادارى،
قۇدرەت تاپتىم مەن ئانتېي مىسال.
مەيلى قانداق بولمىسۇن بۇندا،
ئۇنى تاپاي گۈلخانلار ئارا.

پېنېلوپنىڭ يۇقىرى تەرىپىدە

مېغىستافېل

(ئەتراپقا قاراپ)
گۈلخانلار ئارىلاپ تاشلايمەن قەدەم
ماڭا بۇ مەنزىرە ئەرش تۇيۇلار.
نېمانچە ئۇياتسىز گرېك، سىنىكس*
تامامەن يالىڭاچ يۈرۈشەر ئۇلار.
يۈرۈشەر ياپماستىن ئارقا ـ ئالدىنى،
كۆرسىتىپ قۇيرۇق ۋە قاناتلىرىنى.
ئەسلىدە بىزدىمۇ ئۇيات يوق، ئەمما
ھاياسىز ئىدى شۇ قەدىمىي دۇنيا.

بېكمسه ئۆرپ ۋه ئادەتلەرگه ماس،
كىيىنسپ يۈرۈشسه نېمىشقا بولماس؟!
كۆڭلىمگه ياقمىغان بولسمۇ بۇلار
غەزەپ ۋه نەپرەتنى تۇتسمەن نمهان.
ماڭمەن ئۆزۈمنى سىپايه تۇتۇپ،
قانداقلا بولمسۇن مەن بۇندا مېهمان.
سالام! ئالقىشلايمەن سىلەرنى، بەررۇھ*
خانىملار ۋه قېرى دانىشمەن گۈرۈھ.

گرىف

(بوغۇق ئاۋازدا)
قانداقچه گۈرۈھ بىز؟ گرىفلارغۇ بىز،
يوق قېرى گۈرۈھقا ھېچ ئالاقمىز.
قېرى دەپ نام ئېلىش كىمگىمۇ ياقار،
ھەر بىر سۆز مەنىسىن قىلماق ئۇچۇن ھېس،
دانا خەلق ھەرقاچان تاۋۇشقا باقار.
بىزنىڭ نامىمىزغا بوپتۇ ئاھانداش
گىريايۇ، گىرىخۇ، گىردلىغ، گىرىپتار*.
بۇ سۆزلەرنىڭ بەرى گىرىفقا ئوخشاش،
ئىستەيمىز ئۇلارغا بولماقلىقنى يار.

مېفىستافېل

نه هاجەت ئاھانداش سۆزلەرنى ئىستەپ،
مېڭىنى شۇنچىلىك ئۇپراتمىش هامان؟

---

*پەررۇھ — گوزەل.

گەر داۋام قىلساق بىر شۇ خىلدا. ئويلاڭ ــ
گىرىپقا ئۇلنار سۆزسىز گىرىبان*.

گىرىپ

(شۇ يول بىلەن)
ئەلۋەتتە، تاۋۇشلار تولىمۇ يېقىن،
بۇ سۆزمۇ جاي ئالار گىرىپ يېنىدىن.
گىرىبانۋازلىقۇ يامان ۋە لېكىن
تۇتتۇڭمۇ، مەھكەم تۇت گىرىباندىن.
تۇتتۇڭمۇ مەھكەم تۇت، يەر، سۇ، مال، خوتۇن،
بايلىغۇ تاجۇ تەخت، خەزىنە، ئالتۇن ــ
بەرگە ــ بەرگە سالمۇمر چاڭگال،
كۆلىدۇ ئامىتىڭ قىلساڭ چىڭ قامال.

چۈمۈلىلەر

(چوڭ قىياپەتتە)
ئېيتىلدى «خەزىنە»، «ئالتۇن» سۆزلىرى،
ئالتۇنغا كان ئىدى ئۆڭكۈرلەر قويىنى،
ئەرىمەسپلەر* كەتتى ئوغرىلاپ،
ئەنە بىزلەردىن كۆلمەكتە شۇ تاپ.

گىرىپلار

بېرەيلى ئوغرىنىڭ ئەدىبىنى بىز.

*گىرىبان ــ ياقا، كەل، بوغۇز.

ئەرمەسپلەر

تىنچ ئۆتكەي بۇ كېچە، چۈنكى بۇ بايرام،
ئەتىلا ــ تاڭغىچە قالغىنىنى بىز،
ئۆيلەرگە ئاپىرىپ قويىمىز تامام.

مېفىستافېل

(سفىنكسلار ئارىسىدا ئولتۇرۇپ)
ئاستىلاپ چۆكتۈمەن سۈلار تەكتىگە
ۋە چوڭقۇر مەنىلىك سۆزلەر بەھرىگە.

سفىنكس

نەپەس ھەم تاۋۇش بەرگۈچى: بىزلەر
تاۋۇشنى سۆز قىلىپ تەرگۈچى: سىزلەر.
تونۇشۇۋالايلى نېمىدۇر ئىسمىڭ؟

مېفىستافېل

ئىسمىمنى سوراڭ، بىر ئەمەس، يۈزمىڭ.
ئۇنىڭدىن كۆرە سەن، ئېيتقىنا، بۇندا
كەلدىمۇ سەيلە قىپ ئىنگلىز سەييياھ؟*
ئۇ جاننى بېرىدۇ تاماشا دېسە،
ئارىخي جەڭگاھمۇ. يا ئۆزگە قىسسە...
ئۇ دەيدۇ ھەممىدىن بولاي مەن ئاگاھ.

شۇ سەۋەب ئۇ جاھان گېزەر ھەمىشە،
سېھرىلىق تولغان مانا بۇ مەيدان،
ياقاتتى ئۇلارغا — ياقاتتى چەندان.
ھە، ئۇلار سەيىرده ئېتىمنى ئېيتتى:
«كونا يالغان، يەنى ئالد ئىنسېيتى*.»

سفىنكس

ئەجەبا، نېچۈن؟

مېفىستافېل

قاراڭغۇ ماڭا
ئاشۇنداق ئاتايدۇ ئاممىنى نېچۈن.

سفىنكس

مەيلى، خوش، قانداق سەن ئىلمىي نوجۇمغا؟*
قىلىدۇ نېمىنى ۋەده يېڭى كۈن؟

مېفىستافېل

(ئاسمانغا قاراپ)
يۇلتۇزلار مەۋج ئۇرغان كۆككە قارايمەن
يېڭى ئاي تارقىتار ئەجەب لاتاپەت.
مەن بولسام پەقەت شۇ يەردە يايرايمەن،

*ئىلمىي نوجۇم — ئاسترونومىيە.

به قۇۋۈەت قويندىن ئېلىپ هارارەت.
نە هاجەت كۆك ئاسمان بىلەن ئېتىشماق؟
مەسىلە قۇرۇ ماڭا، ئېيتقىن تېپىشماق.

سفىنكس

سەن بارىسەن — تېپىشماق نېمىگە كېرەك،
سەن بارىسەن — مەسىلە نېمە قىلار هەل؟
سانالسا بىرمۇ بىر سېنىڭ سۈپىتىڭ،
مەسىلە هەل ئۆزى، تېپىشماقمۇ تەل.
توغرا ۋە ئەگرىلىك ئۇچۇن سەن هامان،
باراۋەر زۆرۈرسەن، توغرا هەر قاچان
قىلماققا نامايان توغرىلىقىنى،
قىلىدۇ نىشانە ئوقىغا سېنى.
ئەگرىلىك سەن بىلەن هەر قاچان هەمدەم،
پاتماققا رەزىللىك تەكتىگە هەردەم.
مانا بۇ قىلمىشلار بىلەن زېۋىسكە
توغرا هەم، ئەگرى هەم بولىدۇ كۆلكە.

بىرىنچى گرىف

نەقەدەر رەزىل ئۇ!

ئىككىنچى گرىف

ياقماس ماڭا هەم.

ئىككىسى

قەيەردىن كەلدى بۇ ئەبلەخ، مۇتتەھەم.

مېفىستافېل

(قوپاللىق بىلەن)
سەن تېخى ماڭا مۇشت ئۇرماق بولدۇڭمۇ؟
تىرنىقىم كۆچىنى كۆرمەك بولدۇڭمۇ؟
كەل، قېنى، تېگىپ باق!

سفىنكس

(سىپايىلىك بىلەن)
مەيلى، قالىۋەر،
ھازىرلا ئويۇنغا چۈشۈرسەن ھاي ـ ھاي.
ئۆز يۇرتۇڭ ساڭا ساز، قەدىردان ئۇ يەر،
بىلىمەن، ياقمىدى كۆڭلۈڭگە بۇ جاي.

مېفىستافېل

ئالدىڭدىن قارىسام دۇرۇس جانانسەن،
كەينىڭدىن قارىسام ۋەھشىي ھايۋانسەن.

سفىنكس

هه، ئەمدى ۋەھىمىگە چۈشتۈڭمۇ رەزىل!
ئۆزۈڭنى پاش قىلدىڭ، خوپ بولدى، قورقاق.
ئارسلاننىڭ ئايىغى بەقۇۋۋەت، ئەپچىل
سەنچۇ، تۈياقلىقسەن ۋە يەنە چولاق!
(يۇقىرىدىن سىرىنالارنىڭ ئاۋازى كېلىدۇ)

مېفىستافىل

بۇ قانداق قۇشلاردۇر، دەريا بويىدا
قونۇشۇپ دەرەخكە خۇشال سايرىغان؟

سفىنكس

قوي، قۇلاق سالمىغىن، ئۇلارنىڭ كۈيى،
تالايلاپ باتۇرنى جاندىن ئايرىغان.

سىرىنالار

بولماڭ ئاشنا ئۇلارغا،
ئۇلار سىزگە بىۋاپا.
كېلىڭ بىزگە مەرھابا،
بۇ كېلىشكەن دىلرەبا،
كۈيلىرىمىز خۇشناۋا.

سفنكسلەر

شاخ، يوپۇرماق ئىچىده
يوشۇرۇنۇپ ياتارسىز.
ئۆزىڭىزنى كۆرسىتىڭ،
سىز ساردىنىمۇ بەتتەرسىز.
قۇلاق سالسا تىرىك جان—
ۋەيران قىلىپ تاشلارسىز.

سىرپنالار

بەس، يوقالسۇن ماجىرا،
دوستلۇق كۈيى — شادا سادا
قۇچسۇن يەرۇ ئاسماننى.
قۇرۇقلۇقتا، سۇدا ھەم
بولۇپ ھەمدەم، بىز ھەردەم
شاد ئىتتەيلۇق مېھماننى.

مېفستافىل

بۇ قۇشلار كۆپ ئىكەن خۇش ئاۋاز،
كۈيلەشمەكته ئاھاڭدار ۋە ساز.
ئارام ئالار بۇ كۈيدىن قۇلاق،
مۇزىكىلار يېڭى ۋە يېڭى.
شۇنداقتىمۇ قوشاق ئاھاڭى —
بىرىپ تەگمەس يۈرەككە بىراق،

سفىنكسلەر

يۈرەك دېمە، ئۈيات بولمدۇ،
يۈرەك سەندە نېمە قىلمدۇ،
بوش خالتا دەپ ئېيتساڭ ياخشىراق.

فائۇست

(يېقىنلىشىپ)

نەقەدەر ئۇلۇغۋار! نەقەدەر كۆركەم!
بۇ يەرنىڭ ئەڭ خۇنۈك مەخلۇقلىرى ھەم—
ماڭا گۈزەل بۈلۈپ كۆرۈندى غايەت،
بۇندا تاپسام كېرەك تەلەي ۋە نۇسرەت.

(سفىنكسلەرگە قاراپ)

بۇلارنىڭ قېشىدا تۇرغاندى ئەدىب.

(سىرىنالارغا قاراپ)

ئودىسسېي ئۇلاردىن قوشاق ئىشىتىپ،
ئىسكەنجە ئىلكىدە قالغاندى ئامان.

(چۈمۈلىلەرگە قاراپ)

بۇلار يىغقاندى ئالەمدە يوق كان،

(گرىفلارغا قاراپ)
بۇلار بولسا ئۇنى كۆزىتىپ ياتقان.
بۇيۇك بىر مەنزىرە ئالدىمدا پەيدا،
دىلىمدا ئۇلۇغۋار ھېسلار ئويغاتقان
ئۆتمۈش سايىلىرى، مەن سىزگە شەيدا.

مېفىستافىل

بۇلارغا قارىماس ئىدىك سەن ئاۋۋال،
ھە، بۇگۈن ئۇلارغا بولۇپسەن ھەمدەم.
كۆڭۈل پەرىسىنى ئىزدىگەن مەھەل
كۆرۈنەر يولدىكى دۈشمۇ كۆركەم.

فائۇست

(سفىنكسلەرگە قاراپ)
ئاياللارغا ئوخشاپ كېتەر تۇرقىڭىز،
ئېيتمايلا، ئېلىنانى كۆرگەن بولسىڭىز.

سفىنكسلەر

گېركۇلىس بىزلەرنى قىرغان، ئەسلىمىز
ئېلىناغا قەدەر يېتىپ كەلمەيدۇ.
خىران ئېيتار*، ئۇندىن سوراق ئەسلى سىز،
پەرىزاتنى ئۆزگە ھېچكىم بىلمەيدۇ.

شۇ ئەتراپتا كېزىپ يۈرەر ئۇ بۇ دەم،
بىرەر سىزگە پەقەت ئاشۇلا يارىدەم.

سىرىنالار

بىزدىنمۇ پايدا يەتكەي.
ئولىس* بىزگە بىر زامان —
كۆپ نەرسە ئېيتىپ كەتكەن.
بۇندا بولغاندا مېھمان.
يوشۇرمايمىز سەندىن ھېچ،
ھەممىسىنى بىلەرسەن.
شەرتى شۇ پەقەت، بۇ كەچ —
بىزگە مېھمان بولارسەن.

سفىنكس

ئىشەنمىگىن، بۇ بىر تور!
قەستى قىلماق سېنى بەنت،
ئولىس زەنجىرىدىن زور —
ساڭا نىجات بىزنىڭ پەندە:
خىراننى تاپ، ئۇ پەقەت
بېرىدۇ ساڭا مەدەت.

(فائۇست يىراقلىشىدۇ)

مېفىستافېل

(ناخۇشلۇق بىلەن)

فاقىلداپ ئۇچۇپ كەلگەن
بۇ بىر توپلار قانداق قۇش؟
ئاتالماس ھېچبىر مەرگەن،
كۆرسە قاچار ئەقىل - ھوش.

سفىنكس

بىر توپ ستىمفالىدە*
كېلەر ئۇچۇپ، كېلەر تېز.
قانىتىنىڭ ھەربىرى
ئالكىد ئاتقان ئوقتىن تېز.
باش، تۇمشۇقى ساز كەبى،
ئاياغلىرى غاز سىمان.
ئۇلار بىزگە قېرىنداش،
ئۇچۇپ كېلەر بىز تامان.

مېفىستافېل

نېمىدېگەن دەھشەتلىك!

سفىنكس

قورقما، ئەمەس خەتەرلىك،
بۇ لارنىي ئەجدارلىرى*
بولسىمۇ گەرچە بەرى.
بېشىدىن بولۇپ جۇدا،
قالغان تەن بىلەن تەنھا،

ئادەتتىنى قىپ ئايان
پىشىلدار ئۇلار ھامان.
بىئارامسەن نە ئۈچۈن،
نېچۈن ئۇيان قارايسەن؟
قايرىلما، ئەلدىن بۇرۇن
بوينۇڭنى سۇندۇرىسەن.
لامپىلەرگە قارا*.
ياخشىسى شۇ ياققا بار.
ئۇلار ھەرگىز تارتىنماس،
يوق ئۇلاردا نومۇس - ئار.
ئۇلار ئۆچكە تۇياقلىق —
سەترلەرگە بېقىشار.
بارغىن، سەنمۇ تۇياقلىق،
بەلكىم خۇشال بېقىشار.

مېفىستافىل

سىزنى قانداق تاپسەن؟

سفىنكس

پەقەت
خاتىرجەم بول. بار ئىزدە ئىشرەت.
دىيارىمىز مىسىر، بىزنىڭ ئىش
قىمىرلىماي مىڭ يىللار تۇرۇش.
كىمنىڭ بىزگە بولسا ھۆرمىتى
كىمگە مەنسۇپ بۇ تىنچ ھالەت

ئۇنىڭغا ئاي، كۈننىڭ ھەرىكىتى
بولغۇسىدۇر نامايان ئەلۋەت.
بىز ھەممىنى كېلىشتۈرگۈچى،
ئېھرامىلارغا تىككەنچە نىگاھ.
جەڭگۇ جېدەل، ئاپەتنۇ بالا
ھەممىسىگە بولارمىز گۇۋاھ.

تۆۋەنكى پېنىيدا

پېنىي تارماق ئېقىنلار ۋە نىمفالار قورشاۋىدا.

پېنىي

كۈيلە، قومۇش، خۇش ئاۋاز،
شىلدىرلىشىڭ بەكمۇ ساز!
ياپرىقىڭ سىلكىپ خۇشال،
شاخلىرىڭ ئېگىپ تۇر، تال.
سىزگە بېقىپ دەم ئالاي،
دەم ئېلىپ ئۇخلاپ قالاي.
گۈلدۈرلىگەن ئۈن كەلدى
قۇلاق سال، نېمە بولدى؟
زادى قانداق غەلۋە بۇ؟
كۆزۈمدىن قاچتى ئۇيقۇ.

فائۇست

(ئېقىمغا يېقىن كېلىپ)
ئەجەبا، بۇ نە سادا
ئوكۇمۇ، چۈشۈمۇ يا؟
ئۇن قاتماقتا مانا سۇ،
نەق ئادەمنىڭ ئۇنى بۇ،
شامالنار شوخ كۈيلەيدۇ،
دولقۇن ئۇسسۇل ئويناىدۇ.

نىمفالار

(فائۇستقا)
بۇ يەر كۆلەڭگە،
سۈزۈلگەن بەردەم،
چارچىغان تەنگە
دەم بېرەر ھەردەم.
سېنىڭ ئۈچۈن بۇ،
گويا كى بەزمە.
بەزدە بار چالغۇ،
قوشاق، ئەلنەغمە.

فائۇست

بۇ چۈش ئەمەس، بۇدۇر ھەقىقەت!
قارىشىمدا ئۇ بەرنەچچە جانان.

گويا خيال! قورقمەن پەقەت؛
كۆزلىرىمدىن بولمىسۇن نىهان.
ئەجەب، مانا تونۇش مەنزىرە،
قەيەردىدۇر كۆرگىنىم ئېنىق.
بۇ يەر كۆركەم يېقىملىق شۇنچە،
تىنچ ئېقىن، ئېقىنلار تىنىق.
كۆپكۆك ئوتلاق، سالقىن دەرەخزار —
ياپراقلىرى كۈيلەر خۇش ئاۋاز.
تارماقلاردىن بۇندا بىغۇبار
كۆللەر هاسىل، چۆمۈلمەكتە ساز.
سۇدا ئۈزەر، قىرغاقتا تۇرار
دىلىرەبالار — لىباسسىز تەنلەر.
سۇ بېتىدە ئەكسى يالتىراپ
جىلۋىلىنىپ كۈمۈش بەدەنلەر.
بىر - بىرىگە چېچىشىدۇ سۇ،
چاقچاق قىلىپ خۇشال ئويناشىپ.
هەر تەرەپتە شوخ كۈلكە، قىي - چۇۋ،
بىر - بىرىنى سۈرەر قوغلىشىپ.
قارىغانچە ئارتىدۇ هەۋەس،
بۇندىن هېچكىم ئۈمىد ئۈزەلمەس.
بىراق باشلار مېنى ئىگاهىم
ئارامگاه ئۇ بوتا* زار سىرى.
ئاشۇ يەردە چاقنىغان ماهىم،
گۈزەللىكىنك تەنها سەرۋىرى.

ۋاه، بۇ قانداق ئىش،
گويا كى بىر چۈش.

* بوتا — تېگىدىن شاخلاپ ئۆسىدىغان دەرەخ.

ئاققۇلار بىر ئوپ
كېلىشەر ئۇزۇپ.
باشىنى تىك تۇتۇپ
بويىنىنى سوزۇپ
كېلىدۇ مەغرۇر
ھەيۋەت سەپ تۈزۈپ.
ئۇلارنىڭ بىرى
گۈزەل، باتۇرى
مەردانە ئۇرۇپ
كۆكسىن دولقۇنغا،
بەرىدىن ئۆتۈپ،
چىقتى ئالدىغا،
ۋە كەلدى ئۇدۇل
قۇتلۇق ماكانغا.
قالغانلار كەتتى
تاراپ ھەريانغا.
قىزلارنى قىغلاپ
ھەر يان چېپىشتى.
قىزلار چۇرقىراپ
ھەر يان قېچىشتى.
كۆرگەن ئاققۇلار
تەھلىكىسىنى.
ئۇنتۇدى قىزلار
مەلىكىسىنى.

نىمفالار

قۇلاق سېلىڭ زېمىنغا،
بۇ نېمىنىڭ گۈلدۈرى؟

ئارالماقتا هەر يانغا
تۈياقلارنىڭ دۈپۈرى.
نېمە شۇنچە تېز چاپقان
نېمە ئۇنىڭ ئۈچۈرى؟

فائۇست

يەر - كۆك لەرزىدە، ھەيھات!
ئۇچۇپ كېلەر قانداق ئات؟
ھەيرانمەن ئۆز كۆزۈمگە،
ئىشەنمەيمەن ئۆزۈمگە.
ۋەسل تاپار مۇرادىم،
كۈلەر ئارزۇ - ئارمانىم.
ئاتنى قىلدۇرۇپ پەرۋاز
كەلمەكتە بىر چەۋەندаз.
چەۋەندازنىڭ ۋۇجۇدى،
ئات بىلەن تۇتاش خۇددى.
يېرىم ئادەم، يېرىم ئات،
تونۇدۇم ئۇ سىمانى.
ئۇنىڭ ئىسمى خىراندۇر،
قىلىرانىڭ ئوغلانى.
توختا خىران، ئىشىم بار.

خىران

ھە، نېمە؟

فائۇست

ئەي شاھسۇۋار،
توختا ئەمدى بىر نەپەس.

خىران

توختىشىم مۇمكىن ئەمەس.

فائۇست

ئۇندىق بولسا مېنى ھەم
قىلغىن ئۆزۈڭگە ھەمدەم.

خىران

كەل ئۇستۈمگە مەنمۇڭال،
ئەمدى بېرىۋەر سوئال.
يا دەريادىن ئۆتەمسەن؟
شۇنى مەندىن كۆتەمسەن؟

فائۇست

مېڭىۋەر، مەن تەييارمەن،
دائىما مىننەتدارمەن.
سەن بۇيۇك بىر مۇئەللىم،

ئېلىشقان سەندىن تەلىم —
نەچچە يۈز قەھرىمانلار
ئارگاناۋت* پەھلىۋانلار
ئالەمشۇمۇل شائىرلار،
يېزىپ داستان - شېئىرلار
ئۇلارغا قىلغان تەزىم.

خىران

سۆزلىمە، قوي، ئۇلارنى،
ئەسلىمە ئۇ كۈنلەرنى.
ئەنە ئاشۇ مەھەلدە
مىنتار بولغان پەللەدە* —
بولسىمۇ ئاقىل، دانا
بولمىغان ئۇستاز يانا.
ھەركىم ئۆزى بىلىدۇ،
بىلگىنىنى قىلىدۇ.

فائۇست

سەن ھەكىمسەن بىگانە،
سەن تېۋىپسەن يېگانە.
بار گىياھ سائا ئايان،
بار دەردكە تاپتىڭ دەرمان.
مەشھۇر شانۇ شۆھرىتىڭ،
بۇيۇك بۇقلۇ قۇدرىتىڭ،

خىران

بىر چاغ ھەممە دەرد ئۇچۈن
تاپقانىدىم دەرمانلار.
مېنىڭ ئورنۇمنى بۈگۈن
ئالدى ئازايمىغانلار.

فائۇست

بولمىدىكەن بەك كەمتەر،
ھەقىقىي بۈيۈك ئادەم.
دانا بولۇپ ئۆتكەنلەر
ئەمەس دەيسەن مەندىن كەم.

خىران

بارچىغا خاس خۇشامەت،
بولغان ساڭمۇ ئادەت.
ياقمىدۇ بۇنداق ئادەم،
شاھقا ھەم، ئاۋامغا ھەم.

فائۇست

ئۆز دەۋرىڭدە سەن ئەمما
ياشىدىڭ مەغرۇر تۇرۇپ.
بېرەلمىدىڭ ھەم باھا،
ھەممىنى سېناپ كۆرۈپ.

ئېيت، مەردلىككە كىم قادىر،
كىم ھەقىقىي باھادىر؟

خىران

ئارگاناۋتلار بەرى
مەرد ئىدى. خىسلەتلىرى
بەرىنىڭ ئۆزىگە خاس.
بىرىدە بولغىنى ئاز.
بىرىدە سېراپ ئىدى،
بەرىگە ھېساب ئىدى.
دىئاسكۇرلاردا* خىسلەت
ياشلىق كامالى ئىدى.
باراەرلەر* شىددەت،
نىجات تىمسالى ئىدى.
يازان* ئىدى دانىشمەن.
جانانلارنى بەنت ئەتكەن.
ئارقىي لىرا* چالغاندا
ئاتەش ئۆرلەر تەن ـ جانغا.
دارغا* لىنتىي* كۆنۈ تۈن
دارغا گاھتا تۇراتتى.
كۆزىدە سىرلىق ئۇچۇن
يىراقلارنى كۆرەتتى.

---

* لىرا ـ قەدىمىي گرېك چالغۇسى.
* دارغا ـ كېمە باشقۇرغۇچى، كاپىتان.

جەڭ بولسا بارچە بىر تەن،
تاشلىناتتى شىددەتكار.
بارچە بىر - بىرى بىلەن
ھېس قىلاتتى ئېپتىخار.

فائۇست

نېمە دەيمىز گېركۇلېسكە؟

خىران

ئاھ، ئۇنى سالما ئەسكە
كۆرمىگەنمەن ئارېسنى،
مەن فېبنى ھەم گېرمېسنى.
لېكىن كۆرگەنمەن ئۇنى.
ئۇ شۆھرىتى مەڭگۈنى.
مەردانە سۈبات ئىدى،
تەڭرىگە تەڭ زات ئىدى.
ياشلىقىدىن ئوت نەپەس،
يىگىتلەر گۈلى ئىدى.
ئاكا سۆزىدىن چىقماس،
جانانلار قۇلى ئىدى*.
گېبيا* قايتا كەلتۈرمەس
ئۇنداق زاتنى جاھانغا.
گېبا* ئەمدى ئۇچارماس
ئۇ خىل مەردنى ئاسمانغا.
ھەيكەللەر كۆپ دۇنيادا،

بۇھېسأب شېئىر، داستان.
قىلالمايدۇ ئىپادە
ھېچقايسىسى ھېچقاچان.

فائۇست

تەرىپىگە شائىرنىڭ
شېئىرى ئاجىز بىگۇمان.
ئەڭ زور يىگىتنى دېدىڭ،
كىم ئىدى ئەڭ زور جانان؟

خىران

گۈزەل بولماس، ئەگەردە
بولسا ئۇ سوغۇق شېشە.
گۈزەللىك شۇ ھەمىشە
نۇر چاقنىسا چېھرىدە.
تۇرسا يەنە قىزىللىق
جىلۋە قىلىپ ھۆسنىدە.
مىنگىنىدە ئۇستۇمگە
شۇنداق ئىدى بەركامال،
ئېلېنا ساھىبجامال.

فائۇست

سېنى مىنگەنمۇ؟

خىران

ھەئە،
ئولتۇرغان شۇ يەلكەمدە.

فائۇست

ۋاھ، نەقەدەر ئۇلۇغۋار
تەلەي ماڭا بولدى يار.
شۇ يەرگە مىنگەن سەنەم،
مىندىم مانا مەنمۇ ھەم.
دىلغا ئوت ياقتى بۇ گەپ،
ئۇچتى ھەريان خىيالىم.

خىران

ئۇ سەندەك مىندى سەكرەپ،
قولىغا چىقتى يالىم
سەن قىلغان بۇ نەقىلدىن
ئازسام كېرەك ئەقىلدىن.
شەۋقسىنىڭ يوق پاناھى،
ئۇ ھۇرى دىلرەبانى
يوللىغانىدىڭ قايان؟

خىران

ھازىر قىلسەن بايان:
ئوغرىلانغانىدى قىز،

ئاكىلىرى بىلىشتى.
ئۇلار ھەربىرىدە قىلىپ تېز،
قىزنى ئازاد قىلىشتى.
قاچتۇق، لېكىن ئوغرىلار
قوغلاپ كەلدى ئىزىمىز ئىز.
يولنى چەتكە بۇرىدۇق،
ئېزىقتۇرماق ئۈچۈن بىز.
لېكىن ماڭماي سەپسېلىپ،
قالدۇق يەنە دۇچ كېلىپ.
كىرىپ قالدى ئوغرىلار
شۇئان سازلىق - پاتقاققا.
پاتقاق كېچىپ ھۆمۈدەپ،
ئۆتكىچىلىك بۇ قاتقا —
مەن دەرھال سۈغا كىرىپ
ئېلىنانى مىندۈرۈپ،
ئېلىپ چىقتىم قىرغاقتا.
سەكرەپ چۈشتىيۇ دىلدار،
يالىلىرىم سىيلىدى.
بولدى مەنىدىن مىننەتدار
ياخشىلىقلار تىلىدى.
مەن قېرىنىمىڭ يۈرىكى
شۇئان ئوخچۇپ ئىللىدى.

فائۇست

ئون ياشلاردا ئۇ بەلكىم،

خىران

ياق، بۇ بىرەر «مۇنەججىم»،
ئالىم، ئەدىب تاپقان گەپ.
ئەلنى ئالداپ شۇنداق، دەپ
ئۆزىنى ئالدىغان ھەم.
شائىرلار ــ باشقا ئالەم.
ئۇلار ئەپسانىۋى ھۇر ــ
پەرىنى قىلسا بايان ــ
قىلسا قانداق تەسەۋۋۇر،
شۇنداق يازمىقى ئايان.
گۆزەك دېمەي ئۇ سەنەم،
ئىشقى دەپتىرىن ئاچار.
ئۇلارنى ئون ياشتا ھەم
يار دەپ ئېلىشىپ قاچار.
مومايلارنىڭ يولىغا
سېپ شېئىردىن پايانداز،
ماختاپ چىراي ـ ھۆسنىنى
دەيدۇ، ئەجەب سەرۋىناز.
ئۇلارغا ياش ـ ئەپسانە،
ۋاقىت تۈيغۇسى بىگانە.

فائۇست

ھە، بىگانە ئاڭا ھەم
چۈشەنچىسى زامانىنىڭ.

ئەقدىر، ئادەم، تىرىكلىك،
ھەممە پۈرسەت، ئىمكانىيەت ــ
قانۇنىدىن تاشقىرى
فېرىدەنىك ئەقلىگە
بولغان ھەممەم ئاخىرى.
شۇنداق ئىكەن نە ئۈچۈن
ماڭا ئۇ ئىلاھى روھ ــ
مەڭگۈ ياش پەرىشتە روھ
بولمىغاي نېسىپ بۇگۈن؟
سەن كۆردۈڭ ئۇ دىلدارنى
شۇ قەدىمىي زاماندا.
مەن چېھرىگە كۆز تىكتىم
تېخى بۈگۈنكى تاڭدا.
ئىشق ئوتى كۆيمەكتە
لاۋۇلداپ دىلۇ جاندا.
ئەمدى ئۇنى تاپمىسام
ياشالمايمەن جاھاندا.

خىران

ئەي مۇساپىر! سەندىكى تۈيغۇ
ئاتىلىدۇ ئەلدە ئېھتىراس.
ئەمما روھلار دۇنياسىدا بۇ
تەنتەكلىك دەپ ھېسابلىنار، راست.
ئۆز ۋاقتىدا كەلدىڭ ھېلىمەم،
مەن ئايلىنىپ بۇ كەڭ مەيدانىنى
ھەر يىل بىررەت كۆرىمەن بۇ دەم

ئېسكۈلاپنىڭ قىزى مانتانى*.
تېۋىپلارنىڭ ماجراسىن كۆرۈپ،
ئۇنى تامام قىلماققا ئادا،
ئادەملەرنىڭ گۇناھىن يۇيۇپ،
ئاتىسىغا قىلار ئىلتىجا.
مەن باشلايمەن، سەن بۇ ئاخشام ئۇ
تەبىبەگە بولىسەن مېھمان.
دورىسىنى قىلىسەن قوبۇل
ۋە تاپسەن دەردىگە دەرمان.

فائۇست

كېرەك ئەمەس مېنى داۋالاش
كېرەك ئەمەس ماڭا بۇ شىپا.
دەرمان تېپىپ تەندىكى ئاتەش —
ئۆچۈشىنى كۆتمەيمەن ئەسلا.

خىران

باش تارتما بۇ قۇتلۇق يارەمدىن،
مانا كەلدۇق. چۈشكىن يەلكەمدىن.

فائۇست

تۈن قوينىدا قانچە يول باستۇق،
قانچىلىگەن تاغلاردىن ئاشتۇق —
ھازىر نەگە كەلدۇق، قىل بايان؟

خىران

بۇ مەيداندا روما ۋە يۇنان
قىلىچ بۇيۇك ئۇلگە تالىشىن* —
دۇچ كېلىشكەن كۆتۈرۈپ قىلىچ.
سولدا ئالمىپ كۆتۈرگەن بەشىن،
ئۇندا پېنىي ئاقار بىتىنچ.
بۇندا قاچقان شاھ بولۇپ مەغلۇپ
قايتقان خەلق قۇچۇپ شان - زەپەر.
گۈۋاھ ئېھرام تۇرۇپتۇ مەغرۇر،
ئاي نۇردا بالقىپ مۇنەۋۋەر.

مانىا

(ئېھرام ئىچىدە، ئۇيقۇ ئارىلاش)
ۋاھ، تۇياقلار ساداسى يەنە،
تىترىمەكتە قۇتلۇق ئاستانە.
مەن تەرەپكە زىيارەت ئۇچۇن
قەدىناسلار كەلمەكتە بۇگۈن.

خىران

بۇ سۆزلىرىڭ دۇرۇس، ھەقىقەت،
ئاچقىن چوڭراق كۆزۈڭنى پەقەت.

مانتا

(ئويغىنىپ)
خۇش كېلىپسەن. دېمەك، سەن ئامان.

خىران

تۇرۇپتىمۇ ئېھرامىڭ ھامان؟

مانتا

سەن تىنىمسىز يۈردۈڭمۇ چېپىپ؟

خىران

ساڭا تىنچ، ئارامدىق نېسىپ،
دائىم چاپماق — مەن ئۇچۇن قىسمەت.

مانتا

مەن تۇرغۇنمەن — ئۇچقۇردۇر پۇرسەت.
بۇ كىم؟

خىران

بۇ زات سېھىرلىك تۇندە
شەيدا بولدى ۋە كەلدى بۇندا.

ئېلىنادا ئۇنىڭ يۈرىكى،
ئېرىشمەكلىك ئاڭا تىلىكى.
يول تاپالماي شورلۇق ئاۋارە،
مەلھىمىگە موھتاج بىچارە.

مانتا

كىم ئىنتىلەر غەيرىي ئىمكانغا،
بار ھەمىشە مېھرىم ئۇ جانغا.
(خىران قايتىدۇ).
كەل، ئەي باتۇر! سەن دۇئانىنى
سۆيۈپ قالدىم. ئالىمپىنىڭ چوڭقۇر
غارلىرىغا چۈشكۈسسەن، يۈر،
كۆرگۈسسەن پېرسېغا نەنى*.
تەقىپلىنىپ ئاشۇ قاراڭغۇ
غار ئىچىدە ياتار ھامان ئۇ.
خىلاپلىق قىپ بىر رەت قانۇنغا،
ئېلىپ كىردىم ئارىيىنى ئاڭا*.
سەن ئارىيىغا ئوخشىما بىراق*،
ئىشنى پۈتتۈر تېزرەك، ئەپچىلرەك.

پېنېيېنىڭ يۇقىرى تەرىپىدە ئاۋۇالقىغا ئوخشاش

سىرىنالار

چۆمۈلىمىز پېنېيىدا،
دولقۇنلىتىپ بىز سۇنى.

قوشاق بىلەن ئالىمىز
ئادەملەردىن قايغۇنى.
سۈسىز بارمۇ پاراغەت؟!
يولداش بولۇپ پىنھىيگە
بىز بارىمىز ئېگىيگە*،
ئۇندا كۆلگەي سائادەت.
(زىلزىلە)
ۋاھ، دەريا بۇزغۇن چاچار،
ئارقىغا قاراپ قاچار.
قىرغاقلاردىن ئاشىدۇ،
دالىلارغا تاشىدۇ.
گۈلدۈرلەپ سادا كېلەر،
دەھشەتتە يېرىلدى يەر.
نەدىندۇ چىقار تۈتۈن،
ئەتراپنى چۈلغاپ پۈتۈن.
قېچىڭ چاپسان جان ساقلاپ،
بۇ ئاپەت قىلار خاراب.
مېھمانلار سىزمۇ يۈرۈڭ،
كەينىمىزدىن يۈگۈرۈڭ.
بارايلۇق دېگىز تامان،
ئۇندا كۆپكۆكتۇر ئاسمان.
دولقۇنلار ئوينار ياۋاش،
قىرغاقلارغا قويۇپ باش.
ئۇندا ئىككى ئاي بولار
بىرى كۆكتىن نۇر چاچار.
بىرى سۇدىن قارايدۇ،
بىقىپ كۆڭۈل يايرايدۇ.

ئۇندا شەۋق ۋە لەززەت،
بۇندا زىلزىلە، دەھشەت.
بۇ يەردە تۇرماق بىكار،
دەرھال قاچار ئەقلى بار.

سېيسماس*

(چوڭقۇرلۇقتىن يامىشىپ، جاھىللىق بىلەن)
يەنە بىر رەت مىدىرايمەن،
يېشىلگەي چىگىشلىرىم.
يەرنىڭ ئۈستىگە چىقاي،
بولغۇسى دۇنيا تەسلىم.

سفىنكسلەر

ئۇنى! تىنىم يوق بىر نەپەس،
يەر چايقىلار، توختىماس.
گاھ ئۇيان، گاھ بۇيانغا
تەۋرىشى تەگدى جانغا.
لېكىن نېمە بولسا ھەم
چىدارمىز ئۆزگە ئىش يوق.
قوزغالسىمۇ جەھەننەم،
بىز ئۈچۈن قوزغىلىش يوق.
بىر قۇببا يەردىن، ئەجەب،
كۆتۈرىلەر يۇقىرى.
بۇ ــ دېلاس، نامىلىق ئارال
مېنىمارى، ئىجادكارى.*

سۇ ئۇستىگە بۇ ئارال
كۆتۈرۈلۈپ چىققاندا،
ئانا بولغۇچى ئايال
جان ساقلاپ شۇ ماكاندا،
بوشانغۇچە بىمالال
تۇرماقچى ئامان بۇندا.
ئانا ئۇ، بۇيۇك قۇدرەت،
پەھلىۋانۇ باھادىر ــ
ئاتلانتىتەك يەرنى قات ـ قات
كۆچۈرمەككە ئۇ قادىر.
دەريانىڭ قۇملىرىنى
لاتقا ھەم مۇخلىرىنى
يەلكىسىدە كۆتۈرۈپ
قىرغاقلارنى كۆمتۈرۈپ
تىلسىم يەرنىڭ باغرىنى
كۆتۈردى ئۇ قەددىنى.
نەقەدەر چوڭ بۇ قامەت،
تولغان ئاڭا زور قۇدرەت.
چىقتى يەرنىڭ ئۇستىگە
بېشى بىلەن يەلكىسى.
ئەمدى ئارتۇق چىقالماس
بۇ سفىنكس ئۆلكىسى!
بىز بېرىمىز قولغا قول،
ئاپەتكە يوق ئەسلا يول.

سېيسماس

ئەي، سفىنكس ماڭا سەن تەن بەر،
يەرگە خىزمەت قىلىمەن تامام.

شۇنچە گۈزەل بولارمىدى يەر،
ئەگەردە مەن تىرەپ تۇرمىسام.
تاغلار تۇرار مەغرۇر قەد تۈزەپ،
بولارمىدى تاغلار ئالەمدە —
مەن ئۇلارنى زېمىن ئاستىدىن
كۆتۈرمىگەن بولسام يەلكەمدە؟
بىر زامانلار تېخى ياش ئىدىم،
تىنچسىماستى كۆكلۈمدە غەلىيان.
ئاشۇ شوخلۇق ۋە بىۋاشلىقىم
گۈۋاھىدۇر زۇلمەت ۋە سۈرەن.
تىنچ قويمىغان غەيرىتىم مېنى —
نەچچە قېتا تاشنى غۇلاتتىم.
مەن پېلىتان بىلەن ئاسسەنى*
دەس كۆتۈرۈپ كۆككىمۇ ئاتتىم.
ياشلىق غۇرۇر — يىگىتلىك، شوخلۇق
زوقى بىلەن قىلدىغۇ ئەرمەك —
بىز پەرىنەسىنىڭ بېشىغا قويدۇق
ئىككى چوققا — گويا قوش تەلپەك*.
ئۇ شېئىرىيەت ماكانى بولۇپ
ياشناپ ياتار ئەمدى ھەر ۋاقىت.
مەن زىۋىسچۇن مۇبارەك قىلىپ
ئالمىپ ئۈزرە ئورناتتىم تەخت.
يەر ئاستىدىن چىقتىمۇ بۇگۈن
يايراق، ئۆيناق، دەپ خۇشال ھەر چاغ —
يېڭى ئەۋلاد، يېڭى ئەل ئۈچۈن
تىكلەپ قويدۇم بۇندا يېڭى تاغ.

سفىنكسلەر

پەيدا بولغان بۇ تۆپسلمكنى
قەدىمكى دەر ئىدۇق ئۆزىمىز، —
يەر ئاستىدىن چىققانلىقىنى
گەر كۆرمىگەن بولسا كۆزىمىز.
بۇ تۆپسلىك چىققىنى هامان
پەيدا بولدى ياپىيىشىل ئورمان.
گەر بولسىمۇ قىيامەت ـ قايىم،
سفىنكسلەر ئۆزگەرتمەس جايىن

گرىفلار

قاتلاملارغا قاراڭ، نېمە بار؟
ئالتۇنلار بار، نەيزە سىلىڭلار!
چۈمۈلىلەر، بولۇڭلار هوشيار،
ئۇنى تېزرەك قېزىپ ئېلىڭلار.

چۈمۈلىلەر قوشىقى

كۆبجۈپ چىقىپ يەر،
تاغ بولدى مانا.
بىز ئەپچىل، چەبدەس،
تېتىك بىز يانا.
ئەي باهادىرلار،
كىرىشىڭ چاققان.

هەر قەدەمدە زەر،
هەر تەرەپتە كان.
كىرىپ بارىمىز،
تار تۆشۈكلەردىن.
تېرىپ ئالىمىز،
بىھىساب زەردىن.
تاغنىڭ بىز ئۈچۈن
باغرى ئېچىلار.
ئىشلەڭ كۈنۈ تۈن
تالماس كانچىلار.
مېتىن ۋە گۈرجەك،
بىزگە چىش، ئاياغ.
بىزگە زەر كېرەك،
كېرەك ئەمەس تاغ.

گرىفلار

سۈنۈڭ بىزگە سىز زەرنى،
ئولجا بولسۇن بىر قىسمى.
ياخشى ساقلار ئۈلارنى،
گرىفلارنىڭ سىقىمى.

پىسمىيلار*

بىزمۇ بۇندا پەيدا بولدۇق،
ھېچ تەسەۋۋۇر قىلمايمىز.
نەدىن كەلدۇق، قانداق كەلدۇق،

ئۆزىمىزمۇ بىلمەيمىز.
بۇ زامانىنىڭ ھەر پارچىسى،
تىرىكلىككە جاي ـ ماكان.
ئېچىلغاندا يەر ئىشىكى
يارالغان بىز كىچىك جان
بىز كىچىك جان ۋە كىچىك خان
شاد ياشايمىز راھەتتە.
بۇنداق تۇرمۇش، دەۋرى ـ دەۋران
بولار پەقەت جەننەتتە.
كىچىك جانلار بۇ شاد ـ خۇرام
تۇرمۇشىغا شۈكرى دەر.
مەيلى مەغرىب، مەيلى مەشرىق
ئۇچۇن ئوخشاش ئانا يەر.

داكتىللار

بۇنداق كىچىك پىگمىيلەرنى
تۇغۇپ بەرگەن بۇ ئالەم.
كىچىكلەرنىڭ ئەڭ كىچىكى
بىزلەرنىمۇ تۇغار ھەم.

چوڭ پىگمىيلەر

چوڭ جانغا بۈگۈن
ھازىرلىنىڭ، ھاي!
ھىمايە ئۇچۇن
تەييار قىلىڭ جاي.

بىزگە غەنىيمەت،
تىنچلىق ھامان.
كۆرسىتىڭ غەيرەت
پىدا قىلىڭ جان.
ئەسلىمە قىلىش
كېرەكتۇر چاققان.
ياساڭلار قىلىچ،
ساۋۇت ھەم قالقان.

چۈمۈلە ئەھلى
تاغ تەش، تاغ گۈمۈر.
بىزلەرگە تېخى
كۆپ كېرەك كۆمۈر.
داكتىللار پۈتۈن —
ھەر يان يۈگۈرۈڭ.
بىزلەرگە ئوتۇن
توشۇپ كەلتۈرۈڭ.
كۆيدۈرۈپ ئوتۇن
تەييارلاڭ كۆمۈر.
ئەسلىمە ئۇچۇن
ئېرىتىڭ تۆمۈر.

گېنېرالىسسىموس

ئىلىڭلار قولغا
ئوق بىلەن كامان.
چىقىڭلار يولغا
دەرھال كۆل تامان.

قىلىڭلار ھەمدە
شۇ كۆلنى نىشان.
ياتار ئۇ يەردە
سانسىز قاقىرلار
بىزنى مەسخىرە
قىلماقتا ئۇلار.
ئۇلارنى تامام
يەربات قىلىڭلار.
باشلارغا ئۆكە
تاقاپ چىقىڭلار.

چۈمۈلىلەر ۋە داكتىللار

قانداق قىلغۇلۇق؟
يوق بىزگە نىجات.
تۆگەرمىز ئۆلۈپ،
بولارمىز بەربات.
بولماقچى ئەمدى
بىز قازغان تۆمۈر،
پۈت ـ قولىمىزنى
بوغقۇچى زەنجىر.
چىقماقتا بۆسۈپ،
يوق تېخى پۈرسەت.
چىدايمىز پەقەت،
چېكىمسىز زەخمەت.

ئۈدۈك* تۇرنىلىرى

ئاڭلانماقتا قۇلاققا
قاتىللارنىڭ ئاۋازى.
كۆرۈندى ھەم ئۇركۈگەن
بىر توپ قۇشنىڭ پەرۋازى.
قاقىرىلار قىرىلدى،
قىرغاق قىزىل قان بولدى.
مۇرىدىلىرى ئۇلارنىڭ
ھەر تەرەپكە لىق تولدى.
ھەيۋەت تاجى، پەيلىرى
ۋۇجۇدىدىن ئايرىلدى.
مايماق ئاياغ پىگمېيلەر
ئۇنى باشقا قادىدى.
تۇرنىلار ئاگاھ بولۇڭ،
ئايرىلماس ھەمراھ بولۇڭ.
دېڭىزلار ئارا ئۇچۇپ،
سېپىڭىزنى تولدۇرۇڭ.
تەييار تۇرۇڭ ھەر زامان
پىدا قىلماق ئۇچۇن جان.
ئۆچ ئالماققا دۈشمەندىن
بىزمۇ تەييار ھەر قاچان.
(چۇرۇقلىشىپ تارقىلدۇ)

مېغىستافېل

ماڭا مايىل شىمال ئالۋاستىلىرى،
ئۇلار چىقماس قىلچە سۆزۈمدىن.

بۇندا بارچه روهلار بىگانه،
نارازىمەن هەتتا ئۆزۈمدىن.
بلاكسىبرگ ماڭا خۇش ماكان،
ئۇندا بارچه ماڭا قەدىردان.
ئىلزېنشتېيىننى قوغدايدۇ ئىلزا،
گېنرىخ باقار يۈكسەكتىن هامان.
خورەك ئۇنى قىشلاق ـ ئېلېندنى،
كېلەر قۇچۇپ مىڭ يىلدىن بۇيان.
تىنچ نەپەس ئالماق يات بۇندا،
زېمىن تەۋرەپ سىلكىنەر هەر چاغ.
بىردەمدىلا كۆبجۇپ تەكشىلىك
هاسىل بولۇپ قالدى مانا تاغ.
بۇ تاغ گەرچە بولسىمۇ دۆڭلۈك،
سفىنكسلەر ئۇچۇن زور توساق.
گۈلخان ئارا بىر پەس ئايلىناي،
ئۇلپەت ئۇچۇن قالسا، ئولتۇراي.
ئەتراپىمدا ئەنە بىر توپ قىز
ماڭا قاراپ كۈلەر تىنىمسىز.
بېرىپ باقاي ئۇلار يېنىغا
لەززەت ياقماس كىمنىڭ جېنىغا.

لامىيەلەر

(ېفىستافېلنى ئەگەشتۈرۈپ)
هەي تېزرەك، تېزرەك
قاناتلار قېقىڭ.
گاهى ئۇزاقلاپ،

گاھ يېقىن كېلىڭ.
كەلسۇن ئەگىشىپ
بىز باسقان ئىزدىن.
يۈرسۇن سۆرىلىپ،
كۆز ئۈزمەي بىزدىن.
ئۇ كونا سۇيۇق
بولسۇن سازايى.
خىيالى بۇزۇق،
شۇدۇر جازايى.
كېلەر پۈتلىشىپ
ئېگىز ـ پەسلىكتە.
تۇيا قلىرىنى
سۇرۇپ تەسلىكتە.

مېفىستافېل

(توختاپ)

ئادەمئاتا دەۋرىدىن بۇيان
ئەركەكلەرنىڭ ھەممىسى نادان.
ياشلىقتىغۇ ئەقلى بولار كەم،
ئەسكە كىرمەس قېرىغاندا ھەم.
ئاخىر ئايان ــ كونا ھەقىقەت:
ئايالدىكى كىيىمۇ زىننەت،
ئىنچىكە بەل تومپايغان كۆكرەك...
بەرى ساختا، نېمىگە كېرەك؟ ــ
بۇنى بەكمۇ ياخشى بىلىمىز،
بىلىپ تۇرۇپ شۇنداق قىلىمىز.
قىلسا جىلۋە شۇنچىكىم شۇنداق،
ئىنتىلىدۇ ئۇسسۇلغا ئايلاغ.

لامیه‌لەر

(توختاپ)
توختاپ قالدی تەنتەك، ئەنە، باق،
كېتىپ قالار يېقىن بارمىساق.

مېفىستافېل

(يەنە ئىلگىرىلەپ)
ئالغا پەقەت! توختىما ئەسلا!
ھاجەتسىزدۇر شۇبھە ـ گۇمان.
ئايالسىز بولمايدۇ دۇنيا،
مەسخىرىسىز پاشالماس شەيتان!

لامیه‌لەر

(يېقىملىق كۈلۈپ)
يېقىن بېرىڭ يېنىغا،
يالقۇن چېچىڭ جېنىغا.
يېقىپ قالساق نە ئەجەب،
بىرەرىمىز دىلىغا.

مېفىستافېل

تۇم قارا ئۆغۇ بۇ جايدا
سىلەر ئەجەب چىرايدا.

كەلتۈرمەيمىز شەك بىراق،
شۇبھىلەردىن بىز يىراق.

ئېمپۇزە*

(كىرىپ)
مېنى قوبۇل قىلىڭلار
ئاراڭلارغا ئېلىڭلار.

لامىيەلەر

بېرەلمەيمىز ساڭا جاي،
سەن كۆرۈمسىز، بەت چىراي.

ئېمپۇزە

(مېفىستافېلغا)
ئېمپۇزە — مەن هامماڭ، باق.
مەندە ئېشەك ئايىغى —
سەندە ئاتنىڭ تۇيىقى،
ماڭا جىيەن سەن بىراق.

مېفىستافېل

كەزسەم قايسى ئۆلكىدە،
قايسى جايغا قويسام باش.
گارس، مراكېش، ئەللەدە...
كۆپتۈر ماڭا قېرىنداش.

ئېمپۇزە

ئۆزگەرتىشتە شەكلىنى
ھەممىسى يەتمەس ماڭا.
بۇگۈن ئېشەك تۇسىدە
كۆرۈندۈم مانا ساڭا.

مېفىستافېل

بۇ يەردە ئۇرۇق - ئايماق
قەدىرلىك ئىكەن، بىراق.
نارازىمەن ئېشەككە
تۇغقان بولۇپ ئۆتمەككە.

لامىيەلەر

بولدى، توختات سۆھبەتنى،
تاشلا بۇ سەت تىلەتنى.
گۈزەللىك ھەم لاتاپەت
قاچار ئۇندىن داۋامەت.

مېفىستافېل

قىلىقىڭلار سىلەرنىڭ
سالار مېنى گۇمانغا.
قىزىلىڭلار يۈزدىكى
كىم بىلسۇن، بەلكىم ساختا؟!

لامیه‌لەر

بىز كۆپ، مانا، قارىغىن،
خالىغانىنى تاللىغىن.
بولما ھەرگىز دىلىغۇل،
قاراپ تۇرما، دادىل بول.
بەرنا ئەمەس سەن ئۆزۈڭ،
لېكىن مەغرۇر گەپ ـ سۆزۈڭ،
قىلما ھەرگىز تەمەننا،
ئالدىڭغا كەلدۇق مانا.
نە كۆڭلەك، نە رومالدا،
ئاندىدىن تۇغما ھالدا.
كېلىپ يېقىن بىمالال،
خالىغانىنى تاللاپ ئال.

مېفىستافېل

قېنى جانان، قۇچاق ئاچ...
(قۇچاقلايدۇ)
ئاھ، دەھشەت! قۇرۇق ياغاچ!
(باشقىسىنى قۇچاقلايدۇ)
قانداق ئىكەن مانا بۇ؟

لامیه‌لەر

قىلما ئۆزگىچە ئارزۇ.

مېڤستافېل

سېنى تۇغتۇم، ئاق بىلەك!
ۋاھ، خۇددى كالتە كېسەك*!
يىلاندەك يۇقالدى بۇ،
باشقىلىرى قانداقتۇ؟
بېرى كەلگىن، سەن ئوماق.
(تۇتىدۇ)
مىسالى تۆمۈر تاياق.
ئەمدى سىنايچۇ، قېنى،
ماۋۇ سېمىز خېنىمنى.
بولسا بۇنداق سەنەملەر،
ئاۋات بولار ھەرەملەر.
تۇتماق ئۈچۈن مەن ئۇنى،
سۇنغانىدىم قولۇمنى،
يوق ۋۇجۇدى، مەن ھەيران،
سەراپ ئىكەن ئۇ جانان.

لامىيەلەر

شەپەرەڭگە ئايلىنىپ
كۆككە پەرۋاز قىلايلى.

---

*كالتە كېسەك — ئۇزۇن قۇيرۇق، تەڭگىسىمان قاسىراقلىق ئۆسلىگوچى جانىۋار.

مانا بۇ ئالۋاستىنى
ھەر تەرەپتىن قورشايلى.
ئاڭا بىزدىن تىنچ ـ ئامان
قۇتۇلۇش يوق ھېچقاچان.

مېفىستافېل

(ئۆزىنى ھمايە قىلىپ)
ھەيھات، كېزىپ شۇنچىلىك جاھان
تولماپتىمەن ئەقلىمگە ھامان.
ھەممىلا يەر كېتەر ئوخشىشىپ،
مەيلى شىمال ۋە ياكى جەنۇب.
بۇ يەرنىڭمۇ ئىشلىرى غەيرىي،
بۇ يەرنىڭمۇ كەسپى، ئالدىماق.
يالغانچىدۇر شائىرلار بەرى،
ئادەملىرى ھەممىسى ئەخمەق.
بۇ يەردىمۇ ھەممىدە نىقاب،
ئويغىتىدۇ دىلدا ھېسلارنى.
ئالىيجاناب، گۈزەل ھېسابلاپ
قۇچاقلىماق بولدۇم قىزلارنى.
شۇركۈنۈپ تەن، تىك بولدى چېچىم،
تۇتقان چاغدا ئۇلارنى بىراق.
مەۋجۇتلۇققا ئەمەسمەن قارشى
پەقەت داۋام قىلسۇن ئۇزاقراق.
(تاشلار ئارىسىدا ئادىشىپ)
ۋاھ، ئەجەبا؟ قىپ مېنى ھەيران
بولدى پەيدا ئالدىمدا داۋان.

مەن يۈرگەن ئۇ ئەگىم يوقالدى،
ئۇيۇل - ئۇيۇل تاش بولۇپ قالدى.
قانداق قىلاي؟ كەپتىمەن بىكار،
ئەمدى ئارتقا يانمىقىم دېشۋار.
ئاداشتىم، يوق بولدى ئىزلىرىم،
تېپىلمىدى سەنىكسلىرىم.
ئوكۇممىدۇر بۇلار ھەممىسى؟
پەيدا بولغان بىر تاغ تىزمىسى؟
يالماۋۇزلار ئۇشبۇ ئۆلكىدە
بىلىپ يېغىن قىلار چېغىنى،
ئېلىپ كېلەر، قاراڭ، يەلكىدە
بلاكسىبېرگ تىزما تېغىنى.

ئارېئادە*

(تەبىئىي تاغ چوققىسىدا)
بۇياقتا كەل، بۇ ياقتا،
چىق قەدىمىي بۇ تاغقا.
ئۇ پىندەنىڭ داۋامى —
مەغلۇپ پومپېي بىر زامان.
قېچىپ ئۆتكەندىن بۇيان،
بۇ يېڭى تاغلار - خىيال،
ئۇزاق ئەتمەيدۇ داۋام.
خوراز قىچقارسا، تامام —
بەرى تاپىدۇ زاۋال.

مېفىستافېل

قەدىمىي تاغ، ساڭا شان!
قۇچىقىڭ قويۇق ئورمان.

قويۇق ئورمان تۇم قارا،
چۈشمەس ساڭا ئايدىن نۇر.
ئەمما ئۇ ئورمان ئارا
شولا كۆردۈم نېمىدۇر؟
ھە، تونۇدۇم، ھامۇنكۇل!
ئېيتقىن ماڭا، قېنى بول،
قاياقتىن بولدۇڭ پەيدا؟

ھامۇنكۇل

ھامان ئۇچماقتىمەن بۇ كەڭلىك ئارا،
تۇغۇلماق ئىستەيمەن قايتا دۇنياغا،
تىلىكىم چىقماقتۇر ئوچۇق ھاۋاغا.
شېشەمنى سۇندۇراي دەيمەنـۇ بىراق،
سەيسېلىپ ئەتراپقا دەيمەن «بۇرۇنراق».
كۆردۈمكى، سۆزلىشەر ئىككى دانىشمەن،
تەبىئەت ھەققىدە قىزىشىپ بەلەن.
ئۇلارنىڭ سۆزىنى تىڭشىسام، دەيمەن،
تەبىئەت مەنسىمەن بىر ئۇقسام، دەيمەن.
ئالەمنىڭ سىرلىرى ئۇلارغا ئايان،
ئاڭلىسام ھە، بىلسەم بولماس ھېچ يامان.
ئالەمگە ھەقمىي يارالماق ئۈچۈن،
نە قىلماقلىقىمن ھەم ئاڭلايتتىم بۈگۈن.

مېفىستافېل

بۇ ئىشتا ئۆزۈڭگە ئىشەنگىن ھامان،
پەيلاسوپ بار، نەدە بار بولسا سەراپ.

سەراپقا تاپار ئۇ شەرھىي ۋە جاۋاب،
ئۇنى يانجىپ، بۇنى قىلارۇ خاراب.
يېڭى بىر سەراپنى قىلايلى ناماياں.
يېڭىلىمەي ھېچكىمگە كىرمەيدۇ ئەقىل.
دۇنياغا قايتىدىن كەلمەك ئىستىسەك،
ئۆزۈڭلا ئىنتىلگىن، ئۆزۈڭ قىلغىن جەك.
سەن ئۇچۇن ھېچ كىشى ياردەم بەرمەس، بىل.

ھامۇنكۇل

بار بىراق باھاسىز ياخشى مەسلىھەت!

مېفىستافىل

خۇش، قېنى. كىچىنرەك قىلارمىز سۆھبەت
(تارقىلىدۇ)

ئەنەكسەگار

(فالېسقا)
قەيسەر بولما، خاتانى تەرك قىل،
كەلتۈرەيمۇ يا يەنە دەلىل؟

فالېس

دولقۇن ساڭا شامالغا قۇلاق،
تاشقا تەگسە ــ قايتىدۇ بىراق.

ئەنەكسەگار

ئوت، ۋولقاندىن تاغ بولدى بىنا.

فالپس

بولار سۇدىن ھاياتلىق پەيدا.

ھامۇنكۇل

(ئۇلارنىڭ ئوتتۇرىسىغا كىرىپ)
ئەيىب ئەتمەڭ سۆزگە قوشۇلسام،
پەيدا بولماق ئىستىكىم ھامان.

ئەنەكسەگار

بىر كېچىدە مۇمكىنمۇ، قانداق،
لاي ئورنىدا تاغ ھاسىل قىلماق؟

فالپس

ئۆزگىرىشتە دائىم تەبىئەت،
دېمە كۈن ـ تۈن ئۆزگىرەر پەقەت.
بۇيۇك ئىشتا تەدرىجىلىك بار،
ئۇشتۇمتۇتلۇق، بىردەملىك ـ بىكار.

ئەنەكسەگار

بىراق بىردىن پەيدا بولدى تاغ،
پلۇتون ئوتنى تۇتاشتۇرغان چاغ.
ئېتىال ئوتنى پۈۈلىدى، شۇئان
پارتلىدى يەر — بىردەملىك بۇئان.

فالىس

بۇندا تاغ بار، ياخشى بىلمىمز،
تالاش قىلىپ نېمە قىلىمىز؟
پايدىسىزدۇر ئارتۇق تالاشماق،
قىلمايلى ئەل تاقىتىنى تاق.

ئەنەكسەگار

بۇندا ياشار سانسىز مىرمىدان*،
چۈمۈلەيۇ پىگمېي ۋە داكتىل.
كىچىك ئەمما مېھنەتكەش، ئاقىل،
تاش ئاستىنى قىلىشقان ماكان.

فالىس

(ھامۇنكۇلغا)

كىرىشىمگەچ بۈيۈك ئىشقا سەن
بولدى ساڭا تار شېشە زامان.

خالار بولساڭ شۇ تاپتا سېنى
بۇ ئۆلكىگە قىلمەن خاقان.

ھامۇنكۇل

فالېس نېمە دەر؟

فالېس

كۆنمىگىن ھەرگىز.
بەلكى كىچىك نەرسىلەر ئارا
كىچىكلىشىپ كېتىدۇ ئادەم.
ئۇلۇغلارغا كىم بولسا ھەمدەم
كاتتا ئىشلار قىلار دائىما.
ئۇلۇغ بۇلار شۇندا ئۆزى ھەم.
قارا، كۆكتە توپ - توپ بۇلۇتلار،
ياق، توپ بولۇپ ئۇچار تۇرنىلار.
تۇمشۇقلىرى نەيزىدۇر ھەيۋەت.
پىگمېيلەرگە سالىدۇ دەھشەت.
سەن ئۇلارغا بولساڭ گەر خاقان،
بەلكى قالماس خاقان ھەم ئامان.
ئەنە ئۇچىپ پەنجىرىلىرىنى
توپ - توپ تۇرنا پەسلەر جەڭ ئۇچۇن،
قىرىپ كىچىك ئەلنىڭ بەرىنى
يوق قىلماقچى بولۇشتى پۈتۈن.
پاتقاق ئەھلى قاقىرىلارنى

قىلغانىدى پىگەمبىلەر تامام.
ئەمدى قىساس كۈتەر ئۇلارنى،
قەرىنداشلار ئالار ئىنتىقام.
ئەمدى ئۇلار تاپالماس ئامان،
يارەدەم بەرمەس نە ساۋۇت، قالقان.
قاتىل پىگەمبىي ئەھلى ئۆزىنى،
ھەر بۇرجەكتە دالدىغا ئالدى.
پاراكەندە بولۇپ قوشۇنى
ھەر تەرەپكە قاراپ تارقالدى.

ئەنەكسەگار

(بىرئاز سۈكۈتتىن كېيىن تەنتەنىلىك ئاھاڭدا)
مەن يەر ئاستى تەڭرىلىرىگە
سېغىناتتىم شۇكۈنگە قەدەر.
سېغىنمايمەن ئەمدى بەرىگە
كۆكتە ماكان تۇتقان تەڭرىلەر —
ئەي دىئانە، ئاي بىلەن گېبكات*،
سېغىنارمەن سىلەرگە پەقەت،
ئەي مەڭگۈ كۆركەم
ئۈچ ئۇلۇغ ئىگەم،
ئەي ساھىب كېرەم،
قىلغىن كىچىك ئىبلىسگە شەپقەت.
ئەي مېھرى دۇنيا،
ئەي مېھرى دەريا،
سېنىڭ ئالدىڭدا،
يوق ھېچ سىر ئەسلا،

قۇدرىتىڭنى كۆرسىتىپ بۇگۈن،
يوقات ئىلىم ياۋلىرىن پۈتۈن.
(سۈكۈت)،
ۋادەرىغا، ئەجەب تېز يەتتى
تەڭرىگە نالەم،
ئەسلى ئادەتلىرىن ئەجەب تەرك ئەتتى،
مۇقەددەس ئالەم؟!
ئەنە كۆكتىن ئۇچۇپ كەلمەكتە
مەبۇدەنىڭ ئوتلۇق تەختى ـ ئاي.
چوڭلىغانچە چۈشۈپ كەلمەكتە
ئۆز بېشىمغا بالادۇر نالەم، مەن قانداق قىلاي!
نەقەدەر دەھشەت!
كەلمەكتە ئۇ يېقىنلىشىپ ـــ
قىزىل ـــ قانلىق شولا چېچەپ...
ئاھ، شەپقەت، شەپقەت!
توختا، ئالامان!
توختا، يوق بولمىسۇن قۇرۇقلۇق، ئوكيان.
ئۇ ئەپسانە دېمەك ھەقىقەت:
فېسسالىيە جادۇگەرلىرى
سېھىر كۈچى بىلەن دەم ھۈرۈپ ـــ
تۇن كۆكىنىڭ نۇرلۇق سەرۋىرى
ئۆز ئەرشىدىن ئايىنى چۈشۈرۈپ
يۆنەلدۈرگەن دېمەك يەر سىرى.
يېقىنلىشار، ئەنە، قارىيار،
كۆزلىرىمگە ئاسمان تارىيار.
چاقماق چاقار، گۈلدۈرلەر ئاسمان،
زىلزىلىگە كېلەر يەر ـ جاھان.

ئەي مەبۇدە، ئاڭلىدىم ئۇنىڭ،
چۈشمەكتە سەن يۈكسەك ئەرشىگىدىن.
جان ئالغۇچى — ئوتلۇق نەپىسىڭ،
تىز چۆكەرمەن ئالدىڭدا سېنىڭ.
كەچۈر، سېنى ئۆزۈم چاقىردىم،
تېز كەلگىن دەپ ئۆزۈم زارلىدىم.
(يىقىلىدۇ)

فالېس

نېمە كۆردى، ئەجەب، بۇ ئادەم؟
مەن ھېچ نەرسە سەزمىدىم لېكىن.
دەھشەتلەرگە تولغان تۇن، بۇ دەم
ھەر نەرسە يۈز بەرمىكى مۇمكىن.
ۋە لېكىن ئاي تىپتىنىچ ئۇزەر،
نۇرلۇق شولا ھەرياننى كېزەر.

ھامۇنكۇل

پىگمېيلەرنىڭ ماكانىغا باق،
ھېلىلا دۆڭدەك ياتقان ئاشۇ تاغ —
چوققا بولۇپ ئۆسمەكتە ئەجەب،
كەتتى مانا ئەتراپ گۈلدۈرلەپ،
يوغان بىر تاش ئاجراپ شۇ ئايدىن
چۈشتى غۇلاپ شۇ تاغقا بىردىن.
پىگمېيلەرنى يانجىپ تاشلىدى،
كىم بىگۇناھ ۋە كىم گۇناھكار،

كىم ئەيىبسىز، قىلماي ئېتىبار،
ھەممىسىنى مۇجمۇ تاشلىدى.
لېكىن كۆكتىن ۋە ياكى پەستىن،
ياكى قەستەن، ياكى ئەتەيىن —
بىر كېچىدە تاغ قىلغان ھاسىل
ياراتقۇچى كۆچكە مەن قايىل.

فالىس

ئويلىما بۇ تاغدۇر، قىيادۇر،
بەرى يالغان، شەكىل، سايىدۇر.
بولۇۋەرسۇن ئۇ مەخلۇق بەربات،
شاھ ئەمەسسەن ئۇلارغا، سۆيۈن.
يۇر، دېگىزلار بەزمىدە بۇگۈن
كۆگۈللەرنى قىلايلى ئاۋات.
ئۇندا بەزنى كۈتۈشمەكتە شاد.
(كېتىشىدۇ)

مېفستافېل

(ئېرىقى تەرەپتىن كۆتۈرۈلۈپ)
جانغا تەگدى ھە دەپ تىرماشماق،
چاتقاللاردا مۈدرەپ، پۇتلاشماق.
ياخشى كۆرەر ئىدىم گارىنى،
قارىغايلار ئوي سوزغان ئۇندا.
خۇش پۇراقلار تارقىلار ئۇندا،
ئۇنداق ھاۋا يوق قىلچە بۇندا.

قارىغاينى هىدلار دىمىقىم
خىيالىمدا گۈناھكار جانلار.
ئۇ دۇنيادا دوزاخ ئوچىقىن
نېمە بىلەن ياقار يۇنانلار؟

دىئادە*

ماكانىڭدا بەلكى سەن دانا،
پىكرىڭ ئاجىز بۇ يەردە ئەمما.
مەيلى، سەن ئۆز يۇرتۇڭنى سېغىن،
لېكىن بۇندا قېيىغا سىغىن.

مېفىستافىل

بىز نېمىنى يوقاتقان بولساق،
ئاشۇنىلا ئىزدەيمىز پەقەت.
قايسى جاينى يىراقتىن كۆرسەك،
كۆزىمىزگە كۆرۈنەر جەننەت.
ئاي نۇر چاچار غار ئىچرە، ئەنە،
غاردىكى ئۇ ئۇچ سايە نېمە؟

دىئادە

يېقىن بار، ئۇ ــ فاركىئادەلەر*،
سۆھبەتلەشكىن باتۇر بولساڭ گەر.

مېفىستافېل

مەن تەييارمەن قۇرۇشقا سۆھبەت،
ۋادەرىخا، بۇ قانداق تەلەت؟
كۆپ نەرسىنى كۆرۈپ ئۆتكەن مەن،
بۇندىقىنى ھېچ كۆرمىگەنمەن.
دەھشەتلىكرەك ئىكەن كۆز تىكسەم
ئالراۋۇننىڭ يىلتىزىدىن ھەم*.
بېرىپ قالسا بۇ ئۇچ بەتچىراي
ھەتتا دوزاخ بەرمەس ئەسلا جاي.
تارىخلاردا گۈزەللىك يۇرتى
ئاتالغۇچى قەدىمىي يۇنان،
نە ئەجەبكى مۇشۇنداق تۇرقى —
خۇنۇكلەرگە بولۇپتۇ ماكان.
جادۇگەرلەر، ئەنە، ئۇشتۇمتۇت،
ھەربىكەتكە كېلىپ قېلىشتى.
يانلىرىدا بىگانە مېھمان
بارلىقىنى بىلىپ قېلىشتى.

فاركىئادە

بىز ئۇچىمىز ئۇچۇن يېگانە
كۆزنى ماڭا بېرىپ تۇرۇڭلار.
ئۇ ئېھرامغا، ئاگاھ بولۇڭلار،
كېلىپ قالغان چېغى بىگانە.

مېفستافېل

كېلىپ قۇتلۇق دەرگاھىڭىزگە
ئۇچ رەت قۇللۇق قىلارمىز سىزگە.
بىگانە مەن سىزگە تامامەن
سۈرۈشتۇرۇپ كۆرسەك، ئەمما مەن —
سىلەر بىلەن يېراق قېرىنداش.
ھەر يان كېزىپ بۇ ئالەم ئارا،
ئەچچە - ئەچچە مەبۇدە خۇدا
دەرگاھىدا ئەگكەنىدىم باش.
ئوپسىنى ھەم رېيانى كۆردۈم،
خانىاس ماڭا ئەمەس بىگانە*.
كېچە - كۈندۈز سىزگە سايىۋەن —
باغچىلارنىڭ قېشىدا تۇردۇم.
بارلىقىمنى كۆرگەنمەن، بېراق
ئۇچراتمىدىم سىلەرنى ھەرگىز.
سىلەر شۇنداق بەرنا، بەر كامال،
تەسۈرلىمەك ئۇچۇن تىل ئاجىز.

فاركىئادەلەر

بۇ روھتا كۆپ ئەقىل ۋە ھېكمەت.

مېفستافېل

بىر نەرسىگە ھەيرانمەن پەقەت:
نېچۇن بۈيۈك شائىرلار ھامان

بېغىشلىماس سىلەرگە داستان؟
نېمە ئۈچۈن ھەيكەلتىراشلار
قەددىگىلارنى قىلمايدۇ تەسۋىر؟
بۇ قامەتلەر، ئاياغلار، باشلار
ئىجاد ئۈچۈن ئىلھامغۇ ئاخىر!
سان ـ سانىقسىز بۇ يۈرتتا ھەيكەل،
ئەمما ئاشۇ ۋېنېرالاردىن،
پەللەدەلەر ۋە گېرالاردىن
سىز ئۆزىگىز مىڭ ھەسسە ئەۋزەل.

فاركىئادەلەر

ماكان ئېتىپ بىز بۇ خىلۋەتنى،
كۆرمىگەن بىز بۇنداق ھۆرمەتنى

مېفىستافېل

كۆرمىگەنسىز، ئەلۋەتتە ئايان،
چۈنكى سىلەر ئاسايىشتا، جىم
بۇ دەرگاھنى ئەتتىگىلار ماكان.
نەزەر سالماس بۇ ياققا ھېچكىم.
ماكان بولسۇن سىلەرگە چىراي
ۋە لاتاپەت ھاكىم بولغان جاي.
ئاشنا بولسۇن ئۇلۇغۋار سەنئەت،
ئىجاد يۈرتى بولسۇن مەڭگۈ يار.
ئۈندا ھۆسن، بەر كامال قامەت
مەرمەرلەردە تاپسۇن ئېتىبار.

فاركئاده‌لەر

بەس، سەن بىرگە قىلما نەسىھەت،
سۆزلىرىڭدىن بىزگە نە پايدا؟
بىز دۇنياغا كەلگەنمىز زۇلمەت
ھاكىم بولغان مانا شۇ جايدا.
قىسمىتىمىز بۇ يەردە ئۆتمەك،
بىزگە ياتتۇر مۇنەۋۋەر ئالەم.
نىگاھلاردىن نىھان بىز مۇتلەق،
نامەلۇم بىز ئۆزىمىزگە ھەم.

مېفىستافېل

ئۇنداق بولسا بار باشقا ئىمكان
ئەپسانىچە كۆرەيلى تەدبىر:
بولسائىلارمۇ گەرچە ئۇچەيلەن
بىراق سىلەردە چىش بىلەن كۆز بىر.
ئەمدى سىلەرنى قىلغاندا تەسۋىر،
ئىككىيلەن دەپ قىلىمىز ئېلان
چۆچەكتە بۇ مۇمكىنغۇ ئاخىر!
مەن ئالەمدە بولاي نامايان —
ئۇ ئۇچىنچى، ۋاقتىنچە نىھان
سىڭلىڭلارنىڭ قىياپىتىدە،
بۇ تەدبىرىم — سىلەرگە جاھان
ئوقۇمىقى ئۇچۇن قەسىدە.

فارکئاده‌له‌رنك بری

نیمه ده‌یسز، سئللار؟
مه‌یلی،

باشقلار

ئه‌مما چش ۋه کۆزنی به‌رمه‌یلی.

میفستافیل

ئاخر سزنمك بۇ چرایئگز
چش ۋه کۆزده بولغان مۇجه‌سسه‌م.
ئه‌لگه ئۇنی کۆز - کۆز ئه‌تمسه‌م،
مه‌پتۇن قلماس ئۆزگه جایئگز.

فارگئاده‌له‌رنك بری

تېپىلدۇ بۇنڭغا ئامال:
ئۆزگه‌رتکمن سه‌ن کۆرۈنۈشۈڭنی،
سه‌ل چىقسڭ هېڭگاك چىشڭنی،
بىر کۆزۈڭنی مه‌هکه‌م يۇمۇۋال.
سزدىن پەرقىك قالمايدۇ شۇندا،
ئاکسمزده‌ك بولمسه‌ن گويا.

مېفستافېل

قانداق شەرەپ! سىلەرچە بولسۇن.

فاركىئادەلەر

شۇنداق بولسۇن!

مېفستافېل

(فاركىئادەلەرگە ئوخشاش قىياپەتتە)
كائىنات بىلسۇن،
مەن خانىمنىڭ يېڭى بىر ئوغلى.

فاركىئادەلەر

بىز سىڭلىڭىز، دىللارنى شاد ئەت.

مېفستافېل

سەتچىلىكقۇ كۆرگەنلەر توغرا
مېنى ئاتار — گېرمافادىت*.

فاركىئادەلەر

گۈزەل بولۇپ كەتتۇق ئۆزىمىز،
بار ئىككى چىش، ئىككى كۆزىمىز.

مېفستافېل

ئەلگە بۇنداق كۆرۈنمەي ئەسلا.
شۇ تۈرقۇمدا ئەگەر مۇبادا —
جەھەننەمدە بولسام نامايان
قورقۇپ قاچار شەيتەنلار ھەريان.

ئېگېي دېڭىزنىڭ قىيالىق كۆرپىزى

ئاي ھەمىشە تىك كۆتۈرۈلۈپ تۇرىدۇ.

سرېنالار

(قىيادا ئولتۇرۇپ، نەي چېلىپ ناخشا ئېيتىشىدۇ)
فېسسالىيەنىڭ
جادۇگەرلىرى
نېمىتى ئۈچۈن
ئۆزىنىڭ غەيرىي،
سېنى يوللىغان
كۆكتىن يەر تامان،
ئەمدى جىمغىنا
جىلمىيىپ ھامان،
نۇر تۆك ئايىماي
دولقۇنلارغا، ئاي!

يايراپ كەتسۇن شاد
بارلىق مۆجىزات.
خىزمىتىڭگە بىز
تەييار بولىمىز.
قېشىڭدا ھەردەم
سەجدە قىلىمىز.

نېرۋىدە* ۋە تېرىتانلار*

كۆيلەك تىنماي خۇشناۋا،
ياڭراپ كەتسۇن كەك ساما.
ئۇنى ئاڭلاپ بولۇپ شاد
دېڭىزدىكى مەۋجۇدات
ۋە يەردىكى بارلىق جان
كەلسۇن قاراپ بۇ تامان.
كۆچلۈك بوران بىر زامان
ئۇرغاندا بىر ساقلاپ جان،
قىلغان دېڭىز تەكتىنى،
ئۆزىمىزگە جاي ـ ماكان.
بۇ ماكاندا مانا بىز
كۆيلىمەككە يانا بىز
ياسىنىشتۇق ئاجايىپ
تاقاپ ئۇزۇك، مەرۋايىت.
بۇ سۈۋغىنىڭ ھەممىسى
كۆيىڭىزنىڭ مېۋىسى.
كۆيلىگەندە سىز بىر چاغ،
باغلاپ كۆيگە ئىشتىياق ـــ

كۆپلەر ئادا بولغۇشان
سۇغا چۆكۈپ بېرىپ جان.
بىزگە ئالتۇن بېرىشەر
سۇغا چۆككەن كېمىلەر.

سىرپىنالار

دېڭىزلاردا يىساناق
بېلىقلار بار يالتىراق.
سىزمۇ بېزەك تاقاپسىز،
ياسىنىپسىز خۇپ، بىراق
يارالغانمۇ سىز بۇرۇن،
يا بېلىقلار ئالدىنراق؟

نېرىدە ۋە تېرىتانلار

بۇنى ئويلاپ قويغان بىز،
جاۋاب تەق قىپ قويغان **بىز** —
كەلمەي تۇرۇپ ئاۋۋال بىز.
بۇ سەپەرنىڭ ئۆزى بەس —
كۆرسىتەر — بىز بېلىق **ئەمەس،**
بېلىقلاردىن ئەۋزەل بىز.
(كېتىشىدۇ)

سىرپىنالار

يوقالدى دەرھال.
ئۇلارنى شامال
قىلىشتى راۋان
كەبىرلەر **تامان***.

ساماپرا كميه —
كەبىرلەر ئېلى.
كۆپ ئۇلار ھەقتە
ئەپسانە خېلى.
ھە، بۇ بىتۈزۈم
تەڭرىلەرگە ئىش —
ئۆزىنى ئۆزى
ياراتقانمىش.
ئاي، سورايمىز بىزدە
ئۇستىمىزدە تۇر.
قوغلىماقچىمىز
تاڭ چاچقاندا نۇر.

فالېس

(قىرغاقتا ھامۇنكۇلغا)

ئېلىپ كىرسەم بولار بۇ زامان
سېنى بۇۋاي نېرىيې يېنىغا.
شۇ غار ئارا ئۇ تۇتقان ماكان،
ئەمما ئىنسان تېگەر جېنىغا.
ئۇ ياشايدۇ تەنھا خىلۋەتتە،
ئادەمزاتىن كۆرسە ئەلۋەتتە.
قوزغىلىدۇ غەزەپ — نەپرىتى.
ئەمما چالىنىڭ باردۇر ھېكمىتى:
ئاڭا يىراق كېلەچەك ئايان،
شۇ بىلەن ئۇ مەشھۇرى جاھان.

ئەززەتلىكتۇر شۇڭا ھەر جايدا،
ئۇندىن يەتكەن كۆپلەرگە پايدا.

ھامۇنكۇل

قېنى كەردۇق. يوقتۇر ئەندىشەم،
ئوتۇم ئۆچمەس، سۇنماس شېشەم ھەم.

نېرۋى

بۇ نېمە ئۇن؟ بۇ ئىنسان ئۈنى!
غەزىپسىنىڭ يوقتۇر پايانى.
ئۇنىڭ ئىشى يەر ئۈزىدە ياشاش،
يەنە قىلار خۇدالىق تالاش.
ياتسام بولار ئارام ئېلىپ جىم،
لېكىن كېلەر ئىنسانغا رەھىم.
بەردىم دائىم ئۇلارغا مەدەت
بەردىم دائىم ياخشى مەسلىھەت.
ئەمما پايدا قىلمىدى زىنھار،
كەتتى بارچە ئەمگىكىم بىكار.

فالىس

مەدەت سوراپ كەلدۇق شۇندا ھەم
سەن ــ دېگىزلار دانىشمىنىگە.
مەسلىھەت بار ساڭا ــ بۇ ئادەم
شەكلىدىكى ئوت پەرزەنتىگە.

ئىرپي

مەسلىھەت؟ ئەھ، كىممۇ ئىشتەر،
ئەل ئىچىدە ئاڭا قۇلاق يوق.
نەسىھەتىمۇ قىلدۇق ۋە لېكىن
ئادەمزاتقا ئاقىل بولماق يوق.
مەن نەسىھەت قىلدىم قارىسىغا،
دېدىم ئاڭا: بېرىلىپ ھېسقا
ئوغرىلىما ئۆزگىنىڭ يارىن!
تەقدىردە نېمىلەر بارىن
ئېيتىپ بەردىم. مانا شۇ يۇنان—
ساھىلىدە ئۇ مەغرۇر ئوغلان،
ھەممىسىنى ئاڭلىغىن مەندىن.
ئاگاھ قىلدىم ئۇنى مەن ئالدىن،
ئۇ مىسلىسىز قان تۆكەر جەڭدىن.
تەسۋىرلىدىم بىر - بىرلەپ ئاندىن
تۆتۈنلەرنىڭ ئۆرلەشلىرىنى،
پەشتاقلارنىڭ غۇلاشلىرىنى...
ئۆرنەك بولسۇن ئۇچۇن جاھانغا،
بۇيۇك شائىر يېزىپ داستانغا
بۇندىن ئۇچ مىڭ يىللار مۇقەددەم
ئەۋلادلارغا قالدۇرۇپ كەتكەن
بۇ — تراپا قىيامىتىنى
قىلغانىدىم ئاڭا ناماياں.
لېكىن چالنىڭ نەسىھىتىنى
تىڭشىمىدى بىپەرۋا ئوغلان،

قۇربان قىلدى، ئاھ، ئىلمىنى —
تاغدەك ياتقان ئۇ پالۋاننى
يەم قىلىشتى پىند بۇركۈتلىرى.
ئۇ نادانلىق ۋەجىدىن بەرى.
ئودىسساغا ئېيتقانمەن تەكرار
بولۇشىنى سكىلوپقا دۇچار،
ھەم چۈشۈشىن سىرسىيگە ئەسىر*.
ئەمما ئاڭا قىلمىغان تەسىر.
تۇڭەتمىدى تەنتەكلىكىنى،
ئۇزەلمىك ھەم يېڭىلتەكلىكىنى.
نېمە بولدى ئايان ئاقىۋەت،
تاسادىپەن قالدى سالامەت.

فالېس

ئەلۋەتتە بۇ دىلدىكى تۇڭۇن
بەكمۇ ئېغىر دانىشمەن ئۇچۇن،
بىراق ھامان ياخشىلىق ئۇلۇغ.
باسسا ئەگەر يۈز تۇمەن ئەلەم.
ئۇنى بېسىپ چۈشىدۇ تولۇق.
ياخشىلىقنىڭ مەسىلى ھەردەم.
سەندىن بىزگە مەسلىھەت كېرەك،
يارىدىمىڭنى ئايىما بۇ گەل.
مەدەت سوراپ كەلدۇق، بۇ گۆدەك —
يارالماقچى ئالەمگە تۇڭەل.

نېرېي

بۈگۈن ياخشى كەيپىياتتىمەن،
سالماڭ بۇ شاد كۆڭلۈمگە تۈگۈن.
روھىم تېتىك، خۇش ئىيەتتە مەن،
يىغىلىدۇ قىزلىرىم بۈگۈن.
بايرام قىلىپ بۇ يەردە دېگىز —
پەرىلىرى جەم بولار تامام.
كېلەر مېنىڭ قىزلىرىم — تەڭسىز
خۇش نازاكەت، مەسۇم، دىلئارام.
نە ئالىمپتا، نە ئالەم ئارا
ئۇلارغا تەڭ گۈزەل يوق ئەسلا.
گاھى ئەجدار ئۈستىگە قونۇپ،
گاھى نېپتۇن ئېتىغا مىنىپ
ياشلىق شەۋقى، قۇۋناق تۈيغۇدا
شۇڭغۇپ، شۇڭغۇپ ئوينىشار سۇدا،
مىسالى ئۇ دېگىزغا سىڭىل،
ئۇزۇشىدۇ بېلىقتەك يەڭگىل.
ئۇلار بىلەن بىرلىكتە شۇ كەز
بەھەيۋەتلىك سەۋەب ھارۋىدا،
ۋېنېرادەك ھۆسن كامالدا،
گۈزەللىكتە ئالەمدە تەڭسىز
گالەتىيا كەلمەكتىدۇ تېز*.
بوپ كىپرىدا* ئالەمدىن جۇدا
ئۇ پەفاستا سانالدى خۇدا.
باردۇر ئۇنىڭ ئۆز پايتەختى،

قالغان ئاڭا كىيىندا تەختى.
ئەمدى كېتىمىز، خۇشال بۇ چاغدا
ياغدۇرغۇم يوق سىلەرگە نەپرەت.
پراتېيگە بېرىمىز، جاھاندا
يارالماقتا تەڭلۇق قىسمەت،
تېيمشىنى ھەم ئۇنىمىز كامال
سۆزلەپ بېرەر سىزگە بىمالال.
(دېڭىزغا قاراپ ماڭىدۇ)

فالېس

بىزگە بىنەپ بولدى بۇ تەشرىپ،
پراتېينى تاپايلى، ئەمما
ئۇ ئۆزىنى يۈرەر يوشۇرۇپ.
سۆزىمىزنى تىڭشاپ مۇبادا
بىزگە جاۋاب بەرسىمۇ ئەگەر
مۇشكۈل ئۇنىمىز تەكتىنى ئۇقماق،
ئۇنىمىز ھەر بىر سۆزنى تېپىشماق.
ئەمما زۆرۈر بىزگە بۇ سەپەر
يوق ئۇنىڭسىز ئۆزگە چارىمىز،
جەزمەن ئۇنى ئىزلەپ بارىمىز.
(كېتىشىدۇ)

سىرېنالار

(ئېگىز قىيادىن)

ئۇ نېمىدۇر دېڭىزدا
ئاپئاق ـ ئاپئاق كۆرۈنگەن؟

ئۇ ساناقسىز يەلكەننىڭ
سۇ پەرىلىرى ئىكەن.
شۇڭغۇشار، كۆلۈشەر، يايرار،
نەرىيدە لەردۇر ئۇلار.
چۈشۈپ، يېقىن بارايلۇق،
ئۇلارغا بىر قارايلۇق.

نەرىيدە ۋە تىنتانلار

سۇغا ئېلىپ كەلدۇق بىزە
بىراق نېمە بىلمەيسىز.
خېلانە كاساسىدە*
تەسۇىر كەلتۈردۇق بۇگۈن.
مۇناجات ۋە قەسىدە
ئوقۇڭ بۇ تەسۇىر ئۈچۈن.
كۆپتۈر ئۇنىڭ ھېكمىتى،
بۇ — تەڭرىلەر سۆزىتى.

سىرىنالار

بولسىمۇ كىچىك
قۇدرىتى بۈيۈك،
دېڭىز — پالاكەت،
كىمىنى ھالاكەت
گىردابىغا تارتسا بىشەپقەت
نىجلت يولار كەبىرلەر پەقەت.

نېرىيده ۋە تىرىتانلار

كەبىرلەر ھامان
ئەلگە پاسبان.
چىقسا مۇبادا
دېگىزدا بوران، —
ئۇلاردىن نىجات
تاپىدۇ ئىنسان.

سىرىنالار

مەدەتكار ئۇلار،
كېمىلەر تاشقا
ئۇرۇلغان چاغدا
بىز قالدۇق داغدا،
كەبىرلەر پەقەت
بېرىشتى مەدەت.

نېرىيده ۋە تىرىتانلار

بىز ئۇچىنى ئەكەلدۇق بۇيان،
تۆتىنچىسى قېپقالدى ئۇيان.
ئېلىپ كەلمەك تەس ئىكەن ئۇنى
ئۇ يەيدىكەن ھەممە غېمىنى.

سرپنالار

ئۆز مەيلى، ئۇ تەڭرى - خۇدالار
بىر - بىرىنى مەسخىرە قىلار.
بىزنىڭ ئىشىمىز يەقەت
ئىتائەتۇ، ئىبادەت.

نېرىيدە ۋە تىرىتانلار

ئۇلار ئىدى يەتتەيلەن.

سرپنالار

ئۇچى نەگە كېتىشكەن؟

نېرىيدە ۋە تىرىتانلار

ھېچكىم بىلمەيدۇ بۇگۈن
ئېنىق سانىنى، دېمەك
مەلۇمات ئالماق ئۈچۈن
ئالمپقا بارماق كېرەك.
ئۇ يەردە شۇنداق مىش - مىش:
سەككىزىنچىسى بار ئىمىش.
ئۇمۇ بۇيان كېلەر ئىمىش
تەييارلىق قىپ يۈرەر ئىمىش.
شۇنداق بىمقىياس

بۇيۇك گەبىرلەر
تەڭرىلەرگە خاس
ئىختىراغا، راست
هامان ئىنتىلەر،

سەپنالار

قۇياشقىمۇ، ئايغىمۇ
سېغىنىمىز بىز هامان،
تاقەت قىلماق ئىشىمىز،
ئۇندىن پايدا نامايان.

نېپىيده ۋە ترىتانلار

بۇ بايرامنى ئۆتكۈزمەك شادمان،
كەلتۈرىدۇ بىزگە شەرەپشان.

سەپنالار

يولغا چىققان باتۇرلار
ئالتۇن تېرە ئىزدەشىپ،
ئۇندىن بۇرۇن كەلدىڭىز
كەبىرلەرنى ئېلىشىپ.
كەبىرلەرنىڭ ئالدىدا
ئەمەس تېرە ئەتىۋار.

ئومۇمي خور

(تەكرارلاپ)
كەبىلەرنىڭ ئالدىدا
ئەمەس تېرە ئەتىۋار.
(نېرېيدە ۋە تېرتانلار ئۈزۈپ ئۆتۈشىدۇ)

ھامۇنكۇل

بۇ تەڭرى - بىزاۋالمۇ،
ياكى سۇنۇق ساپالمۇ؟
بەنت قىلدى بۇلار ئالىم
دىلۇ پىكرى خىيالىن.

فالپس

ئالىمغا خاس شۇ خىسلەت:
تەڭگىدىن زەڭگى* قىممەت.

پراتېي

(كۆرۈنمەي)
بولسا نەدە كەمچىلىك،
مەن كۈلىمەن قىپ زاڭلىق.

*زەڭگى — قارا تەنىكە.

فالېس

ئەي، پراتېي، سەن نەدە؟

پراتېي

(گاھ ئۇزاقتىن، گاھ يېقىندىن غايىبانە)
ھەم ئۇندا مەن، ھەم بۇندا.

فالېس

قىلماقتىسەن مەسخىرە
ئاۋۋالقىدەك سەن شۇندا.
قوي بۇ ساختا سۆزۈڭنى
دوستقا كۆرسەت ئۆزۈڭنى.

پراتېي

(گويا ئۇزاقتىن)
خەير!

فالېس

(ھامۇنكۈلغا پىچىرلاپ)
بەلكىم ئۇ يېقىنىدۇر،
تاراتقىن يورۇقلۇق — نۇر.

قانچه هوشيار بولمسۇن
بىلىق ئوخشاش ئۇ هامان.
كۆرۈش بىلەن نۇرۇڭنى
يېتىپ كېلەر شۇ هامان.

هامۇنكۇل

كۆپ نۇر چېچىش تەس ئەمەس
يېرىلمىسا شېشەم، بەس،

پراتپي

(چوڭ تاشپاقا قىياپىتىدە)
ئەجەبا، بۇ قانداق نۇر؟

فالىس

(هامۇنكۇلنى يوشۇرۇپ)
كۆرمەك ساڭا مۇمكىندۇر،
قىلساڭ بەجا بىر شەرتنى.
ئاڭلا بىزنىڭ تەلەپنى:
كۆرۈپ ئادەم سىياقتا —
بىر باش، ئىككى ئاياغتا.

پراتپي

(نۇرانە ئادەم قىياپىتىدە)
ئالىم، ئۇستا سەن هامان.

فالېس

مىڭبىر تۈستە سەن ھامان.
(ھامۇنكۇلنى كۆرسىتىدۇ)

پراتېي

(ھەيران بولۇپ)
ئۇر چاچقۇچى بىر كىچىك ئادەم!
كۆرمىگەنمەن ئۆمرۈمدىمۇ ھەم.

فالېس

سەندىن بىزگە مەسلىھەت كېرەك.
قارىشىڭدىكى مانا شۇ گۆدەك
يارالماقچى قايتا ئالەمگە،
ئايلانماقچى تولۇق ئادەمگە.
سۆزلەپ بەردى ماڭا بۇ بالا
ئۇ ھاياتقا كېلىپتۇ چالا.
مۇكەممەلدۇر ئۇنىڭ كۆچ، روھى،
بىراق تولۇق ئەمەس ۋۇجۇدى.
بارلىق ۋەزنى شېشىدە پەقەت،
قانداق قىلسۇن، بەرگىن مەسلىھەت.

پراتېي

بەۋاقىت سائەت يارالغان گۆدەك،
قىز بالىنىڭ ھامىلىسىدەك.

فالېس

(پەس ئاۋازدا)
مېنى ھەيران قىلار شۇنسى:
مېنىڭچە بۇ بالا ــ خۇنسى.

پراتېي

بۇ، راست. ھايات يولىنى بېسىپ،
قايسى جىنسقا بولسا مۇناسىپ،
يېقىنلىشار شۇنىڭغا ئەلۋەت.
سۆزلىرىمگە قۇلاق سال پەقەت:
سەن ھاياتقا ــ دېگىز تامان بار
ۋە مىسالى بارچە جانۋار
ئۇندا قىلىپ تىنىمسىز ھەرىكەت
تېپىپ يېگىن رىزقۇ روزىڭنى،
كامالىغا يەتكۈز ئۆزۈڭنى.
تەدرىجىي يېتىلەر جانلىق:
ئاۋۋال ئۆزىگە سىڭدۈرۈپ نەملىك،
يىغىپ ئاستا ئاقسىل ماددىلار،
قىلىپ چوڭى كىچىكنى ئوزۇق،
مۇرەككەپرەك بولۇپ ساددىلار
كامال تاپار ئاخىرى تولۇق.

ھامۇنكۇل

نېمىدېگەن خۇش بۇيى، دىلرەبا،
ھاياتبەخش بۇ يەردە ھاۋا!

پراتپي

توغرا، گۆدەك ۋە لېكسن پەستە
ساھىللارغا ئۇرۇلۇپ ئاستا
دولقۇنلار شاد ئويناپ تۇرغان جاي
خۇش ھاۋاغا بۇ يەردىنمۇ باي.
قارا، بىز تامان
كېلەر ئالامان.
يۈرگىن ئۇ ياققا.

فالېس

بولاي مەنمۇ جەم.

ھامۇنكۇل

قۇيدى ئۇچ روھ دېگىزغا قەدەم.

راداس تىلخىنلىرى* نېپتۇننىڭ ئۇچ تىغلىق نەيزىسىنى **تۇتۇپ** دېگىز ئاتلىرى ۋە ئەجدىھالىرىغا مىنىپ كېلىشىدۇ.

خور

بىز بۇ نەيزىنى ياسىدۇق نېپتۇن
ئاساۋۇ دولقۇنلارنى باشقۇرسۇن ئۇچۇن.
ھاۋانى تىترەتسە زېۋىس يەلەكتە.
تىترىتەر زېمىننى نېپتۇنمۇ پەستە.

ۋالىلداپ چاقماقلار سۇغا چۈشىدۇ،
دولقۇنلار كۆۋەجەپ كۆككە ئۇچىدۇ.
بۇ ئىككى ئاردىدا بولغىنى سادىر
تەلتۆكۈس يۇقاشقا مەھكۇمدۇر ئاخىر.
نەيزىسىنى بەردى بىزلەرگە نېپتۇن.
بايرامنى شاد ـ خۇرام ئۆتكۈزمەك ئۈچۈن.

سىر پىنالار

سىزگە قۇياش، كۈن قۇتلۇق،
بىلدۈرىسىز ئېھتىرام.
سىزگە ئايدىك تۈن قۇتلۇق
بىزدىن سىلەرگە سالام.

تېلخىنلەر

ئەي تۈن مەبۇدىسى. ئەرشىڭدىن ھەرئان
سەن ئاكاك مەدھىيىسىدىن ئاڭلايسەن شادىمان.
قۇلىقىڭ راداسىنىڭ ئۇنىگە بەندە،
قۇياشقا قەسىدە تەقدىم ئەتكەندە.
پەلەككە يۈكسىلىپ دېڭىز قەرىدىن
ئاپوللون* قارايدۇ ئاسمان باغرىدىن
دېڭىزغا، ئارالغا، تاغقا، ئوتلاقتا،
شەھەر كوچىلىرى، جىمجىت قىرغاقتا.
مۇبادا ئۇلارنى قاپلىسا تۇمان
نۇرىنى چاچار ئۇ ـــ تارقىتىپ ھەريان.
ئۆزىنى كۆرسەتەر ھەر خىل سۈرەتتە،
ئۆسمۈر ھەم يېتىلگەن باتۇر تەقلىدتە،

بىز ئۇنى تۇنجى رەت تەسۋىر ئەيلىدۇق،
ھەم ئۇلۇغ ئىنسانىنىڭ شەكلىنى بەردۇق.

پراتىي

ماختانسۇن ئۇلار، مەيلى!
كۆلەر پەلەك سەرۋىرى
بۇ ھەر خىل قورچاقلاردىن.
مىسلارغا بېرىشىپ ھەل
ئۇلار ياسىغان ھەيكەل
پەرقسىز ئويۇنچۇقلاردىن.
ئويلىشار — قايىل دۇنيا،
بىزلەر ياسىدۇق خۇدا،
دېيىشەر بىزنىڭ زەپەر.
لېكىن زىلزىلە، ۋولقان
ھەممىسىنى بىر زامان
گۇم قىلىشى مۇقەررەر.
يەردە ھايات بەۋاكلار،
ئاقىۋىتى دەرد، جاپا،
بىھۇدە ھايات بۇندا.
مەن دېلفىنگە ئايلىناي،
سېنى دېڭىزغا ئېپ ماڭاي،
ھايات مەنىسى سۇدا.
(دېلفىنگە ئايلىنىدۇ)
مانا مەن بولدۇم دېلفىن،
قېنى كەل، يەلكەمگە مىن.

ئېسىل هايات ئالدىڭدا،
ئۆمرۈڭنى قىلاي ئاستا
دېگىنز بىلەن تەڭ، كاتتا
تەلەيي يار بولسۇن ساڭا.

فالېس

يارالماق ئىشىنى، دېمەك،
باشتىن باشلىشىڭ كېرەك.
ھەربىرىڭ قىل چاپسانراق،
مىڭبىر توردىن ئۆتەرسەن،
ئۆرلۈكۈڭگە يېتەرسەن.
ئىنسانلىق يولى يىراق.
(**ھامۇنكۇل** دېلفىن قىياپىتىدىكى پراتېيغا مىنىدۇ)

پراتېي

سەن ئۆزۈڭنى چىن هايات —
دېگىنز قۇچقىغا ئات.
ئىككىلەنمە، قىلما شەك،
شەكسىلەنسەك — بولدى، بەس،
ئىنسانلىق كېرەك ئەمەس.
نىيىتىڭگە قويغىن چەك.

فالېس

يامان ئادەم بولماق ھەم،
بولالىسا ھەقىقىي ئادەم.

پراتېي

(فالېسقا)
ئوخشار بولسا ئەگەردە ساڭا،
ئۇنتۇلماس سەن كەبى ئىنسان.
نەچچە ئەسىر ئۆتسىمۇ ھامان
سەن دانىشمەن، يېقىنسەن ماڭا.

سىرېنالار

(قىيالاردىن)
ئاپئاق - ئاپئاق بۇلۇتلار
ئاينى قوغشاپ ئۇزۇشەر.
توپ - توپ بولۇپ كەپتەرلەر
پەرۋاز قىلىپ كېلىشەر.
بۇ سۆيگۈ قۇشلىرىنى*
پەفاس ئۆزى يوللىغان.
ئەمدى بايرام قىزىيدۇ،
دىلدا شادلىق بىپايان.

نېرېي

(فالېسقا يېقىن كېلىپ)
كۆرۈپ ئاينىڭ ھالقىسىن
دەر بەزىلەر بۇ سەرات.
بىز روھلارلا بۇنىڭغا

بېرەلەيمىز دەل جاۋاب.
بۇ ۋېنېرا قۇشلىرى
كۆككە تولۇپ كېتىدۇ.
گالەتېيا قىزىمغا
ھەمراھ بولۇپ كېلىدۇ.

فالېس

دانىشمەنلىك ئېيتقىنى
لايىق ھامان ھۈرمەتكە.
ماكانىدا ئۇ گۈزەل
ئىگە يۈكسەك شۆھرەتكە.

پسىللە ۋە مارسلار

(دېڭىز ئۆكۈزلىرى، موزايلىرى ۋە قويلىرىغا مىنىپ)
دولقۇنلاردىن يىراقتا،
زىلزىلىلەردىن نېرى،
كىپرىدە ــ تىنچ قىرغاقتا،
دېڭىزنىڭ شامالىرى
ئەللەيلىگەن ئۇ ماكان،
ئۆزگە كۆزلەردىن نىھان.
تىپتىنچ غارلار ئارا
لىپرىدەگە دائىما.
يوللاپ سەجدەيۇ تەھسىن،
ساقلايمىز بىز ھارۇنسىن.
كۆك ئاسماندا تولۇن ئاي،

نۇر چاچقاندا خۇش چىراي.
سۈزۈلگەندە دېڭىزنىڭ
دولقۇنلىرى توختىماي،
ئەسلى ئەۋلادتىن نىھان.
مازىگە بولۇپ ئايان،
ئاشۇ گۈزەل پەرىنى —
پەرىلەر سەرۋىرىنى
باشلايمىز ساھىل تامان.
بىزلەرگە دەھشەت سېلىپ،
قايتۇرالماس ھېچقاچان —
نە يېرىم ئاي، نە سەلىپ،
نە بۈركۈت، نە ئارسلان.*
پادىشاھلار جەڭگە كىرسۇن،
بىر - بىرىنى قىرىشسۇن.
قىلىچ چاپسۇن لەشكەرلەر،
كۆيسۇن قىشلاق، شەھەرلەر،
تەبىئەت ھايات ئەمما،
بىزمۇ قىلمايمىز پەرۋا.
مەلىكىمىزنى ئامان
باشلايمىز مەنزىل تامان.

سىرىنالار

سۇ يۈزىدە سەپ تۈزۈپ،
دەۋرە ياساپ، شاد كۈلۈپ،
كېلەر ھارۋا كەينىدە
نەرىيەلەر تىز ئۈزۈپ.

ئانسى داردەدەك*
تەڭداشسز ساھىبجامال —
گالەتپيا كېلىدۇ
ھۆسن بىلەن قىلىپ لال.
ئۇ تەڭرىلەر زاتىدۇر،
گەرچە مەلەك، گەرچە ھۇر —
يەر قىزىدەك جانان ئۇ،
دىل مەيلىنى تارتىدۇ.

داردەلەر

(نەرىينىڭ يېنىدىن دېلفىنلەردە ئۇزۇپ كېتىۋېتىپ، **خور قىلىپ**)

كۆرۈنسۇن بىزنىڭ يارلار،
ئاتىمىزنىڭ كۆزىگە.
ئاي، نۇرۇڭنى چاچ، تىنما،
بىز جۇپلەرنىڭ يۇزىگە.
(نەرىيگە)
بۇ دېڭىزچىلار بىزدىن،
مىننەتداردۇر ھەر زامان.
بىز ئۇلارنى دېڭىزدىن،
قۇتقۇزۇپ ئالدۇق ئامان.
دېمەك بەخش ئەتتۇق بىز،
ئۇلارغا قايتىدىن جان.
قايتار ئەلۋەت بۇ شەپقەت،
بەدىلىگە مۇھەببەت.

پاتمهه بەر بەزلەرگە،
بەز بەختلىك تا ئەبەت.

نېرېي

شەپقەت، راھەت بولسا يار —
ئۆتۈسلەر بەختيار.

دارىدەلەر

ئىشمىزدىن جان ئاتا،
بولغان بولساڭ خۇش ئەگەر.
ئۇلارغمۇ بەزدەكلا،
تا ئەبەدلىك ھايات بەر.

نېرېي

سۆيگۈ، شادلىق ئىلكىدە،
ئۆتكۈزۈڭلار ھەر ئاننى.
بەراق ماڭا بىنەسىپ
مەڭگۈلۈك قىلماق جاننى.
ھايات بەرمەك مەڭگۈلۈك،
زېۋىسقىلا تەئەللۇق.
دېگىز سۈيى تېخىتماس،
سۆيگۈ ئاڭا ئوخشىماس.
شەۋقى ئۇنىڭ ئۆچكەندە،
كەيپى تارقاپ پۈتكەندە.

ئارتۇق سوزماي ئۇزاققا
يوللاپ قويۇڭ قىرعاققا.

دارىدەلەر

ئەمدى، دوستلار سىزگە ئەلۋىدا،
يېرىم يولدا بولارمىز جۇدا.
مەڭگۈ سۆيمەك ئىستىدۇق ئەمما
يوققا چىقتى بۇ مۇددىئالار،
خالىمىدى بۇنى خۇدالار.

يىگىتلەر

بۇندىن كېيىن بىزنى سىلەردەك
سۆيسە زوۋقى بىلەن ھەر ئايال.
بىز يىگىتلەر بۇندىن ئارتۇقراق
بەختنى ھېچ قىلمايمىز خىيال.
(گالەتېيا سەپەر ھارۋىسىدا يېقىنلىشىپ كېلىدۇ)

زېرىپي

قىزىم، سەنمۇ؟

گالەتېيا

باغرىم، جان ئاتا!
ئەي، دېلفىنلەر بىرئازلا توختا،

كۆرۈۋالاي ئاتام يۈزىنى
ئالالمايمەن ئۇنىدىن كۆزۈمنى!

نەرىپى

توختىمىدى دېلفىنلەر بىراق،
نالەمگە ھېچ سالمىدى قۇلاق.
ئۇلار زەررە پەرۋا قىلمىدى،
مېنى بىللە ئېلىپ كەتمىدى.
ئاتا ئاھى نېچۈك يەتمىدى،
تۇيغۇلىرىم تەسىر ئەتمىدى.
بىر كۆرگىنىم بىراق قەزىمنى،
بىر يىل خۇرسەن قىلار دىلىمنى.

فالېس

شەرەپ سىزگە! يەنە شەرەپشان!
يۈرىكىمدە شادلىق بىپايان.
ماڭا بولدى شۇ نەرسە ئايان:
سۈدىن ھاسىل بولار تىرىك جان!
سۇ ھاياتنىڭ ئىجادكارىدۇر،
پاسىبانى، باشپاناھىدۇر.
سۈدىن پەيدا بولمىسا تۇمان،
كۆككە بۇلۇت بەرمىسە ئوكيان،
يېغىپ يامغۇر زېمىن ئۈستىگە
ياراتمىسا ئېقىن كۆكسىدە،

ئېقىن ئېقىپ دەريالار تامان،
دەريا ھاسىل قىلمىسا ئوكيان،
بولارمىدى بۇ تاغ، بۇ ۋادا،
بولارمىدى ئىنسانمۇ پەيدا؟
سۇ تىرىكلىك، جاننىك يولدىشى،
دېگىزدىدۇر ھاياتنىك بېشى.

ئەكس سادا

(ھەممە تەرەپتىن خور بولۇپ ياڭرايدۇ)
دېگىزدىدۇر ھاياتنىك بېشى.

نەپرەت

ئەنە ئۇلار يولىنى بۇراپ،
ماڭدى يەنە ئارقىغا قاراپ —
نىشان قىلىپ كۆپكۆك دېگىزنى.
تارتىپ ئۇندا ھامان كۆزۈمنى
كۆرۈنمەكتە سۆيۈملۈك قىزىم —
جۆنەپ كەتكەن شۇ سەۋەب ھارۋا.
باقار ھامان ئاڭا جۇپ كۆزۈم،
ئۇدۇر مېنىڭ يورۇق يۇلتۇزۇم —
نۇرلۇق مايماك گويا ماڭا ئۇ.
نەدە كۆرسەم تونۇۋالارمەن.
تۇتۇن ئارا يالقۇندەك گويا،
ياتلار ئارا مەھبۇبتەك تەنھا،
پەقەت ئاڭا نەزەر سالارمەن.

شۇ سەۋەبتىن كەتسىمۇ ئۇزاپ
ماڭا ئېنىق كۆرۈنەر شۇتاپ.

ھامۇنكۇل

سۇ ئۇزرە، ئوكيان ئارا
نۇرۇم يارقىن ئەجەبا،
ئەتراپىم نە قەدەر ساز!

پراتېي

زوق، ھاياجىنىم مېنىڭ،
ئەتراپقا شېشەڭ سېنىڭ
تارقىتار سىرلىق ئاۋاز.

نېرېي

قارا، ئەنە، ئالامان ئىچرە،
پەيدا بولدى ئەجەب مەنزىرە.
گالەتېيا كۆشكى* يېنىدا
گويا سۆيگۈ ئىنتىلىشىدا
گاھى پەسلەپ، گاھى لاۋۇلداپ
سىرلىق بىر ئوت يانار ۋالىلداپ.

*كۆشك — ھەيۋەتلىك ئەپچىل ئىمارەت.

فالپس

پرامپیتی قىلغان ئىشتۇر بۇ،
شەۋق ئوتىدا يانار ھامۇنكۇل.
شېشە ئىگىراق سادا بىلەن تەڭ
بېرىپ كۆشككە ئۇرۇلدى ئۇدۇل.
شېشە سۇنۇپ مىڭ پارە بولدى،
ئىچىدىكى سۇغا قۇيۇلدى.

سىرپنالار

دېگىزدا ئوت يالقۇنلار،
شولا چاچار دولقۇنلار.
قۇچتى يانغىن ئوكيانىنى،
نۇرى قۇچتى ھەريانىنى.
ساڭا شەرەپشان، ئىراس*،
سەن ھاياتقا باش ئاساس!
يانغۇچى ئوكيان،
ساڭا شەرەپشان!
ئوت ۋە سۇ — ھەمدەم،
شەرەپ ئاڭا ھەم.

ياشسۇن ھاۋا.
يەرگە سەللەمنا!
شان دەيمىز بۈگۈن
ئانا سىز ئۈچۈن.

ئۇچىنچى پەسىل

سپارتادىكى مېنىلەي سارىيى ئالدىدا

ئىلىنا پانتالىدا باشلىق پرويالىق ئەسرەلەر خورى بىلەن كىرىپ كېلىدۇ.

ئىلىنا

مەن شەرەپ، نومۇسقا چۆمگەن ئىلىنا،
كەلدىممەن كېمىدىن چۈشۈپ ھېلىلا.
دولقۇندا قايغان باش تېخى ئايلىنار.
ئەنە شۇ كۆپۈكلۈك ئاساۋ دولقۇنلار،
ئەۋرده* كۆچ قىلىپ نېپتۇن* مېھرىنى
شۇ يىراق فرىگىيىدىن ئەكەلدى بىزنى.
مېنىلەي شاھ شۇتاپ قىرغاقتا تۇرۇپ،
تەختەنە ئىلكىدە شادلىققا تولۇپ،
قايتىپ كەلگىنىنى قۇشۇننىڭ ئامان
قىلماقتا بېھىساب شادلىقتا بايرام.
بىر چاغلار جان ئاتام تېندېرى قۇرغان،
گۈمبىزى كۆك بىلەن بويلىشىپ تۇرغان

هەيۋەتلىك ئەي بىنا! قوبۇل قىل مېنى!
ئەسلىسەم بالىلىق ئەركە چېغىمنى،
شۇ ئۆيدە سۆيۈملۈك ئاكا ـ ئۇكىلار
كىلىتىمنىسترا ھەم پالىلۇكس، كاستار
شاد ـ خۇرام يايرىغان چاغدا بۇ ساراي
سپارتا بويىچە ئىدى مەشھۇر جاي.
ئەسسالام، نەقىشلىك تۆمۈر دەرۋازا!
ئامرىقسم مېنىلەي سەندىن بىر چاغدا ـــ
ئۆتۈپ بۇ ئۆيلەرگە كىرگەن بوپ مېھمان.
شۇ كەبى ئاچ ماڭا قوينۇڭنى بۇ ئان.
ئېچىلغىن، مېنىلەي قېشىغا كىرەي،
ئۆمۈرلۈك يارغا خاس خىزمەت بېجىرەي.
ئېچىلغىن، مەن كىرەي، قالسۇن تالادا
مېنى كۆپ قىينىغان تەقسىر ـ بالالار.
مەن بۇندىن بىرىۋا بوسۇغا ئاتلاپ
سىرىرە تەرەپكە ماڭغاندىن بۇيان،
ھەم مېنى فرىگىيىلىك رەزىل قاراقچى
ئوغرىلاپ يۇرتىغا قاچقاندىن بۇيان،
خىلمۇ خىل ھادىسە يۈز بېرىپ ئۆتتى.
ئۇ ھامان تىللاردىن تىللارغا كۆچۈپ،
ۋە ھامان يىللاردىن يىللارغا ئۆتۈپ
بەئەينى چۆچەككە ئايلىنىپ كەتتى.
زوق بېرەر ئەلگە ئۇ، لېكىن كەچۈرمىش ـــ
ئىگىسى شورلۇققا مۇشكۈل ئىشتىش.

خور

ئېچىۋىن، سەن ئەي بۇيۇك مەلىكە
بۇنداق ئېسىل پەزىلىتىڭگە

نەپرەت كۆزى بىلەن باقسەن؟
ئۆزۈڭسەن گۈزەللەر ئارا يېگانە!
داڭقى ماڭار باتۇردىن ئالدىن
شۇ بىلەن ئۇ ھەرقاچان مەغرۇر.
گۈزەللىكىنىڭ ئالدىدا بىراق
تىز پۈكىدۇ ھەرقانداق باتۇر.

ئېلىنا

شاھ ئېرىم ئۇزىتىپ مېنى شەھەرگە
ھە، ئۆزى دېڭىزنىڭ بويىدا قالدى.
مەقسىتى مەن ئۇچۇن ئايانداۋر ئۇنىڭ
شۇ مېنىڭ قەلبىمنى لەرزىگە سالدى.
مەن كىممەن؟ يەنىلا مەلىكىمۇ مەن؟
مەن سەۋەب ئېرىمنىڭ تارتقان جاپاسى.
يۇنانلىق ئېلىمنىڭ دەردلىك سەۋداسى
تۈپەيلى مەن قۇربان بولغۇچى جانمەن.
مەن ھازىرمۇ ئەسىرمۇ ۋە ياكى ئازاد —
ئۇنسانمۇ؟ ئۆزۈمۇ بىلمەيمەن پەقەت.
يار ماڭا ئەزەلدىن ئىككى خىل تەقدىر،
يار ماڭا ئەزەلدىن ئىككى خىل خىسلەت.
ھەتتاكى ئالارمەن بۇخانىغا يول،
چۇلغايدۇ قەلبىمنى ئىككى خىل ھېسسىيات.
كېمىدە ماڭا گەپ قىلمىدى ئېرىم،
ھەتتاكى تىكمىدى كۆزلىرىمگە كۆز.
يەتكەندە ئەۋراتقا* كېمىلەر ئالدى،
پېقىنلاپ بېرىپ ئۇ قىلدى شۇنداق سۆز،

ئېيتاتتى بۇ سۆزنى گويا تەڭرىلەر:
«قالمىدۇ بۇ هالدا، چۈشۈپ ئەسكەرلەر،
قىرغاقتا يەتكەندە تەكشۈرمەكچىمەن.
مۇقەددەس ئەۋرات‌نى بويلاپ شۇنداق سەن،
ئېقىمغا يۈزلىنىپ قامچىلىغىن ئات،
تاغ ئارا ياشىغان چىمەنزارغا يەت.
ئۇنداقكى — بىر چاغلار ياشىغان قىشلاق —
ئورنىدا لاكىدېمان تاپقاندى كامال.
ئۇنداقكى گۈمبىزى نەقىشلىك ھەيۋەت
ساريىسم ئىچىگە كىرگىن بىمالال.
مەن ئۇنداق قالدۇرغان كىشىتچى كەمپىر
قاتارلىق بىر بۆلۈك خىزمەتچى ئايال.
بولمىدۇق ئۇنداق كۆپ، قىلدى نېمە ئىش،
تەكشۈرگىن هەممىنى، قانداقراق ئەهۋال؟
كىشىتچى ئاتاڭدىن مىراس بوپ قالغان،
ۋە تىنچلىق چاغدا مەن تولدۇرۇپ تۇرغان
جاۋاهىر خەزىنىسىدىن كۆرسەتسۇن ئېچىپ،
ئۆت ئۇنى بىرمۇ بىر كۆزدىن كەچۈرۈپ.
چۈنكى بۇ شاھ مۈلكى قويغان قالدۇرۇپ،
سەپەردىن قايتقاندا ئۇنى شاھ ئۆزى
قانداقچە هالەتتە قالدۇرغان بولسا،
شۇ هالدا كۆرمىكى كېرەك شاھ كۆزى.
شۇ ئېرۇر شاھلارنىڭ قانۇنى - شەرهى،
قۇللارنىڭ بۇزماقتا يوقتۇر هېچ هەققى.

خور

بايلىقلارنىڭ نۇرلۇق جىلۋىسى
شادلاندۇرسۇن دىلىڭنى شۇنچە.

ياتار ئۇندا كۆزلەردىن يىراق،
ئالتۇن تاجۇ مەرۋايىت، ئۇنچە.
ئۇ ماكانغا كىرىپ ئەي دىلدار
ھەر تەرەپكە تاشلا نىگاھىڭ.
ئۇندا ياقۇت، لەئىللەر بىلەن
بەھەسلىشەر سېنىڭ چىرايىڭ.

ئىلىنا

شاھ دېدى، سۆزىنى قىلغانچە داۋام:
«گەر بولسا ھەممىسى تولۇق، سەرەمجان،
خاھىشىڭ بويىچە مەزبەھلەر قۇرۇپ،
قۇربانلىق قىلىشقا ھازىرلىق كۆرۈپ،
راھىبنىڭ ئىبىتقىنى بويىچە تامام
تەييارلىق قىلىپ قوي، قىلماي قىلچە كەم —
جايىغا بىرمۇ بىر قوي ئىدىشلارنى،
مۇقەددەس بۇلاقتىن سۇ كەلتۈرۈپ قۇي.
بۇنىدىكى ئوچاقلار ئالدىلىرىغا
ئوتۇنلار كەلتۈرۈپ تەكشى تىزىپ قوي.
ھەم ياخشى چاقلانغان پىچاق خىزمەتكە،
تەخ بولۇپ تۇرمىقى لازىم ئەلۋەتتە.
ھە، قالغان ئىشلارنى ئۆزۈڭ بىلىپ قىل».
دېدى ئۇ مەن بىلەن خوشلىشار پەيتتە.
ۋە لېكىن ئىبىتمىدى خۇدا يولىدا،
قۇربانلىق بولمىقى ئادەمۇ، ھايۋان؟
بۇ يەردە بىر سىر بار، مەن ئويلىماسمەن،
تەقدىرده نېمە بار، خۇداغا ئايان.

خۇدانىڭ ئىلكىدە نېمە قىلماقلىق،
بەندىنىڭ ئىشىمۇ ئاڭا تەئەللۇق.
قانداقچە بۇيرۇسا ئۆمرى باقىلار.
بەندىدە چىداشتىن ئۆزگە چارە يوق.
تېخى تەڭلەپ قۇربانلىق جانداڭغا راھىب،
سۈرەلمەي قالغانمۇ چاغلار كۆپ بولغان
بۇنىڭغا گاھ لەشكەر ھۇجۇمى سەۋەب،
ۋە ياكى تەڭرىمىز شۇنداق بۇيرۇغان.

خور

بىلمەككە تەقدىردە نېمە بارىنى،
يوق ئىمكان، ئەي دىلبەر، دادىل كېرىك سىز.
بىلىڭكى ياخشىلىق ياكى ياماىنلىق،
ئىنسانىنىڭ بېشىغا كېلەر تۇيۇقسىز.
گەر ئالدىن ئېيتسىمۇ ئۇنى بىرەر كىم
ئىشەنمەس ھېچقاچان، ھېچ يەردە ھېچكىم.
تروىيا يېنىدا كۆپ ئۆلۈم كۆردۇق،
نومۇسلۇق ئۆلۈملەر گۇۋاھى بولدۇق.
ئەمما بىز تىرىكمىز، ئۇستىمىزدە كۈن،
پۈتىمىز ئاستىدا تۇرۇپتۇ زېمىن.
گۈزەللىك سۇلتانى، مۆجىزىسى سىز
تۇرۇپسىز دىللارنى تاپتۇرۇپ ئىمىن.

ئېپىنا

ھەر نېمە بولسىمۇ، بولماي دىلىغۇل،
كېرىمەن سارايغا ــ ئۆز ماكانىمغا.

بۇ يەرگە ئايتا رەت قىلماقنى تەشرىپ،
كەلتۈرۈپ باقمىغان ھېچ خىيالىمغا.
ئۇ مېنىڭ قارىشىمدا تۇرۇپتۇ ھازىر،
بالىلىق چېغىمدا بۇ بوسۇغىدىن
ئۆتكەنمەن نەچچە يۈز قېتىملاپ سەكرەپ،
نېمىشقا دېدىللىق يوق مەندە بۈگۈن؟
(سارايغا كىرىدۇ)

خور

ئەسىرىلەر ـ مەھزۇنلار،
قەدىمكىلارنى رۇسلاڭلار.
ئۇنتۇڭلار غەملەرنى،
خۇشال ئۇسسۇل ئوينا ڭلار،
مەلىكەڭلار ئېلىمنا
خۇش سائادەت دىلىمىزى
قەدىردان ماكانىمغا
كەلدى قايتىپ شادىمان.
ھەقىقەتتە چىڭ تۇرغان،
ئۇنى ئۆيگە قايتۇرغان
تەڭرىلەرگە شەرەپشان!
بولسا ئازاد كىمدۇر كىم
ئازابلارنىڭ ئۇستىدە،
قىلار پەرۋاز شادىمان.
بىراق مەھكۇم مەھبۇسلار
بىھۇدە ئاھ ئۇرۇشار.
شۇ تۆمۈر روجەكلەردىن

بىھۇده قول سوزۇشار.
گەپ ئاچساق بۇ يۇرتتىدىن
ئايرىلغان ئەسرەدىن،
تەڭرى بېسىپ باغرىغا
ۋەيرانە تروياىدىن
ئېلىپ كەلدى بۇ قەدىم —
ياستىلغان يېڭىدىن
قەدىردان ماكانىغا.
قېنىپ بۇندا ئۆتمۈشىنىڭ
لەززىتىگە مېھرىگە،
روھىي ئارام تاپسۇن —
قايتسۇن ياشلىق دەۋرىگە.

پانتالىدا

(خور باشلىغۇچى سۆيىتىدە)
تەلىمۇ شادلىنىپ كەتمەكتە دوستلار،
ئاۋۋال بىر بېقىڭلار دەرۋازا تامان.
ھە، ئەنە، مەلىكە كەلمەكتە قايتىپ،
ئىچكىرى تەرەپتىن، بىز ياققا چاپسان.
ئەي بۇيۇك مەلىكە — نېمە بولدىڭىز،
رەنجىدى نېمىدىن سىزنىڭ كۆڭلىڭىز؟
بۇ يەردە ئىتائەت ئەھلىدىن ئۆزگە
نېمىنى كۆرمەكلىك مۇمكىندۇر سىزگە؟
ئېيتىڭا، نېمە ئۇ سىزنى رەنجىتكەن؟
نېمە ئۇ سىزنى غەزەپلەندۈرگەن؟

ئېلېنا

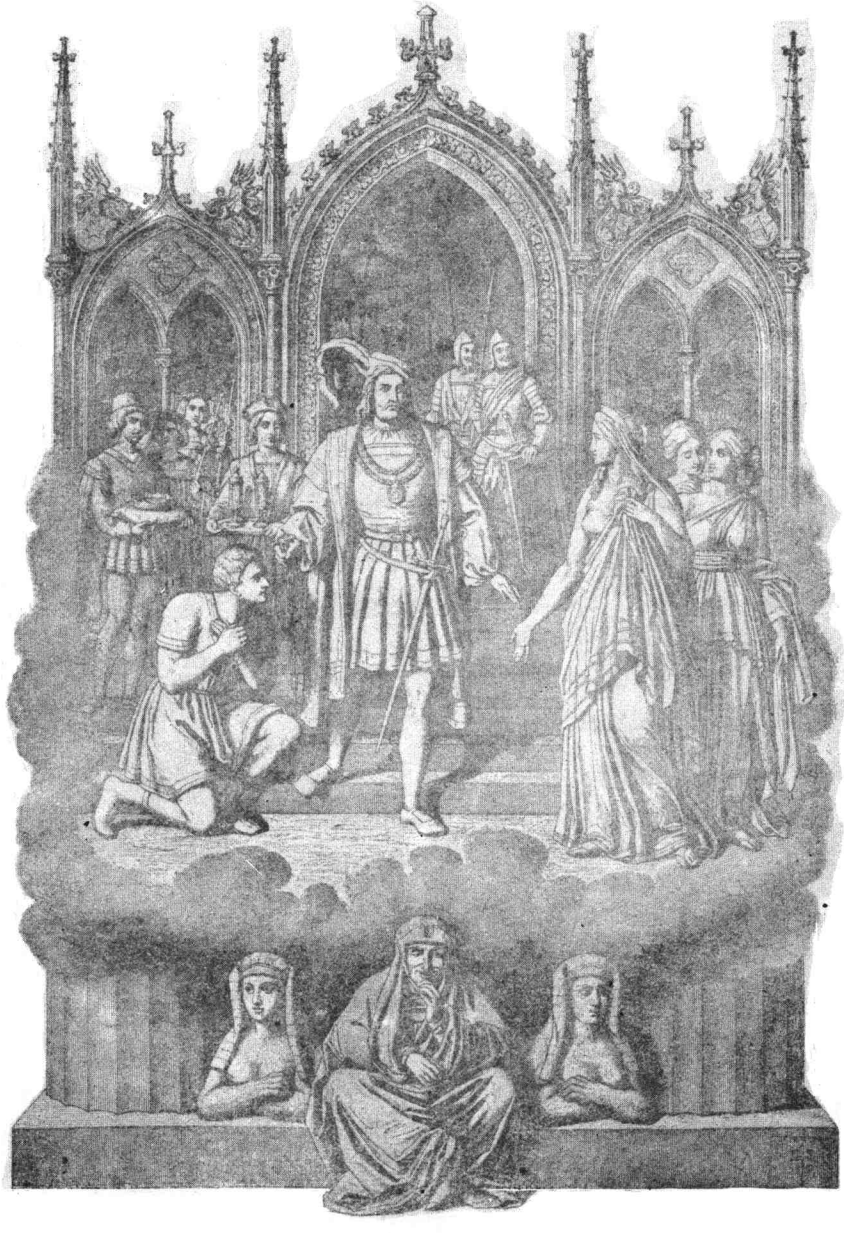
(هاياجاندا ئىشىكنى ئوچۇق قالدۇرۇپ)
قورقۇش يات زېھنىڭ پەرزەنتى ئۇچۇن،
تەشۋىشتىن يۇرىكى بىگانە پۇتۇن.
لېكىن ئۇ يارالغان قەدىم زۇلمەتتە،
نامايان ئۇ بىزگە ھەرخىل ھالەتتە.
ۋولقانلىق تاغلاردا بولۇر كۆل ۋە ئوت،
سايە بوپ كۆرۈنەر تۈنلەر ئۇشتۇمتوت.
شۇ قەدىم دەھشەتتە نى ـ نى باھادىر ـــ
ۋۇجۇدى قورقۇشتىن تىترەيدۇ دىر ـ دىر.
كېلىشىم ۋەجىنى يات يۇرتتىن بۇيان،
ستىكس* ئىلاھى شۇندىن دەر ھامان.
مەن ـــ ئۆينىڭ خانىشى ـــ چاقىرىلمىغان
مېھمانەك سېزىمەن ئۆزۈمنى بۇ ئان.
ھە، مانا، ئۇ يەردىن چىقتىم مەن قېچىپ
ياق، چىقتىم زۇلمەتتىن نۇرنى سېغىنىپ.
ئەي ياۋۇز مەلەكلەر، بۇندىن مېنى سىز،
ھەرگىزمۇ ئىتتىرىپ چىقىرالمايسىز!
قانداقلا بولمىسۇن بۇدۇر ئۆز ئۆيۈم.
ئۆيۈمنى مۇبارەك ئەتمەك ئۆز بۇرچۇم.
شۇ ئەينى يىللاردەك بۇ قۇتلۇق ماكان،
تولغۇسى شادلىققا بولۇپ سەرەمجان.

خور باشلىغۇچى

كۆردىڭىز نېمىنى سىز ئىچكىرىدە،
ئۇقتۇرۇڭ ئۇنى بىز كېنىزەكلەرگە.

ئېلېنا

تارقالمىسا زۇلمەت سايىسى،
كۆرەلەيسىز سىزمۇ ئەلۋەتتە.
شاھ ئەمردە كىردىم ئىچكىرى،
تۇرۇپ قالدىم قېتىپ ھەيرەتتە.
خادىملار يوق، خانىلار بوپبوش،
ئاڭلانماس ھەم ھېچقانداق تاۋۇش.
بۇ ئايلاردا خىزمەتچى قولى،
تەگمىگىنى ئېنىق بىر يولى.
چىققىنى يوق كىلىتچى ئايال،
قىلغىنى يوق ئاق چاچلار قۇلۇق.
ئوچاق ئالدىدا ياتار بىر موماي،
ئوي سۈرۈپمۇ ياكى ئۇيقۇلۇق.
كىلىتچى دەپ بىلىپ مەن ئۇنى،
تۇرغىنى، دېدىم چۈشۈرۈپ بۇيرۇق.
بۇيرۇقۇمغا جاۋابەن كەمپىر
ھەتتا مىدىراپ قويغىنىمۇ يوق.
تەكرارلىدىم بۇيرۇقنى يانا
قاتتىق ئاۋاز بىلەن مەن ئاڭا.
ئۇ كۆز ئېچىپ، كەتكىنى، دېگەندەك،
ئوك قولىنى شىلتىدى ماڭا.
قەھرىم ئۆرلەپ ئۆرۈپ ئۇنىدىن يۈز،
خاس خانىغا قاراپ ئالدىم يول.
شۇندا تارچۇق كارىدور مېنى،
خەزىنىگە ئەچىقتى ئۇدۇل.

هەيهات، شۇندا توستى يولۇمنى،
غايەت يوغان، ئوروق بىر مەخلۇق.

قانلىق ئورا كۆزلىرى دەھشەت،
قىيىن ئۇنى تەسۋىرلەش تولۇق.
راست كۆردۈمۇ؟ چىقتى ئۇ ئەنە!
نېچۈن نۇردىن قورقماس ئۇ بۇ ئان؟
شاھ يوق ئىكەن، بىز بۇندا ھاكىم،
ساقلار بىزنى تەكرى ئاپۇللان.
ئۇ گۈزەللىك دوستى، بىزلەرگە
يان باسىدۇ ھەردەم، ھەرقاچان.
زۇلمەت سايىسىنى قىلىدۇ تارمار،
يا كەينىگە قايتۇرار تامام.
(فاركىئادەلەرنىڭ بىرى بوسۇغىدا پەيدا بولىدۇ)

خور

چاچلىرىمىز بولسىمۇ بۇدۇر،
ئەمما باشلار كۆپ ئازاب تارتقان.
يادىمىزدا جەڭ دەھشەتلىرى،
تەسلىم بولغان
ۋەيران ئىللىئان.

تەكرىلەرنىڭ ئۇنى ياكرايتتى
جەڭ توزۇتقان چاكلار ئىچىدىن.
سادا بېرەر ئىدى ئىختىلاپ
جەز قالقانلار جاراكلىشىدىن.

ۋە گۈلدۈراس جەڭ مەيدانىدىن
قەلئە تامان جىددىي يېقىنلاپ.

تېخى قەلئە تاملىرى
ئىدى مۇستەھكەم.
لېكىن يالقۇن تاملارغا
ئۆرلەيتتى بۇ دەم.
ئۆتۈپ يالقۇن تاشلارغا،
تاملاردىن ئېشىپ.
پۈتۈن شەھەر گۈلخانغا
كەتتى ئايلىنىپ.

قېچىپ بەربات بولۇشتىن
ئارتقا يانغاندا،
قاردىشىمىزدا كۆردۈق بىز
ئەنە شۇ ئاندا.
تۈتۈنلەرنىڭ ئىچىدىن
چىقتى دەھشەتلىك
بويى كۆككە تاقاشقان
تەكرى غەزەپلىك.
راستىن بىزگە ئۇ شۇنداق
كۆرۈندىمىكىن؟
يا، قورقۇشتىن ئاشۇنداق
بىلىنىدىمىكىن؟
بىراق بىزگە تىكىلىپ
تۇرغان بۇ مەخلۇق
خىيال ئەمەس، چۈش ئەمەس،

هەقىقەت تولۇق.
تۇتماق مۇمكىن قول بىلەن،
شۇتاپتا ئۇنى.
يىرگىنچلىك بۇ قورقۇنچ
توسۇدى يولنى.
سەن فاركسنىڭ قىزىسەن
بۇ بىزگە ئايان.
بىراقتا سەن قايسىسى؟
ئۇلار ئۇچەيلەن.
ئۇلار ئۇچۇن بىر تال چىش،
بىر كۆز بېرىلگەن.
ۋەھالەنكى سەن، ئەي سەن —
يىرگىنچلىك سەت.
نۇرلۇق كۆزلەر ئالدىدا
ھۆسندار سۇپەت —
تۇرماق ئۇچۇن يانمۇيان
پەرىزات بىلەن.
زادى - زادى قانداقچە
قىلىسەن جۇرئەت؟
مەيلى تۇرساڭ تۇرىۋەر
ھۆسن زەرگەرى —
بارچە خۇنۇك نەرسىنى
كۆرمەيدۇ پەقەت.
چۇشمەس قۇياش كۆزىمۇ
ساينگە ئەلۋەت.
ئەمما بىزدەك شورلۇقنى
قاباھەت بىلەن.

تۇرغان چاغدا يانمۇيان
قىلماقتا غەيرەت
قىلار مەجبۇر ھەر قاچان
تەقدىرى قىسمەت.

سەن نومۇسسىز يارالغان،
كۆپ ساڭا نەپرەت.
قارغىش سۆزلەر ئاڭلايسەن،
بىزلەردىن پەقەت.
بىز بەختلىك يارالغان،
گۈل يۈز، خۇش قامەت.
ياغدۇرىمىز لەنەتلەر،
ساڭا بىز ئەبەت.

فاركىئادە

بۇزۇلماس قەدىمىي ھەقىقەت شۇكى:
نومۇس ۋە گۈزەللىك بىللە تۇرالماس.
دائىما ئايرىمدۇر ئۇلارنىڭ يولى
قەدىمىي ئۆچمەنلىك ئۇلارغا ئاساس.
مۇبادا ئۇشتۇمتۇت قالسا دۇچ كېلىپ،
دەرھاللا يۈز ئۆرۈپ كېتەر ئىككى يان.
نومۇس، ئۇ، دائىما غەمكىن، گۈزەللىك —
زەپەرلەر شەۋقىدە مەستانە ھامان.
بۇ داۋام قىلغۇسى ئاشۇ ھالەتتە،
تائاركوس* گۈزەللىكنى تۈگەتمىگۈچە.
ۋە ياكى بالاغەت مۇكەممەللىكى

دانا تەپەككۇرگە ئۆگەتمىگۈچە.
ھۆسنىدىن زوقمەن ئەي ياقا يۈرتلۇقلار
چۈرۈقلاپ كەتتىڭلار كۆرۈپلا مېنى.
يېگانە يولۇچى ئۇستىدىن كۈلۈپ،
ئۆتكۈچى تۇرنىلار كەبى بەئەينى.
كۆكتىكى تۇرنىلار بىلەن يولچىنىڭ
نە ئىشى، ھەر قاچان پەرۋايى پەلەك.
بىر نەزەر تاشلاپلا كېتىۋېرەر ھەم،
بۇ ئۆزى ــ ھەممىنىڭ يولى بار دېمەك.
قالمىسز شۇ قۇشلار كۈنىگە بۈگۈن.
سىلەر كىم، مەستانە مېنەدەلەردەك،*
بۇ شاھ ساريىغا كېلىپ يوپۇرۇلۇپ،
قىلمىسز غەزەپتە كىلىتچىگە دوق
يۇلتۇزلۇق ئاسمانغا ھۈركەن ئىتلاردەك.
ھېچنېمە بىلمەيدۇ دېمەڭلار مېنى،
جەڭلەردە نەپ ئالغان ۋەھشىيلەر سىلەر.
ئەسكەرلەر ھەم بارلىق پۇقرا ئىچىگە
بۇزۇقلۇق تارقىتار پاھىشىلەر سىلەر.
ھە، سىلەر پارازىت بىر توپ چېكەتكە،
باراقسان باغلارنىڭ ئاپەت ــ بالاسى
ئەمگەك مېۋىلىرىنىڭ كۈشەندىلىرى
ھەم پاھىش بازىرىنىڭ ئەرزان ماتاسى.

ئېلېنا

خانىش ھۇزۇرىدا چۆرىنى خورلاش،
خانىش ھوقۇقىغا قەست قىلماقتۇر، بەس.

قوللارنى خىزمىتى ئۇچۇن تەقدىرلەش،
ۋە ياكى قۇسۇرى ئۇچۇن تەنبىھلەش،
مەلىكە ئىشىدۇر، ئۆزگىگە تەگمەس.
رازىمەن چۆرىلەر خىزمەتلىرىدىن.
سىناقتىن ئۆتكۈزدۇم ئۇلارنى تولۇق.
ئىللىئان ياققاندا جەڭنىڭ ئوتىنى،
ھەم تەسلىم بولغاندا ئېگىپ بويىنىنى،
چۆرىلەر يېنىمدىن بۇلجىغىنى يوق.
سىندىم ئۇلارنى سەپەردە يانا،
دېگىزدا ھەم قاتتىق تەھدىت ئاستىدا،
ھەركىمگە ئۆز جېنى شېرىن بولغاندا،
سادىق بوپ قالىدۇ چۆرىلەر ماڭا،
توختاتقىن ئۇلارنى خورلاشنى شۇڭا.
مەن بۇندا يوقۇمدا سەن شاھ سارىيىن.
سەرەمجان ساقلىغان بولساڭ تەشەككۇر.
مەن كەلدىم، ئەمدى سەن ئەدەپ ساقلاپ **تۇر،**
مۇكاپات ئورنىغا جازا تارتمىغىن.

فارىكىشادە

قوللارنى باشقۇرۇش ئۇلۇغۋار شاھنىڭ
ئۆمۈرلۈك يولدىشىغا بېرىلگەن ھوقۇق.
مانا بۇ ھوقۇققا كۆپ يىل ئەجىر قىپ،
روزىغار تىزگىنىن تۇتۇپ يەتكۈلۈك.
سەن يەنە ئورنۇڭدا تۇرغانسەنسەن،
ھەم يەنە خوجايىن بولغانسەنسەن،
بوشىغان تىزگىننى ئالغىن قولۇڭغا.

بول ئىگە بايلىققا ھەم بىز قۇلۇڭغا.
ۋە لېكىن مەن قېرى كىشىنى سەن،
چۆرىلەر تۇپىدىن ھىمايە قىلغىن.
كۆرۈنسەڭ سەن ماڭا بولۇپ بىر ئاققۇ،
ھە، بۇلار بىر توپ غاز، سەن بۇنى بىلگىن.

خور باشلىغۇچى

گۈزەلنىڭ ئالدىدا بەتتەر بەت چىراي.

فاركىئادە

دانىشمەن ئالدىدا ئەخمەق ھالى ۋاي.
(غار ئىچىدىن خارېتىئادەلەر بىر ـ بىرلەپ چىقىپ گەپكە قوشۇلىدۇ)

بىرىنچى خارېتىئادە

ئاتاڭ ئەدىب تىنچلىقمۇ، سالامەتمۇ ئاناڭ تۇنۇ؟*

فاركىئادە

بايان قىلغىن بىر ـ بىرلەپ ئاچاڭ سىللا ھالىنى.*

ئىككىنچى خارېتىئادە

بارچە ئۇرۇق ئەۋلادىڭ بەت چىرايىمۇ سېنىڭدەك؟

فارکئاده

لەھەتلەردىن ئىزدىگىن ئەۋلادىڭنىڭ بارىنى.

ئۇچىنچى خارپىتىئادە

لەھەتتىكى بارچىسى سەندىن گۇزەل، ياش ئىكەن،

فارکئاده

ئەيش قىلغان دوزاختا قېرى تىرىزىيې بىلەن سەن.*

تۆتىنچى خارپىتىئادە

ئارىئاننىڭ ئانىسى، بىلدىم، سېنىڭ نەۋرەڭكەن.*

فارکئاده

گارپىيەلەر شاتىرىغىن نەزدىمدە سەن يېگەنسەن،*

بەشىنچى خارپىتىئادە

بۇ قاق سۆڭەك تېنىڭگە نېمە ئوزۇق؟ جاۋاب بەر.

فارکئاده

ماڭا غىزا ھەر نېمە، سەن ئۆچ بولغان قان ئەمەس.

ئالتىنچى خارپىتىئادە

ئۆلۈكخۇمار قۇزغۇنسەن، مۇردىسىمان ھەم ئۆزۈك.

فاركىئادە

ئاغزىكىنى يۇم يالماۋۇز، تارت تىلىكىنى بولدى، بەس.

يەتتىنچى خارپىتىئادە

ياپاي ئۆزۈم ئاغزىكىنى كىملىكىكىنى قىپ بايان.

فاركىئادە

كىملىكىكىنى ئېيتساڭچۇ بولار ھەممە گەپ ئايان.

ئېلىنا

بەس ئەمدى توختىتىك ئېلىشىشنى تېز،
بۇيرۇيمەن، رەنجىشتە، ئەمەس غەزەپتە.
بولمىسا ئىناقلىق خادىملار ئارا،
خانىدان تارتىدۇ زەرەر ئەلۋەتتە.
بىئىناق چۆرىلەر خانىش بۇيرۇغىن،
قىلالماس ۋاقتىدا تەلتۆكۈس ئادا.
ئۆتىدۇ كۈنلىرى چۈنكى بىھۇدە
تالىشىش، تارتىشىش، قۇرۇق جاڭجالدا.
ۋە لېكىن گەپ ھەرگىز بۇ يەردە ئەمەس،

گەپ شۇكى: تـللاشلار بىرى بىرىنى،
ئويغاتتى قايتىدىن قەلبىمدە مېنىڭ
دەھشەتلىك كۈنلەرنىڭ خاتىرىسىنى.
بەختىمگە بولسامۇ گەرچە يۇرتۇمدا،
سېزىمەن قاماللاپ تۇرغاندەك ئارکوس.
مەن كۆرگەن ئۇ كۈنلەر راستىمۇ، يالغانمۇ،
ۋە ياكى ئويقۇلۇق تۈندىكى بىر چۈش.
راستىنلا مەن ئاشۇ دەھشەتلىك ئايال
تۈپەيلى شەھەرلەر بولدىمۇ ۋەيران؟
قىزلار تىترىمەكتە دەھشەتنى ئەسلەپ،
بىپەرۋا سەن بۇندا. سۆزلە، مەن ھەيران.

فاركىئادە

كىم ئەگەر بەختكە يار بولسا ئۇزاق
ئۆتمۈشى ئۇنىڭغا چۈش بوپ كۆرۈنەر.
بىھېساب خۇشاللىق، چەكسىز بەختنى،
ھەدىيە قىلىشقان ساڭا تەڭرىلەر.
يولۇڭدا سەن قۇربان بولۇشقا تەييار
ئالدىڭدا بىھېساب ئاشىق بىقارار.
تۇنجى رەت ئىشقىنى بىلدۈردى تىزېپ،*
بار ئۇندا گېركولېس سۈپەت قەد، مادار.

ئېلېنا

ئۇ ماڭا بىئاياۋ چاڭگىلىن سېلىپ،
ئافىنا شەھىرىگە قاچقاندا ئېلىپ،

ئاھۇدەك جان ئىدىم، تېخى ئون ياشار.

فارکىئادە

تەق ئىدى سەن ئۇچۇن ئۇ چاغ كۆپ مەردلەر،
قۇتۇلدۇردى ئاخىر پاللۇكس، كاستار.

ئېلېنا

شۇ مەردلەر ئىچىدە ماڭا ھەممىدىن
پىل سۈپەت باھادىر پاتراكىل ياقار.

فارکىئادە

ئۇزاتتى ۋە لېكىن ئاتاك مېنىلەيگە،
ئۇ قەيسەر دېگىزچى، ئائىلە پەرۋەر.

ئېلېنا

ئۆتۈندى شاھ ئاتام تەختىنى بىرگە،
گېرمىئان تۇغۇلدى، سۆيۈندۇق بىزلەر.

فارکىئادە

ماڭغاندا يولدىشىك كرىتنى ئالماققا،*
مېھمىنىك بولدى بىر بەرنا دىل سۆيەر.

ئېلېنا

نېمىشقا ئەسلەتتىڭ ئۇ ئېغىر كۈننى.
ئەلەملىك ئۇ كۈنلەر باغرىمنى ئۆرتەر.

فاركىئادە

مەن ئازاد كىرىت قىزى، ئەنە شۇ كۈنلەر
ھېس قىلدىم مەھكۇملۇق، چۆرىلىك نېمە؟

ئېلېنا

سەن ئۇ چاغ كىلىتچى شاھ خانىسىدا
تۇتۇلدى قولۇڭدا بارچە خەزىنە.

فاركىئادە

ئۇ چاغدا سەن ئەۋزەل كۆردۈڭ يار بىلەن
ئىشرەتنى تروياغا قورغانىدا ئارا.

ئېلېنا

ئەيشرەت، بولمىدى ماڭا ھېچ شادلىق،
ئۇ كۈنلەر مەن ئۈچۈن زۇلمەت قاپقارا.

فاركىئادە

تروياغا، مىسىردا بىرلا ۋاقىتتا،
ياشىغانمىشسەن ئىككى سىمادا.*

ئېلېنا

قىلمىغىن ھەرگىز بۇ بىمەنە سۆزنى
ئۇسسزمۇ تارتقىنىم كۆپ بۇ ئارىدا.

فاركىئادە

دېيىشەر ھەم ھايات چېغىدا ئاخىلل
ۋىسالىڭ قىدىرىپ كەينىڭدىن سېنىڭ.
بارى ـ يوق دۇنياسىن ساڭا بەرگەنمىش.*

ئېلېنا

ئۇ بىلەن بولدۇم روھ روھ بىلەن گويا،
ۋە ياكى سايە بىلەن بولغاندەك سايە.
بىراق ئۇ چۈش ئىدى. ۋاھ، بولدۇم بىھوش.
(ھوشسزلىنىپ خاتىرىلەرنىڭ قولىدا يىقىلىدۇ)

خور

جىم بول، يۇمغىن ئاغزىڭنى،
ئەي ۋەھشىي ياۋۇز!

يالغۇز چىشلىق بۇ ئېغىز،
بۇ زەھەر تىللىق
مۇمكىنمىدى ئېيتىشى
بىرەر ياخشى سۆز؟

قوي تېرىسى يېپىنغان
ۋەھشي بۆرىنىڭ
خەۋپلىكتۇر ھېيلىسى
ئۈچ ياشلىق ئىتتىن.

ھەيران بولۇپ قارايمىز:
بۇ ۋەھشي مەخلۇق
شۇنچە ھېيلە ـ مىكرىنى
نەدىن تاپتىكىن؟

تىنجىتماق ھەم بەزلىمەك
ئورنىغا ئۇنى،
نېچۈن دەردلىك كۈنىنى
يادىغا سالدىڭ.

كۆزلىرىگە بۈگۈننى
قارا قىلدىڭمۇ
ئۈمىد ھەم كېلەچەكنىڭ
ئىشىكىن ياپتىڭ.

جىم بول، يۇمغىن ئاغزىڭنى،
ئەي ۋەھشي ياۋۇز،
بىزنى تەرك ئەتمىسۇن
ھەرگىز مەلىكە،
گۈزەللىكتە ئالەمدە
ئۇ بەككە ـــ يالغۇز.

(ئېلىنا ئۆزىگە كېلىدۇ ۋە يەنە چۆرىلەر ئارىسىدىن ئورۇن ئالىدۇ)

فارکئاده

یۇزۇڭنى ئاچ ئەي قۇياش، تەبەسسۇم قىل، مەلىكە،
گۈزەل ئىدىڭ غەم ئىچرە، شادلىقتا بەك گۈزەل سەن.
نۇر چاقنىغان كۆزۇڭگە ئالەم كۆركى ئېچىلدى،
بولسامۇ مەن بىداۋا، ھۆسن قەدرىن بىلەرمەن.

ئېلىنا

بەھوشلۇق دۇنياسىدىن ئۆزۈمگە كەلمەكتىمەن
بەھۇشلۇقنى خالايتتىم، بولغاچ ۋۇجۇدۇم ھارغىن.
لېكىن ئوخشاش‌ھەممىگە مەلىكىمۇ ئۆزىنى
كېرەك يوقاتماسلىقى پالاكەتنىڭ ئالدىدىن.

فارکئاده

سەن بۇگۈن گۈزەللىكىڭ، ئۇلۇغۋارلىقىڭ بىلەن
ئالدىمىزدا تۇرۇپسەن. بىزگە نېمە بۇيرۇيسەن؟

ئېلىنا

ئۆتتى پۇرسەت گەپ بىلەن، شاھ ئېيتقاندەك ئەمدى سەن
قۇربانلىققا تېزلىكتە كۆركىن ياخشى تەييارلىق.

فارکئاده

ھەممە نەرسە تەق تۇرار، خىلمۇ خىل ئىدىشلارۇ
ئۆتكۈر پالتا ۋە بەخۇر، كىمى پەقەت شۇ جانلىق.

ئېلېنا

شاھ جانلىقنى ئېيتىمدى.

فاركىئادە

ئاھ بۇ نېمە كۆرگۈلۈك!

ئېلېنا

نېمىگە ئاھ ئۇرىسەن؟

فاركىئادە

جانلىق دېمەك، ئۆزۈك سەن.

ئېلېنا

ئەجەبا؟ مەن؟

فاركىئادە

بۇلارمۇ بار.

خور

ئاھ!

فارکئاده

سەن چېپىلسەن.

ئېلېنا

مەنمۇ بۇنى سەزگەنمەن.

خور

بىزچۇ، نېمە بولارمىز؟

فارکئاده

شەرەپ بىلەن مەلىكە
قۇربان بولار بەئەينى مەلەكلەردەك بىر يولى،
سىز گويا كى قۇشلاردەك ئېسىلسىز شىپالارغا.*
(ئېلېنا ۋە چۆرىلەر دەھشەت ئىچىدە كەينىگە
چېكىنىپ ھەيرانلىق بىلەن تۇرۇشىدۇ)
نېچۈن قېتىپ قالدىڭلار، ئەي ئەرۋاھلار، ھەيكەلدەك؟
جان شېرىنمۇ؟ ۋە لېكىن ئەمدى ئۇ سىزنىڭ ئەمەس.
ئادەملەرمۇ سىلەردەك ئەسلى ئەرۋاھ، بىراقتا
كۈن نۇرىدىن ھېچقاچان جۇدا بولغۇسى كەلمەس.
لېكىن قىسمەت دەستىدىن ھېچكىمگە يوق ئامانلىق،
بۇنى ھەممە بىلسىمۇ بىراق ئاڭا تەن بەرمەس.
پېتەر، پۈتتى كۈنىڭىز! ھەي، قېنى سىز زابىملار!

(چاۋاك چالىدۇ)

ئىشىكتە نىقاب كىيگەن پاپىلار پەيدا بولىدۇ ۋە فاركىشادە بەرگەن بۇيرۇقلارنى بېجىرىشىدۇ.

قېنى، تېزرەك بۇياققا، ئەي پاپىلار گۈرۈھى!
بۇگۈن كۆڭۈل ئاچارسىز يايراپ راسا سىز بۇندا.
بولۇڭ، تېزرەك ئەكىلىڭ، تىللا شاخلىق مەزبەخنى،
ئايپالتىنى ھەم ئۇنىڭ قويۇپ قويۇڭ يېنىغا.
كوزىلارغا تولدۇرۇپ قۇيۇڭ سۈزۈڭ سۇلارنى،
چاچرىغاندا قارا قان ئۇنى يۇيۇپ تۇرماققا.
تىز چۆكۈپ شۇ مەزبەخكە باش قويغان مەلىكىنىڭ
ئاياغلىرى ئاستىغا گىلەملەرنى سېلىڭلار.
نۆۋەتتىدە، بېشىدىن جۇدا بولغان تېنىنى،
يۆگەپ ئاشۇ گىلەمگە لەھەتكە ئەپ مېڭىڭلار.

خور باشلىغۇچى

چۆمۈلگەچكە خىيالغا چەتتە تۇرار مەلىكە،
سۇلۇپ بارار قىزلارمۇ كېسىلگەن گۈل - چېچەكتەك.
مەن بۇ توپنىڭ ئىچىدە ئەڭ يېشى، ئەڭ ئۇلۇغى،
زۆرۈر ماڭا سەن بىلەن ئىككى ئېغىز سۆزلەشمەك.
ئەقىللىكسىەن، داناسەن ھەم بىزگە تەرەپدارسەن
جاۋابلاقلار چىشىڭغا تەگسىمۇ كەچۈرگەيسەن،
يوقمۇ بىزگە قۇتۇلۇش يولى؛ ئۆزۈڭ بول يۆلەك.

فاركىشادە

ئاسان بۇنى ئېيتماققا! ھەممىنى ھەم ئۆزىنى
قۇتۇلدۇرۇش پەقەتلا مەلىكىنىڭ قولىدا.
بۇنىڭ ئۈچۈن دادىللىق، جۈرئەتچانلىق ھەم كېرەك.

خور

ئەي، شۆھرەتلىك مەلىكە، سۈلتانلارنى داناسى،
ھاياتىمىز رىشتىسىن ئۈزمە، ياردەم قىلغىن، بول.
سەزمەكتىمىز ئۆلۈمنىڭ شەپىسىنى بىز ھازىر،
ئىشق ئۈچۈن يارالغان تېنىمىزگە سۈندى قول.

ئېلېنا

گەرچە ئۇلار قورقىسمۇ مەندە قىلچە قورقۇش يوق،
شۇنداقتىمۇ مەيلى ئېيت، قۇتۇلۇشقا بارمۇ يول؟
بولسا دانا يارانلار دائىم چارە تېپىلۇر،
مەسلىھەتتىك بار قانداق، قىلاي مەيلى مەن قوبۇل.

خور

ئېيتقىن تېزرەك سەن بىزگە قۇتۇلۇشنىڭ يولىنى،
كەلدى بىزگە يېقىنلاپ مەشئۇم ئۆلۈم شەپىسى.
سىرتىمقى ھەم تەڭلەندى بويىنىمىزغا شۇ تاپتا
ئۆزۈڭ بىزنى قۇتۇلدۇرغىن، شەپقىتى زور ئەي رەببا،
تەڭرىلەرنىڭ ئانىسى.

فاركىئادە

بايان قىلىپ بېرەرمەن سىلەرگە كۆپ نەرسىنى
بولسا سەبىر ئاڭلاشقا بۇ ئۇزۇن ھېكايەمنى.

خور

مەيلى، ئېيتىپ ھېكايە ئۆمرىمنى سوز بىرئاز.

فاركىشادە

كىمكى ئۆيدە ئولتۇرۇپ بايلىقلارنى ئاسرىسا،
چىرىپ كەتكەن تۇۋرۇكنى قايتا يۆلەپ تۇرغۇزسا،
كىم تېمىغا قارىسا، قىلچە داغ تامدۇرمىسا،
ئۇ ياشايدۇ ئۆيىدە ئۇزاق يىللار تىنچ ـ ئامان.
يېڭىلتەكلىك قىلىپ كىم تەرك ئەتسە ئۆيىنى،
ئاشۇ ئىشرەت قوغلىشىپ ماكان تۇتسا يات يۇرتنى،
ئۇ قايتىپ ئۆز ئۆيىنى ئاۋۋالقىدەك كۆرەلمەس،
بولار تامام كۆرگىنى گۇمران بولغان بىر ماكان.

ئېلېنا

ھەل قىلغۇچى بۇدەمدە تەنە قىلماق نە ھاجەت؟
قويۇپ ئارتۇق گەپلەرنى ھېكايەڭنى قىل بايان.

فاركىشادە

تەنە ئەمەس سۆزلىرىم،
ئاگاھ بول، دەپ ئۇندىدىم.
بويلاپ ئۆزگە ئاراللار، بويلاپ ئۆزگە قىرغاقلار،
كەزدى دېڭىز مېنىلەي قاراقچىلىق قىپ ھامان.

ياندى ھەر بىر سەپەردىن ئېلىپ ئولجا بىھىساب
تۇردى ساراي لىق تولۇپ ئالتۇن بىلەن ھەر قاچان،
تروياننى ئىگىلەپ تۇردى ئارتۇق ئون يىلدىن،
سۇزدى قانچە قايتىشتا — بۇ ماڭا ئايان ئەمەس.
بۇ ئۇزاق يىل ئىچىدە نېمە بولدى سەلتەنەت؟
تىندېرى سارىنىڭ ئەھۋالى نېچۇك بۇ ئان؟

ئېلېنا

قوشكېزەكمۇ سەن بىلەن ئەيىبلەش، تىللاش، ئەجەب،
نېچۈن دىلنى رەنجىتمەي قىلالمايسەن بىرەر گەپ؟

فاۋستئادە

جەنۇبتا سپارتايۇ، شىمالدا تايگېرتكىچە
سوزۇلغان ۋادا كۆپ يىل كۆزلەردىن تۇردى نىھان.
ئەۋرات سۇيى تاغلاردىن باغرىغا ئىنتىلگۈچى
قومۇشزارنىڭ ئىچىدە ئاققۇلار تۇتقان ماكان.
بۇ ۋادىغا شىمالدىن — يېرىم تۈن ئۆلكىسىدىن
كەلگەن قانداقتۇر بىر ئەل ـ باتۇر، قورقماس، نەۋقىران.
مۇستەھكەم قەلئە قۇرۇپ، تۈزۈپ ئۇندا ئىستېھكام،
شۇ قەلئەدىن ئۆلكىنى باشقۇرار ئىكەن ھامان.

ئېلېنا

بۇ قانداقمۇ مۇمكىنۇر؟ قانداق جۈرئەت قىلىشتى؟

فارکئاده

یئگیرمه یئل ژاقتینی ئیلکینده چیقیپ تؤتؤشتی.

ئیلپینا

سه‌ردارلیری بارمیکه‌ن؟ کؤپمؤ ئؤ قاراقچیلار؟

فارکئاده

ئه‌مه‌س ئؤلار قاراقچی. ئؤلارنیڭ سه‌رداری **بار.**
ئؤ ماڭا تیل یاغدؤردی، تیللیمایمه‌ن مه‌ن ئه‌سلاه
خه‌زینینی بؤلمای، ئالدی چؤنکی بیر ئازلا،
ئالغینده‌ك گویاکی سوؤغا یاکی یادیکار.

ئیلپینا

کؤرؤنؤشی قانداقراق؟

فارکئاده

دؤرؤس. ماڭا یاقتی ئؤ،
ئه‌پچیل، قورقماس. دانیشمه‌ن، سؤهبه‌تتیمؤ **مؤلایم.**
بؤنداق ئاقیل ئاده‌منی ئیلیمیزدین تاپماق ته‌س.
گه‌رچه خه‌لقی ئؤلارنیڭ ئاتالیسمؤ یاؤایی
ترویادا جه‌ڭ قیلغان یؤنان ئه‌سکه‌رلیریده‌ك
کؤزلیریگه قان تولغان ؤه‌هشی ئاده‌میخور ئه‌مه‌س.

ئىشەندىم ئۇ سەردارنىڭ ئالىيجانابلىقىغا.
ئۇلارنىڭ ئىستىھكامى تاغنىڭ تىك يانباغرىدا،
باقساڭ ئەگەر سەن ئاڭا، بارلىق ئەجدادلىرىڭلار
قۇرۇپ كەتكەن سىياقسىز قەلئەلەرگە ئوخشىماس.
ۋەھشىي سكلاپلار كەبى باستۇرۇپ تاشنى تاشقا
ئىمارەت قۇرۇشمىغان، بۇ قەلئە تامام باشقا:
تۆۋرۈكلىرى تىك، تەكشى، بىر ـ بىرىگە كەلگەن ماس.
كامان كەبى سامانى يېرىپ چىققان تىك قەددى،
گۈمبەزلىرى پەلەككە مەغرۇر تىرەپ تۇرار باش.
پولات كەبى مۇستەھكەم، ئەينەك كەبى سىيلىقتۇر،
ئاڭا چىقماق بولغانىنىڭ ئاقىۋىتى يۇمىلاش.
ئىچكىرىدە قەلئەنىڭ ئىمارەتلەر بار تالاي،
كالۇنىلار ھەم رەت ـ رەت نەقىشلەنگەن ئۆي، سارايى،
ھەم گېرىلەر...

ئېلىنا

بۇ نېمە؟

فارىكشادە

يادىڭىزدا بولسا گەر
ئاياكس قالقىندا ئەجدىھا شەكلى بار ئىدى.
فىۋانىكمۇ شۇ يەتتە قەھرىمان باتۇرنىڭ
ساۋۇتىدا خىلمۇ خىل تامغىلار بولار ئىدى.
ئاي ۋە يۇلتۇزلار شەكلى، قىلىچلارنىڭ تەسۋىرى،
قامال ۋاقتىدا قەلئە، ئىستىھكاملار دەھشىتى —

بولار ئىدى مەشئەل ۋە ھەر خىل نەرسە سۈرىتى.
ئۇلار ئويۇپ قالغانغا ياكى قىلىپ قاپارتما،
تەسۋىرىنى ھەر قاچان كۆركەم ئەكس ئېتەتتى.
خۇددى شۇنداق تامغىلار بولۇپ مىراس ۋە ئادەت،
بۇ قەيسەر مەردلەرگىمۇ ئەجدادىدىن قېپقالغان.
بۇ تامغىلار شەكلىدە تۇرار تارتىپ دىققەتنى،
تۈرلۈك نەقىش، گۈل ـ چېچەك، بۇركۇت، ئۆكۈز، ئارسلان.
چۈشۈرۈلگەن ۋە يەنە ئاڭا بۇركۇت قانىتى،
ھەمدە قارا، زەڭگەر، زەر، كۈمۈش كەمەر سۈرىتى.
بۇ گىربىلىق ساۋۇتلار زور سارايدىن ئالغان جاي،
يايراپ ئۇسسۇل ئويناشقا راسا بابتۇر بۇ ساراي.

خور

ئۇسسۇللار بارمۇ ئۇندا؟

فاركىئادە

ھە بار! گۈزەل يىگىتلەر.
جىڭگىلەك ئالتۇن چاچلىق، ياشلىق كۆچى بەرق ئۇرغان،
بەمىسالى بىر مەھەل گۈزەل مەلىكىمىزنى
بەنت ئەتكەن فارىس كەبى ھۆسن، قۇدرەتكە تولغان.

ئىلىنا

ھوشۇڭنى يىغ. دېمەكچى بولغان گەپتىن چەتلىمە!
ئىستىكىڭنى تېز بىلدۈر، تەكلىپىڭ زادى نېمە؟

فارکئاده

ئىستىكىڭنى سەن بىلدۇر، خالىساڭلا، دەل ھازىر،
توختىماي ئۇ قەلئەگە يەتكۈزۈشكە مەن قادىر.

خور

بىر سۆز بىلەن ئۆزۈڭنى ھەم بىزنى ئازاد ئەيلە!

ئىلھىنا

ئەقلىم يەتمەس، ئەجەبكى تۇرۇپ ئېرىم بۇيۇك شاھ،
كۆرەر نېچۈن شەپقەتسىز جازانى ماڭا راۋا!
ياق، مېنىلەي ھېچقاچان قىلماس بۇنداق قاتىللىق.

فارکئاده

ئېسىڭدىدۇر فارىسنىڭ ئۇكىسى ئۇ دېيغاب
خوتۇن قىلدى ئۇ سېنى فارىس ئۆلۈپ كۆپ ئۆتمەي.
شۇ ۋەجىدىن قامالغا ئېلىپ ئۇنى غەزەپتە،
قانداق ۋەھشىي ئۇسۇلدا قىلدى ھالاك مېنىلەي؟
ئاۋۋال كېسىپ تاشلىدى قۇلاق بىلەن بۇرنىنى،
ئاندىن باشقا ئەزاسىن... دەھشەتتۇر ئەسلەش ئۇنى!

ئىلھىنا

سالدى شۇنچە قىيناقتا مەن تۇپەيلى شورلۇقنى.

فارکىشادە

ئۇ تۆپەيلى سېنىمۇ سالار شۇنداق قىيناقتا.
ھۆسن شۇنداق مۇلۇككى ھەرگىز ئىككى بۆلۈنمەس،
ئاڭا ئىگە بولسا كىم، ئۆزگىسىمۇ ئۆتۈنمەس،
تەڭ بەھرىمەن بولغاندىن، قول سالار يوق قىلماقتا.
(يىراقتىن كاناي سادالىرى كېلىدۇ)
سادا كېلەر يىراقتىن قۇلاقلارنى يارغۇچى،
يۈرەكلەرگە غۇلغۇلا، ھاياجانلار سالغۇچى.
ئۇ مىسالى يوقالغان مۇھەببەت چەككەن ئازار،
ياكى ئەرلەر قەلبىدە رەشىك ئوتى ئويغىتار.
ھاياجانۇ غەلىيان ئالەمنى تىترەتكۈچى.

خور

كاناي ئۈنى يېقىنلار، يالتىرايدۇ قىلىچلار،
ئاڭلىدىڭمۇ، كۆردۈڭمۇ، بۇلارنى، سەن، مەلىكە؟

فارکىشادە

سالام ئۇلۇغ پادىشاھ، بەرەكەت سىزگە ھېسابات!

خور

بىزلەرچۇ، بىز؟

فاركئاده

مەلىكە ھالاك بولار، كۆرەرسىز،
ئاندىن نۆۋەت سىزنىڭكى، بېرەلمەيمەن مەن نىجات.

ئېلېنا

كەلگۈسى ئىشلىرىمنىڭ پىلانىن تۈزمەكتىمەن،
ئىبلىسلىقنىڭ كۆرۈنۈپ تۇرسىمۇ دەل كۆزۈمگە.
مەقسىتىڭ ــ ياخشىلىقنى يامانلىققا بۇرىماس،
مەيلى شۇنداق بولسىمۇ كىرەي سېنىڭ سۆزۈڭگە:
باشلا ئاشۇ قەلئەڭگە، ئىزىڭ بويلاپ مەن ماڭاي،
ۋە لېكىن مەلىكىنىڭ كۆڭلىگە پۈكۈپ قويغان
مەقسەتلىرى يالغۇزلا ئۇنىڭ ئۆزىگە ئايان.
ھېچكىم ۋاقىپ بولالماس. قېنى باشلا ئەي موماي!

خور

جان دەپ، جان دەپ بارارمىز
بىزلەر ئاشۇ تەرەپكە.
ئارتتا ئۆلۈم دەھشىتى،
ئالدىمىزدا ــ زور قەلئە،
قورغانلىرى مۇستەھكەم.
مەلىكىنى ئەي قەسىر
ئۆز قوينۇڭغا ئال بۇدەم.
تروياسىز دۈشمەننىڭ
مىكرى بىلەن ئېلىنغان.

خۇددى شۇ تروياده‌ك
ساقلىغىن ئۇنى ئامان.

(سه‌ھنىنى تۇمان قاپلايدۇ)

كۆردۈڭلارمۇ؟ ھېلىلا،
ئوپئوچۇق ئىدى ئاسمان.
ئەۋراتنىمۇ چۆمكىدى،
ئۇشتۇمتۇت چۈشكه‌ن تۇمان.
ئۇنىڭ قومۇش قاپلىغان،
ئه‌ينه‌كته‌ك سۈيى بويلاپ.
ئۆزۈپ يۈرگه‌ن ئاققۇلار،
كۆزله‌ردىن بولدى نىھان.
يىراقلاردىن كه‌لمه‌كته،
ئۇلارنىڭ بوغۇق، مۇڭلۇق،
ھه‌سره‌تكه تولغان ئۈنى.
دېيىشه‌ر ئه‌ل: ئاققۇلار —
قوشىقى قىلار خه‌ۋه‌ر
يېقىنلاشقان ئۆلۈمنى.
ئاھ، ئىلاھىم بۇ سه‌په‌ر
توغرا بولۇپ چىقمىغاي
ۋه‌ھىمىلىك شۇ ھېكمه‌ت.
باقسا كىمكى بىزله‌رگه،
بىزله‌رمۇ ئاققۇ سۈپه‌ت.
كۆتۈرۈلگه‌ن كۆكسىمىز،
ئۇزۇن ئاپئاق بوينىمىز،
ئاققۇلارنىڭ دەل ئۆزى.

مەلىكىمىزغۇ ئەسلى،
زېۋىس — ئاققۇنىڭ قىزى.

قاپقارا زۇلمەت بىلەن
چۈلغانماقتا تۆت ئەتراپ.
ھەتتا بىر - بىرىمىزنى
كۆرەلمەي قالدۇق شۇتاپ.
يۈرۈشنى يا تۇرۇشنى
بىلەلمىدۇق تېگىرقاپ.
كۆكتە ئەجەب بىر نەرسە
كۆرۈنمەكتە يالتىراپ.
ئۇ بىزلەرگە كۆرۈنگەن،
ئويلاپ كۆرۈڭ، گېرمېسمۇ؟
يالتىرىغان قولىغا.
تۇتقان تاياق ئەمەسمۇ؟
ھە، ئۇ بىزنى ئائىدىنىڭ
دەھشەتلىك گىردابىغا،
مەڭگۈ زۇلمەت بۆشۈكى —
ۋەھىمە ماكانىغا،
قايتىشقا ئۈندىمەكتە.
قاراڭغۇلۇق چۆكمەكتە:
تۇمان تارقىلار، ئەمما
يورۇقلۇقتىن ئەسەر يوق.
ئالدىمىزدا ئېگىز تام،
قارشىمىزدا بار توسۇق.
سارايمۇ بۇ يا مازار؟
ئاھ نەقەدەر دەھشەتلىك!

يوللىرىمىز تورالغان.
قاپقاندا بىز، ئەسىر بىز،
قىزلار، بىزلەر ھېچقاچان
بۇنداق ئەسىر بولمىغان.

قەلئە ئىچى، ئوتتۇرا ئەسىرگە خاس ھەشەمەتلىك نەقىشلەنگەن قەسىرلەر

باشقۇرغۇچى

كېلەر تەنتەك، يېڭىلتەك ئايال زاتى ھەممىسى،
دەقىقەنىڭ قۇربانى، كەيپىيات ئەسىرەسى.
بەخت ياكى بەختسىز دەملەردىمۇ ھەر قاچان
ۋەزمىنلىك قەتئىيەتنى قىلالمايسىز نامايان.
بىلگىنىڭىز چۈۋۈلداش يا داد - پەرياد كۆتۈرۈش،
ھېچبىر ئىشتا ھېچقاچان ھەمجەھەتلىك يوق سىزدە.
بەس، ئەمدى چۈۋۈلداشماڭ، جىم بولۇپ قۇلاق سېلىڭ،
كېلەر قانداق قارارغا، نېمە بۇيرۇر مەلىكە؟

ئېلىنا

نەدە سەن ئەي ئەپسۇنكار؟ نېمە دەيتتى ئىسمىڭنى؟
مەيلى پىفانىسسا بول، كۆرسەت پەقەت جىسمىڭنى.
بىزنىڭ بۇ يان يول، يۈرۈپ كەلگىنىمىز ھەققىدە،
خەۋەر قىلماق بولساڭ سەن قەلئەنىڭ ساھىبىگە،

ئېيتماق بولساڭ هەم ئاڭا بىزنى قارشى ئېلىشنى،
بولسۇن ساڭا رەھمەتلەر، پەقەت بېجىر تېز ئىشنى.
هۇزۇرىغا سەن ئۇنىڭ باشلىشىڭنى سورايمەن،
چارچاپ كەتتىم تولىمۇ، دەم ئېلىشنى خالايمەن.

خور باشلىغۇچى

تۆت ئەتراپقا تەلمۈرمە ئىزدىمىگىن مەلىكە،
تۇمان ئارا يوقالدى ئۇ بىداۋا شۇم موماي.
بىز ئۇ تۇمان ئىچىدە كۈچى بىلەن سېھىرنىڭ
پەيدا بولدۇق بۇ يەردە جايىمىزدىن سىلجىماي.
كىرىپ كەتتى قەسىرنىڭ ئىچىگە ئۇ ئېھتىمال،
بۇ يۇرتنىڭ سەردارىغا يەتكۈزمەك بولۇپ ئەھۋال.
چىققاي سەردار، كۈتەيلى، شاھانە قوبۇل قىلىسۇن،
بۇ تالاي قەسىرلەردىن جەم بولغان ئېسىل سورۇن.
ئىلكىدە ــ خاس سارايدا، لايىق شان ـ شۆھرىتىگە
تەنتەنە بىلەن سېنى شاد ـ خۇرام كۈتۈۋالسۇن.
ئەنە قارا مەلىكە، ئەينەكلەرگە بىر قارا،
باش قوشۇشۇپ خادىملار سۆزلەشمەكتە ئۆزئارا.
خىزمەتكارلار چېپىشىپ يۈگۈرۈشمەككە هەر ياققا،
كۆرۈشمەككە تەييارلىق، دېمەك، قوبۇل قىلماققا.

خور

بېنىڭ نەپەس ئالدۇق بىز. ئەنە قارا ئۇياققا،
سەپ ـ سەپ بولۇپ بىر تالاي خۇلقى خۇش هەم مۇلايىم،
يىگىتلەر يۇقىرىدىن كەلدى تۆۋەن چۈشۈشۈپ.
كىمنىڭ بۇيرۇقى بىلەن بۇ كۆركەم ياش ئوغلانلار

كەلمەكتىكىن بىز ياققا قاتار ـ قاتار بولۇشۇپ؟
قاراڭ ئۇلار ھۆسنىگە، قاراڭ تەكشى سېپىگە،
قاراڭ ھەمدە ئۇلارنىڭ زەپ كېلىشكەن قەددىگە.
بۇدۇر ـ بۇدۇر چاچلىرى ماڭلىيىنى بېزىگەن،
لەۋلىرىدە تەبەسسۇم شولا چاچار ھۆسنىگە.
گويا پىشقان شاپتۇلا ـــ چىشلىۋالغۇڭ كېلىدۇ.
چىشلىۋالار ئىدىمۇ، لېكىن ئېيتماق ھەم دەھشەت ـــ
ئېغىر مازار توپىسى بىلەن تولۇپ چىقىدۇ.*

گۈزەل يىگىتلەر،
كەلدى قولىدا ـــ
تەخت ۋە گىلەم
يىپەك يېپىنچا.
مەلىكىمىزگە
گىلەم سېلىنچا،
يىپەك گەزلىمە
بولدى يېپىنچا.
قويىدى تەختكە
مەلىكە قەدەم،
قورشايلۇق ئۇنى
سەپ بولۇپ شۇ دەم.
شان بولسۇن، شان بولسۇن، شان بولسۇن،
يانا ـــ
ئۇچ رەت شەرەپلەنسۇن بۇ قۇتلۇق رەنا.

خور ئېيتقان ئىشلار كەينىدىن بېجىرىلىدۇ. ساراي ئەمەلدارلىرى ۋە ساقچىلار ئۇزۇن سەپ بولۇشۇپ، پەلەمپەيلەردىن

چۈشكەندىن كېيىن ئوتتۇرا ئەسىر رېتسارى كىيىمىدە فائۇست پەيدا بولىدۇ ۋە ئاستا، مەغرۇرانە قەدەم تاشلاپ پەسكە چۈشىدۇ.

خور باشقۇرغۇچى

(ئۇنىڭغا دىققەت بىلەن نەزەر سېلىپ)
ئەگەر قادىر تەڭرىلەر بۇ بەختسىيار يىگىتكە
شۇنداق قەددى ـ قامەتنى، شۇنداق بەرنا ھۆسنىنى.
پەقەت ۋاقتىنچە ئەمەس، بەرگەن بولسا ئەبەدىي،
ئۇ ھەر يەردە، ھەر قاچان يار بولغۇسى نۇسرەتكە.
قانلىق جەڭدە يىگىتلەر ئۇستىدىن غالىب بولۇر —
گۈزەل قىزلار ئۇستىدىن مۇھەببەت جەڭگاھىدا.
مەن تالايلاپ خۇشقامەت، بەرنالارنى كۆرگەنمەن
لېكىن بۇنداق يىگىتنى كۆرمەكتىمەن تۇنجى رەت.
خۇش پېئىللىق بىلەن ئۇ يېقىنلىشىپ كەلمەكتە،
ئەي مەلىكە سەن ئۆزۈڭ ئاڭا باقۇ قىلغىن گەپ.

فائۇست

(كىشەن سېلىنغان ئادەمنى ئېلىپ كېلىدۇ)
ئەي مەلىكە، سېنى شاد قوبۇل قىلماق ئورنىغا،
سالام بىلەن ھەم بەلەن قارشى ئالماق ئورنىغا.
ئېلىپ كەلدىم ئالدىڭغا زەنجىر بەنت قىلىپ بۇنى،
كەلتۈرمەستىن ئۇ بەجا ئۆز بۇرچىنى، بۇ بىلەن
قىلدى مەھرۇم مېنىمۇ بېجىرىشتىن بۇرچۇمنى،
ئەي تۆۋەن زات، تىز چۆككىن مەلىكىنىڭ ئالدىدا.

گۇناھىڭنى تىلىگىمن ئېيتىپ ئاڭا ئۆزرەڭنى،
ئەي مەلىكە، بۇ قۇلنىڭ ۋەزىپىسى كۆزەتمەك،
ئۇنى بىلىپ ھەممىدىن ئۆتكۈر كۆزلۈك ھەم سەگەك
قويغانىدىم شۇ ئىشقا، ئۇ ئېگىز مۇنارىدىن
ئۇپۇققىچە ھەرياننى ئۆتكۈزۈپ كۆز ئالدىدىن
كۆرگىنىنى تەلتۆكۈس كېرەك بىزگە يەتكۈزمەك.
بولسۇن مەيلى قوي توپى، مەيلى دۈشمەن لەشكىرى،
قىلىش كېرەك ھەممىدىن بىزنى تولۇق خەۋەردار.
پارا بولسا ساقلايتتۇق، دۈشمەن بولسا بابلايتتۇق،
بىراق بۈگۈن بولدى ئۇ بەكمۇ ئېغىر گۇناھكار.
قەدىم تەشرىپ قىلىپسەن كەپتىكەنسەن بىز ياققا،
ئۇ ۋاقىتدا بۇ ئىشتىن بىزنى ئاگاھ قىلمىدى.
ئەيىبىدىن شۇ قۇلنىڭ چىقىپ سېنىڭ ئالدىڭغا،
زور تەنتەنە قىلىشقا بىزدە ئامال بولمىدى.
ئۇ ئۆلۈمگە لايىقتۇر. بەلكىم ئۇ ئاللىقاچان
ياتار ئىدى تۇپراقتا ئۆز قېنىغا كۆمۈلۈپ.
ئەمما كېلىپ قالدىڭسەن، ئۆزۈڭ ھۆكۈم چىقارغىن،
مەيلى ئۆلتۈر ـ ئۆلتۈرمە، بەردىم ساڭا ئۆتۈنۈپ.

ئىلپىنا

ماڭا يۈكسەك مەرتىۋە بېغىشلىدىڭ سەن بۈگۈن،
ھەم مەلىكە، ھەم سوتچى ـــ بۇ تولىمۇ چوڭ شەرەپ.
گەرچە ماڭا تاپشۇرۇپ ھاياتىنى بۇ قۇلنىڭ،
بولدۇڭ مېنى سىنىماق، ئالدىم ئۇنى مۆلچەرلەپ.
سوتچىلىق ۋەزىپەمنى بېجىرىشكە مەن دەرھال،
سوراق قىلىپ كۆرەيمەن گۇناھكارنى ئەڭ ئاۋۋال.

دېرەكچى لېنتسېي

خاھ تىز چۆكتۈر، خاھ تۇرغۇز،
خاھ ئۆلتۈر، خاھ بەرنىجات.
جېنىم تامام سېنىڭكى،
ساڭا پىدا بۇ ھايات.

كۈتەر ئىدىم قۇياشنى
مەن شەرقتىن ھەر سەھەر،
جەنۇبتىن باش كۆتۈردى
ۋادەرىخ، ئۇ بۇ سەپەر.
قارالمىدىم ئەتراپقا،
يوقاتتىمۇ ئۆزۈمنى.
پەقەت ئاشۇ ئاپتاپقا
تىكىپ قالدىم كۆزۈمنى.

تەبەسسۇم قاپلان كۆزىن
بەخش ئەتكەن ماڭا تۇنجى.
ئۆز كۆزۈمگە ئۆزۈمنۇ
ئىشەنمەي قالغىنىم بۇ كېچە.
بۇ مۇتارە، بۇ قورغان
ئاسما كۆۋرۈك ۋە ھەتتا —
بۇ چىرايدىن كەڭ دالا
چۈلغاندى تۇمان ئارا.
كۆزۈم ئۆتكۈر بۇ نۇرىدىن
قامىشتى بولدى خىرە.

سىلەرنىمۇ قىلار لاك
بۇ مەبۇدە — مەنزىرە.

قالدىم بۇرغا چالالماي،
بېرەلمىدىم ھەم خەۋەر.
بۇيرۇقۇڭنى كۈتەي جىم،
يا چاپ، يا ئاس بۇ سەپەر.

ئېلېنا

مەن تۈپە يلى سادىر بولغان ئەيىبكە،
ئەيىبلەيمەن باشقىلارنى قانداقچە؟
ئەي، بىشەپقەت تەقدىر مېنى نېمىشكە
قىلىپ ئاپەت ئەر خەقلەرنىڭ قەلبىگە
باشلىرىغا بالا قىلىپ ياراتتىڭ؟
تالاي باتۇر، تالاي تەڭرى، ئىبلىسلار
شىددەت بىلەن ئۆزئارا جەڭ قىلىشىپ،
بىر - بىرىنى ئالداپ، سۆيۈپ، بەنت قىلىپ،
مېنى ھەريان ئېلىپ قاچتى تالىشىپ.
مەن ئۇلارنىڭ ئېغىر سەپەرلىرىدە
چېكىنىش ھەم جىددىي ھۇجۇملىرىدا
بىللە بولۇپ كەزدىم ئالەمدە سەرسان.
ئاۋۋال باشتا بىرئاز بالا كەلتۈردۈم،
ئاندىن ئىككى كەررە، ئاندىن ئۈچ كەررە.
ھە ئاندىن تۆت...
قىلغىن ئازاد سەن ئۇنى.
ھېچبىر گۇناھ قىلمىغان ئۇ بىچارە.
بەسىر قىلدى ئۇنى تەڭرى نۇرلىرى.

فائۇست

بۇ سېنىڭ قۇربانىڭ، ئاتقان ئوقۇڭدىن
كۆكسىدىن زەخمە يەپ تامام جان بەردى.
كامانچى ئىكەنسەن ئىنتايىن مەرگەن،
كامانىڭ مېنىمۇ مەجرۇھ ئەيلىدى.
تەسەۋۋۇر قىلارمەن بىر قەسىر ئارا
تېپىشىپ گەر ئوقلار ئاتساڭ بىئامان ــ
يەنە قۇربان بولار نەچچە ـ نەچچە جان.
مەن نېمە بولارمەن؟ ئەسكىرىم بەرى
ساڭا ئەسىر بولۇپ ئەيلەپ قەسەمياد
سېنىڭ تەرىپىڭگە ئۆتمىكى ئايان.
ھە، ئۇلار ساڭا دوست، ماڭا ياۋ بولار
مېنى ساقلىيالماس شۇندا بۇ قورغان.
دۆلەت، ئەسكەر، مۈلۈك، ھەتتا ئۆزۈمنى
تاپشۇرماقتىن ئۆزگە ئىختىيارىڭغا
قالمايدۇ مەن ئۈچۈن ھېچقانداق ئىمكان.
رۇخسەت قىل تىز چۆكۈپ قىلماققا ئىلان:
بۇگۈندىن باشلاپلا بىز ساڭا تەۋە
بىزنىڭ مەلىكىمىز سەنسەن، بۇ قەلئە
بايلىق تەخت بىلەن سېنىڭدۇر تامام.

لېنتسېي

(قۇتا كۆتۈرگەن بىرنەچچە ئادەملەرنى باشلاپ،
ئۆزىمۇ قۇتا كۆتۈرۈپ كىرىپ كېلىدۇ)

مەن ئەسلىمگە يەنە قايتارمەن،
كامىل ئىشەنچ بىلە ئېيتارمەن:
سەن بىركىمگە سالساڭ بىر نىگاھ،
بولار دەرھال ھەم گادای، ھەم شاھ.

كىم ئىدىمۇ كىم بولدۇم ئەمدى؟
نى ئىستىدىم، نى قىلدىم ئەمدى؟
چاقماق ئىدى مەندىكى نىگاھ،
نىگاھىڭدىن سۇندى ئۇ ناگاھ.

بىزلەر كەلدۇق مەشرىقتىن قاتار.
ۋە ئەيلىدۇق مەغرىپتىن تارمار.
سان ـ ساناقسىز ئىدى ئالامان،
سەپلەردىمۇ يوق ئىدى پايان.

بىر سەپ تاپسا كۆرەشتە زاۋال،
ئىككىنچىسى چىقاتتى دەرھال.
بىرىنىڭ ئورنىن يۈزى ئىگىلەپ،
مىڭى كەتسە بولماستى ھېچ گەپ.

بولۇپ گويا بۇلۇت يا تاشقىن
قوشۇن ئالغا قاراپ باراتتى.
بۇگۈن بۇندا قىلسام مەن تالان،
ئەتە بىرى بۇلاپ ـ تالايتتى.

خالىغانىنى ھەركىم ئالاتتى،
قىزلارغىمۇ چاڭگال سالاتتى.

هەيدەپ كېتەر ئىدى بىمالال
بىرى يىلقا، بىرى قارامال.

لېكىن نەدە بولسام مەن پەيدا،
ئېسىلىدىن ئالاتتىم پايدا.
تالاڭلاردىن كېيىن لەۋ يالاپ،
ئۆز ھەسسەمنى قىلمىدىم تەلەپ.

مەن ئىزدىدىم خەزىنىلەرنى،
تاپتىم ھەتتا كۆمۈلگەنلەرنى.
تۆشۈك، تۆڭلۈك قالمىدى ئەسلا،
يانچۇقلارغا قارىدىم ھەتتا.

ئالتۇن يىغدىم ـ بولدى بىھېساب،
ئۇنچە، گۆھەر... ھەممىسى نايāپ.
يوق بۇلارغا لېكىن خۇش چىراي،
قەلب تەكتىدىن بەرگىن ئاڭا جاي.

مانا دېگىز ئاستىدىن گۆھەر،
قۇلىقىڭغا تاقاپ ئال دىلبەر.
لەۋلىرىڭنى كۆرۈپ لەئىل تاش
بېرەلمەس ھېچ نومۇسقا چىداش.

بۇنىڭ بارىن مەن ئۆزۈم تاپتىم،
ئايىغىڭنىڭ ئاستىغا ئاتتىم.
ئال، سېنىڭكى ئۇلارنىڭ بەرى،
ئۇ تالايلاپ جەڭلەر سەمەرى.

قۇتىچىلار بۇ يەردە قاتار
نەقۇتىچە، ساندۇقلارمۇ بار.
نەساندۇقلار، دۆڭلىنىپ ياتار
كاتتا ئۆينىڭ شىپىغا قەدەر.

سەن بۇ تەختكە ئولتۇرغىنىڭدا،
ئەي، ھۆسنىدە يېگانە ـ تەنها،
بايلىق قۇدرەت، ئەقىل بىرى جىم
بولدى سېنىڭ ئالدىڭدا تەسلىم.

كېچە بۇلار مېنىڭكى ئىدى،
بولدى بۈگۈن ساڭا تەئەللۇق.
قىممەتلىكتى كېچە بۇ ماڭا،
ئالدىڭدا ئۇ بىر پۇلچىمۇ يوق.

قىلىپ ساڭا ھەممىنى ئاتا،
ئۆزۈم بولدۇم قاششاق ۋە گادا.
ئۇلارغا سەن بىر تاشلا نەزەر،
قەدىرىن تاپسۇن مەرۋايىت، گۆھەر.

فائۇست

ھۇجۇملاردا ئولجا ئېلىنغان
بۇ بايلىقنى كۆزلەردىن يوقات.
لايىق كەلمەس بۇ قىلمىشىڭغا،
لەنەتلەشمۇ ھەمدە مۇكاپات.

بۇ سارايدا لىق تولۇپ ياتقان
ھەممە بايلىق مەلىكىگە خاس.
شۇنداق ئىكەن، بۇ كىچىك نەرسەڭ
مەلىكىگە ھەرگىز ئەرزىمەس.
سال تەرتىپكە خەزىنىنى ـ ماڭ،
تىز ھەممىنى سارايغا بابلاپ.
يارىتىلسۇن شۇنداق مەنزىرە،
كەتسۇن كۆزلەر ھەيرەتتە چاقناپ،
نەقىشلەنگەن ساراي گۈمبىزى،
ئەسكە ئالسۇن يۇلتۇزلۇق كۆكنى.
جانسىز تاشلار كىرىپ جىلۋىگە
ھېس قىلدۇرسۇن جەننەت كۆركىنى.
قاراپ ساراي ئىچكىرىسىگە
تاشلىغاندا مەلىكە قەدەم،
تاپقاي ئارام نازۇك پۇتلىرى،
بولسۇن گۈللەر يولىغا گىلەم.
لەئەل ـ ياقۇت، ئۇنچە ـ مارجانلار
تۇرسۇن چېچىپ ھەريانغا شولا.
قارشى ئالسۇن مەلىكىنى شاد،
تەڭرىلەرلا كۆز تىكەر جولا.

لېنتسىي

بۇ ئەرزىمەس بۇيرۇقنى دەرھال
بېجىرىدۇ قولۇڭ بىمالال.
چۈنكى بۇندا بار ئەھلى قەسىر
مەلىكىگە بەندەيۇ ئەسىر.

ئاڭا كۆزى چۈشكەچ، باراۋەر —
قورالىنى تاشلىدى ئەسكەر.
چىقتى كۆككە ھۆسن قۇياشى
قۇياش بەرداش بېرەلمەي قالدى.
ھەممە نەرسە بولدى بىكېرەك،
ئالەمنى ئۇ ئىگىلەپ ئالدى.
(كېيىنكىسى)

ئېلېنا

(فائۇستقا)
سەن بىلەن سۆزلەشمەك مۇددىئايىم بار،
چىق مېنىڭ يېنىمغا سەندىن ئۆتۈنەي.
بۇ يەردە سەن ئۈچۈن مال بار، كەل ئولتۇر،
ئۆزۈممۇ جايىمنى مۇستەھكەم سېزەي.

فائۇست

قەسەمياد قىلماققا رۇخسەت بەر ئاۋۋال
مېنىمۇ ئۆزۈڭدەك كۆتۈرمەك ئۈچۈن،
ئۇزارتقان قولۇڭنى مىڭ مەرتە سۆيەي.
ماڭا بۇ پايانسىز مەملىكىتىڭدە
بىللە ھاكىم بولۇش ھوقۇقىنى بەر،
ئەسىرىڭ، يارەمچىڭ... دېگىنىڭ بولاي.

ئىلهىنا

بۇندا كۆپ مۆجىزه كۆردۈم، ئاڭلىدىم،
بارغانچه هاياجان ئىلكىده قالدىم.
كۆپ ساڭا سوئالىم، تالاي نەرسىنىڭ
ماهىيەت تەكتىگه يېتەلمەي قالدىم.
ۋه لېكىن تۇنجى رەت چۈشەندۈر ماڭا:
هېلىقى قۇلۇڭنىڭ ئېيتقان سۆزلىرى
نېمىشقا قۇلاققا شۇنچه يېقىملىق؟
تاۋۇشى ئاھاڭدار ۋه جەزىبىلىك
سۆزلىرى قاملاشقان، چوڭقۇر مەنىلىك؟

فائۇست

سۆزىمىز كۆڭلۈڭگه ياققان بولسا گەر
ناخشىمىز تېخىمۇ ياقىدۇ ئەلۋەت.
چۈشىنىۋالارسەن مۇزىكىمىزنى
بىز بىلەن تۇنجى رەت قۇرغاندا سۆھبەت.

ئىلهىنا

قانداق ساۋاق ئالسا بولار بۇ تىلدىن،
چىقىمىقى شەرت سۆزلەر ئەلۋەتته دىلدىن.
كىمنىڭ ئىستىكى مول، كىمنىڭ بەختى بار،
ئىزدەر ئۆزگه هەمدەم كىمىكى...

فائۇست

بەختسىيار.

نە ئۆتمۈش، نە ئەتە تىلەكتۇر بىزگە،
بەختسىيار شۇ نەپەس...

ئىلىنا

كېرەكتۇر بىزگە.

فائۇست

ھايات شۇنىڭ بىلەن شېرىن خۇش ئۆمرۈم،
بۇنىڭغا كېپىلدۇر...

ئىلىنا

ئۇزاتقان قولۇم.

خور

قىزلار نە گۈناھ
گەر مەلىكىمىز
قەلئە ساھىبىگە
قويسا مۇھەببەت.
ئەسىرەلەرغۇ
ئىزدەر ئاقىۋەت.

تروپا تارمار
بولغاندىن بۇيان،
ئەركەك مېھرىگە
ئۆگەنگەن دىلىنىڭ
تەجرىبىسى بارۇ،
تاللاش ئەركى يوق
بۇ شۇنداق هامان.
بىز ئۆزىمىزنىڭ
نازۇك تېنىنى،
گاه تىللا چاچ چوپان،
گاه قارا فاۋن
باغرىدا پات ـ پات
كۆردۇق كۆپ زامان.
ئەنە، بارغانچە
بىرى بىرىگە
يېقىنلاشماقتا.
قول ـ قولغا تەگدى،
يەلكە ـ يەلكىگە
يانپاش ـ يانپاشقا.
تەخت ئۈستىدە
يايرىشار شادىمان.
شاه ئۇلۇغلۇقى
شۇكى، ئۇلارغا
ئادەملەر كۆزى
باقماس هېچقاچان.
بارچە ئالدىدا
ئاشكارا ئايان.

ۋسال ئىشقىنى
ئەيلەر نامايان.

ئېلېنا

غايەت يىراقتا مەن ھەم يېقىندا مەن
سېنىڭ يېنىڭدا مەن، بۇندا، بۇندامەن.

فائۇست

ھاياجان ئىلكىدە قەلبىم جۇش ئۇرۇر،
چۈشۈمۈ، ئوڭۇمۇ؟ ئاھ، قانداق ھۇزۇر؟

ئېلېنا

ئۆمرۈمنىڭ ئاخىرى قايتا تۇغۇلدۇم.
سېنىڭ مۇھەببىتىڭ بىلەن يۇغۇرۇلدۇم.

فائۇست

نە نەپ، مۇھەببەتتىن قىلما كۆپ ئەرز،
بىردەم بولسىمۇ — ياشا. ياشىماق — پەرز.

فاركىئادە

(تېزكىرىپ)
ئىشق دەپتىرىنى ئېچىپ بىمالال،

بىر ـ بەرىگلارغا ئەيلەپ ئەرز ھال،
قىلسىلەر ئۆزئارا ۋىسال،
ھازىر پەيتى ئەمەس، بول ئاگاھ
بەرمەكتىدۇر كانايلار ساداء
پالاكەتنى سەزمىدىگمۇ يا؟
مېنىلەينىك لەشكىرى سانسىز،
تەييارلىق كۆر سەنمۇ ھايالسىز،
چىللىساقتا جەڭلەرگە جەڭگاھ.
غالىب كەلسە ئۇ قىساس خەيلى،
بېشىڭغا بۇ سۆيگۈ تۈپەيلى
دېيفاب كۈنى چۈشىدۇ ئەلۋەت.
بۇلار قاتار دارغا ئېسىلار،
مەلىكىنىك بېشى كېسىلەر.
پالتا تەييار، بۇ بولار قىسمەت.

فائۇست

ھە، يەنە بىھۇدە نېمە پۇتلىشىش،
نېمە گەپ، بۇ شېرمەن دەملەرنى بۇزۇش.
ئارىلاشقان كىشىلەرنى كۆرىمەن يامان،
خەۋپ ـ خەتەر گەر كېلىپ تۇرسىمۇ ھامان.
كەلتۈرسە گەر گۈزەل ئەلچى شۇم خەۋەر،
ئۆزىمۇ سۆزىدەك خۇتۇك كۆرۈنەر.
ئۇسىزمۇ بەتچىراي مەخلۇق سەن تامان.
كەيپىمنى بىھۇدە بۇزما بۇ سەپەر،
ۋەھىمە قىلمىغىن يوق خەۋپ ـ خەتەر.
مۇبادا بولسىمۇ، بىز ھايان تەييار،
ۋەھىمە سالالماس ھېچقانداق ئەييار.

بۇرغا ۋە كانايلار چېلىنىدۇ توپلار ئېتىلىدۇ. جەڭگىۋار مۇزىكا چېلىنىپ زور قوشۇن ئۆتۈشكە باشلايدۇ.

كۆر بۇلار بار، نېمە ۋەھىمە،
بۇندا ھەر بىر ئەسكەر قەھرىمان.
يىگىت لايىق جانان مېھرىگە،
بولالىسا ئۇنىڭغا قالقان،

(سەپلەردىن ئايرىلىپ ئۇنىڭ يېنىغا كەلگەن سەركەردىلەرگە)

ياۋغا نەپرەت، زەپەرگە ئىشەنچ —
بىلەن دادىل تاشلاپ زور قەدەم.
بارار ئالغا شەرق ئوغلانلىرى
بارار شىمال پەرزەنتلىرى ھەم.

ئۇچىسىدا ساۋۇتلار پولات،
دۆلەتلەرنى قىلغۇسى يەكسان.
سېلىپ بۇ كەڭ ئالەمگە دەھشەت،
يۈرەر ئالغا قوشۇن بىئامان.

ھۇجۇم قىلىپ پىلاسقا ھەيۋەت،
بىز نېستارنى ئەيلىدۇق تارمار.*
ئۇششاق ـ چۈششەك شاھلارنىمۇ ھەم
تۇپراق بىلەن تەڭ قىلدۇق قاتار.

مېنىلەيمۇ چىققانمىش جەڭگە،
ھەيدەڭ ئۇنى دېگىزلار تامان.

ئۇ قاراقچى بولۇپ ئۆگەنگەن،
قىلىۋەرسۇن دېگىزدا تالان.

قوشۇنىغا چۈشۈپ تەھلىكە،
تاشلاپ قاچسا ئۇ تەخت، ماكانىن،
سپارتالىق گۈزەل مەلىكە
بېرەر سىزگە گرېتسوگ ئۇنۇڭانىن.

گېرمان قىلىپ قەلئە ۋەقورغان،
ئىگىلىسۇن كارىنى بويىنىنى.
گوتلار قىلسۇن ئاخبينى ماكان،
ئۆكۈرلەر ھەم يارلار قويىنىنى.

فرانك ئالسۇن ئۇ ئېلىدەنى،
مېسسېن بولسا، سەكسلەرگە بولسۇن.
نورمان ئېلىپ ئارگالىدەنى
دېگىز يولىن تىپتىنچ قىلسۇن.

ھەركىم ئىگە بولسۇن مۈلكىگە،
بىر - بىرىگە ھەمنەپەس قولداش.
سپارتادا تۇرۇپ مەلىكە
ھەممىگىزگە بولغۇسىدۇر باش.

سىلەرنىڭكى بولار شۇبھىسىز،
بۇ ئالەمدە تەڭسىز مەملىكەت.
مەلىكىنىڭ پاناھىدا سىز
تاپسىز ھەم شەپقەت، ئادالەت.

فائۇست تەختتىن چۈشىدۇ، كىنەزلەر ئۇنىڭ بۇيرۇقلىرىنى تەپسىلىي ئاڭلاش ئۈچۈن يىغىلىدۇ.

خور

كۆڭۈل بەرگەن گۈزەللىكە،
مەھكەم تۇتقاي قورالنى.
ئۇ مۇلايىم سۆز بىلەن
ئالغانىدى قولىنغا
ئالەمچە پاراغەتنى.
ئاسان ئەمەس ۋە لېكىن،
ئۇنى تۇتۇپ تۇرۇشى.
كىم ئۇنى ھېيلە بىلەن،
كىم زورلۇق كۈچى بىلەن
تارتىۋالماق بولسىدۇ،
كېرەك ھوشيار بولۇشى.

بۇ ئۇلۇغ ھاكىم بولسا،
ھەممىسىدىن تەدبىرلىك،
ھەممىسىدىن ئەقىللىك.
بار ئۇنىڭ سەپداشلىرى،
ئىنتىپاق قولداشلىرى،
كۆرسىتىشەر جەڭلەردە
ساداقەتلىك ھەم مەردلىك.
گەر چۈشۈرسە ئۇ پەرمان
بېجىرىلەر شۇ ھامان.
ساداقەت ئىتائەتتىن

تاپار بارچه مەنپەئەت.
بۇيرۇق بەرگۈچىگە ـ شان.
بېجىرگۈچىگە شەرەپ.
كىم گۈزەل مەلىكىنى
تارتىۋالالار ئۇندىن؟
بىقىياس پەرىزاتقا
مۇناسىپتۇر ئۇ هامان.
بىزلەر بۇنى يەنە بىر
تەستىق قىلارمىز، چۈنكى
بۇ قەلئە ئىچرە بىزنى
ئۇ ساقلاپ قالار هامان.

فائۇست

بارسۇن بارچە ئەمەل ئىگىسى،
هاكىم بولسۇن ئۆز ئۆلكىسىدە.
باشقۇرىمىز بىزلەر مەملىكەت
قېلىپ ئۇنىڭ قاق مەركىزىدە.

ئۇلار، يېرىم بۇ ئارالنى
ساقلار هامان هەر ئۇچ تەرەپتىن.
ياۋروپاغا تۇتاش ئۇ تاغلىق
دىيارىنى تۆتىنچى ياقتىن.

بۇ دىيارنىڭ دالا، تاغلىرى،
هەم باغلىرى گۈلگە ئورالغان:
مەلىكىنىڭ مۈلكىدۇر بەرى
بۇندا ئۇنىڭ ئۆزى تۇغۇلغان.

بۇندا دەسلەپ ئۇ ساھىبجامال
بولغان ئاققۇ تۇخۇمىدىن پەيدا ــ
قىلىپ ھەدە، ئاكىلىرىن لال
ئەتكەنىدى ئالەمنى شەيدا.

بۇ يۇرت سېنىڭ سېنىڭ، گۈلزارىڭ ــ
بارچە يۇرتتىن گۈزەل زىيادە.
ئەي مەلىكەم، سۆيي بۇ دىيارنى،
تەنها بىلگىن پۈتۈن ئالەمدە.

بۇندا گەرچە يۈكسەك تاغلاردا
كۆك ئەلپازى پات ـ پات بۇزۇلار،
لېكىن پەستە كەڭ ئوتلاقلاردا
يايراپ يۈرەر ئۆچكە، قوزىلار.

قىيالاردىن چۈشكەن شارقىراتما
گويا ئۇنچە ـ مارجان ئېقىمى.
ئەنە ئۇندا يۈرۈپتۇ، قارا،
سان ـ ساناقسىز قويلار تۈركۈمى.

ھە، نېرىدا تاغنىڭ باغرىدا
ئوتلار توپ ـ توپ تالاي قارا مال.
تومۇزلاردا يارنىڭ بويىدا،
سايىدىشىپ ياتار بىمالال.

ئۇلار بىلەن بىللە ئولۇغ پان
ئۇلار بىلەن نىمفالار ھەمدەم.

مەغرۇرانە سالاپەت بىلەن
تۇرار ئۇندا دەرەخلەر كۆركەم.

مەغرۇر بېشىن پەلەككە تىرەپ
دۇبلار ئۆسەر ئۇندا ئۇلۇغۋار.
تىزىلغاندەك گۈياكى سەپكە
ئۆسكەن ھەيۋەت تېرەكلەر قاتار.

سۈت بېرىدۇ ئۇندا تەبىئەت
بالىلار ۋە قوزىلار ئۈچۈن.
بال ھەرىلەر قىلىشار مېھنەت
ھەسەل يىغىپ بىزگە كۈنۇ تۈن.

يۈزلىرىدە قىزىللىق ئويناپ،
بارچە خەندان، بارچە شادىمان.
شادلىق بۇندا نەسەبى ئۇدۇم،
بۇندا ئەلنىڭ ئۆمرى شادىيان.

ئاقسۇل، پازىل، ساغلام ۋە تۈرگۈن
ئوغلانلىرى تاپار كامالەت.
بىلىمگەنلەر سورىشى مۇمكىن:
ئىنسانمۇ بۇ ياكى تەڭرىزات؟

بۇندا چوپان ـ ئاپۇللان سىما،
تەسۋىرلەردە ئۇ تەڭرى ـ چوپان.
بۇندا ساددا تىنىقلىق ئارا
بار جاھانلار كۆركى نامايان.

(ئىلهىنانىڭ يېنىغا بېرىپ ئولتۇرىدۇ)
شۇنداق تەلەي كۆلەر بىزگە ھەم،
كۆرگىنىمىز ـ سەرياپ بىلەن تەڭ.
تەڭرى زېۋىس قىزى سەن ئۆزۈڭ،
سېنىمىڭكىدۇر دەسلەپكى ئالەم.

بۇ قەلئەدە قالماسمىز ئەمما،
ئالقىشلاپ بۇ تەلىيىمىزنى ــ
سپارتانىڭ يېنىدا تەنھا ــ
ئاركادىيە كۆتمەكتە بىزنى.

بىزگە بۇلار ئاشۇ يۇرت پاناھ
ئاشۇ ئۆلكە نۇرلۇق، بىغۇبار.
تەختىمىزنى قىلىپ سۆھبەتگاھ،
ياشايمىز بىز ئۇندا بەختيار.

سەھنە تامامەن ئۆزگىرىدۇ. تاغ باغرىلىرىدا، غارلاردا، يانداش يېپىق سۆھبەت سورۇنلىرى، ئەتراپ قويۇق دەرەخزار. فائۇست ۋە ئىلهىنا كۆرۈنمەيدۇ. چۆرىلەر ئۇيەر ـ بۇ يەردە توپ لىشىپ ئۇخلىماقتا.

فاركىئادە

ئۇخلىشار بۇ قىزلار قاچاندىن بۇيان،
كۆرگىنىم ــ چۈشىدە بولدىمۇ ئايان؟
ئويغىتاي ئۇلارنى بولۇشسۇن ھاڭ ـ تاڭ،
گاڭگىراش ئىلكىدە قىلىشىپ ھەيران.

چۈشۈرىسىز سىزمۇ شۇ ئەھۋالغا ھازىر
ئاجايىپ ۋەقەلەر قوزغاپ ھاياجان،
— بولاركىن نېمە، — دەپ كۆتۈپ ئولتۇرغان
ساقالسىز، ساقاللىق بارچە كىتابخان.
بولدى، بەس، ئەي قىزلار، تۇرۇپ كېتىڭلار،
توزۇغان چاچلارنى تۈزەپ ئېلىڭلار.
قىلارمەن سىلەرگە ئەھۋالنى بايان،
سۆزۈمگە دىققەتتە قۇلاق سېلىڭلار.

خور

نېمە ئەھۋال يۈز بەردى؟ بايان قىلغىن قېنى، تېز!
بىلىسەنغۇ بىز دائىم ئەپسانىگە خۇشتارمىز.
كەتتۇق بەكمۇ زېرىكىپ جانغا تەگدى تاغ ـ دالا.

فاركىئادە

ئېچىش بىلەن دەرھال كۆز، جانغا تەككەن قانداق سۆز؟
مەيلى ئاڭلا، ئاشۇ غار، ئاشۇ سوھبەتگاھ ئارا
ماكان تۇتتى خاتىرجەم بولۇپ ئاشىق مەشۇقە —
ساھىب بىلەن ساھىبە.

خور

ئېچكىرىدىمۇ؟

فاركىئادە

ئۇندا،

ئەل كۆزىدىن يىراقتا. ئۇلار ئۆز ھۆزۈرىغا،
پەقەت مېنى قويۇشتى خىزمەتكارلىق قىلىشقا.
مەنمۇ ئۇلار ئىشەنچىن ئاقلاپ ئۇندا ھەمىشە
ھۆزۈرىدا كۆپ تۇرماي كېزىپ تاغلار ئىچىدە،
كۆكۈل بۆلدۇم دورىلىق ئوت - چۆپلەرنى يىغىشقا.

خور

ئاجايىپ گەپ قىلدىڭىز. سېنىڭچە غار ئىچىدە
ئورمان، دالا، دەريا، كۆل... ھەممىسى بار. بۇ چۆچەك.

فاركىئادە

چۆچەك ئەمەس بۇ ھەرگىز، راست سۆز، ساددا ئەي
كۆڭۈلدىكى!
بولدى ئۇندا ئالدىمدا ئالەم سىرى نامايان.
كۆردۈم ئەجەب زاللارنى، نەقىشلىك سارايلارنى،
يۈرگىنىمدە مەن ئۇندا تاماشا قىپ ھەر قايان.
ئاڭلاپ قالدىم توساتتىن جارانلىق بىر كۈلكىنى.
باقسام، ئۇندا باسالماي خۇشاللىقتىن ئۆزىنى
بىر شوخ بالا يۈگۈرۈپ، قىي - چۈۋ سېلىپ ئويناپتتى.
ئاتسىنىڭ باغرىدىن ئانىسىغا چاپاتتى،
يەنە قىلىپ كەپسىزلىك ئاتىسىغا چاپاتتى.
شاد كۈلكىلەر ئاۋازى شۇ ئەركە قىي - چۈۋ بىلەن،
چىقىپ ياڭراق ئەۋجىگە قۇلاقنى پاك قىلاتتى.
يالىڭاچ پەرىشتەيۇ، يوقتۇر ئۇنىڭ قانىتى.
فاۋندۇر، يوق يىراقتا ئۇندا ھايۋان قامىتى.

سەكرەپ ئېگىز ئۇچاتتى، ئاندىن يەرگە چۈشەتتى،
ھە، يەنە كۆتۈرۈلەر، ھە، يەنە، يەنە، يەنە...
بۇ ھەيۋەتلىك راۋاقنىڭ شىپىغىچە يېتەتتى.
دەيتتى ئانا ھودۇقۇش ئىلكىدە قاراپ ئاڭا:
«سەكرە، ئوينا، ئۇچمىغىن، ئۇچۇش ساڭا مەنسۇر».
ئاتا ئىلار نەسىھەت: «ھامان يەرگە سادىق بول،
يەردە قۇدرەت مەنبەسى. ئۇنتۇلما ئۇنى پەقەت.
ئېلىپ يەردىن كۆچ ـ قۇۋۋەت كۆتۈرۈلگىن ھاۋاغا،
يەنە ئاڭا قوي قەدەم، ئانتېي كەبى ئال مەدەت.»
چوققىدىن چوققىلارغا ئۇچار بالا يەل توپتەك،
قېلىپ بارار چوققىلار ئارقىسىدىن ئۇزىتىپ.
ئانا پەريات قىلىدۇ، ئاتا ئۇنى بەزلەيدۇ،
پەرۋا قىلماس ئەمما ئۇ، تىكىلىمەن لال بولۇپ.
ئاشتى يەنە ھەيرانلىق، تاشلاپ نەزەر ھاۋاغا،
بارمىكىنە خەزىنە ئۇندا بايلىق لىق تولغان؟
بولدى پەيدا ئۇ بالا، كىيىپ گۈلدار لىباسىن،
ئۇنچە ـ سەدەپ بوينىدا، يىپەكلەرگە ئورالغان.
قولىدا ئالتۇن لىرا، مىسلى گۈدەك ئاپوللون:
چوققىغا چىقىپ تۇرار، ئاستى ئۇنىڭ تەگسىز يار.
ئاڭا ھەيران باقمەن، ئاتا ـ ئانىسى خەندان،
سۆيۈنچ سىغماي قەلبىگە بىر ـ بىرىنى قۇچاقلار.
ئۇ گۈدەكنىڭ بېشىدا نېمىدۇر يېنىپ تۇرار،
بىلەلمىدىم ئۇ نېمە ياكى لەئىل تاشمىدۇ؟
ياكى روھىي كامالەت بەلگىسى ئاتەشمىدۇ؟
ئۇ مەغرۇر قەدەم قويار، ھە، ئۇندىن كېلەچەكنىڭ
ئەڭ بۈيۈك ئەۋلىياسى ـــ ۋەلىسى چىقىپ تۇرار.
ۋۇجۇدىغا جەم قىلغان ئۇ بارلىق گۈزەللىكنى

مەڭگۈلۈك شوخ مەرغۇلدەك تارتار دىلنى ھالمتى.
بايان قىلدىم سىلەرگە قىلغىنىمچە تەسەۋۋۇر،
كۆرۈسىلەر سىلەرمۇ ئۇنى ئەينەن شۇ پېتى.

خور

كىرىت قەزى سەن ئەجەب،
دەيسەن ئۇنى مۆجىزە؟
يۈرگەنمىدىڭ ئاڭلىماي،
ئۇنداق چۆچەك كۆپ بىزدە.
ئىنانمىيە قۇشقى،
ئەپسانىسى يۇنانىڭ،
ۋە تەڭرىلەر ھەققىدە
قەدىمىي شائىرلارنىڭ
چۆچەك ۋە داستانلىرى،
يوقمۇ سېنىڭ ئېسىڭدە؟

بىزنىڭ كۆز ئالدىمىزدا
نېمىلەر بولسا سادىر،
ئۇ ئۆتمۈش سايىسىدۇر
ئەتكۈچى ئەكس ھازىر.
سەن ئېيتقان ئۇ ھېكايەت،
بولسىمۇ چىن ھەقىقەت.
مەيىپا ئوغلى ھەققىدە*
يارىتىلغان رىۋايەت،
ھەقىقەتنىڭ ئۆزىدىن
ئارتۇقراق ناھايەت.

ئۇ تۇغۇلغان زامانلار،
سانسىز ئاقچى ئانىلار
چىك ئورىغان يۆگەككە.
كار قىلمىغان يۆگەكلەر
ئەمما ئۇ شوخ گۆدەككە.
بوغماق قوللىرى بىلەن
چىقىپ كەتكەن يۆگەكتىن
ئوخشاپ يېرىپ غوزىنى
ئۇچقۇچى كېپىنەككە.
بۆشۈكنى تەرك ئېتىپ
يەڭگىل قانىتىن يېيىپ،
شوخ ئوينىاپ، يايراپ - يايراپ،
پەرۋاز قىلغان پەلەككە.

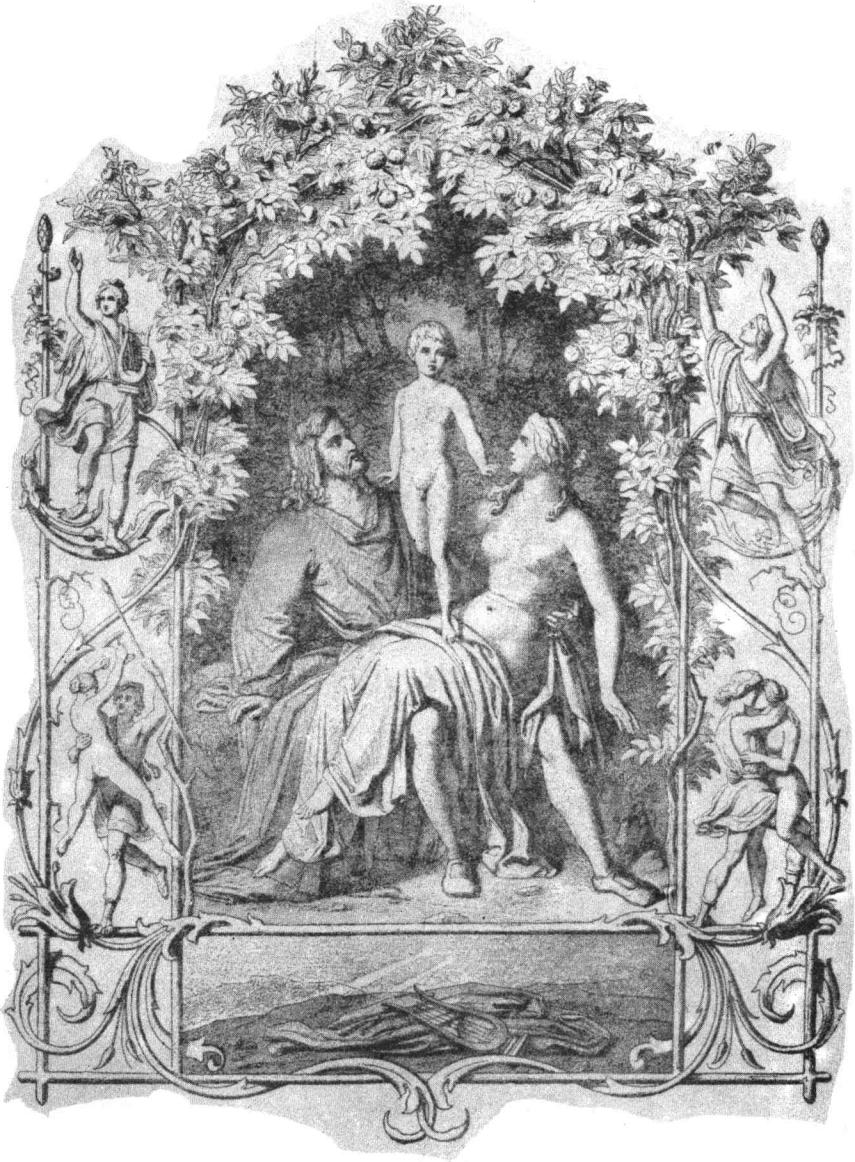
ئۇ ئۆزىنىڭ تىنجىماس
مىجەزى - پەيلى بىلەن
شىددىتى، ئالغۇرلۇقى
ھەم قايتماس جەھلى بىلەن
تېز ئارىدا ئوغرىغا،
ئالدامچىغا، ئۆكتەمگە —
ھەممىسىگە ئايلاندى.
ئۇ ھەييارلىق ئىشلىتىپ،
دېڭىز شاھى پاسىدان
گۆرزىسىن ئېلىۋالدى.
بىلدۈرمەي كېلىپ ئاستا،
ئادىسىنىڭ شەمشىرىنى*
ئۆزىنىڭ قىلىۋالدى.

ئىگىلىۋالدى شۇنداق
ھەم فېبنىك كامانىنى
گىپپىسنىك توقمىقىنى.*
ئالار ئىدى ھەم شۇنداق
كۆيمىگەندە گەر قولى
زېۋىسنىك چاقمىقىنى.
كۆرەشتە ئېراتنىمۇ،*
كەلتۈرۈپ يەرگە ئاتتى.
ئۇنى سۆيگەن كىپىرىدە،
كەمىرىن ئېلىپ قاچتى.

غاردىن تۈرلۈك چالغۇلار بىلەن چېلىنغان نەپىس ئاھاڭلىق كۈي ئاڭلىنىدۇ. ھەممە بۇ كۈيگە قۇلاق سالىدۇ. مۇزىكا ساداسى شۇ چاغدىن باشلاپ، تۆۋەندە بەلگىلەنگەن پاۋۇزغا قەدەر داۋاملىشىدۇ.

فارکىئادە

گەپنى قويۇڭ، بۇ ئاھاڭ،
بېرەر كەيپ - ساپانى.
تەڭرىلەردىن گەپ ئاچماڭ،
ئۆتتى ئۇلار زامانى.
دەۋر سىزگە ھېچ باقماس،
سىزگە تەلەپ قويمىدۇ.
پەقەت دىلدىن چىققان ئۇن،
دىلغا بېرىپ يېتىدۇ.
(تاغقا قاراپ ماڭىدۇ)

خور

بۇ ئاھانىغا ئەسەرسەن،
ھەتتاكى سەن سەت مەخلۇق.
دېمەك بۇ كۈي تەسىرىدىن،
بىز ياش تۆكسەك ئورۇنلۇق.
مەيلى قۇياش ئۆچسە ھەم
دىلىمىزدا بولسۇن نۇر.
بۇ ئالەمدە نېمە كەم،
نۇرلۇق دىلدىن تېپىلۇر.

ئېلىنا، فائۇست ۋە ئەۋفاريئان يۇقىرىدا تەسۋىرلەنگەن لىباستا.

ئەۋفاريئان

قوشاق ئېيتىپ يايرىسام،
يۈرىكىڭىز شاد بولۇر.
سەكرىسەم قەلبىڭىز ھەم،
سەكرىگەندەك تۇيۇلۇر.

ئېلىنا

ئىككى يۈرەكنى پەرۋىش
ئەيلەر ئاۋۋال مۇھەببەت.

ئېكسن بىرلەشسە ئۇچ روھ —
كۈلـەر ئاندىن ساتادەت.

فائۇست

ھەق بولۇرسەن مېنىڭكى،
مەن سېنىڭكى دېگەن گەپ.
نە ئىستىسەڭ، دەل شۇنى،
بەردى ھايات، نە ئەجەب.

خور

ئۇزاق ياشاپ ئالەمدە،
گۆزەڭ بىلەن ئۇچىڭلار.
پاراۋانۇ شادىمان
ئۆمۈر سۈرۈپ ئۆتۈڭلار.

ئەۋفارىئان

قويۇپ بېرىڭلار،
ئېگىز ئۇچاي مەن.
ئىجازەت بېرىڭ،
كۆكنى قۇچايمەن.
ئىستەيدۇ دىلىم،
شۇنى بىتېنىم.

فائۇست

ئېگىز ئۇچماقنى،
ئېغىزغا ئالما،
ئىستىكىڭدىن كەچ،
تەنسىھ يەپ قالما.
بىزلەرنى ۋەيران،
قىلمىغىن ئوغلان.

ئەۋفارىئان

توسماڭ يولۇمنى،
سىقىلدى يۈرەك.
تۇتماڭ قولۇمنى،
سىيلاش نە كېرەك؟
چاچ ۋە كۆڭلەكتىن
قول تارتىڭ تېزرەك.
رىشتىمىز سەن سەن
دىلىڭغا ئورنات.
ھايا تىمىزنى
قىلمىغىن بەربات.
سەنسىز بۇ باغ يوق،
قىلغىن شۇنى ياد.

خور

قورقمەن، بولۇر
ئىشق باغى بەربات.

ئېلېنا ۋە فائۇست

ئۆزۈڭنى تۇتقىن،
ئۇچما ساماغا.
رەھىم - شەپقەت قىل،
ئاتا - ئاناڭغا.
ئوينىغىن مەيلى،
بۇ كەڭ ئوتلاقتا.

ئەۋفارىئان

سىزلەر تۈپەيلى،
كېتەي يىراققا.
(خور ئارىسىدا ھەممىنى ئۇسسۇلغا ئۈندەپ)
كۆردۈم چىرايلىق،
قۇۋناق سورۇننى.
قېنى كۈيلەيلۇق،
ئوينايلۇق، قېنى!

ئېلېنا

بۇ ئىشلىك بەلەن!
ئوينا ئۇسسۇلنى،
گۈزەللەر بىلەن.

فائۇست

ئازراق بولسا بەس،
يەڭگىل ئويۇندىن
ياخشىلىق چىقماس.

ئەۋفاريئان ۋە چۆرىلەر قوشاق ئېيتىپ بىر - بىرىگە چىرماشقان ھالدا سەپ تۈزۈشۈپ ئۇسسۇلغا چۈشىدۇ.

خور

ئەي سەن بۈدۈر چاچ،
ئويناپ شوخ ئۇسسۇل.
شادلاندىڭ، بىزنىڭ
يايرىدى كۆڭۈل.
سەكرەپ ۋە ئۇچۇپ،
قىلىپ تەبەسسۇم،
دىللارنى تامام
مەپتۇن ئەيلىدىڭ.
قولۇڭنى سوزۇپ،
ئۆتۈپ ئالدىغا.
يەڭدىڭ تامامەن
بىزنى ئۇسسۇلدا.
شاد بول — سەن غالىپ،
دىلسىمز ساڭا
قالدى باغلىنىپ.

(پاۋۇز)

ئەۋفارىئان

سىز بۇندا سانسىز
مىسالى ئارقار.
كېلىڭ ھەممىمىز
ئويناپلى شىكار.
سىز ئوۋۇم بولۇڭ،
مەن ئوۋچى مەككار.

خور

ساڭا بىھاجەت
ئوۋ قىلىش ئۇزاق.
تارتار بىزنى، بەس،
سەن قۇرغان تۇزاق.
چۈشمەك ئىلكىڭگە
بىزنىڭ ئىشتىياق.

ئەۋفارىئان

كېزىپ تاغ ئورمان
كۆلسۇن بۇ ئارمان.
ئاسان ئوۋ ئەسلا
ئەسقاتماس جانغا.

ئېلېنا ۋە فائۇست

بۇ قانداق سۆزەن،
قانداق غەلىيان!
گويا سىڭ بۇرغا
ياڭرايدۇ ھەر يان.

خور

(چۆرىلەر بىر - بىرلەپ تېز - تېز كىرىشىدۇ)
كۆرۈڭ ئەپچىل ئوۋچىنى،
يېرىپ توپنىڭ ئىچىنى،
ئېلىپ چىقتى قىزلارنىڭ
ئەڭ جەسۇر، چېچىننى.

ئەۋفارىئان

(ياش قىزنى قولىدا كۆتۈرۈپ چىقىدۇ)
كۆندۈرمىدىم يېلىنىپ،
تۇتتۇم زورلۇق ئىشلىتىپ.
شەۋق تولۇپ قەلبىمگە
باساي لېۋىن لېۋىمگە.
كۈچ كۆرسىتىپ ئاڭا مەن،
قارشىلىغىن يېڭىمەن.

قىز

تەگمە، گەرچە نازۇك بىز —
ئەگمەيمىز ياۋۇزغا باش.
ئايالنى دېمە ئاجىز
بەرمەس زۇلۇمغا بەرداش.
زورلۇق بىلەن كۆندۈرۈپ،
بولامدۇ، كۆرۈپ باقاي.
مەن ئويناپ، كۈلۈپ تۇرۇپ،
ۋۇجۇدۇڭغا ئوت ياقاي.
(ئۇچقۇن چىقىرىپ كۆككە كۆتۈرۈلىدۇ ۋە
يالقۇن بولۇپ يانىدۇ)
كەينىمدىن ھاۋاغا ئۇچ،
يېرىپ مۇزدەك يەرنى قۇچ.
مەقسىتىڭنى ئىزدىگىن.

ئەۋفارىئان

(ئوت قالدۇقلىرىنى ئۇچۇرۇپ)
ئەتراپىم ئورمان،
ئالدىم ئېگىز تاغ.
ياشىمەن، نەۋقىران،
غەم يوق ھېچقانداق!

دولقۇن شارقىرار
غۇرقىرار شامال.
ئۇياققا چىللار
مېنى شوخ خىيال.
(چوققىدىن چوققىغا سەكرەپ يۇقىرىغا
كۆتۈرۈلىدۇ)

ئېلېنا، فائۇست ۋە خور

سەن خۇددى ئارقار،
يىقىلما زىنھار.

ئەۋفارىئان

مەقسىتىم يۈكسەك،
ئۆرلىشىم كېرەك.
نەدە مەن بۇ ئان —
كۆزۈمگە ئايان:
قارىشىمدا چەكسىز
دولقۇنلۇق دېڭىز.
پىلانىس يۇرتى
يۈز ئاچتى شەكسىز.

خور

پەسكە چۈش دەرھال
باغلار ئىنتىزار.

بۇندا ساڭا بال.
ئۇزىتار تەكرار.
بۇندا ئالمىلار
شەربەت بېرىدۇ.
تىپتىنچ سەھەر
راھەت بېرىدۇ.

ئەۋفارىئان

ياشاۋېرىڭ جىم،
تىنچ ماكاندا.
مېنىڭ خىيالىم،
كۆرەش، چۈقاندا.

خور

كىمگە تىنچلىق يات،
جەڭ دەر يېگانە.
بەختىيار ھايات،
ئاڭا بىگانە.

ئەۋفارىئان

كىم شانلىق بۇرچىن،
بىلىپ ھەر زامان،
ئانا يۇرت ئۈچۈن
پىدا قىلسا جان،

كىم جەڭدە مەردلىك
قىلسا ھەر زامان،
شۇنىڭدۇر بەخت،
شۇنىڭ شەرەپشان.

خور

قاراڭلارچۇ دوستلىرىم،
ئەڭ ئېگىزدە ئۇ ھازىر.
گويا قەھرىمان جەڭچى،
ساۋۇت كىيگەن باھادىر.

ئەۋفارىئان

قىلىچ، قالقان نە كېرەك؟
باتۇرنىڭ مۇشتى ياراق.
قورقۇشنى بىلمەس كۆكرەك،
ئىستىھكامدىن ياخشىراق!
مەرد جەڭدىن ئەرك تاپار،
ئەرك يولىدا تۆكەر قان.
داڭ قازىنار ئاياللار،
بالىلارمۇ قەھرىمان.

خور

ئەي شېئىرىي گۈزەل
پەلەككە يۈكسەل!

كۆكته نۇرەپشان
يۇلتۇز بولۇپ يان.
گەرچە قەردە
سەن كۆك سامانىك،
لېكىن بىزلەرگە،
يېتەر سادايىك.

ئەۋفارىئان

مەن ئەمدى گۈزەك ئەمەس،
مەن ئەمدى تولغان ئوغلان.
ئاشۇ سەپكە ھەمنەپەس
قەلبىم، ئەقلىم بۇ زامان.
ئەي تاغا
يۇر ئالغا
شەرەپ تامان، شان تامان.

ئېلېنا ۋە فائۇست

سەن دۇنياغا كېلىپلا،
ئەمدى كۆرۈپ دۇنيانى —
كۆزلەيسەن يىراق - يىراق
نىگاھ يەتمەس پەزانى.
سەن ناھات
بىزگە يات
يا بىلمەمسەن ۋاپانى.

ئەۋفارىئان

دېڭىزلاردا گۈلدۈراس،
سادا بېرەر ۋادىلار.
جەڭگە قوزغالدى تۇتاش،
تىنجىماس قەلب - باتۇرلار.
ئۆلۈم يار، دەپ،
بۇ شوئار دەپ
ھامان ئالغا ئات سالار.

ئېلېنا، فائۇست ۋە خور

نېچۈن ساڭا ئۆلۈم — يار،
نېچۈن بۇ شوئار ھەۋەس؟

ئەۋفارىئان

مەن جەڭچىمەن شىددەتكار،
چەتتىن كۆرگۈچى ئەمەس.

ئېلېنا، فائۇست ۋە خور

بۇ مەردلىك، ئىشەن،
ئاپەت بىنىجات.

ئەۋفارىئان

ئاپەتلەر تامان
قاقىمەن قانات.

گىم جاننى تىكەر
ئاڭا يار زەپەر.

چوققىدىن ئۆزىنى ئاتىدۇ، كىيىمى ئۇنى بىر مەھەل ھاۋادا تۇتۇپ تۇرىدۇ. بېشى ئۈستىدە نۇر كۆرۈنىدۇ، كەينىدىن ئوتلۇق ئىز قالىدۇ.

خور

ئاھ، ئىكەر، ئىكەر!*
ئەلۋىدا! ۋىدا!

گۈزەل يىگىت ئاتا ـ ئانىسىنىڭ ئايالىرىغا يىقىلىدۇ. ئۇنىڭ يۈزىدە تونۇش بەلگىلەر بار.* لېكىن تېزلا ئۇنىڭ جىسمى يوقلىپ، قۇيرۇقلۇق يۇلتۇز ياكى ئوقيادەك ئىز قالدۇرۇپ كۆككە ئۇچىدۇ، يەردە كۆڭلىكى، يېپىنچىسى ۋە لىراسى قالىدۇ.

ئېلېنا ۋە فائۇست

قاچتى شادلىق دىللاردىن
قالدى پەقەت دەرد، ھىجران.

ئەۋفارىئانىڭ ئاۋازى

سايىلەر ئالىمىدە
يالغۇز قويما ئاناجان.
(پاۋۇز)

خور

(ماتەم قوشقى)

سېنى يالغۇز قويماسمىز،
يوقالماسسەن ھېچقاچان.
بېشىڭدىكى نۇرلۇق ئىز،
پۈتۈن ئالەمگە ئايان.
ھە، سەن باريسەن چېكىپ غەم،
ئاھ ئۇرمايمىز سەھەردە.
ئۇلۇغ ئىدىك ۋە كۆركەم،
زەپەردە ھەم خەتەردە.
ئەجدادلاردىن يارالدىك،
ئىقبال ئۈچۈن دۇنياغا.
بىراق نېچۈن يول ئالدىك،
بۇرۇنلا ئۇ دۇنياغا؟
جان ئىدىك جانانلارغا
بەرى ئىدى ئاشىقىڭ.
ئوت سالاتتى جانلارغا،
سېنىڭ دىلبەر قوشقىڭ.

ئەلگە پەرۋانە ئىدىڭ.
ئۆزۈڭنى ئاتتىڭ ئاپەتكە.
دىيارىڭ بىگانە ئىدى

قانۇن بىلەن ئادەتكە.
بۇ ئالەمنى تەرك قىلدىڭ،
قۇلچىلىقنى بىلمىدىڭ.
كامالەتكە ئىنتىلدىڭ،
بىراق ئاڭا يەتمىدىڭ.

قىسمەت بېرەلمەس جاۋاب —
كىم، قاي زامان تاپىدۇ؟
بىچارە خەلقلەر زەردار
ۋە قان يۇتۇپ ياتىدۇ.
يېتەر ھەسرەت چەكمەڭ، بەس،
ناخشا ئېيتىڭ شوخ شادىمان.
ناخشا بىلەن ھەمنەپەس
يارالغاندۇر بۇ جاھان.
(چوڭقۇر سۈكۈت. كۈي توختايدۇ)

ئىلپىنا

(فائۇستقا)

قەدىمىي نەقىل مانا مەندە ئىسپات قىلىندى،
سائادەت ۋە گۈزەللىك بولماس ئىكەن يانمۇيان.
ئاھ، ئۇزۇلدى تامامەن ئىشقىي ھايات، ردشتىسى.
ئاڭا يىغلاپ، مەن سەندىن بولمەن جۇدا بۇ ئان.
قانداق قىلاي، مەن سېنى قۇچاقلاي ئاخىرقى رەت،
پېرسېفانە، سەن مېنى بالام بىلەن قوبۇل ئەت.

فارکئاده

(فائۇستقا)
قالدی سېنىڭ قولۇڭدا ئۇنىڭ لىباس، كۆڭلىكى،
مەھكەم تۇتقىن سەن ئۇنى تاشلاپ قويما ھېچقاچان.
يەرئاستى ئىبلىسلىرى قۇتۇرماقتا ماڭىشىپ،
ئۇنى ئېلىپ قاچماقنى قىلىپ ئارزۇ ھەم نىشان.
يوقتۇر ئەمدى مەبۇدە، يوقاتتىڭ سەن ئەبەدكە،
ساڭا قالغان بۇ كۆڭلەك ئىلاھ بىلەن باراۋەر.
بۇنىڭ چەكسىز سېھرى بار، بۇ تېڭى يوق يادىكار،
مەھكەم تۇتۇپ سەن ئۇنى پەرۋاز قىلغىن پەلەككە.
سېنى ئېلىپ ئۇچىدۇ ئۇ كەڭ ئالەم ئۈستىدىن،
ئاق يول بولسۇن، خەير خوش! سەن بىلەن بىز قايتىدىن
ئۇچرىشارمىز بۇ يەردىن بەكمۇ يىراق يەرلەردە.

ئېلىنانىڭ كىيىملىرى بۇلۇتقا ئايلىنىپ فائۇستنى ئورايدۇ ۋە كۆككە ئۇچۇرۇپ ئېلىپ كېتىدۇ.

فارکئاده

(يەردىن ئەۋفاريئانىڭ كۆڭلىكى، لىراسى ۋە يېپىنچىسى ئېلىپ سەھنە ئالدىغا كېلىدۇ. مەرھۇمدىن قالغان نەرسىلەرنى كۆتۈرۈپ سۆزلەيدۇ)

بۇ نەرسىلەر يارايدۇ ماڭا،
تۇڭسىمۇ كۆيۈپ ئوت تامام،

ئەمما ئۇنىڭ قالدۇقىغىمۇ
خۇرسەن بولار ئەلۋەتتە جاھان.
شائىرلارغا بۇ زور دەسمايە
بۇ لىباسنى بەرەي ئارىيەت.
ئۇچىسىغا چىقىپ ئۇلارنىڭ
ئاتا قىلسۇن تالانت ـ قابىلىيەت.
(سەھنە ئالدىدىكى پەلەمپەيلەرنىڭ يېنىغا
بېرىپ ئولتۇرىدۇ)

پانتالىدا

تەرك ئەتتى بىزنى ئەي قىزلار
فېسسالىيە جادۇگەرلىرى.
بولدۇق خالى شۇم ئاۋازلاردىن،
دىل، ئەقىلگە بىگانە بولغان
ئەپسۇنكارنىڭ قىينا قىلىرىدىن.
مەلىكىمىز ئىزىدىن، قېنى
يول ئالايلى يەرنىڭ قەرىگە.
ئۇندا يەنە سەمىمىي خىزمەت
قىلايلى ئۇ مەلىكىمىزگە.

خور

مەلىكىلەر ئۇچۇن بار،
ھەر يەردە لايىق ماكان.
ھەتتاكى ئائىد ئارا
ئۇنىڭ زۇلمىتى ئىچرە،

پەرسەپفانە بىلەن ئۇ
ئولتۇرىدۇ يانمۇ يان.
بىزلەر بولساق، شورلۇقلار.
ئاسفادىل* ئۆسۈپ ياتقان
كۆرۈمسىز شۇ دالىدا.
قۇرۇق تېرەك ۋە تاللار
ياتقان مۇڭلۇق ماكاندا
نېمىمۇ قىلالايتتۇق؟
قارا زۇلمەت ئىچىدە بىز
شەپەرەڭسىك ئۆزى بىز
تىنىمسىز غىڭشىلداشتىن
ئۆزگىچە ئىش بىزگە يوق!

پانتالىدا

كىمكى ئۆز نامىغا ئىگە بولمىسا،
كىمكى ئىنتىلمىسە يۈكسەكلىك كامان،
دېمەككە قوشۇلار ئۇنسۇرلارغا ئۇ.
مەيلى سىز قوشۇلۇڭ، ئەركىڭىز هامان.
مەن بولسام مەلىكە بىلەن بولۇرمەن.
بىلىڭكى، قىلغان ئىش، جاسارەت ئەمەس،
بېغىشلار بىز ئۆچۈن ساداقەتمۇ شان.

خور

بىز بۇ يورۇق دۇنياغا
ۋاقىتلىقلا قايتقان بىز—

هېس قىلمىمىز، بىلىمىز،
ئەمما ئەمدى ئارقىغا
ئۇ ئائىدىنىڭ يېنىغا
قايتىپ نېمە قىلىمىز؟
بىزلەر توپىي روھلارنىڭ،
قۇچقان بىزنى تەبىئەت.
غەمخورىمىز ئۇ بىزنىڭ،
بىز ئەركىن ئۇندا ئەبەد.

خورنىڭ بىر قىسمى

بىز يۆلىگەن ياپراق ۋە يۇزلىگەن شاخلار ئارا
ياشاپ خۇشال بەرق ئۇرۇپ، زېمىننىڭ شەربىتىنى
يىلتىزلاردىن سۈمۈرۈپ، نوتىلارغا بېرىمىز.
غۇنچىلارنى كۈلدۈرۈپ ھەم بىخلارنى سۈرىمىز.
پىشىپ بىزنىڭ مېۋىمىز يەر يۈزىگە تۆكۈلەر.
تەرمەك ئۇچۇن ئادەملەر، قارشىمىزدا بىزلەرنىڭ
ئېگىلگەندەك تەكرىگە كۈندە نەچچە پۈكۈلەر.

خورنىڭ ئىككىنچى قىسمى

بىزلەر نىھان بولارمىز بۇ تاغلارنىڭ باغرىدا
ئۇندا بارچە ساداغا قۇلاق سېلىپ ياتارمىز.
شىلدىرلىشى قومۇشنىڭ، سايراشلىرىدىن قۇشلارنىڭ
ۋە پاننىڭ ساداسىنى دىققەت بىلەن ئاڭلارمىز.
بېرىپ جاۋاب ۋە دەرھال بۇ سادالار كەينىدىن

شاۋقۇنغا شاۋقۇن هەم گۈلدۈرنىگە گۈلدۈرلەش
ئۇنى بىلەن دەلمۇ دەل ئەكىس سادا بېرەرمىز.

خورنىڭ ئۇچىنچى قىسمى

دوستلىرىم، بىز هەممىدىن ئەپچىل هەربىكەت قىلىمىز،
تاغ سۈيىگە قوشۇلۇپ ۋادىلارغا چاپىمىز،
بىزگە قۇچاق ئاچىدۇ چەكسىز كەڭرى دالىلار.
پايانسىز ئوتلاقلارغا، باراقسان باغچىلارغا
بىز قان ئېلىپ بارىمىز، بىز جان ئېلىپ بارىمىز.
ئىككى ياندا سەپ تارتىپ، قىرغاقلارنى كۆرىستىپ،
تىرەپ كۆككە بېشىنى تۇرار مەغرۇر شەمشادلار.

خورنىڭ تۆتىنچى قىسمى

سىز قەيەردە بولسىڭىز بولۇڭ بىرىلە، ئەمما بىز،
تەكلەر ئۆسكەن شۇ كۆپكۆك تۆپىلىكنى ئورايمىز.
ئۇ يەردە تاڭ سەھەردىن تا قاراڭغۇ چۈشكىچە
ئىشلەر باغۇەن ۋە لېكىن مول هوسۇلغا ئىشەنچسىز.
تەڭ تېگىنى چانايدۇ، نوتىلارنى تارايدۇ،
كېسىپ هارام شۇڭلارنى، تىرەكلەرنى باغلايدۇ.
تەڭرىلەرگە يالۇۇرۇپ، ئۇندىن مەدەت سورايدۇ،
ئەمما ۋاكچ* قۇلىغا قىيا نەزەر سالمايدۇ.
ئالەم بىلەن كارى يوق ئۇ سايىدە دەم ئالار
فاۋن بىلەن ياغاردا چاقچاقلىشىپ ئولتۇرار.
ئۇنىڭ كەيپۇ ساپاسى، شېرىن خىيالىرىغا
نېمە كېرەك بولسا هەم هەممىسى تەييار تۇرار.

غارلاردا هەر بۇرجەكتە چاناشلارۇ خۇملاردا
قالغان قەدىم زاماندىن شارابلار تولۇپ ياتار.
مەدەت بېرىپ تەكرىلەر، ئۆزى قوللاپ گىلىئاس
ئۇزۇم پىشىپ مەي بولۇپ راست ۋايىغا يەتكەندە،
ئۇلارغا نۇر بېغىشلاپ ئالتۇن رەڭ بەرگىنىدە،
ئۇيقۇدا ياتقان تەكزار ئويغىنىدۇ شۇ دەمدە.
جىمجىت باغ قۇچىقىدا قاينايدۇ يەنە ھايات:
قۇۇناق غەزەل، ئۇسسۇللار سېۋەتلەر غىچىرلىشى،
پەقىرلەرنىڭ ساداسى... يايىدۇ بىردىن قانات.
سانسىز يالىڭاياغلار ئۇزۇملەرنى ئېزىشەر،
ئاياغلارنىڭ ئاستىدىن چاچراپ چىققان شىرنىلەر،
ئاقار كۆبجۇپ، كۆۋجەپ بولۇپ شەربەت دەريا سى.
ياڭراپ كېتەر شۇ مەھەل ناغرىلارنىڭ ساداسى.
دېمەك بولدى دىئانىس* نىقاب ئېچىپ نامايان.
ئارقىسىدىن ئۇزۇلمەي توپ ـ توپ بولۇپ شۇ ھامان
كەلدى ئۇچكە ئاياغلىق، ئۇزۇن قۇلاق سىلىنا.
نېمە بولسا يوللاردا دەسسەپ بارار تۇياقلار،
دەسسىلەر قانۇن بىلەن قائىدە، شەرمى ھايا.
باش ئايلىنار، كۆز تىنار، غۇڭۇلدار ھەم قۇلاقلار،
ۋارقىرىشىپ قەدەھكە ئىنتىلىشەر مەست ـ بىھوش.
ھوشيار ئىدى بەزىلەر لېكىن يېڭى شارابقا،
تولدۇرماقتا قورساقنى، شەرت كونىدىن بوشىتىش.

پەردە چۈشىدۇ

فاركىئادە سەھنە ئالدىدا زور قامەتنى رۇسلاپ تۇرىدۇ. كاتورىننى* سالىدۇ. نىقاب ۋە يېپىنچىنى تاشلاپ. مېفىستافېل قىياپىتىدە نامايان بولىدۇ.

تۆتىنچى پەسىل

تاغلىق يەر

ئېگىز چوققىلار. بۇلۇت ئۈزۈپ كېلىدۇ ۋە چوققىلار ئارىسىدىكى يالاڭلىققا قونىدۇ. ئۇنىڭ ئىچىدىن فائۇست چىقىدۇ.

فائۇست

ئايىغىم ئاستىدا ياتار تەگسىز يار،
يۈكسەك قىيالارغا قويىمەن قەدەم،
مېنى ئوچۇق كۆندە نەچچە دېڭىزۇ
نەچچە سەھرالاردىن ئۇچۇرۇپ ئۆتكەن
بۇلۇتنى تەرك ئېتىپ چىقارمەن ئاستا.
يېيىلماي، تارالماي ئۇ تۇتام بۇلۇت
شەرققە يۈزلىنىپ ئۇچۇپ بارماقتا.
ھەيرانلىق ئىلكىدە ئاڭا باقارمەن:
ئەنە ئۇ يۇمىلاق شەكىلدىن ئاستا
باشقا كۆرۈنۈشكە ئۆتتى. قارىشىمدا
ئۇ تۈرلۈك سۈرەتلەر قىلار نامايان.

راستمۇ بۇ كۆرگىنىم؟ نۇرغا يۇغۇرۇلغان
يۈكسەك چوققا ئۈزره بولىدۇ پەيدا
مەبۇدىلەر كەبى گۈزەل بىر جانان.
كىم ئۇ يۇنانەمۇ،* لېدا، ئېلېنا؟
نەقەدەر ئۇلۇغۋار بۇ قەددى ـ قامەت!
ئەمما يىراقلىشار مەندىن بۇ سۈرەت،
ئاستا يوقلىدۇ، ئۇنىڭ ئورنىدا
ئۆتمۈش كارتىنىلىرىدىن ئەسكە سالغۇچى
قاتار ئاپئاق قارلىق چوققىلار پەيدا.

مېنى ئوردىماقتا سالقىن بىر تۇمان،
مۇزدەك نەپەسنى كۆكسۈمگە ئۇرۇپ.
ئەنە بۇلۇت بولۇپ كۆتۈرىلەر ئۇ:
ئاخىرى مەن ئۇنى تۇردىمەن تونۇپ.
ئۇ ـــ ئاشۇ، بىرىنچى مۇھەببىتىم ئۇ،
يوقاتقان مەھبۇبەم، ياشلىق قۇۋانچىم.
كۆكلۈم خەزىنىسى، ئۆمرۈم. تېڭىدا
ئۇچقان مەسۇمە، كۆزى چولپانىم.*
قەلبىمدىن مەڭگۈلۈك جاي ئالغان، ئەمما
يەتمىگەن ۋاقتىدا تونۇپ نىگاھىم.
گەر بولسام مەن ئۇنى ئاسراپ قالغۇچى
جاھان خەزىنە بولار ئىدى مەن ئۈچۈن.
ئۇ قەلب گۈزەللىكى كەبى پاك ـ تازا
يۈكسەككە ئىنتىلىپ بارماقتا ئۇچۇپ.
بارماقتا ھەم ئېلىپ ئۆمرۈمنىڭ ئېسىل
تەۋەررۈك پارچىسىن باغرىغا قۇچۇپ.

تاغ ئۈستىگە ئۇچار ئۆتۈكلەر كېلىدۇ. ئۇلاردىن مېفىستافېل چىقىدۇ. ئۆتۈكلەر يەنە ئۇچۇپ كېتىدۇ.

مېفىستافېل

سېنى دائىم سىرلىق ھاياتقا
يېتەكلىدى بىئارام دىلىڭ.
نېچۈن تاغلار مىنگىشىپ ياتقان
بۇ ماكانغا سايادەت قىلدىڭ؟
ھېچ تىنچىش يوق، تالدى پۈتلىرىم.
بۇ ماكاننى دەرھال تونۇدۇم.
بىلسەڭ، بولغانىدى بىر چاغلار
جەھەننەمنىڭ تەكتى بۇ تاغلار.

فائۇست

گېپىڭ پۈتمەس ئەسلا پۇچەكسىز،
كۆنۈڭ ئۆتمەس يالغان، چۆچەكسىز.

مېفىستافېل

(جىددىي قىياپەتتە)
ئاڭلا! بىزنى خۇدا بىر گۈناھ ئۈچۈن
تەگسىز جەھەننەمگە تاشلىدى بىر كۈن.
پەلەكتىن زېمىننىڭ قەرىگە چۈشتۇق،
ماكانسىز بولدى يالقۇنلۇق قۇدۇق.
گەرچە بۇ ماكاندا شولا بار ئىدى،
ئەمما ئىسسىق ئىدى، بەكمۇ تار ئىدى.

ئاۋۋال مۇشكۈل بولدى، ئارتتى غېمىمىز.
بىزنى يۆتەل تۇتتى، قىستى دېمىمىز.
بوغۇلۇش، قېقىلىش — بەرى بولۇپ جەم.
بىخسىغان ھاۋاغا تولدى جەھەننەم.
بۇ ھاۋا بېسىمى ئارتىپ كۈنسايىن،
بىر كۈنى كۆتۈردى يەر قاتلاملىرىن.
ئاستىن ـ ئۈستۈن بولدى پارتلاشتىن ھەر ياق،
تاغ يەر تەكتى بولدى، يەرنىڭ تەكتى تاغ.
ئالىملار قاتۇرۇپ شۇندا بېشىنى
ياراتتى يەر ـ ئاسمان نەزەرىيەسىن.
قايتا تۇغۇلغاندەك بىزلەر دۇنياغا،
يەر ئاستىدىن چىقتۇق ئوچۇق ھاۋاغا*
بۇ ھالەت سىر بولدى كۆپ ئۇزاق دەملەر،
نەھايەت كەشپ ئەتتى بۇنى ئادەملەر.

فائۇست

تۇرۇپتۇ قەددىنى كېرىپ مانا تاغ،
ئۇنىڭ پەيدا بولغىنىن قانداق —
سوراپ ئولتۇرماسمەن. خالىق تەبىئەت
ئۆزىنى ئۆزى ياراتقان پۇرسەت
زېمىنغا ھەم شەكىل بەردى دوملاق.
بىر يەرنى يار قىلدى ۋە بىر يەرنى تاغ.
ۋە لېكىن ھەممىسى تۇتاش ئۆزئارا
تۇزلەشكەك تاغ بىلەن، تاغ بىلەن ۋادا.
پۈركىنىپ ياتىدۇ گۈللەرگە زېمىن،
بەمەنە گەپلەرنىڭ بەرى بىر تېمىن.

مېغىستافېل

پىكىرىڭ شۇمۇ؟ مېنىڭ ئۆزگىدۇر سۆزۈم،
چۈنكى بارچىسىغا گۇۋاھمەن ئۆزۈم.
بىلىمەن زېمىننىڭ چوڭقۇر قەردىدە،
پارتلىغان يالقۇندىن قۇدرەتلىك ۋولقان.
مالاخ بولقىسىنىڭ زەربىلىرىدە،*
قىيالار گۈم بولۇپ چېچىلغان ھەر يان.
تۈزلەڭلىك ئۈستىدە كۆرۈپ يوغان تاش،
پەيلاسوپ تېڭىرقاپ تاتىلايدۇ باش.
بۇ تاشنىڭ قەيەردىن چۈشكىنىن بىلمەس،
مالاخ بولقىسىدىن ئۇچقىنىن بىلمەس.
بۇ تاش ئۆز ئورنىدا تۇرىۋېرىدۇ،
ئالەم چۈشىنەلمەي يۈرىۋېرىدۇ.
بۇنى بىلىپ ئېيتقان پەقەت ئاددىي خەق،
پەقەت ئۇنىڭ پىكرى راستۇر، سۆزى ھەق.
ئاددىي ھەقىقەتنى چۈشەنگەن كىشى،
دەر: بۇلارنىڭ بەرى شەيتانىنىڭ ئىشى.
ئۇ ئۆز ئىشەنچىدە تولۇپ ئۈمىدكە
بارار «شەيتان تاش» تىن «شەيتان كۆۋرۈك» كە.

فائۇست

ئالەم يارىلىشى ھەققىدە بۇنداق
شەيتانىنىڭ پىكرىنى قىزىق ئاڭلىماق.

مېفستافېل

ئالەم بىلەن مېنىڭ يوق ھېچ ئالاقەم،
يارىتىشتا لېكىن كۆپتۇر كۈچ - ھەسسەم.
قېنىمىزدا ئىجادكارلىق بار،
شەددەتلىك كۈچ، ئىسيانكارلىق بار.
مېھنىتىمىز مەھسۇلى زېمىن،
كېزىپ چىققىنىڭ سەن ئۇنى تامام.
قايسى يېرى يارايدۇ ساڭا؟
قايسى جاينى قىلىسەن ماكان؟
ساڭا ئايان بارچە تەرىپى،
«ئالەم مۈلكى ھەممە شەرىپى».*
لېكىن ئىمىن تاپماس يۈرىكىڭ،
بىلمەس چېگرا، چەكسىز تىلىكىڭ.

فائۇست

پىكرىم بۈيۈك ئىشلار بىلەن بەنت
قېنى، تاپقىن؟

مېفستافېل

تاپمەن ئەلۋەت.
مەن سەن بولسام ئىدىم ئەگەردە،
ياشار ئىدىم قەدىم شەھەردە.
ئۇنى ئىزگۈ پايتەخت بىلەردىم،
قىنگغىر - قىيسىق كوچا قىلاردىم.

ئىككى چېتىن قىلاردىم بازار،
قۇرار ئىدىم رەستىلەر قاتار.
كانارلاردا سېسىغان گۆشلەر
توپ - توپ چۈمۈن گاژىلدىشاتتى.
ئوقەتچىلەر قىلاتتى سودا،
سېسىق ھىدلار دەمنى قىساتتى.
نېرىراقتا بولسا بولاتتى
كەك كوچىلار، كاتتا مەيدانلار.
باقسا ئادەم كۆڭلى يايرايتتى.
كەزسە ئارام ئالاتتى جانلار.
ئۇندىن نېرى - شەھەر چېتىدە
قەلئە ھەمدە باغ قىلار ئىدىم.
گۈللەر تېرىپ يوللار ئۈستىگە،
يۈرىكىمنى چاغ قىلار ئىدىم.
كىم پىيادە، كىملەر ھارۇندا
يۈرگىنىنى كۆرۈپ تۇراتتىم.
كىم قەسىردە، كىم خارابىدە
تۇرغىنىنى كۆرۈپ تۇراتتىم.
كۆز ئالدىمدا بولاردى شەھەر:
كوچا - كويدا تۈن - كۈن بىزاۋال—
ياتقان توپ - توپ بولۇپ ئادەملەر
چۈمۈلىلەر لەشكىرىي مىسال.
سەيلە قىلىپ كوچىغا چىقسام،
پۈتۈن شەھەر مېنى بىلەردى.
مېنى كۆرۈپ نەچچە مىڭ ئادەم
تەزىم قىلىپ كۆتۈرەر ئىدى.

فائۇست

بۇلار بەزى بىھۇدە مېھنەت.
توق بولۇشى ئۈچۈن ئادەملەر
يوق بولۇشى ئۈچۈن دەرد ـ غەملەر
باشلىق چېكەر كۈنۈ تۈن زەخمەت،
لېكىن ئېيتماس ھېچكىمۇ رەھمەت.
قاششاق تويسا، بولسا كېمى تەل،
تاپار ئىمىن ئىسيانكار ئەلۋەت.

مېفىستافېل

ئۇنداق بولسا تېپىپ ئېسىل جاي،
سالار ئىدىم ئۆزۈمگە ساراي.
ئاجايىپ بىر ماكان قىلاتتىم،
ئەترابىنى باغ ـ بوستان قىلاتتىم.
بوي تالىشىپ كۆككە ئىنتىلىپ،
سەپ ـ سەپ بولۇپ دەرەخلەر ئۆسەر.
كۈمۈش سۇلار شىرىلداپ ئېقىپ،
شوخ شامالار شۇرلاپ ئۆتەر،
ھەر يان ئۇنچە چېچەك فونتانلار،
ئۇسسۇل ئويناپ ئىدى خۇش ھۆسن.
خاس خانىلار قىلاتتىم يانا،
پەرى سۈپەت جانانلار ئۈچۈن.
ئۇلار بىلەن ئۆتكۈزەتتىم مەن،
تەنھالىقنى خۇشال ـ شادىمان.

ياخشى ئۇلار قانچه كۆپ بولسا،
جانانلار دەپ بىكار ئۆيتمىغان.

ۋائۇست

سەردەنەپەل!* زامانغا لايىق!

مېفىستافېل

بىلەلمىدىم، سەن نە خىيالدا؟
كەزدىك ئۇچۇپ كۆكتە ـ سامادا،
بەلكىم سېنى جەلپ قىلدى ئاي،
ئىنتىلەرسەن ئۇنىڭغا تىنماي؟

فائۇست

ياق ـ ياق! بۇيۇك مەقسەتلەر ئۇچۇن
زېمىن ئۆزى بېرەر چوك ئىمكان.
چوك ئىشلارغا تەييارمەن بۇگۇن—
مەندە قۇدرەت، ئارزۇ بىر جاھان.

مېفىستافېل

ھە، قويۇپسەن شۆھرەتكە ھەۋەس،
ئېلىنىغا بولۇپ ھەمنەپەس.

فائۇست

ياق، خىيالىم شۆھرەتتە ئەمەس.
پىكرىم ئەمدى مۈلكى دۆلەتتە،
ئىگىلىكتە، جەددىي مېھنەتتە.

مېفىستافىل

مەدھىيىلىشەر شائىرلار سېنى،
ئەۋلادلارغا قىلىشىپ ئۆرنەك.
كۈيلەپ بىرنىڭ تەنتەك ئىشىنى—
ئۇلار كۆپنى قىلىشار تەنتەك.

فائۇست

بىگۇناھدۇر ساڭا بۇ تۈيغۇ،
سەن ئىنسانىنى نەدىن بىلىسەن؟
ئادەمزاتنىڭ ئەڭ يۈكسەك، ئىزگۈ
نىيىتىنى مازاق قىلىسەن.

مېفىستافىل

مەن تۈيغۇنى مەيلى، قەدىرلەي،
نىيىتىڭنى ئېيتقىن، مەن بىلەي!

فائۇست

مەن ئېگىزدىن تاشلىدىم نەزەر،
كۆز ئالدىمدا دېڭىز قىرغىقى.
كۆردۈم ئۇنى ئاساۋۇ دولقۇنلار
كۆپۈك چېچىپ يالغان چېغى.
يۈرىكىمنى قىينىدى بۇ ھال:
زۇلۇم - ئازاد روھ ئۇچۇن دەھشەت.
تەھقىق ئەھلى ئىنسانغا مالال،
غالىب كەلسە گەر ۋەھشىي قۇدرەت.
سۇ قايتقاندا ئويلىدىم، تىنار،
ياق، ئۇشبۇ ھال ئىكەن ئەنئەنە.
قىرغاقنى تەرك ئەتكەچ دولقۇنلار
قايتىپ ھۇجۇم قىلىشار يەنە.
يەنە ئاڭا غەزەپ ئەكىلەر
ئاۋۋالقىدىن ئارتۇق شىددەتكار!
ئاندىن ئارتقا قايتىپ كېتىشەر—
بۇنى يەنە قىلىشقا تەكرار.

مېفىستافېل

(تاماشىبىنلارغا)

زەپ يېڭىلىق تېپىپسەن، قايىل!
مەن كۆرەرمەن بۇنى يۈز مىڭ يىل.

فاقۇست

(ئەستايىدىل كىرىشىپ)
ۋەھشىي تاشقىن سائەت ـ سائەتلەپ
ساھىللەرگە قىلىشىپ ھۇجۇم،
بۇ يەرلەرنى نەچچە ئەسىرلەپ
قۇمغا كۆمۈپ، قىلار بىئۇنۇم.
شۇ سەۋەبتىن ئۆرتىنەر يۈرەك،
ۋۇجۇدۇمدا قوزغىلار تۇغيان.
مەن ئۇ كۈچنى يېڭىشىم كېرەك،
مانا، جەڭگە ھەقىقىي مەيدان.
ئازاد قىلاي مەزلۇم قىرغاقنى،
ئاساۋۇ سۇغا توسۇقلار سالاي.
ھوسۇل بەرمەي ئۆتكەن تۇپراقنى،
دولقۇنلاردىن قۇتۇلدۇرۇۋالاي.
بۇ مۇمكىندۇر، گەرچە شۇ قەدەر
ئاساۋ، قەيسەر بولغاندىمۇ سۇ،
ھەر دۆڭلۈكنى ئايلىنىپ ئۆتەر،
ھەر ئويمانغا ئېقىپ كىرەر ئۇ.
پىلان تەييار، كىرىشىپ تېزدىن
مەقسىتىمگە تاپىمەن ئىمكان.
مەن قىرغاقنى توسۇپ دېگىزدىن—
بۇقا باغلاپ، سالىمەن توغان.
تاكى دولقۇن ھۇجۇمى تۈگەپ،
بولغۇچە باغ ساھىللەر گۈللەپ.

خىيالىمدا شۇ ئىش، ئاشۇ يەر،
بۇ مېھنەتتە ماڭا مەدەت بەر.

تاماشىبىنلارنىڭ ئارقىسىدا ئوق تەرەپتىن ھەربىي مۇزىكا ۋە ناغرىلار ساداسى ئاڭلىنىدۇ.

مېفىستافېل

ناغرا ساداسى!

فائۇست

نېچۈن، ھە يەنە
ئۇرۇش بالاسى؟

مېفىستافېل

ئۇرۇش بولسا نە زىيان ساڭا؛
مەسلىھەت شۇ ئاڭلىغىن تولۇق:
ھەر بىر ئىشتىن نەپ تاپ ئۆزۈڭگە،
ۋە تۆمۈرنى قىزىقىدا سوق.

فائۇست

قانداقچە نەپ؟ قىيىن ئاڭقىرىماق.
سۆزلە ئوچۇق، ئىپتىماي تېپىشماق.

مېڧستافېل

يول ئۈستىدە خەۋەر تاپتىم مەن،
بىزنىڭ خاقان قايغۇدا ئىكەن.
ئېسىڭدىغۇ بىز ئۇنى قەغەز
پۇللار بىلەن قىلغان شاد ـ خۇرسەن.
ئۇ بەكمۇ ياش ئولتۇردى تەختكە.
ۋە دۇچ كەلدى بىز بەرگەن بەختكە.
راست بىلىپ ئۇ شورلۇق يالغانىنى،
سېتىۋالماق بولدى جاھانىنى.
ئۇ ئىشەندى ئوچۇق يولۇم دەپ،
نەگە سۈنسام يېتەر قولۇم دەپ.
تا ئاخىرقى نەپەسكە قەدەر
ئالەم ئىچرە ئۇ بولار تەنها.
پەقەت ئاڭا يار بولار زەپەر،
پەقەت ئاڭا باش ئېگەر دۇنيا.
ئۇ ئىشەندى ـــ بولار مۇيەسسەر
ئاڭا بىر يول، ھاكىملىق ساپا.

فاۋۇست

بەكمۇ خاتا! ھاكىملىق ئۆچۈن
ھۆكۈم سۈرمەك ئۆزى چوڭ بەخت.
ئۇلار تەڭسىز ئىرادە كۆچىن
كۆرسىتىشى كېرەكتۇر ئەلۋەت.

هاكىملارغا ياردىشار شىدەت
ۋە بۇيرۇماق مىڭغا، تۇمەنگە...
لېكىن ساپا، ئەيش پاراغەت
ئېلىپ ئۇرار ئۇنى تۆۋەنگە.

مېفىستافېل

توغرا، ئەمما بىزنىڭ بۇيۇك شاھ
بۇ گەپلەردىن بولمىدى ئاگاھ.
يۈرت چەك - چېكىدىن سۆكۈلۈپ كەتتى،
پاخال ئۆيدەك تۆكۈلۈپ كەتتى.
تارقاپ بارچە ھەرياق - ھەرياققا،
بولۇپ دۇشمەن ئىنى ئاكىغا،
شەھەر بىلەن ئۇرۇشۇپ شەھەر،
بايلار بىلەن ئەھلى ھۇنەرلەر —
دېھقان بىلەن غوجدار ھامان،
جەڭ قىلىشتى كەسكىن، بىئامان.
شاھقا قارشى ماڭدى ئەھلى دىن،
چىقتى بۆلۈنۈپ مىللەت مىللەتتىن.
قالسا ئۇچراپ يولدا ئىككىيلەن،
بولدى دۇشمەن بىر - بىرى بىلەن.
سودىگەرلەر قىلماقتا سودا،
چىقسا، بولدى جېنىدىن جۇدا.
بۇلاڭچىلىق، قاتىللىق ئۆزى،
ھەممىگە تەڭ سالدى پالاكەت.
شۇنداق قىلىپ ياشماق سۆزى،
جان ساقلىماق بولدى ئاقىۋەت.

فائۇست

ئاقساپ ـ ئاقساپ، سۆرىلىپ ئېغىر،
ئوڭدىنسىغا يىقىلدى ئاخىر.

مېفىستافىل

باشتا بارچە ئىدى خاتىرجەم،
چوڭ چوڭراقنى يالاپ يۈرەتتى.
ئاجىزلارچۇ ئۆزلىرىدىن ھەم
ئاجىزلارنى تالاپ تۇراتتى.
لېكىن يېقىن قالغاندى خەتەر،
باش كۆتۈردى بىرنەچچە ئاقىل.
ئۇلار دېدى: «بەس، ئەمدى، يېتەر،
مەملىكەتكە شاھ كېرەك ئادىل.
ئۇ قاتتىق قول بولسۇن، بىزنىڭ شاھ ــ
ئېلىمىزگە بولالماس پاناھ.
يېڭى پادىشاھ تەختكە ئولتۇرسۇن،
ئۇ كۆرسىتىپ قۇدرەت ۋە شىددەت،
مەملىكەتكە بىر يولى بەرسۇن
ئادىللىق ھەم تىنچلىق، پاراغەت!»

فائۇست

روھانىيلار سۆزى بۇ.

مېفستافېل

ئۇلار
ماڭدى باشلاپ ئەلنى ئىسيانغا.
قۇتراتقۇلۇق قىلدى تىنىمسىز،
پايدا تاپماق ئۈچۈن ھەمياڭغا.
مانا بۇ كۈن تۇرار تاغ ئارا
ئىسيانكارلار قوشۇنى ھەيۋەت.
بۇگۈن بىزنىڭ بىئازار ئۇ شاھ
جەڭ قىلار، بەلكىم، ئاخىرقى نۆۋەت.

فائۇست

ساددا دىل شاھ ئىدى ئۇ، پەمسىز،

مېفستافېل

يۈر، بارايلى شاھ يېنىغا بىز.
كىمكى ياشار، ھاياتتا باردۇر،
ئۇنى پەمسىز دېمەك بىكاردۇر.
كىمكى بىر رەت قېپقالسا ئامان،
ياشار ئامان ھەتتا كۆپ زامان.
يۈر، بىز ئاڭا بېرەيلۇق مەدەت،
كۆپايىدۇر بىر كىچىك زەپەر.
شۇندا ئۇنىڭ تامام كەچكەنلەر،
يىغىلىشىپ كېلىشەر ئىلگىرى.

ئۇلار تاغ ئارىسىغا چۈشىدۇ ۋە ۋادىدا تۇرغان قوشۇننى كۆزدىن كەچۈرىدۇ. پەستە ھەربىي مۇزىكا ۋە ناغرا سادالىرى ياڭراپ تۇرىدۇ.

مېفستافېل

ئىگىلىەنگەن بۇ جاي بەك بەلەن،
بىزگە باقار زەپەر تامامەن.

فائۇست

نېمە مەدەت بېرىسەن ئاخىر،
ياكى يەنە جادۇ ۋە مىكىر...

مېفستافېل

غەلىبىنىك كۆپ تەدبىرى بار،
بەلكى، جەڭدە يېڭەر ھېيلىگەر.
ئۆز ئىشىڭغا سەنمۇ پۇختا بول،
مەقسىتىڭگە تۇتقىن ئېنىق يول.
شاھنى ئاشنا قىلىپ بەختىگە —
ئولتۇرغۇزساق قايتا تەختىگە،
سەن تىز چۆكۈپ بېرەرسەن سالام.
ۋە ئالارسەن شاھتىن كۆپ ئىنئام.
دېگىز بويى — بىپايان ساھىل
ئېنىق سېنىك بولار، بۇنى بىل.

فائۇست

بۇنداق ئىشقا سەن پىرى كامىل،
جەڭ قىلىۋەر ئۆزۈڭ، ئازازۇل!

مېفىستافېل

ئىسيانچىلار تارمار بولغان كۈن،
باش قوماندان بولۇشۇڭ مۇمكىن.

فائۇست

قوماندانلىقنى نېمە قىلارمەن؟
بۇنداق ئىشنى قانداق قىلارمەن؟

مېفىستافېل

نېمە قىلار ئىدى قوماندان؟
ھەربىي كېڭەش كۆيدۈرىدۇ جان —
ھەممە ئىشنى ئاڭا قويۇپ بەر،
سېنىڭ ئۈچۈن ئۇ تۆكىدۇ تەر.
ئالدىن بېرىن كۆرۈپ قويغانمەن.
پىلانلارنى تۈزۈپ قويغانمەن.
بۇندا تاغلىق باھادىرلاردىن —
ئەپچىل، دانا ۋە شاتىرلاردىن
ھەربىي كېڭەش تۈزگەنمەن ئېسىل.
تاغلىق ئەلگە كىم بولسا ئىجىل،

كىم ئۇلاردىن تاپسا مەدەتكار،
ئاڭا شەكسىز بولار تەلەي يار.

فائۇست

قوراللاندى تۇمەن ئەل پۇتۇن،
ھەممىنى تەل قوزغىدىڭ نېچۇن؟

مېفىستافېل

ياق، مەن پېتىر سكۇېنس مىسال —*
تاللىۋالدىم زورلارنى ھالال.
(ئۇچ پالۋان كىرىدۇ)*

(ئىنجىل سەلتەنەتلەر كىتابى. 11,23-8)

مانا ئۇلار — پالۋانلىرىم،
ھەرخىل ياشتا، ھەرخىل تەبىئەت.
ئۇلار بىلەن بولسا ئىجىل كىم،
ئۆمۈر بويى كۆرمەيدۇ زەخمەت.
(تاماشىبىنلارغا)
بۇ زامانداً ھەربىر ياش گۆدەك
ئارزۇ قىلار ساۋۇت ـ قالقاننى.
مەن نامايىش قىلىشىم كېرەك
مۆجىزىلىك بۇ ئۇچ پالۋاننى.

باسىبالدى

(ياش، يەڭگىل قوراللانغان، چىپار كۆڭلەك كىيگەن)

ئۇچراشقانغا شاپىلاق —
تېپىك يا مۇشت سالمەن.
چەتلەپ ئۆتەلمەس قورقاق،
قاچسا قوغلاپ چاپمەن.

تالابالدى

(ئوتتۇرا ياشلىق، ياخشى قوراللانغان، چىرايلىق كىيىنگەن)

مۇشت ۋە تېپىك، شاپىلاق —
بالىلارنىڭ ئىشىدۇر.
مېنىڭ ئىشىم بۇلماق،
بۇلغان — باي كىشىدۇر.

ساقلابالدى

(قېرى، ئېغىر قوراللانغان، ئاددىي كىيىنگەن)

بۇلماق ئاسان، لېكىن
ئۇنى سەرپ قىلماستىن
ساقلىماق بىر ئەھۋالدۇر.
ياشلار — ئىسراپ قىلغۇچى؛
مال قەدرىنى بىلگۈچى،
ئاسرىغۇچى — چاللاردۇر.
(ئۆچەيلەن ۋادىغا چۈشۈپ كېتىدۇ)

تاغ باغرىدا

پەستىن ھەربىي مۇزىكىنىڭ ۋە ناغرىلارنىڭ ساداسى

ئاڭلىنىپ تۇرىدۇ. شاھ ئۈچۈن چىدىر تىكىلمەكتە. پادىشاھ، باش قوماندان، ساقچىلار.

باش قوماندان

ئويلايمەنكى، بولدى بەكمۇ ساز،
مۇڭاپىقتۇر بىزگە بۇ مەيدان.
تاغ ئارىسى پىستىرمىغا ماس،
خەۋپ سالالماس دۈشمەن ھېچقاچان.

شاھ

خوپ، كۆرىمىز. ئالدۇق مۆكۈنۈپ،
خۇددى ياۋدىن قاچقاندەك چۆچۈپ.

باش قوماندان

ئوك قاناتقا نەزەر سال، ئەي شاھ،
بۇ ماكاندىن خۇش بولۇر نىگاھ.
قوماندانلار ئارزۇسى بۇ جاي،
بىزگە ساز، ياۋ ئەھۋالىغا ۋاي.
بۇندا قارا ھەر نەرسە مۇھىم،
ئاتلىق ئەسكەر قىلالماس ھۇجۇم.

شاھ

مەيلى، مەندە يوق ھېچ ئىتىراز،
قىلىچۇازلىق ئۈچۈن بۇ يەر ساز.

باش قوماندان

قارا شاهىم، ئوتلاق تەرەپكە،
ئۇندا تەكشى تىزىلىپ سەپكە ــ
قوشۇن جەڭگە تۇرۇپتۇ تەييار.
ئۇلار ھۇجۇم قىلسا شەرەتكار،
تەڭ كېلەلمەس ھېچقانداق قۇدرەت،
ھەر بىرىدە ساڭا ساداقەت.
نەيزىلىرى كۈندىن تاۋلىنار،
ئۇلار بۈيرۇق كۈتۈپ تولغىنار.
دۈشمەن تۇتقان تاغلاردا ماكان،
ئۇلار قالماس بىزلەردىن ئامان.

شاھ

ئەسكەرلىرىڭ باتۇر، ئەپچىل ھەم،
بىر يىگىتتە ئىككى يىگىت جەم.

باش قوماندان

سول قاناتتا ئەنە باتۇرلار،
قىلىچىدا تۇتقانچە قولىنى،
كۈن ـ تۈن ھوشيار قوغدىشىپ تۇرار
قارارگاھقا ئېپ بارار يولنى.
دۈشمەن قەدەم قويغان ھەر زامان،
قىرىلىدۇ بۈندا بىئامان.

شاه

يېقىنلىشىپ كەلمەكتە ئۇلار،
مېنىڭ ساختا قېرىنداشلىرىم.
گاھ ئاكا دەپ مېنى، گاھ پەدەر
ئىلتىپاتلار قىلىپ نەقەدەر.
ئېگىپ تۇرغانىدى باشلىرىن.
ئۇلار بۇلدى تەختىمگە ئاپەت،
مال ـ مۈلكۈمنى قىلىشتى تالاش.
شۇنداق قىلا ـ قىلا ئاقىۋەت،
ماڭا قارشى كۆتۈرۈشتى باش.
خەلق ماڭدى ئېقىن قايانغا
يېتەكلىسە قاراپ شۇ يانغا.

باش قوماندان

ئەنە سادىق تىكچىمىز كېلەر،
ئېلىپ كېلەر ئۇ قانداق خەۋەر؟

بىرىنچى خەۋەرچى

بۈيرۇقنى قىلىپ ئادا
ئايلىنىپ تاغ، بەك ھاردۇق.
بىرەر خۇش خەۋەر ئەمما،
ساڭا ئېلىپ كەلمىدۇق.
گەرچە كۆپلەر قەسەمگە ـــ
ساڭا سادىقتۇر ھامان.

لېكىن تولۇپ ئەلەمگە
باش كۆتۈرگەن ئالامان.

شاھ

پەقەت ئۆزىنى ئويلايدۇ ئادەم،
شان، ئار ـ نومۇس ئەمەس مۇقەددەس.
كۆيسە ھەتتا قوشنىسىنىڭ ئۆيى
ئويلاپ ئۆزىن ئۇنى ئۆچۈرمەس.

باش قوماندان

ھېرىپ ـ چارچاپ، ھالىدىن كېتىپ
كەلدى يەنە بىر تىڭچى يېتىپ.

ئىككىنچى تىڭچى

ئالامان ئىدى تارقاق،
تەرتىپ بىلمەيتتى ئەسلا.
ئۇلار ئىچىدىن بىراق
چىقىپ قالدى پادىشاھ.
ئۇ كۆتۈرگەن بايراقتا،
ئىنتىلدى بارچە دەرھال.
ئۇ يېتەكلىگەن ياقتا،
ئارۇشتى پادا مىسال.

شاه

ئاشۇ ساختا پادىشاھ تۈپەيلى
تۇنجى رەت ئۆزۈمنى سەزدىم پادىشاھ.
ئاددىي ئەسكەر بولدۇم بەئەينى،
جەڭگە باشلىشار يۈرىكىم مەيلى،
يۈكسەك نىيەت ماڭا رەھنىما.
بىر چاغ قۇرۇپ بەزمە، تەنتەنە
كۆڭلۈمنى خۇش قىلغان دەملىرىم،
بالىلاردەك ھالقىغا يەنە
نەيزە ئېتىپ ئويىنىغان پەيتىم —
ئېچىلمىغان كۆڭلۈم ھېچقاچان،
بولماي قۇدرەت - كۈچۈم نامايان.
شادلىق تولۇق بولمىقى ئۈچۈن
خەۋپ - خەتەر كەم ئىدى ئۇ كۈن.
ئەگەردە سىز تۈتۈپ قولۇمنى،
توسمىسىڭىز ئىدى يولۇمنى،
لەشكەر تارتىپ چىقىپ مەيدانغا،
پۈركەر ئىدىم ئۆزۈمنى شانغا.
ئاشۇ نىقاب بەزمىدە ناگاھ
تۇتاشقاندا ئېتىكىمگە ئوت —
بولدۇم بۈيۈك شەۋقىنى ئاگاھ،
ئوت بىلدۈردى ئۇنى ئۇشتۇمتۇت.
ئۇ ئوت يالغان بىر چېقىن ئىدى.
ئەمما دىلغا كۆپ يېقىن ئىدى.
مەن كۆپ قولدىن بەردىم باي پۇرسەت
ئەمدى بولغاي مېنىڭكى نۇسرەت.

(ئىسيانكار پادىشاھنى كۆرەشكە چاقىرىپ ئەلچىلەرنى ئەۋەتىدۇ)

ساۋۇت، دۇبۇلغا كىيگەن، قالقىننى تۆۋەن چۈشۈرگەن فائۇست كىرىپ كېلىدۇ. ئۇنىڭ كەينىدىن يۇقىرىدا تەسۋىرلەنگەن ئۇچ پالۋان كىرىدۇ.

فائۇست

كەلدۇق بۇيان بىر خۇش سائەتتە،
سىزگە مەدەت بەرمەك نىيەتتە.
تاغ سىرىنى بىلەر تاغلىقلار،
بىلەر ئاسمان، يەر، تەبىئەتنى.
مېغىزىن چېقىپ ئوقۇشار ئۇلار
تاشلاردىكى قەدىمىي خەتنى.
روھلار تەكشى يەرنى تەرك ئېتىپ،
تاغدا ماكان تۇتقاندىن بۇيان —
ئۇلار مېھنەت قىلىشار دائىم
قۇدرەت ـ كۈچىن ئەيلەپ نامايان.
رەڭگى مەدەن دېتىغا تولغان
ئىسلار بىلەن لېمۇلدىق بولغان،
ئۆڭكۈرلەردە يېتىپ كۈنۇ تۈن
بىر يېڭىلىق ياراتماق ئۈچۈن،
قانداقتۇر بىر قۇراشما ئىزدەپ،
تەر تۆكۈشەر تىنىمسىز ئىشلەپ.
ئىلاھىيەت قوللىرى بىلەن
يارىتىشار مۆجىزە مىرئات.*

* مىرئات — ئەينەك.

هه، ئۇنىڭدا پۈتكۈل ـ تامامەن
نامايان‌دۇر پەلەك، كائىنات.

شاه

بۇ سۆزۈڭگە ئىشەندىم ئەمما
بىزگە بۇنىڭ نېمە دەخلى بار؟

فائۇست

نۇرسىيلىك سەبىنى سەھھار*
ساڭا سادىق قۇلدۇر دائىما.
مۇمكىن ئىدى بولۇشى قۇربان،
چىرىسلايتتى ئاستىدا ئوتۇن،
ئورنىغاندا ئۇنى كۆك تۈتۈن:
نە خۇدا، نە ئىنسان، نە شەيتان
بېرەلمەستى ئۇنىڭغا نىجات،
سەن ئەيلىدىڭ ئۆزۈمدىن ئازاد.
يۈز بەرگەنتى رومادا بۇ ئىش،
چىقماس ئۇنىڭ خىيالىدىن ھېچ.
قالغانلىقى ئۈچۈن ئۇ ئامان
ئىشلەر ساڭا قۇل بولۇپ هامان.
كىرگىنىڭنى ئاڭلاپ ئۇرۇشقا،
زەپەر تىلەپ سېنى قوللىدى.
يەنە مەدەت بەرگىلى ساڭا
هۇزۇرۇڭغا بىزنى يوللىدى.

تاغلار ئارا بار سىرلىق قۇدرەت
تاغلىقلارغا ئايان ھامان بۇ.
سەجدە ئەھلى، دىن ئەھلى پەقەت
بۇ قۇدرەتنى جادۇ ئاتايدۇ.

شاھ

بىزگە بەزمە شادىيانىدا
كەلسە كۆلۈپ، شادلىنىپ مېھمان —
كۆتۈپ ساراي ـ ھەيۋەت بىنادا
قىزغىن قارشى ئالارمىز ھامان.
ئەمما خەۋپ ـ خەتەرلىك چاغدا
سادىقلىق جۇش ئۇرۇپ قېنىدا،
دوستۇڭ بولسا يېنىڭدا پەيدا —
بۇنداق بەختكە سۆز يوقتۇر ئەسلا،
تۇتۇپ قىلىچ سېپىنى مەھكەم
ۋاپادارلىقنى قىلىپ ئىپادە،
تەييار بولسا بولغىلى ھەمدەم
ئۇندىن ئەزىز دوست يوق ئالەمدە.
ئەمما بۇگۈن مېھرىبان دوستلار
قىلىچلارنى سىلىڭ قىنىغا.
جەڭگە كىرەر نەچچە مىڭ لەشكەر،
كۆمۈپ كۆكنى جەڭلەر چېڭىغا.
كىم ئۆز قەدىر ـ قىممىتىن بىلۈر،
شانىن ئۆزى ھمايە قىلۇر.
كىمكى تەلەپ قىلسا تاجۇ تەخت —
شۇنىڭ ئۈچۈن جەڭگە بولسۇن تەخ.

ئۇ شاهلىقنى تىلىگەن ئەرۋاھ
قىلسا گەر ھېس ئۇ ئۆزىنى شاھ،
يەتكۈزەيمەن ئۇنى تىلەككە —
جەڭگە كىرىپ يەككىمۇ يەككە،
بولغاي ئاڭا ئۇ ئالەم پاناھ.

فائۇست

تىلىكىڭ ساز ـ ئىزگۈ تىلەكتۇر،
ئەمما سېنىڭ بېشىڭ كېرەكتۇر.
سەن كىسىگەن بۇ دۇببۇلغا، قالقان،
ساقلار ئۇنى تىغدىن ھەرقاچان.
تەن ياشايدۇ پەقەت باش بىلەن،
باش ئۇيقۇغا كەتسە، ئۇخلار تەن.
سەن تارتقان بۇ ساناقسىز چېرىك.
پەقەتلىكى سەن بىلەن تىرىك.
قول ئىشلەيدۇ باش بولسا ئامان،
باشنى ساقلاپ كۆتۈرەر قالقان.
ياۋ زەربىسىن قارشى ئالىدۇ،
ئاندىن ئۆزى قىلىچ سالىدۇ.
غەلىبىدە ئىشلەر ئاياغ ھەم،
دەسسەر دۈشمەن بوينىنى مەھكەم.

شاھ

شۇدۇر بىزنىڭ نىشان ـ ئەھدىمىز،
بوغسۇن ياۋنى ھەر قەدىمىمىز.

خەۋەرچىلەر

ياۋ ئالدىدا ئېتىبار
تاپقىنى يوق سۆزىمىز.
سېنى ئۇلار قىلدى خار،
مازاق بولدۇق ئۆزىمىز.
دېيىشتى: «ئۇ خاقاندىن
چۆچەك قالار ئەل ئارا!
«بار ئىكەنۇ يوق ئىكەن
بولغانكەن بىر پادىشاھ...»

فائۇست

ياخشى جاۋاب. شۇ كېرەك بۇگۈن،
سەن تەرەپتە تۇرغانلار ئۇچۇن.
يېقىنلىشىپ كەلمەكتە دۈشمەن،
ھۇجۇمغا تېز بۇيرۇق بەرگىن سەن.

شاھ

مەن بۇ ئىشتا چەتتە تۇرىمەن.
(باش قوماندانغا)
بۇ ھوقۇقنى ساڭا بېرىمەن.

باش قوماندان

جەڭگە بولسۇن ئۇڭ قانات تەييار،
كەلمەكتىدۇر دۈشمەن سول ياقتىن.

ئۇنى قىلماق كېرەك تارۇمار —
ئۆتۈشىگە يول قويماي تاغدىن.

فائۇست

ئۇنداق بولسا بېرىشى كېرەك،
ئوك قانىتىنى مانا بۇ باتۇر.
باشقىلارغا كۆرسىتىپ ئۆرنەك،
ئۇ ئالدىدا يۈكسىلەر جەسۇر.

(ئوك يېنىدا تۇرغىنىنى كۆرسىتىدۇ)

باسىبالدى

(ئالدىغا چىقىپ)
كىم يۈزىنى بۇرسا ماڭا،
مۇشتۇم قارا قانغا بەيايدۇ.
ئارقىسىنى قىلسا كىم ماڭا،
تېپىك يەيدۇ، يەرگە غۇلايدۇ.
قولدا قىلىچ ھۇجۇمغا ئۆتەي،
توختىتالماس ھېچبىر كۈچ بىزدەم.
ياۋ بۇرنىنى يەرگە بىر تۇرتەي،
باسالمىسۇن قايتا رەت قەدەم.
(كېتىدۇ)

باش قوماندان

مەركىزىي سەپ ئەمدى يېشۇرۇن
يېقىنلاشسۇن دۇشمەنگە قارىپ.
جەڭگە كىرىپ ئوك قانات قوشۇن،
رەقىبلەرنى قىلماقتا خاراب.

فائۇست

(ئوتتۇرىدا تۇرغانىنى كۆرسىتىپ)
سەن مەركەزدىن مانا بۇ چاققان،
مەرد يىگىتنى يوللا ياۋ بىلەن.

تالابالدى

(ئالدىغا چىقىپ)
مەن دۇشمەنگە قىرغىن سالارمەن...
قىرغىن سېلىپ ئولجا ئالارمەن.
ئوغرى شاھنىك كەتكىنىن بۇلاپ،
بۇرچۇم مېنىك قايتۇرۇپ ئالماق.
تېز ئارىدا ئۇ شاھ بولار گۇم،
بىز مەركەزدىن باشلايمىز ھۇجۇم.

مەركىتەنت جۇۋان

(تالابالدىغا سۆركىلىپ)
بولمىسمۇ ئېرىم بۇ مېنىك،

چاڭسالاخان*

لېكىن ئاشناڭدۇر سېنىڭ.
جەڭدە گەر بولساڭ ئەپچىل،
سېنىڭكى ئولجا - ھوسۇل.
ئولجامالغا ئۇچ ئايال،
تەقسىق يوق! ئال بىمالال!
(ئىككىسى كېتىدۇ)

باش قوماندان

دۇشمەننىڭ ئوڭ قانىتى، ئايان،
ئالماقتىدۇر مۆلجەلگە سولنى.
سول ياق! قىلىڭ كۆكرەكنى قالقان،
مەھكەم قوغداڭ ئارىلىق يولنى.

فائۇست

(سولغا ئىشارەت قىلىپ)
مانا بۇنى قوشۇنغا يوللا،
كۈچ قوشۇلار كۈچۈڭگە شۇندا.

ساقلابالدى

(ئالدىغا چىقىپ)
ئوڭ قاناتتىن كۆڭۈل بولسۇن توق،
مەن بار چاغدا خەۋپ - خەتەر يوق.
قېرى ئەسكەر تۇتقانىنى مەھكەم

ئالالمايدۇ چاقماق قىلىچ ھەم.
(كېتىدۇ)

مېفىستافېل

(يۇقىرىدىن چۈشۈپ كېلىدۇ)
ئەمدى كۆرۈڭ تاغلاردىن ئېشىپ —
تۈتۈپ قولدا قىلىچ ۋە قالقان،
زوقى ئۆرلەپ، قۇدرىتى تېشىپ
كەلمەكتىدۇر سانسىزلاپ پالۋان.
ئەسلىھەلەر تاغ ئىچىدە تاغ،
ئۇلاردا بار ھەممە خىل ياراق.
بارار ئۇلار يوللىساڭ قايان،
پەقەت كۈتۈپ تۇرۇشار پەرمان.
(سىرنى بىلگەنلەر ئۈچۈن ئاستا)
قەيەردىن دەپ، مەدەت لەشكىرىن،
مەندىن ئەسلا سورىماڭلار گەپ.
ئەسلىھەلەر ئامبارلىرىنى
چىقتىم تازىلاپ، كۆرگەچ بىر - بىرلەپ.
ئۇلار خاقان، ۋەزىر، قوماندان —
بۇلۇپ ھۆكۈم سۈرگەن ئالەمدە.
قەدىمكىدەك تۇرۇشار ھامان
بىرى ئاتتا، بىرى پىيادە.
ئۇلار قورالخانىلار ئارا
ھەشەم قىلار بىسانۇ ساناق.
كەتكەن بىراق ھەممە قاغجىراپ،
قالغان ھەممە بولۇپ قاسىراق.

مەن ئۇلارنى جىنلارغا بەردىم،
بىر - بىر ئېلىپ كېيگۈزدۈم بەرىن.
شۇنداق قىلىپ مەن سەپكە تىزدىم،
ئوتتۇرا ئەسىر قالدۇق لەشكىرىن.
دۇبۇلغايۇ ساۋۇت بەك ھەيۋەت،
تەسۋىرى زور بولىدۇ ئەلۋەت.
(يۇقىرى ئاۋازدا)
يوق ئۇلارنىڭ سېپىنىڭ چېكى،
قوراللىرى تۇرىدۇ چاقناپ،
لەپىلدەيدۇ بايراقلار تاغدا،
شامال بىلەن تىنىمسىز ئويناپ.
ناغرىلارنىڭ سادالىرى ياڭراق،
يىگىتلەردە جەڭگە ئىشتىياق.

يۇقىرىدا دەھشەتلىك كاناي ئاۋازى ياڭرايدۇ. دۈشمەن قوشۇنلىرى ساراسىمگە چۈشىدۇ.

فائۇست

قاراڭغۇلۇق باستى ئۇپۇقنى
ئۇندا - بۇندا چاقنىتىپ كۆزنى،
پەقەت بىر ئوت بولار نامايان.
قان بولدى يەر، قان بولدى يارىق،
جەڭگە كىردى ئورمان، دەريا، تاغ،
جەڭگە كىردى ھەتتاكى ئاسمان.

مېنىستافېل

ئالغا بارار ئوق قانات داددل،
ياۋ قوشۇنى گاڭگىراپ قالدى.
دۇشمەنلەرنى ئۇرماقتا، قايدل،
بىزنىڭ پالۋان گانىس باسبالدى.

شاھ

بىر قولىنى كۆتۈردى، ئەمما
ئېنىق كۆردى كۆزلىرىم، — بىر يول
كۆتۈرۈلدى ئون ئىككى تال قول.
سىغمايدۇ بۇ ئەقىلگە ئەسلا.

فائۇست

سىسىلىيە ساھىللىرىدە،
تۇندە تىنىق تۇمان ئىلكىدە
بەلكىم كۆرگەن بولغىيدىڭ سەرىپ؟
ئۇندا نەق چۈش — بولغاندا ئاپتاپ
كۆز ئالدىڭدا جىمىرلاپ ھاۋا،
بولار ئەجەب مەنزىرە پەيدا.
ياپراقلىرى ئېيتقۇچى قوشاق
باغ بولۇپ گاھ تارتىدۇ نىگاھ.
ھەم كۆزلەرنى قىلغۇچى شەيدا
شەھەر بولۇپ كۆرۈنىدۇ گاھ.

شاه

نه ئەجەب هال، نەيزىلەر ئۇچى
كۆيەر ئەنە، بۇ ئوت نېمە ئوت؟
شۇ سىرلىق ئوت ئۆرلەر پەلەككە
ھەر سانجىشتىن چاقناپ ئۇشتۇمتوت.
كۆزدە غەيرەت، دىلىمدا قورقاق.

فائۇست

ئەي پادىشاھ، ئۇ شولغا باق،
دىئاسكورلار چاچقان نۇر ئاشۇ،*
كۆزلىرىگە كۆرۈنگىنى شۇ.
كېمىلەرنى سەپەرگە يوللاپ،
بەختىيار ۋە يوروق يول تىلەپ،
قايتسۇن ئۇچۇن قىرغاقتا ئامان،
نۇر چېچىشقان ئۇلار بىر زامان.
كۆپ ئەسىرلەر ئۆتۈپ بىزگە ھەم،
شولا چېچىپ بەرمەكتە ياردەم.

شاه

ئەمما، ئېيتىڭ بىز تەرەپكە ئۇ،
مۆجىزىنى يوللىغان جادۇ—
ئىگىسى كىم؟ قانداقچە ئادەم؟

مېفىستافېل

سەندىن بېشى ھەققى مىننەتدار—
ئاشۇ نۇرسىيلىك دانىشمەن،
ئەسۇ يادى بەنت سېنىڭ بىلەن
دەيدۇ تىلەپ، نۇسرەت بۈلسۇن يار.
دۇشمەنلىرىڭ پىلانىن ئاڭلاپ،
يۇرىكىدە قوزغالدى غەزەپ.
ياخشىلىقىڭ ئۇنتۇلماس ئەسلا،
تەييار جانىنى بەرمەككە ھەتتا.

شاھ

ھە، تاپتىيۇ ئامىتىم راۋاج،
مەن رومادا كىيەر بۈلدۇم تاج.
مەرىكىدە قىلىپ تەنتەنە
ئايلانغاندا شەھەردە يەنە،
كۆرۈپ قالدىم دەھشەتلىك ھالنى
ۋە قۇتقۇزدۇم ئوتتىن ئۇ چالنى.
پىكرىم ئىدى ئەل ئارا شۇئان
قۇدرىتىمنى قىلماق نامايان.
دىن ئەھلىنىڭ بۇزدۇم راھىتىن،
ھەم قوزغىدىم ماڭا نەپرىتىن.
شۇندىن بۇيان ئۆتتى نەچچە يىل،
نېچۈن يەنە ئۇ بوۋاي ھايات؟
ئۇ ياخشىلىق ئۈچۈن ھە، بۇگۈن،
ماڭا قايتار ياخشىلىق ناھات؟

فائۇست

هوسۇل بەرەر دائىم ياخشىلىق،
ئەمما كۆككە قارا. بۇ پۇرسەت
ئىككى خىل قۇش پەرۋاز قىلار تىنچ،
چۈشەنسەڭ بۇ ياخشى ئالامەت.

شاھ

بۇركۈت پەرۋاز قىلار ساماداا،
گرىف ئۇنى قوغلاپ بارماقتا.*

فائۇست

ياخشى بەلگە. كۆزەتكىن سەگەك،
گرىف نېمە؟ ئۇ يوق، ئۇ چۆچەك.
سەييارىلەر شاھى ئۇ تەنھا—
بۇركۈتكە تەڭ كېلەلمەس ئەسلا.

شاھ

ئەنە ئۆلار كۆكتە چەرخ ئۇرۇپ
بىر ـ بىرىگە قاراپ تاشلاندى.
بىر ـ بىرىگە تەڭ چاڭگال سىلىپ
ھايات ـ مامات جېڭى باشلاندى.

فائۇست

گرىف ھالىدىن كەتمەكتە ئەنە،
ئەنە شەرلۇق مىلىنىپ قانغا،
شەر قۇيرۇقىن ئەسلەتكىنىچە—
موللاق ئېتىپ چۈشتى ئورمانغا.

شاھ

قېنى، شۇنداق بولسا ئاقىۋەت!
ئىشىنىمەن، بۇ ساز ئالامەت.

مېفىستافىل

(ئوڭ تەرەپكە بۇرۇلۇپ)
بىزنىڭ قوشۇن باھادىر،
جەڭ قىلماقتا غەيرەتتە.
بىتەرتىپ سۈرەن سېلىپ،
دۈشمەنلەر چېكىنمەكتە.
ئوڭغا كۆچتى ياۋۇز كۈچ.
ۋە زەربىگە كەلدى دۇچ.
بىزنىڭ مەركىزىي قوشۇن،
بەئەينى چاقماق — چېقىن،
ئوڭ قاناتقا تاشلاندى،
تەڭ ئېلىشىش باشلاندى.
ئىككى تەرەپ باراۋەر،
قۇدرەتتە ھەم شىددەتتە.

يېقىندۇر ئېنىق زەپەر،
بىز يېڭىمىز ئەلۋەتتە.

شاھ

(سولغا بۇرۇلۇپ فائۇستقا)
بۇ تەرەپتە ئىش چاتاق،
شالاڭلاپ قاپتۇ سول ياق.
دۈشمەن ئەسكىرى تىككە
چىقماقتا ئېگىزلىككە.
بىزنىڭ سەپلەردە بىراق
ساراسىمە تەھلىكە.
تۆپلىك بوشاپ قالدى،
ياۋ قوشۇنى يول ئالدى
ئارىدىكى يول تامان،
بىزنىڭ ھالىمىز يامان.
مانا جادۇ يېرۇقى،
بۇ — قىڭغىر ئىش بۇيرۇقى.
(جىملىق)

مېفىستافېل

ماڭا بۇ دەم كەلتۈرەر
ئىككى قۇزغۇنۇم خەۋەر.*
قورقمەنكى، ئىش ناچار.

شاه

قۇزغۇنلارغا نېمە بار؟
ئۇلاردا نېچۈك نىجات؟
قارا يەلكەندەك قانات
يېيىپ ئۇچۇشار ھەيھات!
ئۇلارغا شۇملۇقلار يار.

مېفىستافېل

كېلىپ قونۇڭ يەلكەمكە،
قۇلىقىمغا يېقىنراق.
مەن سىلەرنى ياردەمگە
چىللايمەن تاقىتىم تاق.

فائۇست

(شاھقا)
تىنچلىق كۈنلىرى خەۋەر
ئېلىپ كېلىدۇ كەپتەر
ماكانىنى تۇتۇپ يادقا.
ئۇرۇشتا بولسا پەقەت
قۇزغۇنلار توشۇيدۇ خەت
ياۋۇز قارا قاناتتا.

مېفستافېل

بۇ راستىنلا شۇم خەۋەر،
سول قاناتتا چوڭ خەتەر.
بىزنىڭ پىلان چىقتى خام.
ھۇجۇم قىلىپ شىددەتتە
تۆپىلىكنى ئالغان ياۋ
ئالسا پەسنى ــ ئىش تامام.

شاھ

سىزگە كۆنۈپ مەن تەنتەك
قاپقانغا چۈشتۈم دېمەك.
نېچۈن سىزگە بەردىم قول؟

مېفستافېل

مەھكەم بول،
تېپىلار يول.
ئەھۋالىمىز كۆپ يامان،
ئەمما تېخى بار ئىمكان.
قۇزغۇنلىرىم مەدەتكار،
ئۇلار يارىمگە تەييار
بەرسەڭ ھەربىي تىزگىننى
قۇتقۇزارمەن مەن سېنى.

باش قوماندان

(دەل شۇ پەيتتە سىرتتىن كىرىپ)
مۇغەمبەرلىك ساڭا يار،
بۇنىڭدىن چەكتىم ئازار.
ئۆزۈڭگە ھەل قىل بۇيىاقنى.
باشلىدىڭ، تۈگەتكىن ھەم.
تاپشۇرىمەن مەن بولسام،
قوماندانلىق تايىاقنى.

شاھ

يېنىڭدا تۇرسۇن ھاسا،
كەلگۈچە ياخشى كۈنلەر.
دىلىمدا قورقۇش، ئەمما
دەھشەتلىك بۇ جادۇگەر،
ئاڭا مەدەت قۇزغۇنلار.
(مېفىستافېلغا)
ئويلىمىغىن ھاسىنى،
بەرمەيمىز ئۇنى ساڭا.
بولغىنىچە ئىمكانى
مەدەت بەر ئۆزۈڭگە ماڭا.
(باش قوماندان بىلەن چېدىرغا كىرىپ كېتىدۇ)

مېفىستافېل

بىھاجەت ماڭا ئەسلا
بەندىگە تېگمل ھاسا.
بۇ نېمەگىنى ئۆزۈڭ ئال.

فائۇست

قانداق قىلسەن؟

مېفىستافېل

دەرھال
تېپىلىدۇ چارىسى.
قوشۇننىڭ كۆز قارىسى
كۆل تامان پەرۋاز ئېتىڭ،
ئۇندىن نېرىغا يېتىڭ.
ئېيتىپ مېنىڭ دۇئايىم
يەتكۈزۈڭ مۇددىئايىم.
ئۇلار تاغلارغا تاشقىن
تەسۋىرىنى كىرگۈزسۇن.
ئۇلار ئەپلەر بۇ ئىشنى،
ئايالىلارغا بۇ ئادەت:
ھەرقانداق كۆرۈنۈشنى،
قىلىشىدۇ ھەقىقەت.
(جىملىق)

فائۇست

قۇزغۇن پەرۋاز قىپ كەتتى،
ئەنە پەللىگە يەتتى.
ئەنە تاشلاردىن ئېشىپ،
سۇلار كەلمەكتە تېشىپ.
دۇشمەن، ھالىڭ تەڭ بولار،
غەلىبەڭنى سۇ يۇۋار.

مېفىستافىل

توختىماس، قاينىپ تاشار،
ئەڭ ئېگىز تاغدىن ئاشار.

فائۇست

ھەر تەرەپتىن كېلىپ بۇلاقلار،
قوشۇلۇشۇپ ساي بولۇپ ئاقار.
ۋە تاشلارغا دۇچ كېلىدۇ ئۇ،
تاغ باغرىدا يىغىلىدۇ سۇ.
يىغىلىدۇ، لىپىۋ لىپ تولۇپ،
ئاندىن تېشىپ زور كەلكۈن بولۇپ،
ئاندىن ھەيۋەت سۇرەنلەر سېلىپ
ماڭار قاراپ پەسكە ئېتىلىپ.
كۆرۈپ تۇرۇپ سۇنىڭ بۇ كۈچىن
ياۋ قارشىلىق كۆرسەتەر نېچۈن؟

بۇ تاشقىنغا باقسام ـ كۆز تىكسەم
دەھشەت باسار ھەتتا مېنى ھەم.

مېفىستافېل

كۆرگىنىم يوق بۇندا ھېچبىر سۇ،
سەزگىنىم يوق ھېچقانداق دەھشەت.
ئالدىنىشقا مايىلدۇر مەڭگۈ
ئادەمزاتنىڭ نىگاھى پەقەت.
مەن كۈلىمەن ئۇلارغا قاراپ،
قانداق نازۇك ئىنسان ئەسەبىي.
قول تاشلىشار بەرى ھەر تەرەپ،
چۆكۈۋاتقان كىشىلەر كەبى.
ھەممە چەتكە ئۆزىنى ئۇرار
يىلتىز چىرماپ تۇرغاندەك تۇتاش.
ئەسلى ئۇلار قۇرۇقلۇقتىدۇر
پۈتلىرىنىڭ ئاستى تامام تاش.
(قۇزغۇنلار قايتىشىدۇ)
ياشاڭ، ئېيتىپ بۇ ئىشىڭىزنى
لىيۇسىفېرغا* ماختايمەن سىزنى.
ئەمدى بېرىڭ يەنە بىر ياردەم،
قايىل قىلىڭ سىز بۇ ئىشنى ھەم:
پەرۋاز قىلىڭ ئەمدى تاغلارغا،
مېھنەت قىلىپ گىناھلار تۇن ـ كۈن،
تۆت ئەتراپقا چاچرىتىپ ئۇچقۇن
تۆمۈر تاۋلاپ تۇرغان ياقلارغا.
سىز ئۇلارنىڭ يېنىغا بېرىڭ

ۋە ئىلتىماس قىلىمىز، يالۋۇرۇق.
ئۇلار ماڭا بەرسۇن ئوت - ئۇچقۇن،
ئوت - ئۇچقۇنكى يوق ھېچ مىسالى
تاڭ قالغۇچى ئىنسان خىيالى
بەرسۇن شۇنداق بەھەيۋەت يالقۇن.
چاقماق ئىزىن كۆرگەن ئادەملەر،
كۆرگەن ئۇلار كۆچكەن يۇلتۇزنى.
بۇلار سالماس ھەيرەتكە كۆزنى
ئەمما چاقماق چاقنىسا ئەگەر —
كۆكتە ئەمەس، شاختا، ياپراقتا،
يۇلتۇز يېنىپ ياتسا تۇپراقتا —
بۇ ھەقىقىي بولار ئەجەب ھال،
ئىنسان قىلماس ھەتتاكى خىيال.

(قۇزغۇنلار ئۇچۇپ كېتىدۇ. ئېيتىلغانلار بېجىرىلىدۇ.)

چۈلغۇنماقتا زۇلمەتكە ھەريان،
ياۋ يولنى كۆرەلمەي ھەيران.
ئېزىنتقۇ نۇر چاقناپ قالىدۇ،
زۇلمەت ئازدەك كۆزنى ئالىدۇ.
سېلىپ دەھشەت ئۈستىگە دەھشەت،
گۈلدۇرماما گۈلدۇرلەر ھەيۋەت.

فائۇست

مۇزىيلاردا ياتقان قورالغا
جان كىرىپ ھەم ماڭار مەيدانغا.

نەيزە، قىلىچ، ساۋۇت ۋە قالقان...
جاراڭ - جۇرۇڭ، ئۇر - سۇر ۋە چۇقان.

مېفىستافېل

ئەنە، قەدىم ياخشى زامانلار
كۆز ئالدىمدا ئويغاندى يېڭى.
باش كۆتۈردى ئۇ زوراۋانلار —
رىتسارلارنىڭ باشلاندى جېڭى.
غەزەپتىن كۆز قارىغۇ، قۇلاق پاك،
قەست قىلىشىپ ئۆزئارا جانغا،
گىببىللىنلەر بىلەن گۆبلفلەر
يەنە چۈشتى جەڭ مەيدانىغا.
داۋام قىلار ئاشۇ جىددىي جەڭ،
پولاتلاردىن تارالغان جاراڭ.
ئۆتۈپ نەچچە ۋاقىت - زامانلار
قۇلاقلارنى قىلماقتا گاراڭ.
يەنە يەرگە تۆكۈلەر قانلار،
ئىختىلاپتا يەنە تامانلار.
دۇنيادا يوق ئارتۇقراق بالا
زىتلەشمەكتىن ھامان ئۆزئارا.
شەيتان ئۈچۈن ئېيتقاندا بىراق
بەزمە بولماس بۇندىن ئارتۇقراق.
ئەنە ئاشۇ دوزىغى سادا
ياڭراپ ۋادا، ئېدىرلار ئارا
دۇشمەننىڭ چاك ئېتىپ باغرىنى
توزۇتماقتا لەشكەرلىرىنى.

(ئور كستىرنىڭ تەرتىپسىز سادالىرى خۇشال ھەربىي مۇزىكا ھەشقلىرىگە ئايلىنىدۇ.)

دۇشمەن پادىشاھىنىڭ چېدىرى

تەخت. بىھىساب بايلىقلار. تالابالدى ۋە چاڭسالاخان.

چاڭسالاخان

بىز بىرىنچى بولۇپ كەپتىمىز.

تالابالدى

ئۇچۇپ ھەتتا قۇزغۇنلىنىمۇ تېز.

چاڭسالاخان

بۇندا بايلىق كۆپتۇر - بىساناق،
ئاڭا نەدىن كېرەك قول سالماق؟

تالابالدى

دەر ھەقىقەت كۆزلىرىم تىندى،
قايىسىسىنى ئالارمەن ئەمدى؟

چاڭسالاخان

يوق سېلىنچا قىلغۇدەك نەرسەم،
مانا لازىم مانا بۇ گىلەم.

تالابالدى

مانا بۇندا ئۆتكۈر ئايپالتا،
ئۇ دائىما ئىدى خىيالدا.

چاڭسالاخان

بۇ ئاجايىپ زەر باب يېپىنچا،
چۈشلىرىمگە كىرگەن ئۇ نەچچە.

تالابالدى

(ئايپالتىنى ئېلىپ)
بولسا ئەگەر بۇ قورال قولدا،
ھېچبىر خەتەر يوق ماڭا يولدا.
سېنىڭ بوپاڭ خېلىلا كاتتا،
ئەمما ئىچى تامامەن لاتا.
بىلسەڭ ئەگەر ئىشنىڭ يۈزىنى،
ئېلىۋالغىن ئاۋۇ قوتىنى.
جاۋاھىرلار ساندۇقچىسى ئۇ،
پۈتۈن لەشكەر خەزىنىسى ئۇ.

چاڭسالاخان

قانداق قىلاي، كۆتۈرەلمىدىم،
قەدىمىنى يۆتكىيەلمىدىم،

تالابالدى

يول قالمىسۇن كېيىن ئەتتەڭگە،
يۆلە، ئۇنى ئارتاي يەلكەمگە.

چاڭسالاخان

ئۆلەي بايلىق ئالغۇچە، ۋاي - ۋاي!
ئۇگلىرىم دېدى ئاجراي.
(قۇتا يەرگە چۈشىدۇ. ئاغزى ئېچىلىپ كېتىدۇ)

تالابالدى

ئونچە... ئالتۇن، بۇ ئېسىل بايلىق،
ئال تولدۇرۇپ ئوچۇمۇڭنى لىق.

چاڭسالاخان

(زوڭزىيىپ)
تولدۇرايلى ئېتىكىمىزگە
تا ئۆلگۈچە يېتىدۇ بىزگە.

تالابالدى

تېز بول، كەتتۇق، بۇياقتا ئىشسىك.
(جۇۋان ئورنىدىن تۇرىدۇ)
ۋاي! ئېتىكىڭ ئىكەنغۇ تۆشۈك.
ئۇ چېكىدىن سۆكۈلۈپ بارار.
ئالتۇنلىرىڭ تۆكۈلۈپ بارار.

ھەقمقي شاھ ساقچىلار

ھوقۇق بەردى كىم سىزگە، قېنى،
شاھ مۇلكىنى تاراج قىلغىنىڭ؟

تالابالدى

بىزلەر مانا شۇ ھوقۇق ئۈچۈن
ئەسكەر بولۇپ ئىشلەيمىز بۇگۈن.
ياۋ مۇلكىنى ئالساق نە ئەجەب؟
ئاتايدىغۇ بۇنى ئولجا، دەپ!

ساقچىلار

ياق، بۇ گېپىڭ تامام نا توغرى،
ئەسكەر ئەمەس بۇلاڭچى، ئوغرى.
كىمكى ھالال ۋە ئالىي ھىممەت،
ئەسكەر بولۇپ قىلىدۇ خىزمەت.

تالاباللىق

بۇ هالاللىق، هممەت ئىنسانغۇ،
ئىشمىزغا لايىق نەپ يوقمۇ؟
بىزگە پەقەت ئۆلۈش بولسا بەس،
جەڭدىن مەقسەت شۇدۇر، ئۆزگەرمەس.
(جۇۋانغا)
قاپچۇقۇڭنى كۆتۈر، قېنى يۈر،
بىزگە بۇنداق تۇرۇش بىزۈرۈر.
(كېتىشىدۇ)

بىرىنچى ساقچى

نېمىدېگەن يۈزسىز، بىسىدەپ؟
قويمىدۇق بىز نېچۈن ئەدەبلەپ؟

ئىككىنچى ساقچى

قولۇم قاتتى، قاچتى ئەقلى هوش،
تۇرۇپ قالدىم كۆرۈۋاتقاندەك چۈش.

ئۈچىنچى ساقچى

كۆز ئالدىمنى باستى ـ دە، تۇمان،
قارىلمىدىم ئۇلارغا هامان.

توتنچى ساقچى

سەھەردىنلا باشلاپ، ئەجەبا،
قىزىپ كەتتى ئىنتايىن ھاۋا.
چۆچەك كەبى بىر ئىش بولاردى،
بىرى ئۇرار، بىرى غۇلاردى.
ياۋ بېشىغا گويا خۇددى چۈش،
قەيەردىندۇر چۈشەر ئىدى مۇشت.
بولار ئىدى كۆزىمىز غەلەت،
چۈشىنىكسىز ئىدى بۇ ھالەت.
مانا بۇلدۇق بۇ يەرگە پەيدا،
قانداق كەلدۇق، بىلمەيمىز ئەما.
(توپ كىنەز بىلەن پادىشاھ كىرىپ كېلىدۇ. ساقچىلار كېتىشىدۇ)

شاھ

نە بۇلسىمۇ قىلدۇق غەلىبە،
قاچتى سەرسان بۇلۇپ ياۋ ھەريان.
مانا بۇ خانىمك تەختى. مانا بۇ
ئۇنىڭ خەزىنىسى، ئۇنچە، زەر تۇلغان.
دوستلار ئارىسىدا ئۇستۇن روھىمىز،
تەۋە خەلقلەردىن ئەلچى كۆتىمىز.
كەلمەكتە خۇش خەۋەر بىزگە ھەر ياندىن،
يۇرت تىنچ، قۇتۇلدى ئەل غەلۋە، ئىسيانىدىن.
بىزگە مەدەت بەردى گەرچە سېھىرگەر،

ئاقۇەت غالىب ــ بىز، بىزلىكى سەمەر.
جەڭلەر تارىخىغا تاشلىساق نەگاھ،
قانچە تەسەددىپلەر يۈز بەرگەن ناگاھ.
ياۋ بېشىغا ياغقان گاھى قانلىق سەل،
گاھىدا تاش يېغىپ گۇم قىلغان تۈگەل.
گاھ قارلار ئىچىدىن چىقىپ بىر ئەيىۋەننىاس،
دوستقا ئىشەنچ بەرگەن، دۇشمەنگە ۋەسۋەس.
لېكىن يېڭىلگەنلەر مازاقا مەھكۇم
غالىبلارغا يارىدۇر شۆھرەت، تەرەننۇم
تەڭرىنىڭ نامىنى تۇتۇپ دىللاردا،
مەدھىيە يوللايدۇ مىڭلاپ تىللاردا.
يار بولغان بۇ چاغدا ساڭا دەت، زەپەر
مەن ئۆز يۇرتۇمغا تاشلايمەن نەزەر.
ياش خاقان ئىشرەتۇ ساپا قىلىدۇ،
ۋاقتى يېتىپ ئۇ ۋاقىت قەدىرىنى بىلىدۇ.
مانا غالىبانە تۇغىدى ئۇرۇش
تۇتقۇنلارغا بېرىمەن ئۇلۇش.

(بىرىنچىسىگە)

سەن كىنەز، بولدۇڭسەن قوشۇنغا رەھبەر
مەھكەم تۇردى نازۇك پۇرسەتتە سەپلەر.
تىنچلىقتا ھەم شۇنداق خىزمەت قىل مۇكا،
فېلد مارشال* شەمشىرىن بېرىمەن ساڭا

---

*فېلد مارشال ــ بەزى چەت ئەل ئارمىيلىرىدە ئالىي كەنىرالىلىق ئۇنۋانى.

فيلد مارشال

يۈرت ئىچره ئورناتتۇق تەرتىپ - ئىنتىزام،
زۆرۈردۇر كۆچەيتمەك ئاساسنى ھەم.
ئالمي ساربيىگدا بولارمىز بىز جەم،
جەم بولۇپ قىلارمىز بەزمە خاتىرجەم.
ھە شۇنداق شەمشەرنى تۇتۇپ قولۇمدا،
تۇرارمەن ساقچىدەك مەغرۇر يېنىگدا.

شاھ

(ئىككىنچىسىگە)

سەن مەردلىك، ئەدەبتە ئۆلگە چېرىككە،
سېنى تەيىنلەي باش كەمبرگەرلىككە.
گەر ساراي ئەھلىدە يوقتۇر ئىتتىپاق،
ساماننىك تېگىدىن سۇ قويار ناپاك.

باش كەمبرگەر

شۇ ئېرۇر مەن ئۈچۈن تەئەللۇق شوكرۇ
ياخشىغا يار، يامانغا ھەم بىئازار.
راستچىل بولاي دائىم، يالغاندىن يىراق،
مەقسىتىم سەن شاھنى خاتىرجەم قىلماق.
ئۇلۇغۋار بەزمەگدە ئېھتىرام بىلەن،
قېشىگدا تۇرىمەن ئالتۇن جام بىلەن.
قول سۇنساك زوق بىلەن كۆلۈپ تۇراي مەن،
ئالتۇن ئۈزۈكۈڭنى تۇتۇپ تۇراي مەن.

شاه

بۇيۇك ئىشلارغا بەنت كەرچە خىيالىم،
لېكىن توي - بەزمىلەرمۇ ئەلۋەتتە لازىم.
مەيلى زىياپەتلەر تەييارلىغىن كۆڑ،
كەيپىيات چاغ بولسا، ئىشمۇ بولار زور.
(ئۇچىنچىسىگە)
سەن بولغىن ساھىبخان، شۇ پەرمانىمىز،
سېنىڭ ئىلكىڭدىدۇر داستىخانىمىز.
يېمەكلىك ۋە ھەتتا ئوۋلانغان گوش ھەم
مال - چارۋا ئىلكىڭدە بولىدۇ ھەردەم.
ھەر پەسىل، ھەر بىر ئاي، ھەر پۇرسەتكە ماس،
لەزىز تائام بەرمەك ۋەزىپەڭ، خالاس.

ساھىبخان

رازى قىلمىغۇچە تا سېنى تائام
قاتتىق روزا تۇتاي ئۆزۈم ۋەسسالام.
تاڭ بىلەن نانۇشتە قىلمىغۇڭ ئۇچۇن،
كۆز يۇمماس خىزمەتچى، ئاشپەزلەر پۈتۈن.
سەن ئۇچۇن راسلانغان ئاشۇ داستىخان
تۆت پەسىل نېمىتىن قىلسۇن نامايان.
ۋە لېكىن ياقمايدۇ ساڭا دەبدەبە،
تامىقىڭ مەززىلىك ۋە بولسۇن ساددە.

شاه

سۆز يەنه بەزمىگه ئۇلىنىپ قالدى،
سەن يىگىت ھەرقاچان سورۇننىڭ ئالدى.
شارابخانىمىزغا سەن پاسبان بول،
ھەم چەبدەس ساقىي بول، پىرى مۇغان* بول.
خۇملارنى تولدۇرۇپ تۇرغىن دەمبەدەم،
بۇ خۇشال بەزمىدە مەي بولمىسۇن كەم.
تويلاردا بارچىنى خۇشال قىل بىراق،
سەن ئۆزۈڭ ئىشرەتتىن تۇر ھامان يىراق.

ساقىي

چوڭلارنىڭ ئىشەنچى ياشلارغا مەدەت،
ئىشەنچتىن كۈچ ئېلىپ ئۇلغىيار ئەلۋەت.
بەزمىلەر قىلماقچى بولساڭ شاھ ئەگەر
مەن تاپاي ئاجايىپ قالتىس قەدەھلەر.
كاسەلەر كۆمۈشتىن، چۆمۈچلەر ئالتۇن...
مۇبارەك قولۇڭغا ھەممىدىن بۇرۇن
تۇتارمەن ۋېنېتسىيە جامىنى بىللۇر،*
ئۇندا مەي ئوت بولۇپ جىلۋىلەر قىلۇر.
يانار ئۇ، يۈرەكتە شەۋق يانىدۇرار،
مەست قىلماس ۋە لېكىن دىلنى قانىدۇرار.

---

* پىرى مۇغان — ئون پەرەسلەر پىرى.

شاه

مەن هازىر سىلەرگە بەرگەن شۇ ئۇنۇۋان،
قىلىندى پەقەتلا سۆزۈمدە بايان.
شاه سۆزى ھېچقاچان چىقمايدۇ يوققا،
ئەمما قانۇنىي كۈچ كەرىپ بۇيرۇققا
پەرمان بولسۇن ئۇچۇن پادىشاه سۆزى،
خەت كېرەك. ھە، ئەنە سەركاتىب ئۆزى.

(سەر كاتىب ــ ئارخىئېپىسكوپ كىرىدۇ)

تۈۋرۈككە ئېگىلىپ چۈشىدۇ قۇببا،
ۋەيرانە بولمايدۇ بىنامۇ شۇندا.
تاڭدىن بېرى بۇ تۆت كىشەز بىلەن بىز،
چوڭ ئىشلار ئۈستىدە سۆزلەشمەكتىمىز.
بۇ ئىشلار بولۇشى ئۈچۈن مۇستەھكەم،
بەشىنچى ھەم كېرەك، قوشتۇق سېنى ھەم.
سىلەرنى ھەرقاچان يۆلىشىم مۇمكىن،
مەندىن يۇز ئۆرۈگەن كىشەزلەر مۇلكىن ــ
بەرىنى سىلەرگە بۆلۈپ بېرەرمەن،
سىلەرگە ھەم مۇتلەق ھوقۇق بېرەرمەن.
چىقىرىپ بېرەرمەن سىلەرگە پەرمان،
ئۆز يېرىڭىزدە بولىسىز سۇلتان.
ھەقلىقسىز بەرمەككە ئۇنى ۋاريىسقا،
ھەم كېگەيتىشكە، سېتىش، ئىلىشقا.
ئىختىيارىڭىزدا ھۆكۈم ۋە بۇيرۇق،
ئۇ ھۆكۈمنى بىكار قىلماققا ھوقۇق
ھەتتا مەندە بولماس. سىزلەردە ئىمكان ــ

بىرىلەر يىغىلغا سېلىق ۋە ئولپان.*
پۇل سېلىق، جان سېلىق، تۇز سېلىقلىرى ــ
سىزنىڭ هوقۇقىڭىز بولمىدۇ بەرى.
يارايدۇ سىزدىكى چەكسىز ساداقەت،
كۆتۈردۈم سىلەرنى شۇ ئۈچۈن پەقەت.

ئارخىئېپىسكوپ

ئەي شاهىم! سەن بىزگە بەخش ئېتىپ قۇدرەت
قۇدرەتتە تاپارسەن جەزمەن كامالەت.

شاه

يەنە بىر ئىلتىپات قىلاي سىلەرگە،
تەخت ۋارىسىنى تاللاش سىلەردە.
هازىرچە هاياتىمەن ۋە لېكىن بىر كۈن،
ئەجدادىم يېنىغا چىللىشى مۇمكىن.
يۇمۇلغان چېغىدا كۆزۈم، بەشىڭلار،
تېپىڭلار ئىز باسار، بۇ ئۆز ئىشىڭلار.
مەن جەڭدە، جەڭگاهتا كىيگەن بولسام تاج،
هە، ئۇ تاج تىنچلىققا تاپسۇن بىر ئىلاج.

ئارخىئېپىسكوپ

ساڭا بىز كىمنەزلەر، شاهى ئەزىملەر،
بەجا كەلتۈرىمىز قۇللۇق تەزىملەر.

---

*ئولپان ــ يەر سېلىقى.

ئاقاركەن تومۇردا قاچانغىچە قان،
بىزلەر تەن، سەن بولساڭ ھامان قان ھەم جان.

شاھ

مەن سىلەرگە نېمە بەخش ئەتسەم،
مۆھرىم بىلەن قىلاي مۇستەھكەم.
شەرت شۇ: دۆلەت پارچىلانمىسۇن،
ۋارىس ئۇنى قەتئىي قوغدىسۇن.
بىر پۈتۈنلۈك بىلەن دۆلەت زور،
تۇنجى ئوغۇل بولسۇن مىراسخور.

ئارخىئېپىسكوپ

بۇنى ياخشى بىجىرەي ئۆزۈم،
پېرگامىنتقا* يازاي شاھ سۆزىن.
ئۇنى كۆپەيتىپ كۆچۈرەر دىۋان،
شاھ قول قويسا ــ بولىدۇ پەرمان.

شاھ

سىزگە جاۋاب: تىنچ ئۆي ئارا،
ئويلاڭ شۇ كۈن قىممىتىن تەنھا.
(كىنەزلەر چىقىشىدۇ)

* پېرگامىنت ــ قەغەز ئىجاد بولمىغان چاغلاردا، قەغەز ئورنىدا ئىشلىتىلىدىغان تېرە.

ئارخىئېپسكوپ

(شاه هۇزۇرىدا قېلىپ)
مەن سەركاتىب، كىنەز ئەمەسمەن،
بىر روهانىي بولۇپ سۆزلەيمەن،
سەزمەكتىمەن ئوغلۇم بىر خەتەر.

شاه

تەهدىت سالار نېچۈن شۇ قەدەر؟

ئارخىئېپسكوپ

ئېزەر مېنى بۇ دەم بىر قىيناق،
مەككار بىلەن بولدۇق ئىتتىپاق.
گەرچە تەختىك بولدى مۇستەهكەم،
ئەمەس رازى خەق هەم پاپاهەم.
ئايان بولسا پاپاغا بۇ هال،
قىلار جۇدا تەختتىن دەرهال.
چىقماس ئۇنىك يادىدىن سېنىك
جادۇگەرنى خالاس قىلغىنىك.
كىيىش بىلەن قوتلۇق شاه تاجىن
بىر دىنسىزنىك سىيلىدىك بېشىن.
شۇڭا توۋا قىلغىن، بولدۇق يەر.
چېركاۋغىمۇ ئۇلۇش ئايرىپ بەر.
جەك ئەۋجىگە چىققان ئۇ چاغلار
ئىبلىس شۇڭغۇپ ئۇچقان دالىلار،
تەڭرى ئۇچۈن بېرىلىشى شەرت.
ئۇنى دەرهال پەرمان قىلغىن مەرد.

شۇ تاغ باغرى، ياپيېشىل ئورمان،
ئاڭا تۇتاش ئېكىنزار مەيدان،
بېلىق تولغان كۆلنىمۇ تامام
قىل ھەدىيە چېركاۋغا بالام.

شاھ

ئۇ چېركاۋنى تىكلىگىن، بەللى،
گۇناھىمنى پاريغ ئەتكىلى.
شۇ ئوي بىلەن قالدىم شادلىنىپ.

ئارخىئېپىسكوپ

قول قوي، ھازىر قولۇڭ سەركاتىب.

شاھ

ھۈججەتلەرنى تەييارلا، تېز بول،
تەييار بولغان ھامان قويايى قول.

ئارخىئېپىسكوپ

(تەزىم قىلىدۇ، لېكىن چىقىپ كېتىپ يەنە قايتىپ كىرىدۇ)
بىر قانۇن بار قەدىمدىن قالغان،
زاكات بېرەر چېركاۋغا دېھقان.
دىن ئەھلىگە بولماقتا يۆلەك،
سەجدىگاھقا روزىغار كېرەك.
قۇرۇش ئۈچۈن ئىبادەتخانا
قىل ئولجىدىن ئۈلۈش ئىئانە.

باشلانغان تېز بۇ مۇبارەك ئىز،
بەرگىن پۇلسىز ئاھاك، ياغاچ، خىش.
بىز ئالدىدا قىلساقلا خىتاب،
ھەممە ئىشقا چۈشۈر دەپ، ساۋاب.
(چىقىدۇ)

شاھ

ئۇ سېھىرگەر بىلەن ئالاقەم،
چۈشتى بەكمۇ قىممەتكە بۇ دەم.

ئارخىئېپىسكوپ

(يەنە قايتىپ، تەزىم بىلەن)
بەردىك، يەنە، سېھىرگەر ئۇچۇن
قىرغىقىنى دېگىزنىك پۈتۈن.
ئۇندىن زاكات بەرمىسە ئەگەر،
تەگرى جەزمەن غەزەپكە كېلەر.

شاھ

(ئەلەم بىلەن)
ئۇ يەر سۇنىك ئاستىدا ئاخىر.

ئارخىئېپىسكوپ

يېگىپ چىقار ھەممىنى تەخىر،
سەن بۇيرۇق بەر، ئاسان قالغىنى.
(چىقىدۇ)
(شاھ يالغۇز)
بەرسەم كېرەك بۆلۈپ شاھلىقنى.

بەشىنچى پەسىل

يالاڭلىق

مۇسا پىر

قارىشىمدا تۇرار ئەنە
قەدىمىي ئارغۇمۇانلار.
ئۇلارنى كۆردۈم يەنە
ئۆتۈپ تالاي زامانلار.
كونا كولبا ــ ئۇ پاناھ،
مېنى دولقۇن قىرغاققا
ئاتقىنىدا بەناگاھ
شۇ ئۆڭي ئالغان قۇچاققا.
بۇ كولبا ئىگىلىرى
ھايا تىمكىن؟ ھە، ئاخىر
شۇ چاغدىلا ياشانغان،
ئىدى ئۇلار چال ـ كەمپىر.
چاقىراي قېقىپ ئىشىك،
كەمتەر ساھىبخان ھامان

ئادەملەرگە ياخشىلىق
قىلماقتىن تاپار ئارام.

باۋكىدە*

(قېرى موما)
ئاستىراق سۆزلە مېھمان،
ئۇخلىماقتا چال بۇ دەم.
ئۇ قېرىغان، بىدەرمان،
كەم ئىشلەپ، كۆپ ئالار دەم.

مۇساپىر

سەن ئەمەسمىدىڭ، موما،
تۇتۇپ ئاجىز قولۇمدىن
شۇ ۋەيرانە ئۆيۈ ئارا
قۇتۇلدۇرغان ئۆلۈمدىن؟
سەن، باۋكىدە، بەردىڭ جان،
ساقلىدىڭ مېنى ئامان.
(چال چىقىدۇ)
سەن ئەمەسمۇ مېھلىمنى
قۇتقۇزغان ئۇ قىلىمان؟
سىلەر چالغان قوڭغۇراق،
سىلەر ياققان ئوت ـ گۈلخان
بولۇپ ئىشارە، مايا‌ك
بەرگەن ماڭا نىجات، جان.

ئەمدى يەنە چوققىدىن
ئۇ دېگەنلىرى كۆرەي مەن.
سەجدە قىلىپ خالاسكار —
قىرغاققا باش ئۇراي مەن.
(قۇملۇققا قاراپ ماڭىدۇ)

فىلىپمان

(باۋكىدەگە)
كەمپىر راسلا داستىخان،
راسلا باغدىن جاي دەرھال.
بۇ ئۆزگىرىشتىن مېھمان
ياقا تۇتار بولۇپ لال.
(ھۇساپسىرغا يېقىن كېلىپ)
سېنى دولقۇن قىرغاققا
تاشلىغانتى بىر مەھەل.
ئۇ يەر ئايلاندى باغقا،
يېشىل، خۇش ھاۋا، گۈزەل.
قېرىپ كۈچتىن قالدىم مەن،
ئادەملەرگە نېپىم كەم.
بۇ جەريانىدا ساھىلدىن
يىراقلىدى دېگىز ھەم.
ئاقىل ساھىبىك چاققان،
چاكارلىرى تۆكۈپ تەر.
قېزىپ قانال، تىكلەپ قاش،
دېگىزدىن ئېلىشتى يەر.

سۇ ئورنىدا، كۆر ئەمدى،
باغلار گۈل ئېچىپ ياتار.
داستىخانغا يۈر ئەمدى،
كۈن پاتماققا خېلى بار.
كەچ بولسا، ئۇۋۇنسىغا
ئىنتىلگەن قۇشلارسىمان،
كېمە، قېيىقلار بەرى
ئىنتىلەر كۆرپەز تامان.
ئەنە نېرىدا قىرغاق،
ئۇندا دولقۇن ئوينار قۇم،
بۇ يەردە بولسا قىشلاق،
مەللەر كۈجۈم - كۈجۈم.

باغ

ئۇچەيلەن

باۋكىدە

نېمە بولدۇڭ مۇساپىر،
باقمامسەن داستىخانغا؟

فلېمان

ئۇ مۆجىزىنى كەمپىر،
سۆزلەپ بەرگىن مېھمانغا.

باۋكىده

مەن ھەق گەپنى سۆزلەيمەن،
مۆجىزىگە كەلدۇق دۇچ.
بۇ ئىشتا، بىراق، دەيمەن،
ئارىلاشتى ياۋۇز كۈچ.

فىلىپپان

پادىشاھ بىر ئەربابنى
ئىگە قىلدى قىرغاققا.
جارچىلار بۇ پەرماننى
تارقىتىشتى ھەر ياققا.
ئەنە شۇندىن باشلاپلا،
ئۆزگىرىپ كەتتى بۇ جاي.
ئاۋۋال ئاددىي بىر قىشلاق،
ئاندىن بولدى باغ، ساراي.

باۋكىده

مىڭلاپ ئادەم ئۇرۇنار،
كۈندۈزى بولۇپ سەرسان.
تۈندە سىرلىق نۇر يانار،
ھاسىل بولار بىر داۋان.
دولقۇن بىلەن ئېلىشىپ،
قۇربان بولار تالاي جان.

تاڭدا كۆرسەڭ ئۇ يەنە،
بولار ساڭا نامايان.
ئۇ ساھىب — بەك بەرەھىم،
ئۆتۈپ كەتكەن قاراقچى.
بەزنىڭ كولبا، باغنىمۇ،
قارا، تارتىۋالماقچى.

فىلىمان

ئىلىۋېلىپ بۇ يەرنى،
بېرەر ئىمىش پەستىن جاي.

باۋكىدە

چۈششەك قوزار شورىمىز،
ئۇ يەر دېگىز، كۆنمە، هاي!

فىلىمان

يۈرگىن ئەمدى ئەي مېھمان،
بۇتخانىغا بارايلى،
ئۇچىلىمىز بۇ ئاخشام،
سەجدىگە باش قويايلى.

سارای

قەرغاقلىرى تەكشى، چوڭ كانال بويىدا ياشناپ تۇرغان باغ. قەبرىپ قالغان فائۇست* باغدا سەيلە قىلىپ يۈرىدۇ.

لېنتسېي

(كانايدىن سۆزلەيدۇ)
قۇياش پاتار، ئەمدى كېمىلەر،
كانال تامان كېلەر ئىچكىرلەپ.
تاشلىماقچى كۆرپەزدە لەڭگەر
ئۆتمەك ئۈچۈپ بۇ يەردە تۇنەپ.
كېمىلەرنىڭ بايراقلىرى بۇ،
قىلىپ تۇرغان تىنىمسىز جەۋلان
ساڭا، ئايا كۆرپەز ساھىبى،
يولۇچىلاردىن قۇللۇق ۋە سالام.
(قۇملۇق قىرغاقتا قوڭغۇراق ساداسى ئاڭلىنىدۇ)

فائۇست

لەنىتى ئۇ قوڭغۇراق! ئاھ، ۋاھ،
دىلغا تېگەر بولۇپ خۇددى ئوق.
چەكسىز مۇلكۈم ئالدىمدا، بىراق
ئارتتا ماڭا قىلچە ئارام يوق.
قوڭغۇراقتىن تارالغان ئاۋاز
سەن ھەقىقىي ساھىب ئەمەس، دەر.
قولۇڭدىكى خەت ـ ساختا قەغەز،
سېنىڭ ئەمەس چال ياشىغان يەر.
چالۇ كەمپىر كۆزۈمگە تىكەن،
تەنلىرىمگە زىنچىدۇر گويا.

كۆرۈنىدۇ بىر سايە بولۇپ،
تۇرغۇم كەلمەس بۇ يەردە ئەسلا.

لېنتسېي

(يۇقىرىدىكى ھالەتتە)
ئەنە قىرغاق ياقىلاپ شۇتاپ
كەلمەكتىدۇر يۈكلۈك كېمىلەر.
ئۇندا تۇرلۇك مانا بىمەسلەپ،
كۆزنى چاقار زىبۇ زىننەتلەر.

چەت ئەللەرنىڭ ماتالىرىنى يۈكلىگەن چوڭ كېمە كۆرۈنگە كىرىدۇ. مېفىستافېل ۋە ئۈچ پالۋان.

خور

كېمە قىرغاقتا
توختىدى تامام.
ئەي ساھىب، دىلدىن
سالام ئەسسالام.
(يۈكلەر چۈشۈرۈلۈشكە باشلايدۇ)

مېفىستافېل

شۆھرەتسىز تارالغاي مەڭگۈ،
شاھ نېمە دەر بۇ ئىشقا ئەمما؟

ئۇچ كېممده يولغا چىقتىغۇ —
قايتتۇق يىگىرمه كېممده مانا.
نېمه قىلدۇق، قىلمايمىز بايان،
دېڭىز سۆيەر كىم بولسا راستچىل،
كۆزى ئۆتكۈر ۋە جەسۇر، ئەپچىل.
بولار دېڭىز پەرزەنتلىرى مەرد،
ئال، ھېچقاچان كىمنىڭكى دېمه.
دېڭىز سېخىي، بار ئوۋغا پۇرسەت،
ئىلىنار گاھ بېلىق، گاھ كېمه.
ئىگىلىسەڭ ئىككى كېممنى،
ئۇچىنچىسى تارتىدۇ سېنى.
بولىدۇ تۆت، ئاندىن بەش... ئىشەن...
توختاتماقا بولماس ھېچ ئىمكان.
بار دېڭىزدا قانۇن، ئىنتىزام،
زورىنىڭ سۆزى ھەقىقەت تامام
نەدىن، قانداق ئالدىڭ دەپ ئەسلا
ھېچكىم سەندىن ئولتۇرماس سوراپ.
قاراقچىلىق، ئۇرۇش ۋە سودا —
بىر - بىرىگه كېتىدۇ ئوخشاپ.

ئۇچ پالۋان

مۇكاپات ئۇچۇن
بەرمەي بىر تىيىن
ھومىيەر نېچۇن
بىزگه خوجايىن؟

شۇنچە مال - دۇنيا،
نېمىشقا ياقماس؟
ئۇلارغا ھەتتا
قايرىلىپ باقماس.

مېڤستافېل

بۇ نېمە شۇۋۇ - شۇۋۇ؟
بۇ نېمە سۇرەن؟
ھەركىم ھەققىنى
تالغان تامامەن.

ئوچ پالۋان

تەقدىرلىسە گەر
ئىشلىرىمىزنى،
بەرسۇن باراۋەر
ئۇلۇشىمىزنى.

مېڤستافېل

تاۋۇال، كېمىدە
نېمىلىكى بار—
سەرەمجان قىلىپ
تىزىلغان قاتار.
ھەممىنىڭ رەتلىك
بولغىنىنى جەم

كۆرسه شادلىنار
بەلكىم ساھىب ھەم،
سوۋغىمۇ شۇندا
جەزمەن بولىدۇ.
ھەممىگىلەرگە تېرى،
بەزمە بولىدۇ.
كېلەر قالغان كېمىلەر ئەتە،
ئالار شۇندا ئۇلۇشىن بارچە.

(چۈشۈرۈلگەن بايلىقلارنى ئېلىپ كېتىشىدۇ)

(فائۇستقا)
ساڭا كۈلۈپ باقتىغۇ ئىقبال،
ئەمما نېچۈن كۆڭلۈڭدە مالال؟
پۈتتى مېھنەت، مېھنەتكى تەڭسىز،
قىرغاق بىلەن قول بەردى دېڭىز.
بۇ كۆرپەزدىن — قايىقا دېمە —
يول ئالىدۇ ھەر تۈرلۈك كېمە.
بۇ ھەيۋەتلىك ساراي - مەنزىلىڭ،
نەگە سۈنسىڭ يېتىدۇ قولۇڭ.
يادىڭدىمۇ، بۇندا تۇنجى رەت
تىكلىگەنتۇق چېدىرلار رەت - رەت.
قازغانىدۇق بۇندا بىز قانال،
ئۇزەر ھەر خىل كېمە بىمالال...
تەپەككۇرۇڭ بولدىيۇ يولداش
سەن دېڭىزۇ قۇرۇقلۇققا باش.
بۇندا...

فائۇست

ئاھ، لەنىتى «بۇندا»، —
ھەممە ئاپەت، بالالار شۇندا.
ساڭا ئېيتاي دەردىمنى ئاخىر،
ھەر مۇشكۈلگە تاپارسەن چارە.
بىر غېمىم بار - ئۆرتىلەر باغىر،
يۈرىكىمنى قىلىدۇ پارە.
قىينار مېنى چال بىلەن كەمپىر،
ئۇلار تۇرار بۇگۈن يولۇمدا.
ماڭا ئالەم مۇلكى نېمەدۇر —
ئۇلار يېرى بولسۇن قولۇمدا.
بىگانە جاي، سالقىن ۋە گۈزەل،
ئالدى مېنىڭ كۆڭلۈمنى تامام،
ئالمىسام ھېچ بولمايدۇ ئاشۇ
ئارغۇۋانلار تېگىدە ئارام.
مەن ئۇ يەرگە شىپاڭ قۇراتتىم،
قىزغىن ئەمگەك قاينىغان چاغلار
ئادەم بىلەن تولغان دالىلار
جامالىغا قاراپ تۇراتتىم.
مەن كۆرەتتىم باغلار ئېچىپ گۈل
بەرق ئۇرۇپ تاپقىنىن كامال.
مەن كۆرەتتىم ئىنسانىي خىيال،
ئىنسانىي روھ بەرگىنىن ھوسۇل.
ئاھ، نەقەدەر بۇ ھال ئەلەملىك:
بايلىق ئارا ھېس قىلماق كەملىك.

دىمىغىمدا ئارغۇۋان ھىدى،
قۇلىقىمدا مۇدھىش قوڭغۇراق.
يۈرىكىمدە ئادەم تەھدىتى،
ۋۇجۇدۇمدا تىترەك، تاقەت ـ تاق.
ناھاتكى، شۇ ساھىل، قۇملۇقتا
بارچە ئىشىم بولغۇسى بەربات.
جاراڭلىغان ئۇ قوڭغۇراقتىن
نېمە مېنى قىلىدۇ ئازاد؟

مېفىستافىل

قوڭغۇراق بار ئىكەن ئالەمدە،
زەھەرلەر ئۇ ھەربىر قەدەمدە.
مۇزىكىدىن بىگانە بۇگۈن
ياقماس نازۇك قۇلاقلار ئۈچۈن.
ئۇ تاراتقان جاك ـ جۇك، بوم ۋە زىل،
تىنىق كۆكنى قاپلىدى پۈتكۈل.
تۈغۈلماق ھەم ئۆلمەك ئاڭا بىر،
ھەممىسىگە جاڭگۇرۇ جۇڭگۇر.
گويا ھايات شۇ بىر جاراڭلاش،
تىرىكلىكچۇ، پەقەت چۈش، خالاس.

فائۇست

ئەجەب تالاي مېھنەت بۇ قەيسەر
ئادەملەر دەپ ئىشلىنەر ھەر دەم؟
جەك قىلىنار يەنە شۇ قەدەر،
خاپا بولدۇم ئادالەتتىن ھەم.

مېفستافېل

كۆچۈر، تەييار ئاشۇ قىشلاققا،
نېمە ھاجەت باش قاتۇرماققا.

فائۇست

دەرھەقىقەت پەسلىكتە تەييار ــ
مەن ئاجراتقان گۈزەل باغچا بار.
ئاشۇ يەرگە كۆچسۇن كەمپىر، چال.

مېفستافېل

بېجىرىلەر بۇيرۇقۇڭ دەرھال:
كۆزنى يۇمۇپ ئاچقۇچە ھەتتا
يېڭى جايدا بولۇشار پەيدا.
ئۇلار تېزلا كۆنۈپ كېتىدۇ.
زۇلۇمنىمۇ ئۇنتۇپ كېتىدۇ.

(ئۇشتەك چالىدۇ، ئۇچ پالۋان كېلىدۇ)

ساھىب ھۆكمىن بېجىرىڭ شۇ تاپ،
دەرھال تولغاي جاملارغا شاراب.

ئۇچ پالۋان

كۈتتى ساھىب قاپاق ئاچماي ھېچ،
مېھمان قىلسا تارقىلار رەنجىش.
(چىقىشىدۇ)

مېفستافېل

(تاماشىبىنلارغا)
بۇ كونا گەپ، بۇندا مۇندا دەر:
ئەي، نەۋۇفېي، تەكزارىڭنى بەر!*

زىمىستان كېچە

كۆزەتچى لىنتسېي

تەبىئەت ماڭا
بەرگەن ئۆتكۈر كۆز.
باقسەن ھەريان
كېچە ۋە كۈندۈز.
ئوچۇق ئاسماندا
يۇلتۇزلار سەييار.
ئۇزاق ئورماندا
يورۇپتۇ ئارقار.
كۆزۈم ئالدىدا
بۇ گۈزەل جاھان
ئەسلى ھالەتتە
بولار نامايان.
ھاياتتىن خۇرسەن،
شادمەن ئۆزۈمدىن.
قارىماققا بەنت

ئۆتكۈر كۆزۈمدىن.
نېمە ئامايان
ماڭا ئالەمدە،
بەرى نۇرەپشان،
گۈزەل شۇ دەمدە.
(سۈكۈت)
لېكىن ماڭا دائىما
ئالەم بەخش ئەتمەس لەززەت.
كۆزۈمگە زۇلمەت ئارا
كۆرۈنمەكتە بىر دەھشەت.
چالنىڭ ئارغۇۋانلىرى
كۆيمەكتىدۇر گۈرۈلدەپ.
ئوت ئەجدىھا مىسالى
كۆككە ئۆرلەر. نېمىگەپ؟
كۆيەر ئەنە كولبا ھەم
كۈل بولماقتا، ئاھ، ھەيھات!
ھېچكىمۇ بەرمەس ياردەم،
ھېچقاياقتىن يوق نىجات.
ئۆتتىغۇ ئۇلار ھەردەم
قىلار ئىدى ئېھتىيات.
نە قىسمەتتۇر بۇ دورەم
بۇنچە خۇنخۇر بۇ ھايات؟!
ياندى پاخال تام - ئۇ خەس
تامام كۈلگە ئايلاندى.
چىقسا ئامان چال، كەمپىر،
شۇ جاھان ئىش بوپ قالدى.
يالقۇن، تۈتۈن كۆكسىرى

ئۇلغايماقتا چاراسلاپ.
ئارغۇئانلار شاخلىرى
كۆيمەكتىدۇر قاراسلاپ.
دوزاخ ئوتى تولغىنىپ
بۇتخانىغا تاشلاندى.
شۇنداق كۆركەم بۇتخانا
گۈلخانلارغا ئايلاندى.
كېچە ياشناپ تۇرغان باغ،
كۆز ئالدىمدا يوقالدى.
ئارغۇئانلار ئۇشتۇمتوت
يالقۇنلۇق چوغ بوپقالدى.
كۆپ ئەسىر ئەل كۆزىنى
جەلپ قىلغان بۇ ۋەتەن
بېغىشلىدى ئۆزىنى
مازى ئۈچۈن تامامەن.

فائۇست

(قۇملۇقتىكى قارشىسىدىكى شىپاخىدا)

نېمە ناله؟ ۋاقىت ئۆتتى، ھەيھات،
قايتۇرماققا يوق ئەمدى چارە.
ئۇندا لىنتسىي ئەيلىگەن پەريات،
يۈرىكىمنى قىلماقتا پارە.
ئەمما بولار ئىش بولدى، نېچۈن،
ئەلەم چەكمەك ئۆرتىنىپ يانا.
ئۇ كۈللەرنىڭ ئورنىدا بىر كۈن

قەد كۆتۈرمەي ھەيۋەت بىر بىنا،
قەرىلارغا بولسا ئەلۋەتتە
ئۆي سالدۇرۇپ بېرىمەن دەرھال.
پاراغەتتە ئاخىرقى ئۆمرى.
ياشاپ ئۆتەر كەمپىر بىلەن چال.
(مېفىستافىل ۋە ئۇچ پالۋان كىرىدۇ)

مېفىستافىل

چېپىپ كەلدۇق تۆتمىز بۇيان،
پالاكەت ئىش يۈز بەردى يامان.
ئىشىك قاقتۇق بېرىپ، ئەمما جىم،
بىزگە ئىشىك ئاچمىدى ھېچكىم.
كۆپ تۇرۇشقا يوق ئىدى پۇرسەت،
بۇزۇپ - چېچىپ كىردۇق نەھايەت.
چال، كەمپىرگە ئوچۇق ۋە ئايان
پەرمانىڭنى ئەيلىدۇق بايان.
لېكىن ئۇلار قۇلاق سالمىدى،
بىز ئېيتمىغان سۆزلەر قالمىدى.
يىلىندۇق ھەم دوقلار قىلدۇق ھەم،
ئۇلار تۇردى تىركىشىپ مەھكەم.
شۇندا بىزمۇ غەزەپكە ئالدۇق،
نەرسىلەرنى چېقىرىپ ئاتتۇق.
چال ۋە كەمپىر قورقۇشتىنمۇ يا،
بەندىلىكنى قىلىشتى بەجا.
ئاشۇ ئۆيدە بار ئىكەن مېھمان،
ئۇ كۆرەشتى ۋە بولدى قۇربان.

هەر ياق بولۇپ ئاستىنۇ ئۈستۈن
قەيەردىندۇر چىقتىيۇ ئۇچقۇن
كولىبغا ئوت تۇتاشتى شۇندا،
كۆيۈپ كەتتى ئۇچىلا مۇردا.

فائۇست

زورلۇق ئەمەس، بەلكى ئالمىشىش،
تەكلىپ قىلغان ئىدىمغۇ پەقەت.
ئەخمەقلىكنىڭ ئاقىۋىتى شۇ،
لەنەت بولسۇن ساڭا، مىڭ لەنەت!

خور

زورلۇق بولغان يەردە سۆز قامال،
بويۇن ئېگمەپ تىنىڭ تۇر، قۇلاق سال.
مالۇ جاننى ساقلايمەن دېسەڭ،
چىن ئامالى ــ مەردلىك بىلەن جەڭ.
(كېتىدۇ)

فائۇست

(شىپاڭدا)

كۆرۈنمەيدۇ يۇلتۇز سامادا،
كۆيۈپ پۈتكەن ئۇ كولبا تۈتۈن.

شامال مانا ئۇچماقتا ئاستا.
ھەر تەرەپكە تارىلار تۇتۇن.
خاتا ئۆتتى. ئەيىبلىك ئۆزۈم،
كىلىۋاتقان ئۇ سايىلەر كىم؟

يېرىم كېچە

(ئاق چاچلىق تۆت ئايال پەيدا بولىدۇ)

بىرىنچىسى

ئىسمىم كەمچىلىكتۇر

ئىككىنچىسى

مېنىڭ نامىم ئەيىب.

ئۈچىنچىسى

مېنىڭ ئېتىم تەشۋىش.

تۆتىنچىسى

مەنمەن ئېھتىياج!

كەمچىلىك

ئىشكىلەر ئېتىكلىك، بار بۇندا باي زات.

ئەيب

دېمەكچى كىرمەك يوق، قىلىك ئېھتىيات.

ئېھتىيات

سايىگە ئايلىناي.

كەمچىلىك

يوقىلاي

ئەيب

بىئىز.

ئېھتىياج

بۇ زاتنىك ئۆيىدە ئارتۇقچىمىز بىز.

تەشۋىش

بۇ يەرگە ھەممىلار مەھرۇم كىرىشتىن.
پەقەت مەن بەھرىمەن ھامان بۇ ئىشتىن.
(تەشۋىش كۆزدىن غايىب بولىدۇ)

كەمچىلىك

كەلگەن ئىزىمىزغا قايتايلى ئىلدام.

ئەيىب

يۈرىمەن سەن بىلەن يانمۇ يان تامام.

ئېھتىياج

ئىزنىڭدىن ماڭارمەن مەنمۇ دائىما.

كەمچىلىك

قاپلىدى ئاسمانىنى بۇلۇت قاپقارا.

ئەيىب

يىراقتىن بىز ياقتا كېلىۋاتقان كىم؟

ئېھتىياج

ئاخىر ئۇ سۆيۈملۈك ئاكىمىز ـ ئۆلۈم!
(كېتىشىدۇ)

فائۇست

(سارايدا)

ئۇلار تۆتتى، ئۇچى قايتمشتى،
ئۇقالمىدىم، نېمە دېيىشتى.
ئاڭلىغىنىم «ئېھتىياج» سۆزى،
ئاندىن «ئۆلۈم» — دەھشەت بۇ ئۆزى.
مېنى قوغلار سايىلەر، ھەيھات!
بولالمىدىم ئۇلاردىن ئازاد.
چىداش بەرسەم جادۇغا، قېنى،
ئۇنتۇسام ھەم دۇئا ـ سۆزىنى.
تەبىئەتكە يار بولسام پەقەت،
ئىنسان بولۇپ قىلسامدىم مېھنەت.
مەن ئىنسانتىم، قاغاپ ئۆزۈمنى،
قىلغىچىلىك قارا يۈزۈمنى.
ماڭا سايە، شەپىلىك جاھان،
قۇتۇلماقتا ئەمدى يوق ئىمكان.
كۈندۈز ئەقىل، پىكىر بولسا يار،
تۈندە قارا سايىلەر باسار.
تاڭدا سەيىر قىلسام سالامەت،
قارغا سايرار خۇنۈك ئالامەت.
بېرەر بەلگە ماڭا ھەر بىر ھال،
نېتەي، ماڭا ھەر قەدەمدە پال.
باسار دەھشەت جىمجىتلىق ئارا...
ئىشىك غىچىلدار...ھېچكىم يوق ئەمما.

(هایاجان)
بارمۇ بىر كىم؟

تەشۋىش

هە. ئەلۋەتتە بار.

فائۇست

ئۆزۈڭ كىمسەن؟

تەشۋىش

مەن بۇ يەرگە يار.

فائۇست

كەت بۇ يەردىن.

تەشۋىش

ئالدىم بۇندا جاي.

فائۇست

(ئاۋۋال غەزەپلىنىپ، ئاندىن ئۆزىنى تۇتۇپ)
مەيلى، دۇ ـ كالام ئوقۇماي.

تەشۋىش

سېنىڭچە مەن بىكارمەن،
لېكىن دىلىڭدا بارمەن.
ھەر شەكىلدە، ھەر تۇردە
ساڭا ئايان بولارمەن.
مەندىن پۈتۈن ئۆزۈڭنى
ئازاد بولالماس ئىنسان.
قۇرۇقلۇقتا ھەم سۇدا
قورقۇنچ ناملىق يار مەن.
تەقدىر، ئەزەلدىن بار مەن،
قىسمەت بەرگەن ئازارمەن.
تەشۋىش نېمە، بىلمىگەنمىدىڭ؟

فائۇست

پەرۋاسىز ئۆتتۈمەن ھايات يولىدىن،
تۇتتۇمەن شادلىق، لەززەت قولىدىن.
پاراغەت مەن ئۈچۈن بولدى بىقەدىر،
مەن ئۇنى يوقاتسام، كۆيمىدى باغرىم.
ئىستىكىم ئېتىنى تىنماي قىستىدىم،
يەتسەمۇ ئۇنىڭغا، يەنە ئىستىدىم.
مېنى يېتەكلىدى ياشلىق، ئېھتىراس،
مانا ئەمدى تىندىم، بېشىدىم بىرئاز.
ماڭا بولدى ئالەم سىرلىرى ئايان،
بىلدىم، ئۇ دۇنياغا ئىشەنگەن نادان.
نادان ئۇ كۆز تىكىپ بۇلۇتلار تامان،

هەممىنى ئۆزىدەك كۆرگۈچى هامۇن.
زېمىندا مەھكەم تۇر، بول كەسپىي كامال.
پەلەكتىن مەڭگۈلۈك ئىزدىمە ئەسلا.
پازىل بول، ئەمەستۇر ئالەم گۈڭگا، لال،
كۆرەرسەن، بىلەرسەن، ئۆزىتار دۇنيا.
شۇنداق ياشا، ئىنتىل مەقسىتىڭ تامان،
شەپىلەردىن ئىزدەپ يۈرمە كارامەت.
ئىنتىلىشتە ـ شادلىق، غەم، ئۈمىد، ئارمان،
سېكۇنتلاردىن تاپما ھەرگىز قانائەت.

تەشۋىش

تۇزىقىمغا چۈشتىمۇ ئادەم
قاراڭغۇدۇر ئاڭا بۇ ئالەم.
قۇياش چىقار ۋە قۇياش پاتار،
بىراق دىلدا هامان تۇن ياتار.
ئۇنىڭ ئۈچۈن يورۇق كۈن زۇلمەت،
هەربىر هالەت ــ يامان ئالامەت.
كۆپ بولسىمۇ مالۇ دۆلىتى،
بۇ دۆلەتنىڭ يوقتۇر قىممىتى.

يېمىش تولا ــ ئۆزى ئاچ،
ئەڭلى پۈتۈن ــ يالىڭاچ.
نەشادلىقىمۇ نەئەلەم
بەرگەي ئاڭا بۇ ئالەم.
كۈنى شۇنداق ئۆتىدۇ،
پالاكەتنى كۈتىدۇ.

فائۇست

مەن ئەمەسمەن سەن ئېيتقان ئادەم،
بىزار بولدۇم بۇ بىر نەقىلدىن.
ئەمما سۆزۈڭ دانىشمەنلىرىمۇ،
ئازدۇرۇشى مۇمكىن ئەقىلدىن.

تەشۋىش

توختامى يوق بىچارە،
يول ئۈستىدە ئاۋارە.
ئۇ بىر يانغا يۈرىدۇ،
ھاڭۇېقىپلا تۇرىدۇ
ئۇ گويا كى تۇزاقتا،
ئاپەت كۆرەر ھەر ياقتا.
ئۆزىگە ئارتقان ئۇ غەم،
يۈك بولار ئۆزىگە ھەم.
دىلى دائىم ئارازدا،
يېرىم جان، يېرىم مۇردا.
بىلمەيدۇ نېمە قۇۋانچ،
يوق ئىشلىتىش، يوق ئىشەنچ.
بۇ بىچارىلىك ئۈچۈن،
بۇ ئاۋارىچىلىك ئۈچۈن،
نە ئويغاق ۋە نە ئۇيقۇ
ھالىتى ئۈچۈن مەڭگۈ
ئۇ دۇنيادا شۇ تەرىق
جەھەننەمگە ئەڭ لايىق.

فائۇست

ئەي قورقۇنچ شەپىلەر! سالىسىز نېچۈن
ئادەمنى شۇنچىلىك دەرد، ئىزتىراپقا.
سىز تۈپەيلى ئىنسان ئۆچۈن ھەربىر كۈن،
ھەر بىر ئادەم ئايلىنار مىڭبىر ئازابقا.
جىنلار چاڭگىلىدىن مۇشكۈل قۇتۇلماق
ئۇلارغا تۈنۈ كۈن يوللايمەن قارغىش.
لېكىن ھەممىسىدىن كۆرە ئارتۇقراق
سېنى لەنەتلەيمەن ئەي ياۋۇز تەشۋىش.

تەشۋىش

سىناپ كۆز ئۆزۈڭدە شۇ ياۋۇزلۇقنى،
قارغىشىنىڭ ئەجرىنى ئەمدى ئالارسەن.
ئادەملەر بولىدۇ تۇغۇلۇشتىن كور،
سەن ئۆلۈم ئالدىدا كۆزىدىن قالارسەن.*
(كۆزىگە پۈۋلەيدۇ)

فائۇست

(كور بولىدۇ)
كۆزلىرىم ئالدىدا ئالەم زىمىستان.
ئەمما يۈرىكىمدە يانار سىرلىق نۇر.
كۆڭۈلدە ئىشتىياق ئۇرماقتا تۇغيان

يەنە مەندە ئىشچان ساھىب چاقلىنۇر.
ئەي سىز ئەزىمەتلەر، تالماس شىر بىلەك.
ئەمگەككە چىللايمەن سەپلەردە تۇروڭ.
قوللارغا ئېلىڭلار زەمبىل، بەلگۈرجەك —
ئېرىقلار ئېچىگۈ، دامبىلار قۇرۇڭ.
ھەممىڭلەر بىرلىكتە دوستلىقە، خۇشال
قىلغان ئەمگىكىڭلار بېرىدۇ ھوسۇل.
مەقسەت ھاسىل بولار باشلاپ بىر ئەقىل،
ئىشلىسە ئەگەردە مىڭلاپ جەسۇر قول.

سارای ئالدىدىكى كەڭ مەيدان

مەشئەللەر، مېغىستافېل نازىر* سۆپىتىدە ئالدىدا تۇرىدۇ.

مېغىستافېل

كېلىڭ تېزرەك، ئېزىلمەي،
ئەنە، چېپىپ كېلىشەر.
تېنى تامام ئۆمۈر، پەي.
ۋە قاق سۆڭەك لېمۇرلەر.*

لېمۇرلەر

(بىرلىكتە)
مانا، كەلدۇق بىز تەييار،
بېجىرىمىز، بۇيرۇق بەر.

* نازىر — كونىچە ۋەزىر.

ئاجراتماق لازىم بەلكىم،
ساھىب ئۇچۇن بېكىي يەر.
ئېلىپ كېلىشتۇق قوزۇق،
ئۆلچىمەك ئۇچۇن كاناپ.
كەلدۇق، ئەمما ئەستە يوق،
چاقىردى نېچۇن جاناب.

مېفىستافېل

گەپ شۇ: ياتسۇن بۇ يەرگە
ئىچىكىزدە ئەڭ ئۇزۇن،
ئۆلچەپ ئۇنىڭ بويىغا
ئورەك قازىسىز بۇگۈن.
بۇۋىلار كەتكەن يەرگە
ئۇزىتار ھەر ئىنسانىنى.
يول سارايدىن قەبرىگە
ئېلىپ بارار ھەر جانىنى.

لېمۇرلەرنىڭ بىرى

(يەر كولاۋېتىپ، قىزىقچىلىق قىلىپ.)
مەنمۇ بىر چاغ ياش ئىدىم،
ئىدىم قوۋانـا، باھادىر.
بەزمىلەردە باش ئىدىم،
ھەر ئىشتا چېۋەر، قادىر.
مانا بۇگۈن يولۇقۇپ
قېرىلىقتەك جەبرىگە،

كۆچۈم كەتتى، يىقىلىپ
چۈشۈپ قالدىم قەبرىگە.

فائۇست

(ئىشىك، تۆۋرۈكلەرنى سېلىشتۇرۇپ، سارايدىن چىقىپ كېلىدۇ)
بەلگۈرجەك ئاۋازى خۇش ياقار ماڭا
كەرىشتى ئەمگەككە خالايىق دېمەك.
ئاپەتلىك سۇلارنى توسۇپ، زېمىنغا
دامبىلار قۇرماقتا مۇستەھكەم، يۈكسەك.

مېفىستافېل

مېھنىتىڭ نەپ بېرەر بەزلەرگە پەقەت.
دامبىلار قۇرىسەن ئەسلىدە، نېپتۇن
ئاپەتلەر بەزمىسى قۇرماقلىق ئۈچۈن
يارىتىپ بېرىسەن ساز ئىمكانىيەت.
بالالار ھەممىسى بىزگە ھەمنەپەس،
مېھنىتىڭ بىھۇدە، قىلچە نەپ بەرمەس،
ئالەم يوق بولىدۇ بىر كۈن ئاقتۇمەت.

فائۇست

ھەي، نازىر!

مېفىستافېل

مانا مەن.

فاۋۇست

كىرىشىپ شۇدەم
ئادەملەرنى ئىشقا قىلغىن سەپەرۋەر.
ئايسماي چاچ، قانچە كېرەك بولسا زەر.
ئۆز مەيلىڭ مەجبۇرىي كۆچ ئىشلەتسەڭ ھەم.
جېدەللەت پەقەتلا ئۆستەڭ قېزىشنى،
ئۇقتۇرۇپ تۇر ماڭا ھەر كۈنلۈك ئىشنى.

مېفىستافېل

بۇ دەم ئېرىق ئەمەس، بە ناھايەت زور
سالغا ئالغاچ تېزدىن قېزىلماقتا گۆر.

فاۋۇست

بۇندا پىلتقاق تۇتاشقان تاغقا،
شۇندىاق ئىكەن، بىھۇدە ئەمگەك.
قۇرۇقداش ئۇنى سۇدىن تازىلاپ
قەلبىمدىكى مۇقەددەس تىلەك.
چىللاپ مىليون ئادەمنى بۇندا،
بىر يېڭى يۇرت قۇرىمەن تۇڭەل.
گەرچە خەتەر بولسىمۇ تولا.

مەدەت تاپار ھۆر ئەمگەكتىن ئەل.
ئەركىن نەپەس ئالار شۇندا يۇرت،
ئوتلاقلارغا ماللار تولىدۇ.
بىر تەرەپتە بوران، دولقۇندىن
ساقلىغۇچى دامبا بولىدۇ.
بولار بۇ يەر زېمىن جەننىتى،
مەيلى دېڭىز سالسىمۇ چوقان،
لېكىن باتۇر، ئىنسان قۇدرىتى
بولار ئاپەت يولىغا توغان.
شۇ ئويغا بەنت ۋۇجۇدۇم پۈتۈن:
ھايات يولىن ئۆتتۈمۇ بېسىپ،
قىلدىم ئالەم ھېكمىتىن يەكۈن.
كۆرۈشسە كىم ھايات، ئەرك ئۇچۇن —
ئەرك، ھايات ئاڭا مۇناسىپ.
مېھنەت، كۈرەش، ھەۋەس ئاشۇنداق
قىلسا شەيدا بۇندا ھەر كىمنى،
شۇنداق كۈندە كۆرسەم بىر نەپەس
ئازاد دىيار، ئازاد خەلقىمنى.
ئېيتاتتىممەن ھەشقاللا شەكسىز،
توختا ئەي دەقىقە، گۈزەلسەن غايەت!
ئېيتاتتىم ھاياتتا مەن قالدۇرغان ئىز
قالغۇسى ئۆچمەستىن ئەبەدىلئەبەد.
ئەنە شۇ دەملەرنى سېزىپ ئالدىدىن
ئەڭ ئالىي دەملەردە تۇرىمەن بۇ پەيت.

فائۇست يىقىلىدۇ، لېمۇرلەر ئۇنى تۇتۇۋالىدۇ ۋە يەرگە قويىدۇ.

مېفستافېل

ئۇ ئۆتتى هالاۋەت كۆرمەي بىر نەپەس،
سايىلەر كەينىدىن قوغلىدى مەڭگۈ.
ئاخىرى بىمەنە، قۇرۇق، ئەرزىمەس
ئاخىرقى مىنۇتنى تۇتماق بولدى ئۇ.
مەن بىلەن ئېلىشتى ئۇزاق بۇ بەندە
بېشىچە يېقىلدى ۋاقتى يەتكەندە.
سائەت توختىدى.

خور

ھە، بە مىسالى تۇن،
توختىدى، مىللىرى تۆكۈلدى پۈتۈن.

مېفستافېل

مىللىرى تۆكۈلدى. بەس، مۇرات ھاسىل.

خور

تامام.

مېفستافېل

تامام؟ ئەجەب، بۇ نېمە زارلىنىش،
نېمە تامام بولدى؟ بولدى نېمە ئىش؟

ئۇ بولدى كۆرۈنمەس ئالەمگە داخىل.
ياراتماق، يەنى، بار قىلماقلىق مەقسەت —
ئەسلىدە، قايتىدىن يوق قىلماق پەقەت.
ئاقىۋەت دەيمىزۇ قېنى ئىپتىدا؟
ئۇ ئەسلى بارمىدى بولماستىن پەيدا؟
كۆرۈنگەن ئۇ سايە ئىدى، شۇبھىسىز...
ماڭا پەقەت يوقلۇق دۇنياسى ئەزىز.

قەبرىگە قويۇش

بىرلېمۇر

كىمگە بۇ تار، نەقەدەر
داق، سوغۇق سارايى؟

لېمۇرلەر

(بىرلىكتە)
شايە كىيگەن كۆزى كور
جانابقا بۇ جاي.

بىرلېمۇر

سېلىنچا - كۆرپىلىرى
قاياقتا قالدى؟

لېمۇرلار

(بىر لىكتە)

قەرزگە ئالغان بەرىنى
ئىگىسى ئالدى.

مېفىستافېل

شەرتنامە تەييارداۋۇر، ئىمزاسى قاندىن،
بېرەتتىم جان تەندىن چىققاندا ئاندىن.
لېكىن بۇ زامانداكۆپ چارىلەر بار،
قۇتقۇزماق يولىدا جاننى شەيتاندىن.
ئايرىدى شۇ كونا ئۇسۇلدىن بىزنى —
يېڭىچە ئۇسۇل تەس. ھالاۋىتى كەم.
ئىلگىرى بىر ئۆزۈم قىلغۇچى ئىشنى
قىلالماي قالدىممەن ئەمدى بى ياردەم.
ئېغىر زامان بولدى مەن شورلۇق ئۇچۇن،
قەدىمكى ھالەتلەر قوغلاندى بەرى.
يېڭىچە بوپ كەتتى ئالەم ئىشلىرى
شەيتانغا قارشى كۆپ ھىيلىلەر بۇگۇن.
ئادەملەر ئىنساپلىق ئىدى ئىلگىرى،
ئاخىرقى نەپەستە بېرەر ئىدى جان.
مەن گويا چاشقاننى تۇتقان مۇشۇكتەك
كاپ قىلىپ تۇتاتتىم جاننى شۇ ھامان.
ھە، بۇگۇن ئۇنىڭغا ئەزىز بەدبۇي تەن

هه، ئۇنى قىلمايدۇ تەرك ھېچقاچان،
بىرىگە بىرى ياۋ ياۋۇز ئۇنسۇرلار
ئۆيىدىن تالاغا قوغلىماي ھەر ئان.
قاچان، نەدە، قانداق ئۇزۇلىدۇ جان
پايلاپ ئولتۇرۇشۇم كېرەك ھەر زامان.
راستىنلا ئۆلدىمۇ ۋە ياكى يالغان
بۇ مۇشكۈل مەسىلە بۇلمىقى ئايان.
ئىلگىرى چاقماقتەك كېلەتتى ئۆلۈم،
بىر ياقلىق بۇلاتتى ھەم شۇنداق چاققان.
ئىشىنىش تەس بۇگۈن ئۆلۈككە ھەتتا،
مۇمكىنكى تىرىلىپ كېتىشى قايتا.
(غەيرىي تەبىئىي ھەرىكەتلەر بىلەن سۈپ - كۆچ قىلىدۇ)
قېنى، ھەي جانابلار كېلىڭلار چاپسان.
ئەگرى شاھ، تۇغرا شاھ، ھەر خىل ئالامان!
ئەي سىز، كۆپنى كۆرۈپ پىشقان ئىبلىسلار
دوزاخ ئېغىزىنى كەلتۈرۈڭ چاپسان.
جەھەننەم ئېغىزى كۆپتۇر ئەلۋەتتە،
يۇتار ئۇ ئەمەلى، نامىغا قاراپ.
ۋە لېكىن بۇ ھۇرمەت، ئېھتىرام، شەرەپ
بولغۇسى بىھاجەت يېقىن پۇرسەتتە.
(سىرىل تەرەپتە دەھشەتلىك جەھەننەم ئېغىزى ئېچىلىدۇ)
دەھشەتلىك بۇ ھىڭگاك چىشلارغا قاراڭ!
تاڭلايدىن شىددەتتە ئوتلار ئېتىلار.
ھە، ئۇنىڭ نېرىسى - ئىچكىرىسىدە
دەھشەتلىك ئوت شەھىرى لاۋۇلداپ تۇرار.
بەندىلەر قۇتۇلماق بولىدۇ قېچىپ،
داھىشىپ ئارقىغا شوخشىيار، ئەما

دەھشەتلىك ئېغىزىنى شددەتتە ئېچىپ
سۈمۈرەر ئىچىگە ئوتلۇق ئەجدىھا.
ھېچ ئازاب كېلەلمەس بۇ ئازابقا تەڭ،
ھېچكىمنىڭ بېشىغا چۈشمىسۇن ئۇ كۈن.
سىز سېلىڭ ۋەھىمە گۇناھكارلارغا
ھە، ئۇلار يالغان دەپ ئويلىشى مۇمكىن.
(كالتە، توغرا مۇڭگۈزلۈك شەيتانلارغا)
ئەي سىز نەپسى يامان قورسىقى باداڭ،
دوزاخ پەرزەنتلىرى، يىرگىنچ، مەنپۇر،
مۇرداىنىڭ ئىچىگە سىنچىلاپ قاراڭ
تۇرامدۇ كۆرۈنۈپ جىمىرلىغان نۇر؟
باشقىغا قارىماي، ئاشۇنى تۇتۇڭ،
ئاشۇدۇر قاناتلىق پىسخىيە ــ جان.
مەن ئاڭا مۇھرىمنى باسقاندىن كېيىن
ئېتىلىڭ ئۇ بىلەن بىللە ئوت تامان.
جان نەدە، ھېچكىمگە ئەمەس بۇ ئاشكار،
كىم بىلسۇن جاي ئالغان بەلكىم كىندىكتىن.
شۇ سەۋەب بولۇڭ سىز ھەرقاچان ھوشيار،
قاچمىسۇن ئۇ چىقىپ بىرەر تۆشۈكتىن.
تەلىپىم، ياخشىلاپ نەزەر سالارسىز،
بولمىسا ھە، ئەخمەق بېلۇپ قالارسىز.
(ئۇزۇن ئەگرى مۇڭگۈزلۈك شەيتانلارغا)
ئەي ئۇزۇن تارالار سىلەر قول سۇزۇپ
تۆپىدىن ھمايە قىلىپ تۇرارسىز.
جان ئۇچۇپ كەتمەكچى بولسا مۇبادا
قاچۇرۇپ قويماستىن مەھكەم تۇتارسىز.
سىغماستىن قاراڭغۇ ۋە تار ماكانغا،

تەپەككۇر ئىنتىلەر دائىم ئاسمانغا.
(ئوك تەرەپتە يۇقىرىدىن شولا كۆرۈنىدۇ)

ساما قوغدىغۇچىلىرى

دوستلار رەتمۇ رەت
تۈزۈپ ئېسىل سەپ
پەلەكتە ئاستا
ئۇچۇپ كېلىدۇ.
يۈكسەك تاغلارنى،
جەننەت باغلارنى
قۇچۇپ كېلىدۇ.
قەبرىگە ھايات،
بەندىگە نىجات
ئەپۇ سالاۋات
ئېلىپ كېلىدۇ.

مېفىستافىل

قۇلاققا ياقمايدۇ بۇ تونۇش ئاۋاز،
ئەنە كۆز ئالغۇچى شولا ياغدۇ.
ئەر ئەمەس، يا خوتۇن — بۇ ئەبجەش ئاۋاز
مۇناپىق ئۇ ئەھلى دىنغا ياقىدۇ.
ئىنسانلار زاتىغا ئەزەل ـ ئەزەلدىن
بىز ئويلاپ چىقارساق نېمە ئازابلار
بەرىنى دۇرۇس دەپ ماقۇل تېپىشتى
سىزنىڭ تەلىمىڭىز ـ قوش — قوش كىتابلار.

هه، ئۇلار كېلىشتى ساددا مۇغەمبەر،
بەزلەرنى ئالداشقا تىكىشپ نەزەر.
ئۇلارمۇ شەيتاندۇر، يەنى ئۆزىمىز،
پەقەت بەزنى ئالداپ، بويىپ كۆزىمىز
ئۇستىگە كىيىشپ ئېلىشقان جەندە.
ئۇلارنىڭ تىلىدا بەزنىڭ سۆزىمىز،
قورالىمىز بىلەن ئۇرۇپ ئۆزىمىز
پەند بېرىپ كېلىشەر بىزگە ھەر دەمدە.
هه، بۇگۈن، بۇندا چىڭ تۇرماق كېرەكتۇر،
يېڭىلىش ئۇياتتۇر، قۇلاق سېلىڭلار،
مۇرىدىنى ئەتراپتىن قورشاپ ئېلىڭلار،
كۆچكە كۆچ، ئۇرۇشسا، ئۇرماق كېرەكتۇر.

مەلەكلەر خورى

(گۈللەر چېچىپ)
بۇ، خۇشرۇي گۈللەر،
زەپ خۇش بۇي گۈللەر،
شامالدا ئۇچقان،
گۈل بەرگى قانات
هەم يەرگە چۈشكەن
بەخش ئەتكەن هايات.
ئەي زۇمرەت كۆكلەم،
يېيىپ كۆك گىلەم،
گۈللىرىڭ بىلەن
يەرنى زەر ئەتكىن.
مەرھۇم يېنىدا
تۆتقۇندا ماكان،

كەتكەن جېنىغا
تىلىگىن ئارام.
روھىنى ھەر ئان
مۇنەۋۋەر ئەتكىن.

مېغىستافېل

(شەيتانلارغا)

نېمىشقا تىترەيسىز؟ بۇ قانداقچە ھال؟
ئۆزىنىڭ مەيلىغۇ، گۈل چاچسا چاچسۇن.
ھەممىڭ ئۆز ئورنۇڭنى ئىگىلە دەرھال!
گۈللەر بورىنىنى ئەۋەتسۇن ئۇلار،
دوزىخىمىز بىلەن كۆمەكچى بولار.
ئوت پۈركۈڭ ــ گۈللەرگە بولىدۇ ئۇۋال.
ھە، پۈركۈڭ، ھە، پۈركۈڭ، ھە، ئەمدى بولدى،
ھەممە ياق بەدبۇي بىر ھىد بىلەن تولدى.
تىنچلىنىڭ، ھەددىدىن ئەسلا ئاشۇرماڭ.
شەيتان ھېچبىر ئىشتا چەكنى بىلمەيدۇ،
ھېچ ئىشنى ئۆلچىمى بىلەن قىلمايدۇ.
گۈللەر قۇرۇش تۈگۈل يانماقتا قاراڭ.
ئوتقا قارشى ھەممە تۈرسۇن يانمۇ يان،
ئەنە، شەيتانلار بولماقتا گاراڭ،
ئۆزگە ھارارەتتىن ئۇلار بىدەرمان.

مەلەكلەر

(خور)

چاچرىتىپ ئۇچقۇن

يانغۇچى گۈللەر —
خەيرلىك ئۇچۇن —
تۇغ - ئەلەم سىلەر.
يۈرەكلەرگە مول
مېھىر چاچارسىز.
ھىدايەت ئۇچۇن،
كەڭ يول ئاچارسىز.
سىز بىلەن ھەر ئان،
خەيرلىك يولى
تارىلار ھەر يان.

مېفىستافىل

ئەخمەقلەر، بىئارلار، ھەممىسى قېچىپ،
يىقىلىپ ۋە قوپۇپ، يۇمىلاق بولۇپ،
جەھەننەم ئېغىزىغا كىرىپ كېتىشتى،
گويا ھاممامغا ئۆزىنى ئېتىشتى.
مەن سىزگە تىلەيمەن ئاق يول ھەم ئامانەت،
مەن ئەسلى ئورنۇمدا قالىمەن ئەبەت.
(ئۇچۇپ كېلىۋاتقان گۈللەردىن ئۆزىنى ھىمايە قىلىپ)
بەس، ئاتەش! قانچىلىك يانمىغىن بىراق،
تۇتسا بىر پارچە لاي بولارسەن يۇمشاق.
بىر سىقسا كېتىدۇ تامام يوق بولۇپ،
ۋە لېكىن كۆيدۈرەر مېنى چوغ بولۇپ.

مەلەكلەر

(خور)

ئەي روھ، نېمىكى
ساڭا بىگانە —
ئاڭا بولمىغىن
ھەرگىز غەمخانە.
سېنى پەلەككە،
كۆتۈرەر پەقەت.
گۈزەللىك يەككە،
يالغۇز مۇھەببەت!

مېفىستافېل

يانماقتا يۈرىكىم، جىگىرىم، بېشىم،
بۇ گويا ئىبلىستىن كەلگەن بىر ئاپەت.
بىكارغا قاچمىغان ئىكەن شەيتانلار،
بۇ دوزاخ ئوتىدىن بەتتەر قاباھەت.
تەس ئىكەن سىزگىمۇ ئەي ئىشتق ئەھلى،
خورلىنىپ گەرچە رەت جاۋاب ئالارسىز،
بوينىڭىز قايرىلىپ كەتكۈچە ھەتتا،
ئەرزىمەس نەرسىگە قاراپ قالارسىز.
ئەجەبا، مەنمۇ ھەم بولدۇممۇ ئاشىق،
نېمىگە تەلمۈرەر مېنىڭ كۆزلىرىم؟
بولمىغان ئىدىمغۇ ئۇلارغا ھەمدەم،

هه، ئۇ ئەزەلدىن ئىدى دۈشمىنىم.
بولدىمۇ ياكى يار بىگانە تۇيغۇ؟
قاناتلىق بالالار كۆڭلۈمنى ئالدى.
نېمىشقا شۇنچىلىك يېقىشىپ قالدى؟
ئەزەل ۋە ئەبەدلىك نەپرەت يوقالدى.
مەن بۇگۈن ئەقىلدىن بولسام بىگانە،
هه، ئەتە ئاتىشار كىمنى دىۋانە؟
ئۇلارغا ياۋ ئىدىم دەھشەت، بىئامان،
ئۆزۈمنى ئاتقۇم بار بۇگۈن ئۇ تامان.
ئەي ئاپەت بالاسى، دىلبەر ۋە زىبا،
لېيوسفېر ئەۋلادى ئەمەسمۇ سىزيا؟
بولامسىز بۇنچىمۇ بەرنا، ئۇز، كۆركەم،
قۇچاقلاپ سىلەرنى قېنى بىر سۆيسەم.
قادالدى سىلەرگە كۆزلىرىم مىختەك،
باقمەن تىكىلىپ ئەركەك مۇشۇكتەك.
كۆڭلۈمگە سىز شۇنچە يېقىن سىز، گويا
سالغانمەن مىسالى يۈزمىڭ رەت نىگاھ.
نېمىشقا بۇ قەدەر ئارىمىز يىراق؟
ئاھ، قانداق بەرناسىز، كېلىڭ يېقىنراق.

مەلەكلەر

يېقىنلاپ كەلدۇق بىز، ھېرى كېلىپ باق،
سەن نېچۈن بىزلەردىن قاچىسەن يىراق؟
(مەلەكلەر پۈتۈن ئەتراپنى ئىگىلەپ يېيىلىپ ئۇچۇشىدۇ)

مېفىستافېل

(سەھنە ئالدىغا سۈرۈلۈپ)
تۆۋەن مەلەكلەر دەپ سانايسىز بىزنى،
ئەسلىدە بىز بىلەن تۇرىسىز يانداش.
بولىدۇ ئاتسا جادۇگەر سىزنى،
ئېزىتقۇ سىز ئەركەك، ئايالغا ئوخشاش.
مەن ھەم سۆيۈپ قالدىم، بۇ نە ئەپسانە!
ئاشىقمەن، پەلەككە يامىشار دۇتىم.
پەقەت يەلكەم، بوينۇم ئەمەس يېگانە،
كۆيمەكتە ئەجەبا، پۈتۈن ۋۇجۇدۇم.
ئەي، نازاكەت ئەھلى يېتەر ئەمدى بەس—
ئۇنچىلىك ئۇزاقتا ئەيلىمەك پەرۋاز.
زېمىنغا، يېنىمغا چۈشۈڭ بىر نەپەس،
بىز ئۇلپەت بولايلۇق بۇ يەردە بىرئاز.
بولسىمۇ جىددىيلىك سىزگە يار ـ ئاشنا،
تەبەسسۇم كۆرەيمەن لەۋلىرىڭىزدە.
ئىزدەيمەن، پەقەتلا قويۇڭ بىر كۈلۈپ،
جىلمايغان مەشۇقتەك قىلىپ ئۇزخەندە.
ئاشۇ بىر تەبەسسۇم، لۇتپ، تەكەللۇم،
بەختلىك قىلاتتى مېنى تائەبەد.
بارچىدىن گۈزەلسەن ئەي نازۇك قامەت،
ساڭا ياراشمايدۇ زاھىدلىق پەقەت.
ئارام ئال، ئېچىپ قوي تۈگمىلەرنى سەل،
سىرلىق مەنە بىلەن قاراپ قوي قىيا.

قايرىلىپ كېتىشتى. ئارقىدىن، ۋاھ ـ ۋاھ، قارىساڭ يايرايدۇ سۆيۈنۈپ نىگاھ.

مەلەكلەر خورى

قۇتلۇق ئەلەڭگە،
ئىنتىل نۇر تامان.
بارچە دەردمەنگە
بەخش ئەت دەرمان.
چېكىنگەي مەنپۇر
مەكروھلۇق تامام،
روھ ئىنتىلىدۇ
ھىدايەت تامان.

مېفىستافىل

(ئۆزىگە كېلىپ)
ماڭا نېمە بولدى؟ ئىئۇغا* ئوخشاش
يالقۇندا تامامەن كۆيگەن بەدىنىم.
ھە، شۇنداق بولسىمۇ قىلمايمەن ئەپسۇس،
ئەكسىچە مەغرۇرمەن كۆرەشتە يەڭدىم.
شەيتان نەسەبىمگە ئېلىپ كەلدىم شان،
ھېرىس بىلەن ئېلىشتىم غالىب مەن ھامان.
تېرىدىن بىزگە ئۆتمىدى يارا،
ھە، ئەنە، تامامەن ئۆچتى ئوت، قارا.
قايتىدىن سەگەكلىك ھالسىغا كەلدىم،
لەنەتلەر ئېيتسەمەن سىزگە مەن يانا.

مەلەكلەر خورى

قۇتلۇق ئەلەڭگە!
سەن قايسى تەنگە
تەگسەڭ بىقارار
تەلەي ئاڭا يار.
ساپلاندى ھاۋا ــ
كۆككە ئۇچمىمز.
بۇ جانغا راھەت
بېغىشلاپ ئەبەد،
ئېلىپ قاچمىمز.
(فائۇستنىڭ روھىنى ئېلىپ كۆككە ئۇچۇشىدۇ)

مېفىستافېل

قانداق ئىش؟ ھە، ئۇلار قېنى، قاياقتا؟
قېنى جان؟ ناھاتكى مەن قالدىم داغدا.
ئالداندىم، ھە، جاننى ئېلىپ كېتىشتى،
ئۆزۈملا ئەيىبلىك، ئالدىن بىلمىدىم.
مۇردىنىڭ بېشىدا پەرۋاز قىلمىشتى،
مەن ھۇرۇن قىلچىمۇ پەرۋاز قىلمىدىم.
كۆپ مۇشكۈل ـ جاپادا قولۇمغا ئالغان،
بىباھا خەزىنە، كاننى يوقاتتىم.
كۆپ كۈتۈپ ئاخىرى مېنىڭكى بولغان،
گۈزۈگە قويۇلغان جاننى يوقاتتىم.

ئەمدى مەن ئېيتارمەن كىمگە ئەرزى ھال؟
كىم قۇلاق سالىدۇ، كىم بېرەر ياردەم؟
قېرىغان چېغىمدا شۇ بولدى ئەھۋال،
ۋە لېكىن باريغا گۇناھكار ئۆزۈم.
بىر زەرپ بىلەنلا بولدى كۈمپەيكۈم،
شۇنچە يىل چەككەن دەرد، ئازابلىق ئەجرىم.
مۇھەببەت بەندىسى بولسا قېرى جىن،
بولمامدۇ ياشلارغا كۈلكە بەتتىنىم.
ئۆزۈك جىنۇ ساڭا نېمە جىن تەككەن؟
ئاخىرى دەسسەتتى سېنى بۇ تۇزاق.
ئەخمەقلىك شۇ قەدەر زور قۇدرەت ئىكەن،
ئاقىۋەت قىلدى ئۇ مېنىمۇ ئەخمەق!

جىلغا، ئورمان، چوققىلار، چۆل

تاغلار ئارىسىدا ماكان تۇتقان قەلەندەرلەر

خور ۋە ئەكس سادا

بۇندا بىپايان
شاۋقۇنلۇق ئورمان.
بەھەيۋەت قىيا
تاشلايدۇ سايە.
يەردە يىلان ئىز
ئورمانلار يىلتىز.
زەررىلەر چېچىپ

تاشلاردىن ئېشىپ
ئاقار بۇلاقلار
شوخ ۋە قوۋناقلار.
غار ـ ئۆڭكۈرلەر جىم،
سۈكۈنات ھاكىم.
ئارسلانلار كېزەر
جىم تاشلاپ نەزەر.
بىلىدۇ، ئاي ـ ھاي،
بۇ ـــ مۇقەددەس جاي.

پېتېر ئېكستاتىكۇس

(ھاۋادا گاھ ئېگىز، گاھ پەس پەرۋاز قىلىپ)

پەدەرى مۇجەززەب

ئېزگۈ ئەلەڭگە
چىرماشسۇن تەڭگە.
ھەققە ئىشتىياق،
ۋۇجۇدۇمنى ياق.
مەيلى، مەن ھازىر،
جىسمىمنى ھازىر
قىلىچلار كەسسە،
نەيزىلەر تەشسە.
ئاققۇزسا قانلار
ئۆتكۈر كامانلار.
ئۆرتىسە چاڭقاق

كۆكسۈمنى چاقماق.
كۆيسه هەم جېنىم،
يالىڭاچ تېنىم
بولسا هەم بەربات،
شۇ پەقەت مۇرات:
نۇرلار ئەبەدكە،
ئۇچسۇن پەلەكتە.
سۆيگۈ يۇلتۇزى،
ئىسيان ئوتىنىڭ،
خۇددى دەل ئۆزى.

پېتېر پروفۇندۇس

(قىيادا)

پەدەرى مۇتەخەييل

زور قىيالار ئېگىلىپ،
ئېگىزدىن باقار ئىكەن.
شارقىراتمىلار ئېشىلىپ،
تولغىنىپ ئاقار ئىكەن.
هەيۋەت دەرەخلەر ئۇچى
ئاپتاپتىن ئېمەركەن نۇر،
بەرىنى ياراتقۇچى،
ساقلىغۇچى مېهىردۇر.
كۆكتىن يامغۇر تۆكۈلەر
گۈلدۇرلەيدۇ جىلغا، تاغ،

دەل ـ دەرەخلەر ئېگىلەر،
يۇيۇلىدۇ دالا، باغ ـــ
چاقماق يېرىپ سامانى،
كۆزنى چېقىپ ئۆتىدۇ.
ئۇ تازىلاپ ھاۋانى
پاك ـ پاكىزە قىلىدۇ.

بۇلار بەرى يامغۇر ھەم
گۈلدۈرلەش ـــ ئىشق تۇغيانى.
جىسىمىمنى ئەت پاك شۇدەم
ئەي مۇھەببەت گۈلخانى.
بۇ خەستە جىسىمىم ئارا
ئۆرتىنىدۇ ئەسىر جان.
تەكرىم، ماڭا بەر زىيا،
قىل دىلىمنى نۇرەپشان.

پېتېرىس سېرەفىكۇس

(ئوتتۇرىدا)

پەدەرى مەلەكسىيما

ئورمان ئارا شامالار
ئاق بۇلۇتنى يېتەكلەر.
بۇلۇت ئەمەس ھاۋادا،
ئۇچقان كېچىك مەلەكلەر.

مەسۇد گۆدەكلەرخورى

بىز قەيەردە، ئەي پەدەر!
بىز كىملەرمىز، ئەي رەھمان!

بىز بىگۈناھ باللار
مەسۇدلەربىز ھەرقاچان.

پېتىر سېرەفىكۇس

يېرىم تۈندە تۇغۇلۇپ،
كۆزنى يۇمغان گۆدەكلەر،
سىلەر جەننەتكە كېلىپ،
ئانىڭىز پەريات قىلىپ،
خۇشال بولغان گۆدەكلەر،
ئېرىشتىڭىز مېھرىبانگە،
كېلىڭ، دائىم بولۇڭ شاد.
تەلەيي شۇكى، زېمىندا
سۈرمىدىڭىز سىز ھايات،
قارىچۇقىدىن كۆزۈمنىڭ
جاي بېرەي، ئورۇن ئېلىڭ،
(ئۇلارنى قويۇل قىلىدۇ)
ئەنە ئورمان، ئاق قېيىن،
ئەنە تاغ، نەزەر سېلىڭ.
كىچىك ـ كىچىك ئېقىنلار
قوشۇلىدۇ تاغ ئارا.
پەستە بولسا ئويناقلار
توسۇن دەريا، شوخ دەريا.

مەسۇد گۆدەكلەر

(ئىچكىرىدىن)
بۇ مەنزىرە بەك ئېسىل،

قاراڭغۇ، دىمىق بىراق.
قويۇۋەتكىن بىزلەرنى،
تۇرالمايمىز ئارتۇقراق.

پېتىر سېرەفىكۇس

پەرۋاز قىلىڭ يۇكسەككە،
كامالەتكە ئىنتىلىڭ.
چىقىپ ئەۋجى پەلەككە
نۇر ۋەسلىگە ئېرىشىڭ.
شۇدۇر ئارزۇ بەردىنبىر،
شۇدۇر روھنىڭ غىزاسى.
بولسۇن ئاشناسىز ئۇچۇن،
ھەقنىڭ مېھىر دەريا سى.

مەسۇد گۆدەكلەر خورى

(ئەڭ ئېگىز چوققىلار ئەتراپىدا ئۇچۇپ)
تۇرۇڭ قاتارغا،
ئەيلەپ سالاۋات،
پەرۋەردىگارغا،
ئوقۇپ مۇناجات.
بولغاي كۆڭۈلنىڭ
مۇرادى ھاسىل.
بولارمىز ئۇنىڭ
ۋەسلىگە نائىل.

(فائۇستنىڭ ئۆلمەس روھىنى ئېلىپ پەلەك قەرىدە پەرۋاز قىلىدۇ)

ئازاد بولدى ئۇ مەكرۇھ
دامىدىن بۇ يۇكسەك روھ.
«كىمگە ئىنتىلمەك ياردۇر،
ھەق ئۆزى مەدەتكاردۇر».
كىمگە ياردۇر مۇھەببەت،
ھەق ئالدىدا ئىزەتتە.
ئۇنى مەلەكلەر ئەلۋەت
قارشى ئالار. جەننەتتە.

ياش مەلەكلەر

ئاشۇ گۈللەر، گۇناھكار
قىزلار كەلتۈرگەن گۈللەر.
بولدى كۆچلۈك مەدەتكار
مەككارنى يەڭدۇق بىزلەر.
بىز بىباھا! بۇ جاننى.
ساقلاپ قالدۇق تىنچ ـ ئامان.
قوغلىۋەتتۇق شەيتاننى
گۈللەر ئېتىپ ئۇ تامان.
شەيتاندىمۇ ئۇ ئىزگۈ
ھېس بىر نەپەس ئويغاندى.
دوزاخ ئارا كۆيمەي ئۇ،
سۆيگۈ ئوتىدا ياندى.
ئىبلىسلارنىڭ رەھبىرى،

ئىنس - جىنلار سەرۋىرى.
كېلەلمىدى تەڭ پەقەت،
كەلدى غالىب مۇھەببەت.

بويىغا يېتىپ قالغان مەلەكلەر

يەردىن بىنا بولغان ئۇ،
تەستۈر يەردىن ئايرىماق.
بولغاندىمۇ تاشپاختا،
چاڭ - توزاندىن قالماس ساق.
ئۇندا ۋۇجۇد بىلەن جان
زىچ بىرلەشكەن ھەرقاچان.
بىر - بىرىدىن ئايرىماق
مەلەكلەرگە تەس ھامان.
بېرەر روھقا ئېغىرلىق
ئاجرالماس ئۇ تەبىئەت.
قادىر ئۇنى ئايرىشقا،
پەقەت مەڭگۈ مۇھەببەت.

ياش مەلەكلەر

ئەنە تاغ ئارا،
كۆرمەكتىمىزبىز
تازا، بىگۇناھ
پاكىزە بىر ئىز.
ئاق تۇمان ئارا
ئۇ پاك يۈرەكلەر.

كەرسىز بىغۇبار
مەسۇد گۆزەكلەر.
دەردلىك ئالەمگە
بىگانە بولۇپ.
ئالىي كۆكلەمگە
پەرۋانە بولۇپ،
ئۇچۇشار كۆركەم.
قىلايلۇق ئاۋۋال
بىز بۇ روھنى ھەم
ئۇلارغا ھەمدەم.

مەسۇد گۆزەكلەر

قىلايلۇق قوبۇل،
كەلدى بىر مەلەك.
ئۇ غۇزا ئىچرە
ياتقان كېپىنەك.
سېلىپ تاشلىغاي
جەندىسىن بۇگۈن.
ئالىي ھاياتقا
يېتىشكەي پۈتۈن.

دوكتور مارىئانوس*
بۇۋى مەريەم شەيداسى

(مۇئەللەق ئىبرامدىن)

ئەتراپ ئوچۇق، يۈكسەككە،
روھ پەرۋاز قىلار.

ئەنە ئۇندا پەلەككە
پەرىلەر ئۇچار.
ئۇلار ئىچرە كۆرۈنەر
يۇلتۇزلۇق تاجدار.
قاراڭ، ئۇندا كۆك ئاسمان
مەلىكىسى بار.

(شەۋىق بىلەن)

ئەي ساھىبە،بۇ چەكسىز
كەڭلىكلەر ئارا
قىلغىن مېنى ساماۋى
سىرىڭگە ئاشنا.
قۇتلۇق مېھرىم لىپمۇ لىپ
تولۇپ يۈرەككە.
سادىقلىقىم بايانسىز،
يوللاي پەلەككە.
بۇيرۇقۇڭغا بىز تەييار،
قانۇندۇر سۆزۈڭ.
دۇنيادىكى بار دەردكە،
دەرمانسەن ئۆزۈڭ.
ھەممىدىن پاك - پاكىزە
ئانىمىز سەنسەن.
يەر يۈزىدە سەن بىر شاھ،
تەڭرىگە تەڭ سەن.

ئاپتاق بۇلۇتقا ئوخشاش
گۈناھكار قىزلار تۆتاش
تىز چۆكۈپ بۇندا ياۋاش
تىزىڭغا قويۇشار باش.
يالۋۇرۇشۇپ ساڭا، ھەيھات
سەندىن سورىشار نىجات.

سەن، ئەي ئانىجان، ساڭا
تىكسپ ئۈمىدلىك نىگاھ،
كېلىشىپتۇ قېشىڭغا
ئىزدەپ ھىمايە، پاناھ.
ئايال كۆڭلى بەك يۇمشاق،
يوقمۇ بىر پاسىبانى؟
يايغان قانات ساختىلىق،
كۆپتۈر ئۇنىڭ قۇربانى.
قىزلار يولى تېيىلغاق،
يىقىلماسلىق مۇمكىنمۇ؟
سۆيگۈ ئىشى بەك چاتاق،
يولۇقماسلىق مۇمكىنمۇ؟
ئىشق دېگەن يانغىندىن
ئارتۇق يانغىن بارمىدۇ؟
شېرىن سۆز، ئوت نىگاھتىن،
ئامان قالغان بارمىدۇ؟
(بۇ‌ۇى مەرىيەم ئۇنىڭ يېنىدىن ئۇچۇپ ئۆتىدۇ)

گۈناھكار قىزلار توپى
ئەي، كۆك ساماڭا

پەرۋازى پەلەك،
قالمىدى بەرداش.
قۇتقۇزغىن تېزرەك.
سەن مەڭگۈ ھايات،
ماداريك نىجات.

ماگنا پېككا تەنكې*

مەشھۇر گۈناھكار،
بۇ پاك سەجدەگاھىغا
ئېگىلگەن بېشىم ھەققى،
قۇتلۇق بالاك ئىزىغا
تۆكۈلگەن يېشىم ھەققى،
خۇش بۇي سۇ ئېلىپ ھەركۈن
كەلتۈرگەن كوزام ئۈچۈن،
ئەيسا دەرگاھىن غەمكىن
سۈپۈرگەن چېچىم ھەققى.

مىللېر ساماريتانا*

ئۇنىك تىنىق بۇلىقى،
ئىبراھىمنىك ئوتلىقى.
ئاشۇ سۇغا تەڭرىمىز
تەگكۈزگەنىدى ئېغىز.
ئەي ئانىجان شۇ ئۈچۈن،
شۇ ئىزگۈ تۈيغۇ ئۈچۈن،
كەك ئالەمگە تارالغان
ئۇ مۇقەددەس شۇ ئۈچۈن.

مارىيە* ئايىگىپتسىاچە

تەڭرىنىڭ قەبرى چۈشكەن
تاش ئۈچۈن، ئىھرام ئۈچۈن.
(ئەۋلىيالار ماكانى)

مەرىيەمى مسىرىيە

ماڭا ئىھرامنى توسقان
سەجدە ئىھتىرام ئۈچۈن،
قىرىق يىل كۆرگىنىم غۇربەت،
ۋە تارتقان كۈلپەت ھەققى،
قۇمدا قالغان ۋەسىيەت —
سۆزلىرىم، ئۇ خەت ھەققى.

ئۇچى بىر لىكتە

سەن نى - نى گۇناھكارنى
كەچۈردىڭ ھەم قوللىدىڭ.
نىجات بەرىپ، ئۇلارنى
يۈكسەكلەرگە يوللىدىڭ.
كەچۈر ئەيىبسىز گۇناھكار
بۇ بەندىنى سەن بۈگۈن.
بىلمەي ئۆمرىدە بىر رەت
قىلغان گۇناھى ئۈچۈن.

ئونا پائېنتېنتوم*

بىر ۋاقىت گرېتخىن ئاتالغان گۈناھكار

(ئۇلارغا يېقىن كېلىپ)
ئەي سەن، ئانىجان،
قۇتلۇق نۇرەپشان.
قارىغىن، قۇۋانچىم بۇ خانىدانىمغا.
سۆيگىنىم، ياردەم،
تەنها ماداردىم
غەمدىن خالى بولۇپ قايتتى يېنىمغا.

مەسۇد گۆدەكلەر

(ئايلىنا ـ ئايلىنا يېقىن كېلىپ)
مانا ئۇ ئالدىن
تاشلىدى قەدەم.
ئىززەتلەر ھەققىن
ئالارمىز بىز ھەم.
بالدۇر چەكلەنگەن
بىزلەرگە ھايات.
كۆپ كۆرگەن، بىلگەن.
بولىدۇ ئۇستات.

بىر ۋاقىت گرېتخىن ئاتالغان گۈناھكار

ئەتراپىدا روھلار پەرۋانە،
يېڭى مېھمان بىلمەيدۇ ھېلى.
شادلىنىدۇ مەلەكلەر ئەھلى
ئۆزلىرىگە ھەمراھ قىلغىلى.
ئۇ زېمىندىن تامامەن ئازاد —
تەرك ئەتتى يەر جەنىسىنى ھەم
يېڭى لىباس ۋە يېڭى ھايات،
ياشلىق كۈچى، شەۋقى مۇجەسسەم.
مەيلىمۇ مەن يېتەكچى بولسام،
قاماشتۇرار كۆزىنى نۇرلار.

مەتېر گلاردىئاسا*
بۇۋى مەريەم

يول ئال ئالىي ماكانغا، ئۇ ھەم
سېنى تونۇپ، ئىزىڭدىن ماڭار.
(يىقىلىپ سەجدە قىلىدۇ)

دوكتور مارىئانوس

توۋا، تائەتكە
سوزۇلسۇن قولۇڭ.
شۇندا جەننەتكە
ئېپ بارار يولۇڭ.

بولار ھەمدە ھېسدىشىڭ.
ھەر ئاقىل ئادەم.
ئەي مەلىكە، قىز، ئانا
بول بىزگە ھەمدەم.

چاروس* موستكوس
(دىنىي خور)

ئۆتكۈنچى دۇنيا
بىر دەملىك پەقەت.
بۇ يەردە تەنھا
ھاسىلدۇر مەقسەت.

بۇندا ھەقىقەت!
بىزنى ھەر زامان
مەڭگۈ نازاكەت*
تارتار ئۇ تامان.

ئىز اهلار

ئىككىنچى قىسىم

گىيوتى «فائۇست» نىڭ ئىككىنچى قىسمىنى 1830 - يىلى يېزىپ تۈگەتكەن.

بىرىنچى پەسىل

خۇش ھاۋالىق جاي

* سابا ئەرفەسى (ئېئال ئەرفەسى) — ئېئال شامال ئىلاھى. سابا ئەرفەسى ئېئالنىڭ نامىغا بېغىشلانغان. رىۋايەت قىلىنىشىچە، ئېئال ئەرفەسىنىڭ تارىلىرى سابا (شامال) چىقاندا كوي ياڭرىتمدىكەن.

*«دەرد ئەھلىگە ئەلفەر بولغاي خەيرىخاھ ...» — ئەلفەر — قەدىمىي نېمىس ئەپسانىلىرىدە ھاۋا، يەر، ئورمان ۋە ئادەملەرنىڭ ئۆيلىرىدە ياشىغۇچى تەبىئەت روھلىرى (پەرىشتىلىرى). ئەلفەر دېگەندە كىشىلەرگە خەيرىخاھ، شوخ، ئويناق، ھەۋەس بېغىشلىغۇچى مەۋجۇدادلار نەزەردە تۇتۇلىدۇ. ئەلفەر ئايدىڭ كېچىلەردە ئۇسسۇلغا چۈشۈپ، شوخ قوشاقلارنى ئېيتىدىكەن.

* «سىز ئۇنىڭ بېشىدا بولۇڭ پەرۋانە، شەپىقەت - مېھرىڭىزنى كىرگۈزۈپ يەنە. شۇ خەستە جېنىغا بېغىشلاڭ ئارام. ۋىجدان ئازابىدىن يۇرەك - باغرى خۇن ...» — ئاپىتور بۇ سۆزلەر بىلەن ئەرىئەل فائۇستنىڭ بېشىغا چۈشكەن ئېغىر سىناقلار، گرېتخېن ۋەقەسى بىلەن باغلىق بولغان ۋىجدان ئازابلىرىغا ئىشارە قىلمدۇ. ئىككىنچى تەرەپتىن، گىيوتې بۇ مىسرالار ۋاستىسى ئارقىلىق تراگېدىيىنىڭ قىسىملىرى ئوتتۇرىسىدىكى ۋەقەلەرنى بىر - بىرىگە چەمبەرچاس باغلايدۇ.

* «سىز ئۇچۇن بىمالال پايدىلىنىشقا، بېرىلدى ھە، مانا تۆت قىسىملىق تون ...» — رېمنىڭ ۋاقىت ھېسابىدا كېچە تۆت قىسىمغا بۆلۈنىدۇ.

* «بۇ ئارە بەرگەن دېرەك ...» — ئارەلەر — يۇنان — رىم مىفالوگىيىسىدە (مىف — ئىلاھلار، ئەپسانە — رىۋايەتلەر ھەققىدىكى پەن) ۋاقىت ئى

لاهلىرى. ئولار قۇياش خۇداسى فېبىنىڭ ئاپىتاپ هارۋىسىغا يول ئېچىپ، ئاسمان دەرۋازىلىرىنى كون بويى ئېچىپ تۇرىدىكەن.

* فېب ــ يۇنان مىفالوگىيىسىدە قۇياش خۇداسى.

* «تۇمانلار ئىچىدىن ئۆرلىگەن سەھەر ...» دېگەن سۆزلەر بىلەن باشلىنىدىغان فائۇستنىڭ بۇ مونولوگىلىرى ئىتالىيان شېئىرىي ۋەزنىلىرىدىن تېرىسنا شەكلىدە يېزىلغان. تېرىسن ــ ئوچلوك دېگەن سۆز بولۇپ ــ ئۇ مەخسۇس قاپسىيە شەكلىگە ئىگە. فائۇست ئاپتاپنى ئەبەدىي ۋە مۇتلەق مەقسەتنىڭ سىمۋولى قىلىدۇ. بۇ مەقسەتكە ئىنسان ناتىلە بولۇشنى بىلمەيدۇ، مەقسەت ئىنسان تەبىئىتىدىكى، كىشىلىك ھاياتىدىكى تورلۇك شەكىللەردە نامايان بولىغۇچى كۆرۈنۈشلەر ئارقىلىقلا ئۆز ئىپادىسىنى تاپىدۇ، دەپ قارايدۇ.

ئوردا

* «نېمە ئۇ ــ بىز ئوچۇن مەرغۇپ ھەم مەنپۇر؟» ــ سارايغا قىزىقچى (مەسخىرىۋاز) سوپىتىدە كىرگەن مېفىستافىل شېئىرىي تېپىشماق ئېيتماقتا. ئۇنىڭ تېپىشمىقىدىن ئەخمەقلىك دېگەن جاۋاب چىقىشى كېرەك.

* «سەلتەنەت يۇلتۇزى شاد ئېتىپ بىزنى، سائادەت كۆكىدە چاقنايدۇ گۈلگون ...» ــ قەدىمكى زامان مۇنەججىملىرىنىڭ چوشقىنىدىغۇشچە، كۆكتە بۇلتۇزلارنىڭ جايلىشىشى، قۇياش ۋە ئاي مەنزىللىرىدىكى تورلۇك ھالەتلىرى ئۆز نۆۋىتىدە يەردىكى ئىشلارغا، كىشىلەرنىڭ تەقدىرىگە، ئورنىغا قاراپ بەخت ياكى بەختسىزلىككە سەۋەبچى بولارمىش. شاھنىڭ سۆزلىرى شۇ ئاساستا ئېيتىلغان.

*«نىقاب بەزمى ...» شاھ سارايلىرىدا ھەر خىل نىقابلار كىيىلىپ ئوتكۈزۈلىدىغان زىياپەت ــ بەزمە.

* گۈبىلى ۋە گىبىلىنگىلەر ــ ئوتتۇرا ئەسىرلەردە ئىتالىيە سىياسىي ھاياتىدا زور مەۋقەگە ئىگە بولغان ئىككى ھۆكۈمران پارتىيە، گۈبىلىلار پاپا تەرەپتارى. گىبىللىنگلەر پادىشاھپەرەسلەر.

* زوھرە ــ ۋېنېرا، مىررىخ - مارس، مۇشتەرى - يۇپىتېر، كەيۋان (زۇھال) - ساتۇرن سەيياردىلىرى. مۇنەججىملەرنىڭ تەلىمچە، قۇياش ــ ئالتۇننى، مېركۇرىي (ئوتارىد) ــ سىمابنى، زوھرە ــ مىسنى، ئاي ــ كۈمۈشنى، مىررىخ ــ تۆمۈرنى، مۇشتەرى ــ قەلەيىنى، ساتۇرن ــ قوغۇشۇننى بىلدۇرىدۇ.

* «ئالراۋۇن گىياھىن كويلەر بولسا كىم، كۆچمەمدۇ شۇ قارا ئىتقا خىيالى ... » — ئالراۋۇن — تۇركمەنستان، ئوتتۇرا دېڭىز بوغۇزى، ھىمالايادا ئۆسىدىغان كۆپ يىللىق، يوپۇرماقلىرى يىرتىك. مېۋىسى كەھرىۋا توسىدىكى قىممەتلىك ماندىراگارا ئۆسۈملوكى. ئۇنىڭ يىلتىزى شەۋق قوزغايدۇ دېگەن سۆزلەر قەدىمدىن ئېيتىلىپ كېلىنمەكتە. يەنە قەدىمىي رىۋايەتلەرگە قارىغاندا، ئۇنىڭ توم يىلتىزى يەرده خەزىنە بار جايىنى كۆرسىتىپ بېرەرمىش. ئالراۋۇن يىلتىزىنى پەقەت قارا كوچۇك كولاپ ئېلىش مۇمكىن ئىكەن.

*«بوچكلار چىرىسىتۇ — كېمەيمەپتۇ مەي ...» — مېغىستافىل تىكشىغۇچىلارنى كولدۇرلىتىۋاتىدۇ. مەي بەكمۇ قەدىمدىن ساقلىنىۋاتقان بولسا، ئۇنىڭ تىندۇرمىلىرى تاشقا ئايلىنىپ، بوچكلىرى چىرىپ كەتسىمۇ، لېكىن مەي ساقلىنىپ تۇرىۋېرەرمىش.

*«ئۇلارغا مەن ئىكسىر بېرەتتىم، ئەمما ...» — ئىكسىر — بۇ يەردە پەۋقۇلئاددە تەسىر كۆچىگە ئىگە بولغان بىر ماددا.

* ئالمان ئۆلكىسى — گېرمانىيە.

*«سۆيۈپ قولىغا قۇتلۇق بابانىڭ ... » — رىم پاپاسى كۆزدە تۇتۇلدۇ.

*فلارېنسىيە — ئىتالىيەنىڭ قەدىمكى شەھەرلىرىدىن بىرى.

*«سىرېرانىڭ سوۋغىسىنى ... » — سىرېرا — يۇنان - رىم مىفالوگىيىسىدە دېھقانچىلىق ئىلاھى.

*تېئوپراست — ئىرامىزدىن ئىلگىرىكى 372 — 287 - يىللىرىدا ياشىغان يۇنان پەيلاسوپى ۋە تەبىئەتشۇناسى. پەن تارىخىنىڭ بىرىنچى بوتانىكىلىرىدىن بىرى. ئۇنىڭ توقۇز كىتابتىن ئىبارەت «ئۆسۈملوكلەر تەتقىقاتى» ۋە «ئۆسۈملوكلەر سەبەبىياتى» (ھادىسىلەرنىڭ بىر - بىرىنى تەقەززا قىلىش ئاساسىدا ئۆزئارا باغلىنىش فورمىسى) دېگەن ئەسەرلىرى مەشھۇر.

*تېئورىا — قەدىمكى چالغۇ ئەسۋابلىرىدىن بىرى. ئۇد.

*پالىشنىللار — ئاجايىپ - غارايىپ كىينىپ، ئويۇن كۆرسەتكوچى قىزىقچىلار تائىپىسى.

*ئوچ نازاكەت ... — قەدىمكى رىم مىفالوگىيىسىدە بۇلار گۈزەللىكنىڭ ئوچ ئىلاھى بولۇپ، ئۇلارنىڭ ئىسىملىرى ئاگلايە، گېگېما، ئېفراسىنە ئىدى.

*پاركالار — قەدىمكى يۇنان مىفالوگىيىسىدە پاركالار ئىنسان قىسمەتلىرىگە ھاكىم ئىلاھلار، ئۇلار ئەپسانىلەردە ھايات يىپلىرىنى ئىگىرىۋاتقان ھالدا تەسۋىرلىنىدۇ. پاركالارنىڭ بىرى ھايات يىپىنى توقۇغان، ئىككىنچىسى ئىگىرىپ تۇرغان، ئۈچىنچىسى كەنجە كىلاتا توقۇش بىلەن مەشغۇل بولغان. قېرى ئاتراناس بولسا يىپلارنى كېسىپ تۇرغان.

*گېرالد — ئوتتۇرا ئەسىرلەردە غەربىي ياۋروپا مەملىكەتلىرىدە شاھ

ۋە يىرىك فېئودالالارنىڭ سارايلىرىدىكى جارچى. ئۇلار بايرام ۋە زىياپەتلەرنى باشقۇرغان. كېلىۋاتقان مېھمانلار ھەقتىدە خەۋەر بەرگەن. گېرالد ــ خانلار سارايلىرىدىكى ئۇدەيچى ۋەزىپىسىگە توغرا كېلىدۇ.

*فورىيالار ــ گىيوتېنىڭ نىقاب بەزمىسىنى يېزىشتا كۆزدە تۇتقىنى جەمئىيەتنىڭ تۇرلۇك تەبىقىلىرىنى، ئۇلارنىڭ ئەڭ بەلگىلىك تەرەپلىرىنى نۇقتىلىق تەسۋىرلەش ئارقىلىق ئىنسان ھاياتىنىڭ مۇھىم تەرەپلىرىنى ئېچىپ بېرىشتۇر. فورىيالار بۇ يەردە ئىنسانىنى ھالاكەتكە گىرىپتار قىلغۇچى ياۋۇز كوچىلەر ــ قاسساكار ئىلاھلار سوپىستىدە تەسۋىرلىنىدۇ. ئۇلار تاشقى تەرەپتىن ياش ۋە جەزبىلىك كۆرۈنسىمۇ، لېكىن كۆڭلىدە ئىنسانغا نىسبەتەن بۇزغۇنچىلىق بوشۇرۇنۇپ ياتىدۇ. شۇڭا گېرالد «بۇ ھورلەر يىلاندۇر، يىلان» دەيدۇ. يۇنان مىفالوگىيىسىدە فورىيالارنىڭ ئىسىملىرى ئالېكتا، تىزىفانە ۋە مېگىرادۇر.

*ئاسمادىي ــ تاۋۇت ھەقىقىدىكى يەھۇدىي ئەپسانىسىدە ئېيتىلمىشچە، («تەۋرات») ــ تاۋۇتنىڭ سورىگە ئەۋەتكەن يەتتە كىنو فىلىسىنى ھالاك قىلغان ئىبلىس. ئائىلىگە بۇزغۇنچىلىق، تالاپەت كەلتۈرگۈچى دەپ سانىلىدۇ.

*«پوشت، يېڭى مېھمانلار كەلمەكتە بىزگە ...» گېرالد خەۋەر بېرىۋاتقان مېھمانلار دۆلەت تەشكىلاتىنى بىلدۈرىدۇ. دۆلەت ھاكىمىيىتى ــ پىل قىياپىتىدە گەۋدىلىنىدۇ. ئۇنىڭ ئۇستىدە كېلىۋاتقىنى نۇسرەت ـ غەلىبىدۇر. ئۇ دۆلەت قانۇنلىرىنىڭ ئاساسى. ئۇنىڭ بويىندا دۆلەتنى باشقۇرۇش مىزانى بولغان دانالىق تامغىسى بار. ئىككى تەرەپتە كېلىۋاتقان ئەسىرلەر قورقۇش ۋە ئۇمىدتۇر. قورقۇش ــ ھەممە نەرسىدىن چۆچۈپ تۇرغۇچى كونسېرۋاتورلار سىمۋولى. ئىككىنچىسى ھەممە نەرسىگە ئاسانلا ئېرىشىشنى خىيال قىلىدىغان پروگرېسسچىلاردۇر. دۆلەتنى ئىدارە قىلغۇچى دانىش ئۇلارنى ئۆز ئىلكىدە تۇتۇپ تۇرىدۇ.

*زائىل ۋە تېرېست ــ ئىچى قارىلىق بىلەن مەشھۇر بولغان ئىككى ئادەمنىڭ ئىسمى. زائىل ــ مىلادىدىن ئىلگىرىكى III ئەسىردە ياشىغان ۋە گومېرنى يامانلاپ نام چىقارغان يۇنان تىلچىسى. تېرېست ــ گومېرنىڭ «ئىلىئادا» داستانىدىكى كولنچ ۋە ھەسەتخور پېرسوناژ. بۇ يەردە زائىل ۋە تېرېست قىياپىتىدە دانىشقا قارىمۇ قارشى ھالدا مېفىستافېل نامايان بولماقتا.

*گېرالد خەۋەر بېرىۋاتقان تۆت ئاتلىق ھارۋا دۆلەت بايلىقىنى بىلدۈرىدۇ. ئۇنىڭدا بايلىق خۇداسى پلوتوس (پلۇتون) ئورۇنلاشقان. بۇ يەردە فائۇست پلوتوس قىياپىتىدە تەسۋىرلىنىدۇ. ھارۋىغا ئەجدىھالار قوشۇلغان. ئەپسانىلەردە ئېيتىلمىشچە، ئەجدىھالار يەر ئاستى خەزىنىلەرنى قوغدايدىكەن. ھارۋىنى باشقۇرغان ھارۋىكەش بالا ــ پايمىك ــ شېئىرىيەت سىمۋولىدۇر. گىيوتې

بۇنىڭ بىلەن شېئىرىيەت پاراۋانلىق ۋە ئادالەت ھۆكۈم سۈرگەن مەملىكەتتە گۈللەپ ياشنايدۇ دېگەن غايىنى ئىلگىرى سۈرىدۇ.

*ھارۇنكەش چېچىۋاتقان نەرسىلەر ئارقىلىق سەنئەت ئەسەرلىرى كۆزدە تۇتۇلىدۇ.

*مېغىستافىل ئوروق خەسىس قىياپەتتىمۇ كۆزگە چېلىقمىدۇ.

*«ئەك ئالدىدا ئولۇغ پان ...» — ئولۇغ پان — تەبىئەت ئىلاھى. ئۇنىڭ نىقابىدا شاھ كۆرۈنىدۇ.

*فاۋنىلار: — يۇنان مىفالوگىيىسىدە ئۆزىدە ياۋايى ھەربىسنى مۇجەسسەملەشتۈرگەن ۋە پەقەت ھايۋانىي ھەربىسنىڭ ھۆكمىگە تەۋە بولغان ئورمان مەۋجۇداتلىرى.

*ساتىرلار — ھەربىسنىڭ قۇللىرى. ئۇلار ئۆچكە تۇياقلىق قىلىپ تەسۋىرلەنگەن.

* گىناملار — گېرمان ئەپسانىلىرىدە تاغلار ۋە تاغلار ئاستىدا ياشايدىغان، يەر ئاستى بايلىقلارغا ھۆكۈمرانلىق قىلىدىغان پاكار بويلۇق سەنەملەر. گىناملار ياۋروپا ئەدەبىياتلىرىدا كان چىراغلىرىنى كۆتۈرۈپ تۇرغان ھالدا تەسۋىرلىنىدۇ.

*«كابالدلار ھەمراھىمىز ...» — شىمال خەلقلىرىنىڭ تەسەۋۋۇرىچە، گويا ئۆي ئىشلىرىغا قارىشىدىغان ئۆي پەرىشتىلىرىمۇ بار ئىمىش. كابالدلار شۇنداق ئۆي پەرىشتىلىرى سانىلىپ، ئۆيگە ۋە ئائىلىدىكى ئايال خوجايىنلارغا مېھرىبانلىق قىلارئىمىش.

*«پايدىلىنار موپلىسلار ...» — موپلىسلار — كەمبەغەل بىچارىلەر، قاششاقلار.

*چوڭلار — پەقەت ئۆز مەنپەئىتى يولىدا ئىمىش كۆرگوچى ۋە بۇ ئارقىلىق دۆلەتنى ئىچىدىن يىمىرگوچى ئەربابلار كۆزدە تۇتۇلىدۇ.

*نىمپالار — ئانتىك مىفالوگىيىدە ئىككىنچى دەرىجىلىك ئىلاھلار. نىمپالار تەبىئەت كوچىلىرىنى مۇجەسسەملەشتۈرگەنلەر. سۇ نىمپالىرى — ناپادەلەر. تاغ نىمپالىرى — ئارېئادەلەر، ئورمان نىمپالىرى — دىرىئادەلەر، دالا، غار نىمپالىرىمۇ بار. ئۇلار ياش ئايال قىياپەتتىدە تەسۋىرلىنىدۇ.

ساراي بېغى

*«ئېيتار پېتىدەنىڭ قۇلىقىغا ھەم ...» — پېتىدە — دېگىز نىمپاسى.

*پېلىي — پېتىدەنىڭ ئىنىسى. ئاخىللىنىڭ ئاتىسى: مىرمىدان پادىشاھى. پېلىي ئۆلۈپ، پېتىدە ئۇنى ئالىمپ خۇدالىرى قاتارىغا كىرگۈزۈشكە ئۇرۇنغان.

*لەندىكىنخت — ئوتتۇرا ئەسىردە ياۋروپادا ياللانغان ئەسكەرلەر.

*«پارس بەلەن ئېلىنانى مەن ...» — قەدىمكى يۇنان ئەپسانىلىرىدە ئېلىنا — زېۋىس بەلەن لېدانىڭ قىزى بولۇپ، گۈزەللىكتە تەڭداشسىز بولغان. ئۇ سپارتا پادىشاھى مېنلەيگە ئۇزىتىلىغان. مېنلەي جەڭگە كەتكەندە ئۇنى ترايا شاھزادىسى پارس ئوغرىلاپ قاچقان. مەشھۇر ترايا ئۇرۇشىغا شۇ ئېلىنانىڭ ئوغرىلىنىشى سەۋەبچى بولغانىكەن.

*«تىلغا ئېلىش قېيىندۇر ئەمما، ئۇلار - ماماللار» گېيوتېنىڭ بىئوگرافىلىرىدىن ئېككىرمانىنىڭ يېزىشىغا قارىغاندا شائىر ماماللار ھەققىدىكى ئەپسانىنى پلو تارىخىنىڭ «مەرسىلىنانە» ئەسىرىدىن ئوقۇغان. بۇنىڭدا يېزىشچە، سىلىيەدىكى شەھەرلەردىن بىرى ئېنگىئومدا غەلىتە، نامەلۇم ئىلاھلارغا بېغىشلانغان ئىبادەتخانىلار بار ئىكەن. ئۇلار «ماماللار» دەپ ئاتىلىدىكەن. گېيوتې ئۆزىنىڭ ھەممە نەرسىلىرىنىڭ ئېپتىداسى بولغان غايىلەر ھەققىدىكى پىكرىنى شۇ «ماماللار» ئارقىلىق ئىپادە قىلمىشقا تىرىشقان. مەلۇمكى، گېيوتې ئۆزىنىڭ بارچە غايىلىرىنى پوئېنىڭ ئىبارىلەر ۋاسىتىسى بىلەن گەۋدىلەندۈرۈشكە ھەرىكەت قىلىدۇ. گېيوتې پىلاتۇنىڭ تەلىماتىغا ئاساسەن، ئەڭ ئاۋۋال جىسىمسىز ئېپتىدائىي غايىلەر بولغان. ئۇ غايىلەردە يارالغۇسى نەرسىلەرنىڭ سۈرەتلىرىلا بېرىلگەن. كېيىن دۇنيا پوتون ھالدا شۇ غايىلەردىن تۇغۇلغان، دەپ قارايدۇ.

*نېئافت — يېڭى شاگىرت، بىران ئېقىمنىڭ يېڭى تەرەپدارى.

*مىستاگرت — قەدىمكى دىنىمىستىك جەمئىيەتنىڭ باشلىقلىرى.

*«ئوتتا يانغان مەزبەخ كۆرگىنىڭ ...» — كالىت ۋە مەزبەخ ئوچ پۇتلۇق ئەسۋاب (تىرەك). ئوتتۇرا ئەسىر سېھىرگەرلىرى خەلقنىڭ كۆزىنى بويىاش ئۈچۈن ئىشلەتكەن ئەسۋابلار.

*«بەخۇردۇتى ئۆرلەپ پەلەككە ...» — بەخۇردۇتى — قۇربانلىق دۇتى دېمەكچى.

ھەشىمەتلىك يوروق بىنا

*روھ چاقىرىش سەھنىسى دوكتور فائۇست ھەققىدىكى نېمىس خەلق رىۋايەتلىرى كىتابىدىن ئېلىنغان. رىۋايەتلەردە نەقىل قىلىنىشچە، فائۇست ئىسىم كەندەر ۋە ئۇنىڭ خوتۇنىنىڭ روھىنى، ئاندىن ساھىبجامال ئېلىنانىڭ روھىنى چاقىرىپ شاھقا نامايىش قىلغان.

*«دس. ئېتقاد ئوچون يېقىلغان گولخانىلاردىن چوشكەن بۇ كۆمۈر ...» — ئوتتۇرا ئەسىرلەردە ياۋروپا ئىنكىزىتورلىرى تەرىپىدىن يېقىلغان گولخانىلاردىن قالغان كۆمۈرلەر مۆجىزە كوچىسىگە ئىسكە دەپ قارالغان. گولخان ياقتۇچىلار كۆمۈرلەرنى يوشۇرۇنچە يېغىپ، خەلقتە قىممەت باھادا سېتىشقان.

فارىسلار زالى

*«بەمسالى قەدىمىي ئاتالانت ...» — ئەپسانىلەردە ئېيتىلىشچە، تەڭداشسىز باھادىر ئاتالانت ئاسمان گۈمبىزىنى يەلكىسى بىلەن كۆتۈرۈپ تۇرىدىكەن.

*«ئېندىمىئون، دېئانا مسال ...» — يۇنان - روما مېفالوگېيسىدە ئېندىمىئون ئىنتايىن كېلىشكەن، ياش ئوۋچى قىياپىتىدە تەسۋىرلىنىدۇ. ئووۋ ۋە ئاي ئىلاھى دېئانا ئۇنى ئىنتايىن ياخشى كۆرۈپ قالغانىكەن.

«ئېلىنانىڭ ئوغرىلىنىشى» — ئىراميزنىڭ 5 - ئەسىردە ياشىغان ئالبىكساندرىيەلىك شائىر كالىفاسىنىڭ ئەسىرى.

ئىككىنچى پەسىل

1827 — 1830 - يىللاردا يېزىلغان.

فائۇستنىڭ گاتىك ئۇسلۇبدا قۇرۇلغان ئېگىز راۋاقلىق ئۆيى.

*فامۇلوس لوت — پروفېسسور ھۇزۇرىدىكى ياكى لابىراتورىيەدىكى يارەدەمچى ئىلمىي خادىم.

*سامى — ئاڭلىغۇچى.

*باكالاۋر — كىچىك ئىلمىي ئۇنۋان. بۇ ئەسەرنىڭ بىرىنچى قىسمىدىكى مېفىستافېلدىن دەرس ئېلىپ كەتكەن شاگىرت. ئۇ بەكمۇ ئۆزگىرىپ كەتكەن.

ئوتتۇرا ئەسىر روھىدىكى ھۇجرا

*ھامۇنكۇل — خىمىك ۋاگنېر تەرىپىدىن شېشە ئىچىدە يېتىشتۇرۇلگەن سۈنئىي ئادەمچە، ھامۇنكۇلۇس — لاتىنچە ئادەمچە دېمەكتۇر. ئوتتۇرا ئەسىر-دىكى غەربنىڭ خىمىكلىرى ئادەمنى سۈنئىي رەۋىشتە ياساش مۇمكىن دېگەن پىكىرنى ئىلگىرى سۈرگەنىدى. خۇسۇسەن، گىيوتې مانا شۇنداق پىكىرلەر بىلەن چەقىقان ئوتتۇرا ئەسىرنىڭ مەشھۇر ھېكمى فېئوفراست پاراسېلىس ئەسەرلىرىنى

ئوقۇپ ئۆز ئەسىرىدە سۈنئىي ئادەم قىياپىتىنى يارىتىش پىكىرىگە كەلگەن. ھامۇنكۇل ئالىڭ ۋە ئاۋازغا ئىگە بولسىمۇ، لېكىن تولۇق قانىلىق ئادەم دەرىجىسىگە يەتمىگەن. ئۇ پەۋقۇلئاددە تەسەۋۋۇر، ئەقىل ۋە ئىنتىلمىلەرگە ئىگە بولغان مېتاپورىك ئوبراز. ھامۇنكۇل خۇددى مېھمىتافېلغا ئوخشاش ستېخىيىلىك كوچىلەر سەۋۋولى دەپ قارىلىدۇ. ئۇ ئۆزىدە ئىنسانىيەتنىڭ كامالەتكە ئىنتىلىۋاتقان بىر باسقۇچىنى مۇجەسسەملەشتۈرىدۇ.

*«ئاقار پېنىي دولقۇنلاپ گۈزەل ...» پېنىي — گرېتسىيەدە فېسالىيە ۋىلايىتىدە ئالمپ ۋە ئاسا تاغلىرى ئارىسىدىن ئاقىدىغان دەريا.

*فەرسال — يولىي — سېزار ئىرامىزدىن ئىلگىرىكى 48 - يىلدا پامپېي ئەسكەرلىرىنى تارمار قىلغان شەھەر.

كلاسسىك ۋالپورگىيە كېچىسى

بۇ كۆرۈنۇشنىڭ قاتناشقۇچىلىرى يۇنان مېفالوگىيىسىنىڭ تۆۋەن باسقۇچتىكى ستېخىيىلىك ئىلاھلىرىدۇر. بۇلار مۇكەممەل تەرتىپكە ئىگە بولغان ئالەمنىڭ بىرىنچى باسقۇچلىرىنى يارىتقان زۇلمەت كوچىلىرى بولۇپ، ئۇلار يارىتقان ئالەمنىڭ چوققىسىدا، سۇ يارىتىشنىڭ نەتىجىسى بولغان گۈزەل ئىلىنا تۇرىدۇ.

زۇلمەت كوچىلىرى ئۆزىنىڭ تاكامۇللىشىشقا قاراپ قىلغان ھەرىكەتلىرىدە ئۇچ باسقۇچنى بېسىپ ئۆتىدۇ. ئەڭ دەسلەپكى باسقۇچتا تەبىئەتنىڭ دەھشەتلىك ھەمدە ۋەھشىي كوچىلىرى، ئەقىلگە سىغمايدىغان مەۋجۇداتلار — پەۋقۇلئاددە چوڭ چومولىلەر، ئەجدىھالار، سفىنىلسلەر تۇرىدۇ. ئىككىنچى باسقۇچتا يېرىم خۇدالار، ئات ئادەملەر ۋە سۇ پەرىلىرىنىڭ ئوبرازى تۇرىدۇ. ئۈچىنچى باسقۇچتا كامالەتنىڭ نەتىجىسى، بولۇپمۇ ئىنسان ۋە ئۇنىڭ تەپەككۇرى ۋۇجۇدقا كېلىدۇ. مۇكەممەل گۈزەللىكىگە ئېسىپ باردىغان يول تەبىئەتنىڭ شۇ چالا، كامالغا يەتمىگەن — زۇلمەت كوچىلىرى ئۇستىدىن ئۆتىدۇ.

*ئەرىفتا — فېسالىيىلىك جادۇگەر ئايال. ئۇ پامپېيگە سېزار بىلەن بولغان جەڭدە مەغلۇپ بولىسەن، دەپ ئالدىن خەۋەر بەرگەن.

*«باشلىنىدۇ بۇ كېچە شۇ ئېلىشىش قايتىلاپ ...» — رەۋايەتلەرگە قارىغاندا، ھەر يىلى فەرسال جېڭى بولغان كونا قارا ئىغۇ چوشوش بىلەنلا جەڭ مەيدانىدا بولۇپ ئۆتكەن ئۇرۇش ۋەقەلىرى خىيالىي سۈرەتتە كۆرۈنىدىكەن. ئەرىفتانىڭ سۆزلىرى شۇ مەنىنى بىلدۈرىدۇ.

*«ئېمانچە ئۇياتسىز گرېنى، سفىنىك ...» گرېفلار — بېشى ۋە قانىتى بۇركوت توسىدىكى، تېنى شىرغا ئوخشاش خىيالىي مەخلۇقاتلار. ئەپسانىلەردە ئېيتىلىشچە، ئۇلار يەر ئاستى خەزىنىلەرنى قوغداپ ياتىدىكەن.

*سفىنكس — كۆكرىكى ۋە بېشى ئايالغا ئوخشاش، تېنى، چىشى شىر سوردىتمدىكى مەۋجۇدات. ئەرەبلەر ئەبۇل دەپمۇ ئاتايدۇ.

*«گرىايۇ، گرىخۇ، گرىدلىخ، گرىفتار ...» — گرىوتپ بۇ يەردە «گ» ھەرپىدىن باشلىنىدىغان «گرىف» ۋە «گرىوزى» (قېرىلىق) سۆزلىرىگە باغلاپ، ئوخشاش ھەرپلىك سۆزلەر ئوستىدە سۆز ئويۇنى قىلىدۇ. تەرجىمان ئورىگىنال دىكى سۆز ئويۇنلىرىنى ئۆزىگە خاس ھالەتتە بېرىشكە ئىنتىلىۋاتىدۇ. بۇ سۆزلەر تولۇق مەنىسى بىلەن قېرىلىقنىڭ تورلۇك بەلگىلىرىنى ئېچىشقا قارىتىلغان.

*چومولىلەر — مەشھۇر تارىخچى گېرادوتنىڭ ھېكايە قىلىشچە، ھىندىستاندا تولكە چوڭلۇقىدىكى چومولىلەر بولغانىكەن. بۇ چومولىلەر يەردىن ئالتۇن قېزىپ ئېلىش بىلەن شۇغۇللىنىدىكەن.

*ئەرىمەسپلەر — گېرادوتنىڭ يېزىشچە، سكىفلەر قەبىلىلىرى ئېچىدە بىر كۆزلۈك ئەپسانىۋى مەۋجۇداتلارمۇ بولغانمىش. ئەرىمەسپلەر گرىفلار بىلەن قوشنا يەرلەردە ياشاپ، ئۇلارنىڭ ئالتۇنلىرىنى ئوغرىلايدىكەن.

*«ئونىڭدىن كۆرە سەن ئېيتقىنا، بۇندا كەلدىمۇ سەيلە قىپ ئىنگلىز سەييا؟». قەدىمىي ئىنگلىز پىيسلىرىدە شەيتان ئادەت توسىگە كىرىپ قالغان پېرسوناژلاردىن سانىلاتتى. شۇنداقلا ئۇلارنىڭ ئىسىملىرىمۇ غەلىتە بولاتتى، مەسىلەن، ئالدىنىڭ (قېرى نىك) ئالدۇنىڭ (كونا ئىللەت) ۋە باشقىلار. ھېڭلىز تاپىل بۇ يەردە شۇنى نەزەردە تۇتىدۇ.

*سىرىنالار — يېرىم قۇش، يېرىم ئايال شەكلىدىكى مەۋجۇداتلار. گىيوتې دۇنىيا تەرەققىياتىنى تولۇق گەۋدىلەندۇرۇش مەقسىتىدە بولسا كېرەك، ئەگ قەدىمىي ھىند (گرىفلار)، مىسىر (سفىنكلار) ھېلالوگىيىسى ياراتقان مەخلۇقلاردىن كېيىنرەك تەرەققىي قىلغان يۇنان ھېلالوگىيىسىگە ئۆتىدۇ. «ئودىسا» دا ھېكايە قىلىنىشچە، سىرىنالار يېقىملىق كويلىرى بىلەن سەييا ھالارنى مەھەلىيا قىلىپ، ئاندىن ئۇلارنى ھالاكەتكە دۇچار قىلىدىكەن.

*«خىران ئېيتار ...» — خىران — داناكسىنتاۋىر. ئۇ ئەسەردە ئات شەكىللىك ئادەم قىياپىتىدە تەسۋىرلەنگەن. ئۇنى ئۇستا ھەكىم دەپ تەسەۋۋۇر قىلىغان.

*ئولىس (ئودىسېي) — «ئودىسا»نىڭ قەھرىمانى. ھېكايە قىلىنىشچە، ئودىسېي ۋە ئونىڭ ھەمراھلىرى كېمىدە سىرىنالار ئارىلى يېنىدىن ئۆتۈپ كېتىۋاتقاندا سىرىنالارنىڭ كويلىرىگە مەھەلىيا بولۇپ قالماسلىق ئۈچۈن ئۆزىنى كېمە ماچتىسىغا باغلىتىپ قويغان. شېرىكلىرىنىڭ قۇلاقلىرىنى موم بىلەن بېكىتىۋەتكەن.

*ئالكىد — ئەپسانىۋى يۇنان باھادىرى گىراكلىنىڭ ئىسمى.

*ستىمفالىدە — مىس قاناتلىق ئەپسانىۋى قۇشلار. ئۇلار قاناتلىرىنى يو-

قىتالايدىكەن ۋە ئادەم كۆشى بىلەن ئوزۇقلىنىدىكەن. گېراكىل ئۆز قەھرىمان-لىقلىرىنىڭ بىرىدە ئولارنى قىرىپ تاشلىغان.

*لېرنى ئەجدىھالىرى — گېراكل ئۆز قەھرىمانلىقلىرىنىڭ يەنە بىرىدە يوقاتقان ئەپسانىۋى توقۇز باشلىق يىلانلار.

*لامىيەلەر — ئەپسانىلەردە ئېيتىلىشچە، ئۆزىنىڭ چىرايلىرى بىلەن يە-گىتلەرنى جەلپ قىلىپ، ئاندىن ئولتورۇپ قېنىنى شورايدىغان يالماۋۇز خوتۇنلار.

*پېنىپې — يۇنانىستاندىكى شۇ ناملىق دەريانىڭ خۇداسى.

*ئارگاناۋتلار — ئالتۇن تىرە ئىزدەپ كولخىدەگە بارغان يۇنان قەھرىمانلىرى.

*پالىلادا — ئودىسسىنىڭ دوستى ۋە يېقىنى مېنتار قىياپىتىگە كىرىپ ئۇنىڭ ئوغلى تېلىماخقا ھەمراھ بولغان ۋە ئۇنىي بالا - قازادىن ئاسراپ قالغان ئايال خۇدا — ئافىنا.

*دىئاسكۇرلار — ئىلاھىنىڭ بىر تۇغقان قېرىنداشلىرىدىن بولغان قوشكە-زەكلەر — كاستار ۋە پاللوكس. قوشكىزەكلەر دەپ ئاتالغان يولتۇزلار تور-كومى شۇلارنىڭ نامى بىلەن ئاتالغان.

*بارىئادلار — شامال خۇداسى بارىيېنىڭ ئوغۇللىرى. ئارگاناۋتلار سەپىرىنىڭ قاتناشقۇچىلىرى. قاناتلىق كالاپئىس ۋەزىپت.

*يازان — ئارگاناۋتلارنىڭ يولباشچىسى. ئۇنىڭ ھەقىقىي ئىسمى دىئامىد. يازان ياكى ياسان ئالتۇن تىرە ئىزدەپ، كولخىدەگە بارغاندا، ئۇنىڭغا كول-خىدە شاھى ئەئەتانىڭ قىزى سېھىرگەر مېدىيا ئاشىق بولۇپ قالىدۇ ۋە ئالتۇن تىرىسىنى قولغا كىرگۈزۈشتە ئۇنىڭغا ياردەملىشىدۇ. يازان ئىنتايىن چىرايلىق بولغانلىقىدىن ئۇنىڭغا كۆپ خوتۇنلار ئاشىق بولغانىكەن. شۇنىڭ ئۈچۈنمۇ گىيوتې «جانانلارنى بەنت ئەتكەن» دېگەن سۆزنى ئىشلەتكەن.

*لىنكېي ياكى لىنكېي — ئارگاناۋتلار كېمىسىنىڭ كاپىتانى. ئۇنىڭ كۆزى شۇ قەدەر ئۆتكۈر ئىكەنكى، ئۇ ھەتتا سۇ ئاستىدىكى قىيا تاشلارنى ۋە تېمىز جايلارنىمۇ بىسالال كۆرەلەيدىكەن. گىيوتې ئۇنىڭ شەرىپىگە ئۆز قەھرىمانلە-رىدىن بىرى — فائوست قەلئەسىنىڭ كاپىتانىنىڭ نامىنى لىنكېي دەپ ئاتىغان.

*«ئاكا سۆزىدىن چىقماس، جانانلار قولى ئىدى ...» — گېركولىسنىڭ ئاكىسى ئېۋرىستېي ئۇنى 12 قېتىم قەھرىمانلىق كۆرسىتىشكە ئوندىگەن. گېراكل لىدىيا مەلىكىسى ئامفالەگە قول بولۇپ قالغانىدا، مەلىكىنىڭ تاۋى نازۇكاۋقى توپەيلىدىن ئايالىلارنىڭ كىيىمىنى كىيىپ، چۆرىلەر قاتاردا ئۆي ئىشلىرىنى بېجىرگەن، ھەتتا چاقتا يىپ ئېگىرگەنىكەن. «جانانلار قولى ئىدى» سۆزلىرى شۇنىڭغا قارىتىلغان.

*گېيا — يۇنانلاردا ئانا — يەرنىڭ سىمۋولى. يەر بارچە ئادەملەرنىڭ ئانىسى ھېسابلىنىدۇ.

*گېيا — ياشلىق ئىلاھى. گېيا گىراكلىسنىڭ ئىلاھى خوتۇنى دەپ قارالغان. گېراكل ۋاپات بولغاندىن كېيىن، ئۇنى يۇپتېر (زېۋس) نىڭ پەرمانى بىلەن ئالمپقا ئېلىپ چىققان.

*«ئېسكۇلاپنىڭ قىزى مانتانى ... » — مانتا — كور دانىشمەن تىرەزىيىنىڭ قىزى بولۇپ، مەشھۇر ھەكىم ئېسكۇلاپىتا شاگىرت دەپ قارىغان. ئۇ غايەت ئالدىن بىلەر ئىسكەن. گىيوتې ئۇنى ئېسكۇلاپ سەنئىتىنىڭ دانا ۋارىسى سۈپىتىدە تىلغا ئالماقتا.

*«بۇ مەيداندا رومان ۋە يۇنان، قىلىپ بۇيۇك ئۆلكە تالىشىن ...» — ئىرامىزدىن ئىلگىرىكى 168 - يىلدا روما كونسۇلى پاۋېل ئەمەلىي ماكادونىيەدىكى پىدنا دەرياسى بېيندا بولغان جەڭدە ماكادونىيەنىڭ ئاخىرقى پادىشاھى پېرسىنى مەغلۇپ قىلغان.

*«كۆرگوسىەن پېرسېفانەنى ...» پېرسېفانە ياكى پرازېرپىنا — يۇنان مىۋول ھوسۇل ۋە دېھقانچىلىق ئىلاھى دېمېترا (سېرېرا) نىڭ قىزى. ئۇ يەر ئاستى زۇلمىتىنىڭ خۇداسى پلاتون ياكى ئائىد تەرىپىدىن زورلۇق بىلەن ئوغرىلىنىپ كېتىلگەن. ئەپسانىلەرگە قارىغاندا، ئۇ دوزاخ ئىلاھى بولۇپ قالغان ۋە يەرنى سېغىنىپ يورگەن. ئادەملەرنىڭ ئانىسى سېرېرا ھەققىدە خەۋەر يەتكۈزۈشنى سورىغان.

*«خلاپلىق قىلىپ بىر رەت قانۇنغا، ئېلىپ كىردىم ئارقېينى ئاڭلا ...» — ئارقېي — فراكسېنىڭ ئەپسانىۋى قوشاقچىسى. ئۇ قوشاق ياكرائقانىدا، دەرەخ لەرنىڭ نوتىلىرى ئېگىلىدىكەن، تاشلار ئۆز ئورنىدىن قوزغىلىپ كېتىدىكەن، ۋەھشىي ھايۋانلار ياۋاش بولۇپ قالىدىكەن. ئارقېي دوزاخ قەرىگە چۈشۈپ، پېرسېفانەدىن ئۆزىنىڭ ئۆلگەن خوتۇنى ئېۋرىدىكانى قايتۇرۇپ بېرىشنى تەلەپ قىلغان.

*«سەن ئارقېيگە ئوخشىما بىراق ...» — پېرسېفانە ئارقېينىڭ تەلىپىگە كۆنۈپ، ئېۋرىدىكانى قايتۇرۇپ بېرىشنى ۋەدە قىلىدۇ. بىراق «دوزاختىن چىقىپ كېتىۋاتقاندا، تا يەر يۈزىگە يەتمىگۈچە ئېۋرىدىكاغا بۇرۇلۇپ قارىما» دەپ شەرت قويىدۇ. ئارقېي شەرتنى بۇزۇپ قويىدۇ ۋە ئېۋرىدىكا غايىب بولىدۇ.

*ئېگېي — دېڭىز نامى.

* سېيسماس — تىتەنلەردىن زىلزىلە خۇداسى. ئۇ يەر تېگىدە يېتىپ بىر يېنىغا ئۆرۈلگەندە يەر تەۋرەپ كېتىدىكەن.

*«بۇ — دىلاس نامىلىق ئارال مىمارى، ئىجادكارى ...» — مەنىلەردە يېزىلىشچە، زېۋسنىڭ مەشۇقى لەتانە ھامىلدار بولۇپ قالغاندا، تۆغۇشقا جاي

تاپالمىغانىكەن. زېۋىسنىك كونىچى خوتۇنى گېراپسىفان نامايق يىلانغا ئۇنى دائىم تەقىپ قىلىشنى بۇيرۇغان. ئامالسز قالغان لەتانە ئۆزىنى ئېگىي دېگىزغا ئاتاقان. دېگىز خۇداسى پاسېيدان ئۇنىڭ ئالدىدا دېلاس ئارىلىنى پەيدا قىلىپ ئۇنى ئۆلۈمدىن قوتۇلدۇرۇپ قالغان. لەتانە ئارالغا چىقىپ ئاپاللان ۋە ئارتىمىدا ئىسىملىك قوشكېزەكلەرنى تۇغقان.

*«مەن پلېئىان بىلەن ئاسسەنى...» — سېيسىماس، مەن پلېئىان ۋە ئاسسە ناملىق تاغلارنى يارىتىشتا ئىشتىراك ئەتكەنمەن، دېمەكچى سىفەتكىسلار بولسا، تاغلار تەدرىجىي ھالدا پەيدا بولغان، دەپ بۇنى ئىنكار قىلمىدۇ.

* «بىز پەرنەسسىمىك بېشىغا قويىدۇق، ئىككى چوققا گويا قوش تەلپەك ...» — ھوزالار ماكانى دەپ ئاتالغان پەرنەرس تېغىنىك ئىككى قوش چوققىسى بولۇپ، ئۇلار ئاپاللان ۋە ئارتېمىدا ناملىرى بىلەن ئاتالغان.

* پېگمېيلەر — يۇنان ئەپسانىلىرىدە قەدىم زامانىلاردا نىسل دەرياسىنىك بويىدا ياشىغان پاكار بويلۇق كىچىك ئادەملەر ھەققىدە گەپ بار. ئۇلار جەنۇب ياقلارغا ئۇچۇپ كېتىۋېتىپ ئۆز دالىلىرىنى تاشلاپ كېتىدىغان تۇرنىلار بىلەن ئېلىشىپ تۇرىدىكەن.

* دېكتىللار — فرىگىيەدىكى ئىدا تېغىدا ياشىغان پېگمېيلەردىنمۇ كىچىك ئادەملەر قەبىلىسى. تۆمۇرچىلىك ئىشلىرى شۇ قەبىلىدىن تارالغان دېگەن رىۋايەت بار. چوڭ پېگمېيلەر ئۇلارنى ۋە چۈمۈلىلەرنى مەغلۇپ قىلىپ ئۆزلىرىگە قول قىلمۇالغانىكەن.

* ئۇنىك تۇرنىلىرى — ئەپسانىلەردە ئېيتىلىشچە، ئىنىك بولدا قاراق چىلار تەرىپىدىن ئۆلتۈرۈلگەن شائىر، تۇرنىلار ئۇنىك قاتىللىرىنى ئېيتىپ بەرگەنىكەن. شۇنىك ئۈچۈن ئۇ ئىنىك تۇرنىلىرى دەپ ئاتالغان.

* ئېمپۇزە — قورۇق باسقان چولاق خوتۇن. ئۇنىك بىر پۇتى ئېشەكنىك تۇيىقىغا ئوخشاش ئىكەن. كېچىلىرى ئادىشىپ قالغان يولۇچىلارنى ئالداپ ھالاك قىلىدىكەن. ئېمپۇزە — ھەرخىل قىياپەتلەرگە كىرىۋالالايدىكەن.

* ئارېئادە — تاغ سەنمى.

* ئەنەكسە گار ۋە فالېس — ئەنەكسە گار — (ئىرامىزدىن ئىلگىرىكى 500 — 428)، فالېس — (ئىرامىزدىن ئىلگىرىكى 640 - يىللىدا تۇغۇلغان. ۋاپات بولغان ۋاقىتى نامەلۇم) قەدىمكى يۇنان پەيلاسوپلىرى. ئەنەكسەگار دۇنيانىك يارىلىشىدا ئون ئاساس بولغان دېسە، فالېس سۇ ئاساس بولغان دەيدۇ. ئەنەكسە گار يەردىن چوڭ پارچىلار كۆچۈپ سەيياردىلەرگە ئايلانغان، يەر ئالەمنىك مەركىزىدە تۇرمىدۇ، ئۇنىڭدىن كۆچكەن نەرسىلەر ۋاقتى - ۋاقتى بىلەن ئۆزىگە قايتىدۇ، دېگەن غايىنى ئىلگىرى سۈرىدۇ. ئەنەكسەگار ئالەمنىك پەيدا بولۇشىدا ئوللىقانلار ئاساس بولغان دەيدۇ. شۇنىك ئۈچۈن ئۇ ئالەمنىك

یارلىقى ھەققىدىكى ئولقانىزم نەزەرىيەسىنىڭ ئاتىسى ھېسابلىنىدۇ. فالېس بولسا ئەكسىچە نېپتۇنىزمنىڭ ئاتىسى ھېسابلىنىدۇ. ئۇنىڭ تەلىماتىچە، بارلىق ئالەمنىڭ ئانىسى سۇ ھېسابلىنىدۇ. گيوتې ئۆزىنىڭ گېئولوگىيلىك قاراشلىرىدا نېپتۇنىزم تەرەپدارى ئىدى.

* «ۋۇندا ياشار سانسىز مرمىدان... » — ئەپسانىلەردە ئېيتىلىشىچە، زېۋىس ئېگىنا ئارىلىنىڭ چوموللىرىنى ئادەملەرگە ئايلاندۇرۇپ قويغانسىكەن. ئەنە شۇلار مرمىدانلار دەپ ئاتىلىدۇ. مرمىدان — زېۋىسنىڭ ياۋرىمىدۇزەدىن تۇغۇلغان ئوغلىنىڭ ئىسمى. رىۋايەت قىلىنىشىچە، زېۋىس ياۋرىمىدۇزەنىڭ قېشىغا چومولە قىياپىتىدە كىرگەن ۋە شۇنىڭدىن مرمىدان ئىسىملىك ئوغلى تۇغۇلغانىكەن. يۇنانچە مركېس چومولە دېمەكتۇر.

* «ئەي، دىئانە، ئاي بىلەن گېكات ... » — مفالوگىيىگە ئاساسلانغاندا، دىئانەگە ئوچ ئىلاھلىق مەنسۇپ بولغان. دىئانە دېگەن نام بىلەن ئۆز زېمىنىدا ھۆكۈمرانلىق قىلغان ۋە ئوۋ ئىلاھى بولغان. ئاي يا كى سېلىنا دېگەن نام بىلەن تون مەلىكىسى سانىلىپ، ئۇنىڭغا باكېرەكلىك ئىلاھى سۈپىتىدە قارالغان. گىكاتا دېگەن نام بىلەن، دوزاخ ئىشلىرىغا ھاكىم بولغان، دېمانلار ئىلاھى دېيىلىدۇ.

* دريادەلەر — ئورمان سەنەملىرى.

* فاركىنادەلەر — يۇنان مفالوگىيىسىدە ھېكايە قىلىنىشىچە، دېڭىز پېرى فاركىسنىڭ ئوچ قىزى بولۇپ، ئۇلار تولىمۇ بەتبەشىرە ئىكەن. ئوچەيلەنگە بىر تال چىش ۋە بىرتال كۆز بېرىلگەن بولۇپ، ئۇلاردىن نۆۋەت بىلەن پايدىلىنىدىكەن. ئەسەرنىڭ ئوچىنچى پەسلىدە مېفىستافېل فاركىنادە قىياپىتىدە پەيدا بولىدۇ.

* «دەھشەتلىكرەك ئىكەن كۆز تىكىم، ئالراۋۇننىڭ يىلتىزىدىن ھەم ... » — ماندا رەگارە يا كى ئالراۋۇنتنىڭ يىلتىزى كېلىشمىگەن ئادەم قىياپىتىنى ئەسلىتىدۇ.

* «ئوپسىنى ھەم رېيانى كۆردۇم، خائاس ماڭا ئەمەس بىگانە ...» — روما ئەپسانىلىرىدە ھوسۇل ئىلاھى. رېئا — يۇنان ئىلاھى. خۇدالارنىڭ ئانىسى. خائاس — كېسىلدىنىڭ شەرھلىشىچە، دۇنيا يارىتىلىشتىن ئالدىن مەۋجۇت بولغان بوشلۇق، ھازىرقى تەرتىپسىزلىك مەنىسىدىكى چوشەنچە كېيىنچە پەيدا بولغان.

* گېرما فرادىت — يۇنان ئەپسانىلىرىدە گېرمېس بىلەن ئافرادىتانىڭ ئوغلى، ئۇ تولىمۇ چىرايلىق بولغان. سالماكدە ئىسىملىك نىمفا ئۇنى بەكمۇ ياخشى كۆرۈپ قېلىپ، خۇدالاردىن ئۆزىنى گېرما فرادىت بىلەن بىر گەۋدە قىلىپ قويۇشنى ئىلتىجا قىلغان. شۇنداق قىلىپ، ئىككى جىنسلىق بىر ئادەم پەيدا بولغان. خوسى مەنسى كېيىنرەك شەكىللەنگەن.

* نەربیدەلەر — پاسیدانىنىڭ ھۆكومرانلىقىدىكى دېڭىز پىرلىرىدىن ئالدىن بىلەر نەربىنىڭ بالىلىرى. ئۇلار يەرىم بەسلىق، يېرىم قىز شەكلىدە تەسۋىرلەنگەن. دېڭىز ئاستىدا ياشاپ يېپ ئېگىرگەن.

* تريتانلار — يۇنان خۇدالىرى پاسىيدان ۋە ئامپىترىدانىڭ بالىلىرى. ئۇلار دېڭىز خۇدالىرىنىڭ ھارۋىلىرىنى ھەيدەيدىكەن ۋە دېڭىز قۇلۇلسىرىنىڭ قاپلىرىدىن كاناي ياساپ چالىدىكەن.

* كەبىرلەر — يۇنان مىفالوگىيسىنىڭ ئەڭ قەدىمكى، ئىپتىدائىي ئىلاھلىرىدىن. ئۇلار ۋە فراكىيا پارىسىنىڭ بالىلىرى. ساما فراكىيدە ئۇلار يورۇقلۇق، ئوت ۋە دالا خۇداسى سانىلىپ، ئۇلارنىڭ شەرىپىگە كاتتا بايراملار ئۆتكۈزۈلگەن.

* پېند بوركوتلىرى — ترايانى ۋەيران قىلغان لەشكەر بېشىلىرى.

* «ئودىساغا ئېيتقانىمەن تەكرار، بولۇشنى سىكاۋپقا دۇچار، ھەم چوشۇنى سىرىسىيگە ئەسىر ...» — گومېرنىڭ داستانىدا ھېكايە قىلىنىشچە، جادۇگەر سىرسىيە ئودىسىيىنىڭ ھەمراھلىرىنى توڭگۈزغا ئايلاندۇرۇپ قويغان. نەتىجىدە ئۇلارنىڭ نۇرغۇنلىرىنى بىر كۆزلۈك سىكلان پولىپېم يەپ قويغان.

*«گالەتىيە كەلمەكتىدۇر تېز...» — نەربىينىڭ قىزلىرىدىن. غايەت ساھىجامال پەرى، ۋېنېرا يەر يۈزىنىڭ گۈزەللىك ئىلاھى بولسا، گالەتسىيە — دېڭىزنىڭ گۈزەللىك ئىلاھى بولغان.

* كىپىرىدا — ۋېنېرانىڭ يەنە بىر نامى.

* پروتىي — يېرىم دېڭىز خۇداسى. دانىشمەن تورلۇك قىياپەتلەرگە كىرىۋېلىشى بىلەن مەشھۇر بولغان. پروتىي — دېڭىز دانىشمەنى ئاكېتان ۋە فېتىدەنىڭ پەرزەنتى.

* خېلانە كاسەسى — خېلانە — نىمفا. ئۇ يۇپىتېرنىڭ ئوستىدىن كولگىنى ئوچۇن تاشپاقىغا ئايلاندۇرۇلۇپ قويۇلغان. خېلانە كاسەسى — تاشپاقا قېپىدىن قىلىنغان كاسە.

* راداس تەلخىنلىرى — راداس ئارىلىنىڭ ئەپسانىۋى ئادەملىرى. ئۇلار مېتالغا ئىشلەشنى، مېتال قويۇش ۋە ھەيكەلتىراشلىقنى كەشپ قىلغانىكەن.

* ئاپوللون — ئۇنى فېبې دەپمۇ ئاتىشىدۇ. زېۋىس بىلەن لەتانە (لېتانەڭ) بالىسى ئارتېمىدانىڭ ئاكىسى. ئالىمپىنىڭ ئەڭ ئۇلۇغ خۇدالىرىدىن بىرى. ئۇنى قۇياشقا سىمۋول قىلىدۇ.

* سۆيگۈ قۇشلىرى — سۆيگۈ خۇداسى ۋېنېرا كەپتەرلەرنى ياخشى كۆرىدىكەن. شۇنىڭ ئوچۇن ئۇلارنى سۆيگۈ قۇشلىرى دەپ ئاتىغانىكەن.

* پىسىللا ۋە ماردىلار — رېۋايەت قىلىنىشچە، تۆۋەنكى ئىتالىيە ۋە لېۋىيىدە ياشىغان ئەپسانىۋى خەلقلەر. ئۇلار پىلان ئۆگىتىش، تېۋىپلىق قىلىش بىلەن شۇغۇللىنىدىكەن.

ئۇچىنچى پەسىل

* ئەۋر ـــ شەرقىي جەنۇبتىن چىقىدىغان شامال.
* نېپتۇن ـــ دېڭىز خۇداسى پاسىيدانىڭ يەنە بىر نامى.
* ئەۋرات ـــ سپارتادىكى دەريا.
* سىتكس تەڭرىلىرى ـــ سىتكس ـــ ئەپسانىلەردە ئىيىتىلىشچە، دوزاخ دەرياسى. سىتكس تەڭرىلىرى ـــ ياماڭلىق، ياۋۇزلۇق مەلەكلىرى ھېسابلانغان.
* ئارگوس (ئارك) ـــ ئۇلگەن ئادەمنىڭ روھىنى يەر ئاستى سەلتەنىتىگە يوللىغۇچى روما ئىلاھى.
* ئىلىئان ـــ تروياغا
* مەستانە ھېنەدەلەر ـــ دىئانىسقا ھەمراھ ئاياللار.
* «ئاتاڭ ئەرەب تىنچلىقمۇ، سالامەتمۇ ئاناڭ تون؟» خاتاس تەرىپىدىن ياريتىلغان يەر ئاستى كوچىلىرى.
* «بايان قىلغىن بىر ـ بىرلەپ ئاچاڭ سىسىلا ھالىنى» ـــ سىسىلا ئودىسسىيىنىڭ ھەمراھلىرىنى يەپ قويغان مەخلۇق. سىرسىيە ئۇنى ئالتە باشلىق، ئون ئىككى ئاياغلىق مەخلۇققا ئايلاندۇرۇپ قويغان.
* قەبرى تىرىزىي ـــ فىۋالىق قەبرى روھانىي. ئۇ زېۋىسنىڭ ئىرادىسىنى دانىشمەنلىك بىلەن شەرھىلىگەن. شۇنىڭ مۇكاپاتى سۈپىتىدە زېۋىس ئۇنىڭغا بەش ئىنسان ئۆمرىنى ھەدىيە قىلغان. تىرىزىي نامى قەبرىلىق سىۋۇلى بولۇپمۇ ئىشلىتىلىدۇ.
* «ئارىئانىنىڭ ئانىسى...» يۇنان ئەپسانىلىرىدە بۇ سۆز كۆچمە مەنىدە تولىمۇ قەبرى، دەقىيانۇستىن قالغان دېگەن ئۇقۇمدا ئىشلىتىلىدۇ. ئارىئان ـــ تىتەنلەر زامانىدىكى، زەبەردەست ۋە باتۇر ھايۋان ئۇۋلىغۇچى.
* گارىپىيەلەر ـــ بېشى ئاياللار بېشىغا ئوخشاش قۇش، ئۇلار ئارىگاناۋتلار ھەققىدىكى رىۋايەتلەردە ئىيىتىلمىشچە، فرىگىيە پادىشاھى كورفىنېنىڭ تاماقمنى يا ئوغرىلاپ كېتىدىكەن، ياكى بۇلغاپ قويۇپ قېچىپ كېتىدىكەن. بۇ يەردە ياۋۇز خوتۇن مەنىسىدە كەلگەن.
* تېزىبي ـــ شاھزادە پاركىسنىڭ يېنىدا تۇرۇپ ئىلىنانى ئىلىپ قاچقان باھادىر.
* «ماڭغاندا يولدىشىڭ كرتنى ئالماققا ...» ئىلىنانىڭ ئىرى مىنىلەي ئاتا مىراسى كرتنى قايتۇرۇۋىلىشقا كەتكەن چاغدا ئىلىنا ئوغرىلاپ كېتىلگەن.

• «ياشغان ئىمىشىەن ئىككى سىماد...» بىر ئەپسانىدە ئېيتىلىشچە، زېۋىسىنىك خوتۇنى گېرا ئوچ كوزەلىنىك مۇسابىقىسىدە پارس ئافرودىتىسى تاللىغىنىغا غەزەپلىنىپ، پارس بىلەن ئېلېنانىك نىكاھىغا توسقۇنلۇق قىلغانلىكەن. ئۇ تەقلىدىي ئېلېنا ياساپ، ئۇنى پارىسنىك يېنىغا كىرگوزگەن. پارىس ئۇنى ھەقىقىي ئېلېنا دەپ بىلىپ تروياغا ئېلىپ كەتكەن. ئەسلىي ئېلېنانى بولسا گېرمېس مىسرغا پروتېينىك ساراىيغا ئېلىپ بارغان. ئېلېنانىك ئىككى سىماسى ھەققىدىكى گەپ شۇ ئەپساندىن بارلىققا كەلگەن.

• «دېيشەر ھەم ھايات چېغىدا ئاخلل، ۋسالىك قىدىرىپ كەينىگىدىن سېنىك، بارى يوق دۇنياسىن ساقا بەرگەنمىش...» — ئېلېنا ھەققىدە توقۇلغان باشقا خىل ئەپسانىلەردە ئېيتىلىشچە، ئېلېنا ئۆلگەندىن كېيىنلا ئۇ ئۆلگەن ئاخىللىنىك روھى بىلەن ئۇچراشقانلىكەن. ئاخىلل ئۆز ئانىسى فېتىدەدىن ئېلېنا بىلەن ئۇچرىشىش ئۈچۈن ئۆلارنى قىسقىلا مۇددەتكە بولسىمۇ تىرىلدۈرۈشنى سورىغانلىكەن. ئۇلارنىك نىكاھلىرى لېۋكا ناملىق بىر سىرلىق ئاراللىدا ئەمەلگە ئاشىدۇ ۋە ئۇلاردىن ئەۋقارىئان ئىسىملىك ئوغۇل دۇنياغا كېلىدۇ.

• «سىز گويا كى قۇشلاردەك ئېسىلسىز شىپىلارغا...» ئودىسىيې ئۆز خوتۇنى پېنېلا يەگە كەلگەن سانا قسىز يىگىتلەرگە يارەدەم بەرگەن چۆرىلىەرنى قاتتىق جازالىغانلىكەن. بۇ يەردە شۇنىڭدىن بېشارەت بېرىلمەكتە.

• «ئېغىز مازار توپىسى بىلەن تولۇپ چىقىدۇ...» بۇ يىگىتلەر ئېلېنانىك چۆرىلىرىگە قارىتىلىدە يەر قەرىدىن ئېلىپ چىققان گەۋدىسىز كۆرۈنۈش بولۇپ تۇيۇلىدۇ. بۇ سۆزلەردە شۇنىڭغا بېشارەت بېرىلگەن.

• لىنېكىيې — گىيوتې فاۋۇست قەلئەسىنىك كاپىتانىغا — ئارگاناۋتلار كېمىسىنىك كاپىتانى لېنتېيسې شەرىپىگە شۇنداق نام بېرىلگەن.

• «ھۇجۇم قىلىپ پىلاستا ھەيۋەت، بىز نېپىستارنى ئەيلىدۇق تارمار...» — پىلاس — قەدىمكى يۇنانستاندىكى كىچىك پادىشاھلىق. «ئېلىئاد» دە ھېكايە قىلىنىشچە، دانىشمەن بوۋاي نېستار پىلاسنىك شاھى بولغان.

• مەيىيا ئوغلى — ئاسمان گۇمبىزىنى يەلكىلىرىدە كۆتۈرۈپ تۇرغۇچى تىتەن ئاتلانتنىك يەتتە قىزى بولغانلىكەن. ئۇلار پلېيادەلەر دەپ ئاتالغان. مەيىيا — يەتتە ئاچا - سىڭلىنىك تۇنجىسى. ئۇ تاغ پەرىسىدۇر. مەيىيا بىلەن كۆك خۇداسى يۇپىتېرنىك نىكاھىدىن گېرمېس (لاتىنچە — مېركۇرىي) غا رىدا دۇنياغا كەلگەن.

• ئارېس — يۇنانلاردا ئۇرۇش خۇداسى. ئۇنى لاتىنچە مارس دەپمۇ ئاتايدۇ.

• گېفېست — يۇنانلاردا ئوت ۋە تۆمۈرچىلىك خۇداسى.

• ئېرات — ئەك قەدىمكى يۇنان خۇدالىرىدىن. سۆيگۈ ئىلاھى.

* پىلانىس يۇرتى ـــ يۇنانستاندا ئارالنىڭ نامى.
* ئىكەر ـــ مەشھۇر ئۇستا. ئەپسانىۋى كەشپىياتچى دېدالنىڭ ئوغلى ئاتا ـ بالا قانات ياساپ ئاسمانغا كۆتۈرۈلگىنىدە ئىكەرنىڭ قاناتلىرى ئاپتاپتا ئېرىپ كېتىپ يىقىلىپ چوشكەن.
* «ئۇنىڭ يۈزىدە تونۇش بەلگىلەر...» ئايرىم تەتقىقاتچىلار فائۇست بىلەن ئېلېنانىڭ ئوغلى ئەۋفەرىئان سىماسىدا گىيوتې ئۆز زامانىدىشى بايرۇنىنى ۋە ئۇنىڭ پاجىئەلىك ھالاكىتىنى تەسۋىرلىگەن دېيىشىدۇ. «تونۇش بەلگىلەر» دېيىلگەندە بايرۇننىڭ قىياپىتىگە ئائىت بەلگىلەر نەزەردە تۇتۇلغان.
* ئاسفادېل ـــ دوزاخ دالىلىرىدا سۇس كول رەڭ بىر ئوت ئۆسەرمىش. ئۇنىڭ نامى ئاسفادېل ئىكەن.
* گېلىئاس ـــ يۇنان مىفالوگىيىسىدە قۇياش خۇداسى. كېيىنىرەك ئۇنى ئاپوللون بىلەن تەڭ كۆرىدىغان بولۇشقان. ئېلىئاس قارىغۇلارنى ساقايتىدۇ. جازالمىسا قارىغۇ قىلىپ قويىدۇ دەپ ئىتائەت قىلىشقان.
* دېئانىس (ۋاكخ) ـــ يۇنانلاردا زىرائەت خۇداسى. ئۇزۇمچىلىك ۋە مەي ھامىسى.
* سىلېن ـــ يۇنانلاردا دېمان. گېرمېسنىڭ ئوغلى. سىلېن دائىملا مەست، شوخ، خۇشال، چاچلىرى ساڭگلاپ كەتكەن سېمىز بىر بوۋاي قىياپىتىدە تەسەۋۋۇر قىلىنغان. ئۇ يېنىدا دائىم مەي تولدۇرۇلغان تۇلۇم ئېلىپ يۈرىدىكەن. سىلېن دائىم مەست بولىدىغانلىقى ئۈچۈن ئۇنىڭ قولتۇقىدىن تۇتۇپ ياكى ئېشەككە مىندۈرۈپ ئېلىپ يۈرىدىكەن.
* كاتورن ـــ يۇنان ۋەدىسى ئاكتيورلىرى كىيىدىغان چەمبەل ئاياغ كىيىمى. قەدىمكى تراگېدىيىلەرنىڭ قەھرىمانلىرىنى ئۇلۇغ سۈپەت كۆرسىتىش ئۈچۈن كىيىلەتتى.

تۆتىنچى پەسىل

تاغلىق يەر

* يۇنانە ـــ لاتىنچە نامى گېرا. خۇدالار مەلىكىسى. زېۋىسنىڭ خوتۇنى.
* «ئۇچراتقان مەسىلە، كۆزى چولپانىم ...» فائۇست مارگارىتا ۋە ئېلېنانىڭ خىيالىي كۆرۈنۈشلىرى بىلەن ئۆتىدالاشماقتا. تۆتىنچى پەسىل فائۇستنىڭ خىيالەن ئالىمىدىن رېئال ھاياتقا قايتىش تەسۋىرى بىلەن باشلىنىدۇ.
«يەر ئاستىدىن چىقتۇق ئۇچۇق ھاۋاغا ... » ياۋۇزلۇق روھلىرىنىڭ

يەر ئاستى زۇلمەتتىلا ئەمەس، يەر ئۈستىدىمۇ مەۋجۇت ئىكەنلىكىدىن بېرىلگەن بېشارەت. ئەۋلىيا پاۋېل ئۆزىنىڭ يېقىنچىلىرىغە نامىدا «زېمىن ئۈستىدىكى ياۋۇزلۇقلار روھىغا ... بىزنىڭ قارغىشلىرىمىز بولسۇن» دېگەنىكەن. گيوتې شۇنى نەزەردە تۇتقان دېگەن قاراشلار بار.

* «مالاخ بولقىسنىڭ زەربىلىرىدە ... » — مالاخ — گيوتېدىن بۇرۇنراق ئۆتكەن كىمىس شائىرى كلاپشتاكنىڭ «مېسىئادە» ئەسىرىدە تاغ تىكلىگوچى خۇدالار بىلەن ئېلىشىدىغان دېۋە سۈپەت پىداكار روھ.

* «ئالەم مولكى ھەمدە شەرىپى ... » ئىنجىل مەنقادىن (418).

* سەردەنە پەل — ئاسسۇرىيە پادىشاھى. ئىشرەت ۋە بەزمىلەرگە بەنت بولۇپ كەتكەنلىكى بىلەن مەشھۇر.

* «ياق، مەن پېتىر سكۇېنىس مىسال ...» پېتىرسكۇېنىس شىكسپىرنىڭ «ياز تۇنىدىكى ئويقۇ» ئەسىرىدىكى پېرسوناژ. ئۇ كومېدىيىدە تېزپىي سارىسىغا كېلىپ ئافىنانىڭ ھونەرۋەن ئاكتيورلىرىنىڭ قاتنىشىشىدا تاماشا كۆرسىتىدۇ ۋە ئاكتيورلارنىڭ ئەڭ زورلىرىنى تاللاپ كەلدىم دەپ ماختانغانىكەن.

«ئوچ پالۋان كىرىدۇ» ئوچ پالۋان ھەققىدىكى پىكىرنى گيوتې ئىنجىلنىڭ «سۇلتانەتلەر كىتابى» پەسلىدىن ئالغان (8·111×11) ئۇنىڭدا! يېزىلىشچە، داۋۇتنىڭ فىلىستىملىقلارغا قارشى جەڭ قىلغان ئەسكەرلىرى ئىچىدە ئوچ باھادىرنىڭ نامى ئالاھىدە سانىلىدۇ. بۇلار: ئىسباسىنى، ئىلىھىئازەر ۋە شاممادە. گيوتې بۇ نامىلارنى كۆچمە مەنىدە روفبالد، خابىبالد، خالتىبەخەست دەپ ئاتايدۇ. يەنى «باسبالدى»، «تىلەبالدى»، «ساقلابالدى». بۇ گيوتې ئېيتماقچى بولغان مەنىلەرنى تولۇق ئىپادىلەپ بېرىدۇ.

تاغ باغرىدا

* «نۇرسىيىلىك سەبىنى سەھھار ...» نۇرسىيە — ئىتالىيىدىكى (سېھرىلەنگەن) تاغ. سەبىنى سەھھار — ئەپسانىلەردە ئېيتىلىشىچە گېئورگ سابىللىكوس دېگەن ئۆلگەنلەر روھى بىلەن سۆزلىشەلەيدىغان سەھىسار (سېھرگەر) بولغانىكەن. بۇنداق ئادەملەر جادۇگەر ياكى نېكرامەنت دەپ ئاتىلىدىكەن. نېكرامەنت گېئورگ سابىللىكوس ئۆلۈمگە ھۆكۈم قىلىنغاندا، پادىشاھ ئۇنىڭ ھاياتىنى ساقلاپ قالغانىكەن.

* چاڭسالاخان — ئەسلى نۇسخىسىدا گيوتې «يېيلېنبوت» سۆزىنى ئىشلەتكەن بۇ ئىككى سۆزدىن: يېيلېن — ئالدىرىماق ۋە بوت ئولجا سۆزلىرىدىن

مەركەب تاپقان. بۇ يەردە ئولبا ئېلىنتا تالەيرەنچى مەسىلەسى دېگەنلىك. دېگەنلىك خان» — شۇ مەنىگە يېقىن سۆز.

• «دىئاسكورلار چاچقان نۇر ئاشۇ...» — دىئاسكورلار — قوشكېزەك پاللوكوس ۋە كاستار نامى بىلەن ئاتالغان يۇلتۇزلار تۈركۈمى — يۇنانلارنىڭ ئېتىقادى بويىچە بۇ يۇلتۇزلار دېڭىزچىلارغا خەيرىلىك يول كۆرسىتىدىكەن.

• «بوركوت پەرۋاز قىلار ساماداً. گرېنى ئۇنسى قوغلاپ بارماقتا...» — بوركوت ۋە گرېنى — شاھ تامغىلىرىدىكى سۈرەت.

• «ماڭا بۇ دەم كەلتۈرەر، ئىككى قۇزغۇنۇم خەۋەر...» — قەدىمىي شىمال خەلقلىرىنىڭ ئەپسانىلىرىدە سېھىرلىك قاغا - قۇزغۇنلار قەھرىمانلارغا خەۋەر يەتكۈزگۈچى سۈپىتىدە تەسۋىرلەنگەن. ئوتتۇرا ئەسىر ئەپسانىلىرى بولسا، ئۇلارنى شەيتان ۋە جادۇگەرلەر خىزمىتىدىكى قۇشلار دەپ تەسۋىرلەيدۇ.

•لېيوسفېر — ئوتتۇرا ئەسىردە شەيتاننىڭ ناملىرىدىن بىرى.

• «تۇتارەن ۋېنېسىيە جامنى بىللۇر...» ئوتتۇرا ئەسىر ئېتىقادلىرىدا ۋېنېسىيە قەدەھلىرى مەست بولۇشتىن ساقلايدىكەن. ھەتتا مەيگە زەھەر ئارىلاشتۇرۇپ قويۇلغان بولسا، زەھەر بارلىقىنى بىلدۈرۈپ تۇرىدىكەن.

بەشىنچى پەسىل

يالاڭلىق

بۇ پەسىل 1830 - يىلى يېزىلىپ بولغان.

• فېلىمان ۋە باۋكىدە — قەدىمىي يۇنان ئەپسانىلىرىدە بىر - بىرى بىلەن ئىناق - ئىتتىپاق ياشاپ، ئۇزاق ئۆمۈر كۆرگەن ئەر - خوتۇن دېھقانلار. ئۇلار ئۇزاق بەختلىك ھايات كەچۈرۈپ، ئۆلگەندىن كېيىن زېئۇس تەرىپىدىن چىنار ۋە ئارغۇژان دەرىخىگە ئايلاندۇرۇپ قويۇلغانىكەن. گيوتې ئەككېرمان بىلەن قىلغان سۆھبەتلىرىدە مېنىڭ بووائي - «ماي قەھرىمانلىرىم بىلەن قەدىمكى ئەپسانە قەھرىمانلىرى ئوتتۇرىسىدا ئۇمۇملۇق يوق. مەن ئوخشاش خاراكتېرلەر ۋە ئوخشاش مۇناسىۋەتلەرنى تەكىتلەپ ئۆتتۈم خالاس. شۇنىڭ ئۈچۈن ئۇلارغا ئوخشاش ناملار بەردىم، دېگەن.

ساراي

• قېرىپ قالغان فائۇست ... گيوتې بىر سۆھبەتتە فائۇست بەشىنچى پەسلدە 100 ياشلارغا كىرگەن ھالدا نامايان بولسا كېرەك، دېگەن. گيوتې ئۆز قەھرىمانىنى ئىككىنچى قېتىم، لېكىن ئەمدى ئەبەدىي ياشلىققا قايتۇرۇش ئۈچون ئۇنى قېرىغان چېغىدا كۆرسىتىدۇ. كىتابخان فائۇستنى بىرىنچى پەسلدە ياشلىققا قايتۇرغان. سېھىرنىڭ كوچى ئۆز - ئۆزىدىن توگىگەنلىكىنى سەزگەن بولسا كېرەك.

• «ئەي، نەۋۇۋفېيى، تەكزارلىنى بەر ... » — ئىنجىلنىڭ «سەلتەنەتلەر كىتابى» دا يېزىلىشچە (111،21) نەۋۇۋفېيى دېگەن كىشىنىڭ ئۇزۇمزارى شام ئاگاۋنىڭ ساربىي يېنىدا ئىكەن. ئاگاۋ شاھنىڭ بۇ ئۇزۇمزارىغا كۆزى چوشوپ، قاندا قىلا بولمىسۇن، ئۇنى قولغا كىرگۈزۈش پىكرىگە كېلىدۇ. لېكىن نەۋۇۋفېينى كۆندۈرەلمەيدۇ. شۇ چاغدا ئۇنىڭ خوتۇنى مەلىكە ئىزاۋېل نەۋۇۋفېيگە تۆھمەت قىلىپ ئۇنى چالما كېسەك قىلدۇرىدۇ. ئۇزۇمزار ئاگاۋنىڭ بولۇپ قالىدۇ. گەپ شۇ يەردىكى نەۋۇۋفېينىڭ تۆھمەت بىلەن ئۆلتۈرۈلۈشىدىن ئاگاۋ پەقەت رەقىبى ئۆلگەندىن كېيىنلا خەۋەردار بولغانلىكەن. فائۇستۇ بۇ يەردە بوۋاي - مومايغا قىلغان مۇئامىلىسىدە شۇ ئەھۋالغا چوشكەن.

• «سەن ئۆلۈم ئالدىدا كۆزدىن قالارسەن ...» — ئوتتۇرا ئەسىر ئەقىدىلىرىدە ئېيتىلىشچە، ئەپسۇنگەر ۋە پەرىلەر ئادەمنىڭ كۆزىگە پۈۋلىسە، ئادەم قارىغۇ بولۇپ قالارئىمش.

ساراي ئالدىدىكى كەڭ مەيدان

• لېيورلەر — قەدىمىي رىملىقلارنىڭ تەسەۋۋۇرىچە، ئۆلگەن ئادەمنىڭ روھى تىرىكىدە قىلغان گۇناھى يا كى ياشىغىلارنىڭ ئاڭا يەتكۈزگەن ناھەق ئازارى توپەيلىدىن كېچىلىرى تىنىمسىز كېزىدىكەن ۋە ئازار بەرگەن ئادەمنى تەقىپ قىلىدىكەن. بۇ يەردە لېيورلەر گيوتنې تەرىپىدىن ئۇنىڭ ئۆز سۆزلىرى

بىلەن ئېيتقاندا، «تارىخ كوچىلىرىغا سىرتماق بولتۇچى». ئۇلارغا كۆز تازىۋۇچىلار، پىتنىچى ۋە پەسكەشلەر سىمۋولى قىلىپ بېرىلگەن.

* ئىۋۇ — ئايۇپ پەيغەمبەر.

جىلغا، ئورمان، چوققىلار، چۆل

* پېتېر ئىكستاتىكوس — ئىبادەت ۋاقتىدا ئۆزىنى تاماممەن ئۇنۇتقۇچى روھانىي، پىر.

* پېتېر پروفۇندوس — ئىبادەتتە تېخى ئۆزىنى ئۇنتۇش ئالىي دەرىجىگە يېتەلمىگەن، لېكىن ئۇنىڭغا يېقىنلىشىپ قېلىۋاتقان روھانىي.

* «دوكتور ماربئانوس» — بۇۋى مەريەمنىڭ جامالىغا يېتىش ئىشتىياقىدا چوڭقۇر خىيال ۋە ئىبادەتكە بېرىلگەن ئادەم. كۆپلىگەن تەقۋادارلارنى شۇنداق پەخرى ئۇنۇڭان بىلەن «دوكتور ماربئانۇس» دەپ ئاتاشقان.

* ماگنا پېككاتربكې — ئىنجىلدىكى گۇناھكار ئايال ماريە ماگدالىنا.

* مىللىر سامارىتانا — سەمەريە ئايالى.

* ماريە ئايېگپىتىئاچە — مىسرلىق مەريەم.

* ئۇناپىا ئېنىتىنوم — توۋا قىلىۋاتقان ئايال. گرتېخىن نەزەردە تۇتۇلىدۇ.

* مەتېرىگلارىئاسا — بۇۋى مەريەمنىڭ ئاملىرىدىن بىرى.

* چاروس موستىكوس— روھانىيلار قوشىقى.

* مەگگو نازاكەت — گىيوتې بۇ سۆزلەر بىلەن ئىنسىبانىنىڭ بارلىقىغا ۋە يارىتىلغۇچىنىڭ گولتاجى بولغان مەگگولوك ۋە مۇھەببەت چوشەنچىسىنى ئىپادىلىمەكتە.

سوۋېت ئۇزبېكىستان غاپۇر غۇلام نامىدىكى ئەدەبىيات ـ سەنئەت نەشرىياتىنىڭ 1972 ـ يىلى نەشر قىلىنغان ئۇزبېكچە نۇسخىسىدىن تەرجىمە قىلىندى.

本书根据苏联乌孜别克斯坦《哈甫尔·吾拉木》文艺出版社1972年乌孜别克文版译出。

责任编辑：阿·吾买尔
责任校对：伊力亚斯

浮土德（第二部）（维吾尔文）
歌德 著吐尔干·沙吾东 译

新疆人民出版社出版
（乌鲁木齐市建中路54号）
新疆新华书店发行 新疆新华印刷二厂印刷
850×1168毫米 32开本 15.75印张 15插页
1987年7月第1版 1988年2月第1次印刷
印数：1—1,000

ISBN7-228-00413-2/I.138 定价：3.55元

ISBN7—228—00413—2
I.138（民文）定价：3.55元